

การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

นายกำพล แสนบุญเรือง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

พ.ศ. 2564

สงวนลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ใบอนุญาตวิทยานิพนธ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของ นายกำพล แสนบุญเรือง แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.เพชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ)

กรรมการ

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชยาگانต์ เรืองสุวรรณ)

(รองศาสตราจารย์ ดร.อุรสา พรหมทา)

กรรมการ

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำเนียร พลหาญ)

(รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษกนก ดวงชาทม)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ว่าที่ร้อยโท

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐชัย จันทชุม)

คณบดีคณะครุศาสตร์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล วรรคำ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่.....เดือน.....ปี.....

ชื่อเรื่อง	: การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27
ผู้วิจัย	: นายกำพล แสนบุญเรือง
ปริญญา	: ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต (การบริหารจัดการการศึกษา)
อาจารย์ที่ปรึกษา	: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำเนียร พลหาญ รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษกนก ดวงชาทม
ปีการศึกษา	: 2563

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 (2) เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 และ (3) เพื่อพัฒนาคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 แบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 เพื่อศึกษาองค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ผ่านสัมมนาอิงผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน และระยะที่ 3 เพื่อพัฒนาคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ผ่านการสัมมนาอิงผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เนื้อหาสำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพนำเสนอเชิงพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย (1) องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงประกอบด้วย องค์ประกอบหลัก 4 องค์ประกอบ 31 ตัวชี้วัด ดังนี้ องค์ประกอบที่ (1) ด้านการบริหารงานบุคคล มีตัวชี้วัดประกอบด้วย (1) งานวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง (2) งานพัฒนาบุคลากร (3) งานสร้างขวัญกำลังใจบุคลากร (4) งานวินัยและการรักษาวินัยและ (5) งานการออกจากราชการโดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการ องค์ประกอบที่ (2) ด้านการบริหารงานวิชาการ มีตัวชี้วัดประกอบด้วย (1) งานพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (2) งานพัฒนาการเรียนการสอน (3) งานวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน (4) งานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา (5) งานพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา (6) งานพัฒนาแหล่งเรียนรู้ (7) งานนิเทศภายใน (8) งานแนะแนวการศึกษา (9) งานพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและ (10) งานส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน โดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการ องค์ประกอบที่ (3) ด้านการบริหารงาน

งบประมาณ มีตัวชี้วัด ประกอบด้วย (1) งานจัดทำเสนอขอและจัดสรรงบประมาณ (2) งานตรวจสอบติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงานงบประมาณ 3) งานระดมทรัพยากรและการลงทุน เพื่อการศึกษา (4) งานบริหารการเงิน (5) งานบริหารบัญชีและ (6) งานการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ โดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการ องค์ประกอบที่ (4) ด้านการบริหารงานบริหารทั่วไป มีตัวชี้วัด ประกอบด้วย (1) งานดำเนินงานธุรการ (2) งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (3) งานพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ (4) งานเทคโนโลยีสารสนเทศ (5) งานดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม (6) งานจัดทำสำมะโนผู้เรียนและการรับนักเรียน (7) งานกิจการนักเรียน (8) งานประชาสัมพันธ์ (9) งานจัดระบบการควบคุมในหน่วยงานและ (10) งานบริการสาธารณะ โดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการ (2) รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ องค์ประกอบและตัวชี้วัด การนิเทศติดตามและการประเมินผลโดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการ (3) ผลการพัฒนาคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ผู้ทรงคุณวุฒิให้ผลการประเมินเกี่ยวกับคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การบริหารงานบุคคล; การบริหารจัดการสถานศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

Title : The Develop Sufficiency Education Management Models
Secondary Area Office, 27

Author : Mr.Kampon Saenbunruang

Degree : Doctor of Education (Educational Management)

Advisors : Assistant Professor Dr.Chumnian Pollaharn
Assistant Professor Dr.Kritkanok Duangchatom

Year : 2020

ABSTRACT

This research Objective is to study the key components and indicators of school management sufficiency; (1) the Secondary Educational Service Area Office 27; (2) to develop a model for the management of the school of sufficiency the Secondary Educational Service Area Office, districts 27; (3) to develop a manual for the use of a model for self-sufficient school management. The Secondary Education Service Area Office, Area 27, divided the research process into 3 phases: The first phase is to study the key components and indicators of the sufficiency school management. The Secondary Educational Service Area Office 27 by 5 qualified persons. The second phase the development of Sufficiency Educational Institution Management Model the Secondary Education Service Area Office, Area 27, passed a seminar based on 7 highly qualified persons and The third phase is to create a manual for the use of a model of school management sufficiency. The Secondary Education Service Area Office, Area 27, passed a seminar based on 5 experts. The statistics used were mean, standard deviation. And content analysis for qualitative data, descriptive presentation analysis. The research results show that components of the Sufficiency Educational Institution Management Model consisted of 4 key components and 31 indicators as follows: The first Component of Personnel management has indicators are as follows: Workforce planning and position assignment, Personnel development work, Personnel morale building, discipline and discipline work, and Employment leave. By integrating the philosophy of sufficiency economy The second Component which is Academic administration has the following indicators: Academic Curriculum Development,

Teaching and Learning Development, Evaluation, Evaluation and Transfer of Academic Performance , Research for Educational Quality Development, Educational innovation and technology media development, Development of learning resources, Internal supervision, Educational guidance work , Development of quality assurance system within educational institutions and Academic knowledge promotion work for communities The philosophy of the sufficiency economy was integrated. The third Component is the budget management which contains the following indicators: Preparation of budget proposals and allocation, Audit, monitoring, evaluation and reporting of budget performance, Resource mobilization and investment for education, Financial Management, Accounting Management, and Supplies and Asset Management By integrating the philosophy of sufficiency economy The fourth Component which is general administration has the following indicators: Administrative work, Secretary of the basic education institution committee, Information system and network development work; and (4) Information technology work, Building, facility and environment supervision ,Student census and Student reception, Student affairs ,Public relations work ,Organization of control system in the organization and Public service work by integrating the philosophy of sufficiency economy. Model of school management, sufficiency The Secondary Educational Service Area Office 27 consists of principles and rationale, objectives, components and indicators. Supervision, monitoring and evaluation with an integrated philosophy of sufficiency economy. Evaluation results for manual evaluation of the model of self-sufficient educational institution management. The Office of the Secondary Education Service Area 27, the experts gave the evaluation results of the manual for the use of the model of self-sufficient educational institution management. Overall, they are at the highest level and are appropriate for the introduction, content, language, usefulness, and textbooks.

Keywords: Personnel Management, School Management

Major Advisor

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ ฉบับนี้ได้รับความกรุณาและให้การช่วยเหลือเป็นอย่างดีจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำเนียร พลหาญ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และรองศาสตราจารย์ ดร.กฤษณก ดวงชาทม อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่กรุณาให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่อง ดูแลเอาใจใส่จนทำให้เสร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงยิ่งไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ท่าน รองศาสตราจารย์ ดร.เพชรวิทย์ จันท์ศิริสิริ ที่ให้ความเมตตาแนะนำและกรุณาเป็นประธานการสอบ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชยาภานต์ เรืองสุวรรณ รองศาสตราจารย์ ดร.อรุสา พรหมทา กรรมการสอบ ขอขอบคุณที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ผดุงชาติ ยงดี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พีระศักดิ์ วรรณิธร ดร.สัมพันธ์ คำผุย ดร.พิเชษฐพงษ์ โครตทอง ดร.อภิษฎารัตน์ ประระาศรี ดร.สุภาพ ไชยทอง ดร.ธีรนนท์ ศรีชัย ดร.ฉลาด ปาโส ว่าที่ ร.ต.ดร.พรเทพ โพธิ์พันธ์ นายประจักษ์ พุดมพิมพ์ นายสิทธิชัย รถานายประวีณ เชิงสะอาด นายทิวา วรโยธา และนางสาวนาตยา โยธาศิริ ที่กรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือการวิจัยในครั้งนี้

คุณค่าของวิทยานิพนธ์นี้เกิดจากแรงสนับสนุนของ คุณครูนิ่ม แสนบุญเรือง นายนพพล แสนบุญเรือง และนายนฤตล แสนบุญเรือง และพี่น้องตระกูลแสนบุญเรืองทุกคน ผู้วิจัยขอมอบให้บิดา มารดา และครูอาจารย์ที่ประสิทธิประสาทความรู้ให้จนสามารถสำเร็จการศึกษาดุษฎีบัณฑิตในครั้งนี้ตลอดจนเพื่อการศึกษาไทยต่อไป

นายกำพล แสนบุญเรือง

สารบัญ

หัวเรื่อง	หน้า
บทคัดย่อ	ค
ABSTRACT	จ
กิตติกรรมประกาศ	ช
สารบัญ	ซ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 คำศัพท์สำคัญ.....	9
1.3 คำถามการวิจัย	9
1.4 วัตถุประสงค์การวิจัย.....	9
1.5 ขอบเขตการวิจัย.....	10
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ	11
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	15
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรม.....	16
2.1 หลักการแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ	16
2.2 การบริหารสถานศึกษา	33
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง.....	62
2.4 สถานศึกษาพอเพียง	84
2.5 แนวคิดเกี่ยวกับคู่มือ.....	88
2.6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27	95
2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	103
2.8 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	112

หัวข้อเรื่อง	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	113
ระยะที่ 1 เพื่อศึกษาองค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดการบริหารจัดการสถานศึกษา พอเพียงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27	113
ระยะที่ 2 เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27	117
ระยะที่ 3 เพื่อพัฒนาคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27	121
บทที่ 4 ผลการวิจัย.....	125
ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27	125
ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27	147
ระยะที่ 3 พัฒนาคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27	162
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	167
5.1 สรุป	167
5.2 อภิปรายผล	170
5.3 ข้อเสนอแนะ	176
บรรณานุกรม	177
ภาคผนวก	186
ภาคผนวก ก รายงานผู้ทรงคุณวุฒิ	187
ภาคผนวก ข แบบสัมภาษณ์องค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดการบริหารจัดการ สถานศึกษาพอเพียงของผู้ทรงคุณวุฒิ.....	190
ภาคผนวก ค แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิความตรงเชิงเนื้อหาของ องค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง ...	193
ภาคผนวก ง แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ขององค์ประกอบหลัก และตัวชี้วัดการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงของผู้ทรงคุณวุฒิ.....	197

ภาคผนวก จ	แบบสัมภาษณ์รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบโรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง.....	201
ภาคผนวก ฉ	แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหาร จัดการสถานศึกษาพอเพียงของผู้ทรงคุณวุฒิ.....	203
ภาคผนวก ช	แบบประเมินความเหมาะสมคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารจัดการ สถานศึกษาพอเพียงของความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ.....	207
ภาคผนวก ซ	หนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ	211
การเผยแพร่ผลงานวิจัย.....		216
ประวัติผู้วิจัย		217

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1	ขอข่ายและภารกิจการบริหารและจัดการสถานศึกษา..... 52
2.2	การวิเคราะห์และสังเคราะห์การบริหารจัดการสถานศึกษา 58
3.1	สรุปขั้นตอนการวิจัย เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27..... 124
4.1	สังเคราะห์ความถ่องค้ประกอบหลักการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง 129
4.2	สังเคราะห์ความถ่องค้ประกอบหลักและตัวชี้วัดการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง..... 135
4.3	ความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิความเหมาะสมขององค์ประกอบหลักและตัวชี้วัด การบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง 138
4.4	ผลการยืนยันองค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง ของผู้ทรงคุณวุฒิต่อองค์ประกอบที่ 1 ด้านการบริหารงานวิชาการ..... 142
4.5	ผลการยืนยันองค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดการบริหารจัดการ สถานศึกษาพอเพียง ของผู้ทรงคุณวุฒิต่อองค์ประกอบที่ 2 ด้านการบริหารงานงบประมาณ 143
4.6	ผลการยืนยันองค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดการบริหารจัดการ สถานศึกษาพอเพียง ของผู้ทรงคุณวุฒิต่อองค์ประกอบที่ 3 ด้านการบริหารงานบุคคล 144
4.7	ผลการยืนยันองค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดการบริหารจัดการ สถานศึกษาพอเพียง ของผู้ทรงคุณวุฒิต่อองค์ประกอบที่ 4 ด้านการบริหารงานบริหารทั่วไป..... 145
4.8	ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ขององค์ประกอบหลักและ ตัวชี้วัดรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงของผู้ทรงคุณวุฒิ..... 154
4.9	ผลการยืนยันความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารจัดการ สถานศึกษาพอเพียง ตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ 157
4.10	ผลการพัฒนาคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง ด้านเนื้อหา ภาษา ประโยชน์ที่นำไปใช้และรูปเล่ม ของผู้ทรงคุณวุฒิ..... 164

สารบัญญภาพ

ภาพที่	หน้า	
2.1	ขั้นตอนการวิจัยการพัฒนารูปแบบ กรณีที่ 1 ร่างรูปแบบจากการวิเคราะห์เอกสาร และการศึกษาจากสภาพจริง.....	31
2.2	ขั้นตอนการวิจัยการพัฒนารูปแบบ กรณีที่ 2 ร่างรูปแบบโดยใช้เทคนิคเดลฟาย.....	32
2.3	ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3 ห่วง 2	71
2.4	ขั้นตอนการดำเนินการตามแนวทางการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการบริหารจัดการศึกษาในสถานศึกษา	80
2.5	ภาพความสำเร็จที่คาดหวังของการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา.....	82
2.6	กรอบแนวคิดของการวิจัย	113
4.1	ร่างรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 27	150
4.2	รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 (ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ)	160

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) เป็นยุทธศาสตร์ชาติฉบับแรกของประเทศไทย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งจะต้องนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุตามวิสัยทัศน์ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงหรือเป็นคติพจน์ประจำชาติว่ามั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืนเพื่อสนองต่อต่อผลประโยชน์แห่งชาติอันได้แก่ การมีเอกราช อธิปไตย การดำรงอยู่อย่างมั่นคงและยั่งยืนของสถาบันหลักของชาติและประชาชนจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ การอยู่ร่วมกันในชาติอย่างสันติสุข เป็นปึกแผ่น มีความมั่นคงทางสังคมท่ามกลางพหุสังคมและการมีเกียรติและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ความเจริญเติบโตของชาติความเป็นธรรมและความอยู่ดี มีสุขของประชาชน ความยั่งยืนของฐานทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ความมั่นคงทางพลังงานและอาหารโดยมีเป้าหมายการพัฒนาประเทศคือ “ประเทศไทยมั่นคง ประชาชนมีความสุขเศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่องสังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน” โดยยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติซึ่งมียุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพของมนุษย์ด้วยกระบวนการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนา “คน” ในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม สร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและมีภาครัฐของประชาชน เพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งแนวทางการพัฒนาประเทศชาติมีปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนำการพัฒนา (ราชกิจจานุเบกษา, 2561, น. 1 - 7)

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ได้พระราชทานให้ปวงชนชาวไทยนับตั้งแต่ปี 2517 นั้นเป็นหลักคิด หลักปฏิบัติ ในการสร้างความสำเร็จในการดำเนินชีวิต การทำงานการแก้ปัญหาต่าง ๆ รวมทั้งการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในสังคมปัจจุบันได้เป็นอย่างดีสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการดำเนินงานในทุกเรื่องและทุกระดับตั้งแต่ระดับปัจเจกบุคคล ครอบครัว ชุมชนสังคมประเทศชาติโดยปลายทางของความสำเร็จนั้นคือชีวิตที่สามารถ

ดำรงอยู่ได้อย่างมีคุณค่ามีศักดิ์ศรี มีความสุขและอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุขบนความพอดีและสมดุลกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหลังจากสภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ 2540 ประเทศไทยได้รับบทเรียนที่มีผลมาจากการพัฒนาที่ไม่สมดุลและขาดเสถียรภาพขาดความใส่ใจในการพัฒนาคนในทุกระดับอย่างจริงจังและต่อเนื่อง จนสภาวะวิกฤตส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนในวงกว้างและจากบทเรียนในครั้งนั้น สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้นำแนวทางการปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นปรัชญานำทางในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตลอดมาจนถึงปัจจุบัน (จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา และคณะ, 2548, น. 5-6) และที่สำคัญที่สุดคือปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญานำทางวิสัยทัศน์ประเทศไทยตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580)

กระทรวงศึกษาธิการมีความตระหนักในภารกิจและให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้พัฒนาและจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560 – 2579) ขึ้นโดยน้อมนำหลักคิดตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นพื้นฐานในการกำหนดแผนโดยยึดหลักการที่ให้คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาการศึกษามุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้คุณธรรมและจริยธรรมสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขมุ่งพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีคุณภาพสังคมแห่งภูมิปัญญาการเรียนรู้และสังคมสมานฉันท์ที่เอื้ออาทรต่อกันสอดคล้องกับการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มีเป้าหมายสำคัญประการหนึ่งเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้โดยกล่าวไว้ในหมวด 4 มาตรา 22 แนวทางการจัดการศึกษามีประเด็นหลัก 3 ประเด็นคือต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดและกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถพัฒนาตนเองตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพสาระการเรียนรู้เน้นความสำคัญทั้งความรู้และคุณธรรมกระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษามีการประยุกต์ใช้กระบวนการเรียนรู้ที่ต้องจัดเนื้อหาและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจ และความแตกต่างของผู้เรียน ผูกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และประยุกต์ใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาให้ผู้เรียน เรียนรู้จากประสบการณ์จริงฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่องผสมผสานสาระความรู้ต่าง ๆ อย่างสมดุลรวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ทุกสาระ

การเรียนรู้ ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมสื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้รวมทั้งการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูได้พัฒนาตนเองให้มีความรู้ ความสามารถมีทักษะเป็นผู้นำทางวิชาการและพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้าเป็นครูมืออาชีพ (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545, น. 8-10)

เป้าหมายและทิศทางการจัดการศึกษาของประเทศโดยมุ่งจัดการศึกษาให้คนไทยทุกคนสามารถเข้าถึงโอกาสและความเสมอภาคในการศึกษาที่มีคุณภาพพัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพพัฒนาคนให้มีสมรรถนะในการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาประเทศแนวคิดการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติยึดหลักสำคัญในการจัดการศึกษาประกอบด้วย หลักการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for All) หลักการจัดการศึกษาเพื่อความเท่าเทียมและทั่วถึง (Inclusive Education) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) และหลักการมีส่วนร่วมของสังคม (All For Education) อีกทั้งยึดตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs 2030) ประเด็นภายในประเทศ (Local Issues) อาทิคุณภาพของคนช่วงวัยการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรของประเทศความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้และวิกฤติด้านสิ่งแวดล้อมโดยนำยุทธศาสตร์ชาติมาเป็นกรอบความคิดสำคัญในการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติโดยมีวิสัยทัศน์ คือ คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพดำรงชีวิตอย่างเป็นสุขสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นพลเมืองดี มีคุณลักษณะทักษะและสมรรถนะที่สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและยุทธศาสตร์ชาติเพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณธรรมจริยธรรม รู้รักสามัคคีและร่วมมือกันกำลังมุ่งสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเพื่อนำประเทศไทยก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางและความเหลื่อมล้ำภายในประเทศลดลง

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจะเน้นเรื่องเศรษฐกิจศาสตร์และการดำรงชีวิตของประชาชนเป็นหลักแต่เมื่อศึกษาหลักสำคัญแล้วจะพบว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงนำกรอบแนวคิดของปรัชญาทางการศึกษาหลายปรัชญามานบูรณาการกันอย่างสมดุลและเหมาะสมเพื่อกำหนดเป็นแนวทางพื้นฐานกรอบแนวคิดของปรัชญาดังกล่าวสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการจัดการศึกษาของประเทศไทยปัจจุบันได้อย่างสอดคล้อง โดยให้ความสำคัญกับคนและพื้นที่เป็นศูนย์กลางการพัฒนาและมีหลัก

ที่สำคัญได้แก่ ความพอประมาณคือความพอเหมาะสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน สังคม ความพร้อมของสถานศึกษา ความสามารถและความถนัดของผู้เรียนหลักความมีเหตุผล คือ การปลูกฝังให้เกิดกระบวนการทางวิทยาศาสตร์กับผู้เกี่ยวข้องให้เป็นคนมีเหตุผล คือทำกิจกรรมด้วยความรู้ ความเข้าใจถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำโดยคำนึงถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องรู้จักเชื่อมโยงกระบวนการจากจุดเริ่มต้นสู่ผลลัพธ์ปฏิบัติบนพื้นฐานของความรู้และประสบการณ์ ส่งเสริมการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ให้มีการเรียนรู้ตลอดเวลาการมีภูมิคุ้มกันในตัวเอง คือ เน้นหลักการพึ่งตนเองเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งที่ควบคุมไม่ได้ทั้งที่มาจากภายในและภายนอกประเทศ มีวิสัยทัศน์และพยากรณ์อนาคตอย่างมีหลักการและเหตุผล และการดำเนินการจะประสบผลสำเร็จและบรรลุเป้าหมายได้นั้นจำเป็นต้องมีเงื่อนไขประกอบ 2 อย่างคือ มีความรู้เกี่ยวกับหลักวิชาการการจัดการศึกษาต้องให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างสอดคล้องสมดุลและบูรณาการทั้งทฤษฎีและปฏิบัติด้านวิทยาศาสตร์สังคมและด้านคุณธรรมมีความรอบคอบรู้จักประยุกต์และเชื่อมโยงความรู้ด้านต่าง ๆ เพื่อการวางแผนก่อนตัดสินใจนำไปปฏิบัติอย่างเป็นขั้นตอนการมีคุณธรรมด้านจิตใจและด้านการกระทำหรือแนวทางการดำเนินชีวิตเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี สร้างความเข้มแข็งให้ตนเอง ครอบครัว ชุมชนและประเทศชาติสู่ความสมดุลยั่งยืนพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงใน 4 ด้าน คือ ด้านวัตถุ เศรษฐกิจและการเงินที่เข้มแข็ง ด้านสังคมเรื่องการศึกษา ศิลธรรม สุขภาพ สิ่งแวดล้อม ความสะอาด ความมีวินัย ด้านการใช้พลังงานอย่างประหยัดเรื่องการหาพลังงานทางเลือกและด้านวัฒนธรรม (เกษม วัฒนชัย, 2552, น. 1)

การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 เป็นต้นมา โดยมีขอบข่ายการขับเคลื่อนสู่สถานศึกษา 4 ด้าน คือ 1) ด้านการบริหารจัดการ 2) ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและ 4) ด้านพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ได้กำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ข้อที่ 5 ในจำนวน 8 ข้อ คือ อยู่อย่างพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมีสถานศึกษาในสังกัดกระจายทั่วประเทศตระหนักเห็นความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดกระบวนการคิดปลูกฝังการดำเนินชีวิต ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจึงกำหนดเป็นจุดเน้นที่สำคัญ โดยกำหนดในกลยุทธ์ที่ 2 ปลูกฝังคุณธรรมความสำนึกในความเป็นชาติไทยและวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเป็นกรอบแนวทางให้หน่วยงานและสถานศึกษาในสังกัดใช้เป็น

แนวทางในการขับเคลื่อนสู่สถานศึกษาซึ่งมีระบบการกำกับติดตามการดำเนินงานระบุชัดเจนใน คำรับรองการปฏิบัติราชการ อีกทั้งนวัตกรรมการจัดการศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้ โรงเรียน มาตรฐานสากล(World-Class Standard School) ได้กำหนดในสาระการเรียนรู้สู่ความเป็นโรงเรียน มาตรฐานสากลสาระการเรียนรู้โลกศึกษา (Global Education) คือ เรียนรู้ถิ่นฐาน สืบสานวิถีไทย มองไกลศึกษาโลกสี่โภชชะตา มนุษย์ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นการประยุกต์หลักคิดจากปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนทั้งสิ้นที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ นโยบายในการ ปฏิรูป การศึกษาศตวรรษที่ 21 เป็นการปฏิรูปใน 4 ประเด็นประกอบด้วย พัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ พัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่และพัฒนาคุณภาพการ บริหารจัดการใหม่ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น. 4)

การบริหารสถานศึกษาเป็นกระบวนการและภาระงานของผู้บริหารโรงเรียนที่จะนำโรงเรียนนั้น ก้าวไปสู่ความสำเร็จตามยุทธศาสตร์ที่โรงเรียนได้กำหนดไว้โดยใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์เพื่อให้เกิด สัมฤทธิ์ผลและมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยกระทรวงศึกษาธิการได้กระจายอำนาจการบริหารและการจัด การศึกษา ประกอบด้วยการบริหารภาระงาน 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไปสู่สถานศึกษาได้ร่วมกันวางแผนการดำเนินงานให้บริการทางการ ศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นสมาชิกที่ดีของชุมชนและสังคมผู้บริหารจำเป็นต้องมีทักษะเพื่อนำ ความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับกาลเทศะบุคคลและสถานการณ์จำเป็นต้องรู้และ เข้าใจปรัชญาในการบริหารองค์กรว่าควรจะใช้แบบใดจึงจะเหมาะสม (มงคล อินทรโชติ, 2552, น. 43) แนวคิดด้านการบริหารสถานศึกษาอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นแนวคิดใหม่ที่ผู้บริหาร สถานศึกษาให้ความสำคัญเนื่องจากเป็นแนวคิดที่จะช่วยสร้างสรรค์องค์กรวัฒนธรรมใหม่และสามารถ ตอบรับการปฏิรูปการศึกษาว่าด้วยการที่องค์กรแสดงความรับผิดชอบต่อผลกระทบจากการ ดำเนินงานขององค์กรต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภายในและภายนอกองค์กร สิ่งแวดล้อม ชุมชนและ สังคมที่อยู่รอบด้านซึ่งสอดคล้องกับการบริหารงานที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงช่วย ให้การบริหารงานโปร่งใสค่านึงถึงสิ่งแวดล้อม การมีส่วนร่วมและได้รับการสนับสนุนจากชุมชนรวมถึง ความเจริญเติบโตอย่างยั่งยืน มีความสมดุลขององค์กรในอนาคต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น. 35)

การบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงเป็นความสามารถในการปฏิบัติตนและปฏิบัติงานของ ผู้บริหารที่เป็นแบบอย่างตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงส่งเสริมกิจกรรมการบริหาร สถานศึกษาตามขอบข่ายของงาน 4 ด้านภายในโรงเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ

1) การบริหารงานวิชาการโดยการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน ได้แก่ หลักความพอประมาณ หลักเหตุผลหลักการสร้างภูมิคุ้มกัน หลักความรู้และหลักคุณธรรมมาบูรณาการกับการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องในกระบวนการจัดการเรียนรู้ทุกระดับชั้นทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้อย่างครบถ้วนตามหลักความพอประมาณส่งเสริมการผลิตสื่อนวัตกรรมสอดคล้องกับวัสดุธรรมชาติของท้องถิ่นอย่างมีเหตุผลเลือกพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เป็นเสมือนภูมิคุ้มกันตนเองในชุมชนกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนชัดเจนตามหลักสูตรแกนกลาง โดยเน้นคุณธรรมนำความรู้กำหนดกิจกรรมทางวิชาการให้สามารถยืดหยุ่นทันกับการเปลี่ยนแปลง มีนโยบาย เป้าหมายมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนส่งเสริมบุคลากรให้เข้ารับการศึกษาอบรม จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่เน้นการนำคุณธรรมนำความรู้ไปใช้ในการดำเนินชีวิต พัฒนาแนวการแนะแนวการศึกษาต่อให้ผู้เรียนส่งเสริมให้จัดเนื้อหาสาระกิจกรรมที่หลากหลายให้สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจของผู้เรียน 2) ด้านการบริหารงบประมาณ เป็นการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาบูรณาการกับมาตรการ การใช้ทรัพยากร การจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาที่มีการควบคุมภายในและการบริหารความเสี่ยงด้านงบประมาณ กำหนดแผนงานกลยุทธ์ในการบริหารงบประมาณ โดยมุ่งเน้นที่ผู้เรียนเป็นหลักบริหารจัดการงบประมาณอย่างมีเหตุผลแต่งตั้งคณะกรรมการ ประเมินผลการใช้งบประมาณ พัฒนาผู้ปฏิบัติงานด้านงบประมาณให้มีความรู้ใช้หลักการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการงบประมาณ ความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ผู้บริหารงบประมาณ มีความเป็นธรรมในการจัดสรรงบประมาณ 3) ด้านการบริหารงานบุคคลเป็นการส่งเสริมให้บุคลากร ในสถานศึกษาให้ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่สังคมดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณจัดสรรงบประมาณ ตามความจำเป็นกำหนดหน้าที่ผู้รับผิดชอบในกิจกรรมของโรงเรียนอย่างชัดเจน มีการวางแผนกรอบ อัตรากำลังของสถานศึกษา ให้พอดีกับปริมาณงาน ส่งเสริมเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงพอผ่านสื่อ ที่หลากหลายส่งเสริมให้บุคลากรมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์อย่างมี วิสัยทัศน์มีการกำหนดระเบียบในองค์กรที่ส่งเสริมความมีวินัยกำกับติดตามผลการดำเนินงานของ โครงการ กิจกรรม และประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษาเป็นไปอย่างบริสุทธิ์ ยุติธรรม ตรวจสอบได้และ 4) ด้านการบริหารทั่วไป เป็นการจัดองค์กร โครงสร้างระบบการบริหารงานที่ ปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์มีการวางแผนที่เน้นความคุ้มค่าและผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลักประชุม เตรียมความพร้อมเกี่ยวกับมาตรการความปลอดภัยทุกครั้งก่อนปฏิบัติงานตามแผน บริหารการปรับ สภาภูมิทัศน์ให้ร่มรื่นน่าอยู่บริหารอาคารสถานที่ในสถานศึกษาอย่างปลอดภัยบริหารจัดการสื่อการเรียน

การสอนเทคโนโลยีให้ได้ประโยชน์สูงสุดส่งเสริมครูผู้สอนให้จัดระบบข้อมูลสารสนเทศเป็นปัจจุบันทันต่อการใช้งาน ส่งเสริมความรู้ในการใช้บริการเทคโนโลยีสารสนเทศทุกรูปแบบที่เอื้อต่อการเรียนรู้ให้คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมรับผิดชอบการบริหารจัดการสถานศึกษาบริหารจัดการวัสดุครุภัณฑ์ให้เป็นไปตามความต้องการของบุคลากร (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น. 33-34)

จากผลการดำเนินการจัดการมัธยมศึกษาตามประกาศทิศทางการพัฒนาคุณภาพการมัธยมศึกษายุคใหม่ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา 4 ประการ คือ พัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่พัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่พัฒนาสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ และพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ให้สังคมได้รับรู้อย่างชัดเจน ในระยะที่ผ่านมาแม้ว่าจะมีโรงเรียนจำนวนมากสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพนักเรียนมีศักยภาพและสามารถแข่งขันได้ในระดับนานาชาติ เป็นที่ยอมรับของสังคมทั่วไป แต่เมื่อศึกษาและพิจารณาคุณภาพในภาพรวมพบว่า ตัวบ่งชี้และค่าเป้าหมายการดำเนินการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่มีผลการดำเนินการต่ำกว่าเกณฑ์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ในประกาศโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้วยคุณภาพของผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาหลักจากการทดสอบทางการศึกษาในระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2562 ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีค่าเฉลี่ยแต่ละรายวิชาและค่าเฉลี่ยรวมทุกรายวิชาในแต่ละระดับของประเทศต่ำกว่าร้อยละ 50 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27, 2562, น. 4) ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน สิ่งที่น่าเป็นห่วงที่สุดก็คือได้มีการเปลี่ยนแปลงที่ทำให้เกิดปัญหาทางด้านค่านิยมและศีลธรรมที่เสื่อมลง เช่น อาชญากรรม ยาเสพติด การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรซึ่งปัญหาเหล่านี้มีแนวโน้มที่จะทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นทั้งสิ้น ซึ่งเรามาดูกันว่า ถ้าเราสามารถที่จะทำให้คนได้เรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้ซึมซับ ได้ศรัทธาและมีการปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงน่าจะมีผลในการแก้ปัญหาที่มากที่สุด ดังนั้นจึงควรส่งเสริมการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของครูและบุคลากรทางการศึกษาในการออกแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงผ่านการเรียนรู้และลงมือปฏิบัติอย่างหลากหลายวิธีเพื่อยกผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดอุปนิสัยอยู่อย่างพอเพียงเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 เป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นให้มีหน้าที่รับผิดชอบการบริหารจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด พื้นที่บริการ 20 อำเภอ มีโรงเรียนในสังกัดรวม 60 โรงเรียน มีข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาจำนวนทั้งสิ้น 3,152 คน จำนวน

นักเรียนรวมทั้งสิ้น 48,519 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27, 2562, น. 10) โรงเรียนในสังกัดได้จัดและพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและภายใต้การประกาศใช้วาระแห่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 27 โดยมีเป้าหมาย 3 ประการ คือ

- 1) ยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้เพิ่มขึ้นอย่างน้อย ร้อยละ 5
- 2) พัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานและมีความพร้อมในการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียนโดยน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้และ
- 3) โรงเรียนในสังกัดพัฒนาสู่มาตรฐานสากล (World – Class Standard School) เพื่อยกระดับมาตรฐานการจัดการเรียนรู้เทียบเคียงมาตรฐานสากลอันจะส่งผลให้ผู้เรียนมีศักยภาพ สามารถรองรับการพัฒนาประเทศและสามารถแข่งขันในระดับนานาชาติ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ผ่านการประเมินและได้รับการรับรองให้เป็นสถานศึกษาพอเพียงรวมทั้งสิ้น 60 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 100 และโรงเรียนส่วนใหญ่สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพส่งผลให้นักเรียนกลุ่มหนึ่งมีศักยภาพและมีความสามารถในการแข่งขันชนะเลิศระดับประเทศ และระดับนานาชาติแต่เมื่อศึกษาและพิจารณาคุณภาพโดยรวมพบว่า ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายการดำเนินการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนในสังกัด มีผลการดำเนินการต่ำกว่าเกณฑ์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ในประกาศ โดยมีผลทดสอบทางการศึกษาในระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2562 ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ค่าเฉลี่ยรวมทุกรายวิชาซึ่งมีค่าเฉลี่ยระดับคะแนนต่ำกว่าระดับประเทศ และด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน พบว่า จากการเปลี่ยนแปลงที่รุนแรงทางสังคมและสิ่งแวดล้อม ทำให้มีนักเรียนจำนวนหนึ่งมีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนทางค่านิยมและศีลธรรมที่เสื่อมลงก่อให้เกิดปัญหา อาชญากรรม ยาเสพติด การพนันในรูปแบบต่าง ๆ และการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 และโรงเรียนในสังกัดมีความตระหนักและให้ความสำคัญในปัญหาดังกล่าวจึงได้ร่วมประชุมระดมความร่วมมือจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภาครัฐและเอกชนจัดทำแผนงาน โครงการแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างเป็นระบบ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 27, 2562, น. 9) ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนในการบริหารสถานศึกษาตามขอบข่ายภาระงาน 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงาน

บริหารทั่วไปโดยบูรณาการหลักความพอประมาณ มีเหตุผล มีการสร้างภูมิคุ้มกันที่ตึบนเงื่อนไขความรุคู้คุณธรรมสู่การดำเนินการโดยมีตัวชี้วัดและเป้าหมายที่เหมาะสมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ผู้เรียนสำคัญที่สุดต่อไป

1.2 คำศัพท์สำคัญ

การพัฒนาารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง

1.3 คำถามการวิจัย

1.3.1 องค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง มีอะไรบ้าง

1.3.2 รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงมีลักษณะอย่างไร

1.3.3 คู่มือการใช้รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงควรเป็นอย่างไร

1.4 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.4.1 เพื่อศึกษาองค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

1.4.2 เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

1.4.3 เพื่อพัฒนาคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

1.5 ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการ แบ่งเป็น 3 ระยะ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ระยะที่ 1 เพื่อศึกษาองค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

1. ขอบเขตด้านขั้นตอนการวิจัย ศึกษาวิเคราะห์เอกสารทางวิชาการ รายงานวิจัย บทความ และข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิในการวิจัย จำนวน 5 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งมีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับองค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง

3. สถานที่ในการวิจัย

หน่วยงานที่ผู้ทรงคุณวุฒิส่งัก

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ใช้เวลาระหว่างวันที่ 1- 31 พฤษภาคม 2562 รวม 1 เดือน

ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

1. ขอบเขตด้านขั้นตอนการวิจัย นำผลการวิเคราะห์องค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงโดยจัดสัมมนาอิงผู้ทรงคุณวุฒิ

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้ทรงคุณวุฒิในการวิจัย จำนวน 7 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งประกอบด้วยนักวิชาการ (Scholars) และนักปฏิบัติการ (Practitioners) ซึ่งมีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ องค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง

4. ระยะเวลา ใช้เวลาในการวิจัย 3 เดือน (1 กรกฎาคม - 30 กันยายน 2562)

5. สถานที่ทำการวิจัย ห้องประชุมพนม – วรินทร์ ศรีแสนปาง โรงเรียนสุวรรณภูมิพิทยไพศาล

ระยะที่ 3 เพื่อพัฒนาคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

1. ขอบเขตด้านขั้นตอนการวิจัยนำผลการสัมมนาของผู้ทรงคุณวุฒิรูปแบบการบริหารจัดการ สถานศึกษาพอเพียงโดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินและยืนยันคู่มือ
2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือผู้ทรงคุณวุฒิในการวิจัย จำนวน 5 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งประกอบด้วยนักวิชาการ (Scholars) และนักปฏิบัติกร (Practitioners) ซึ่งมีความรู้ความสามารถ เกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงซึ่งไม่ใช่ผู้ทรงคุณวุฒิที่ในระยะที่ 2
3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย
 - 3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ องค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง
 - 3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง
4. ระยะเวลา ใช้เวลาในการวิจัย 1 เดือน (1 – 30 กันยายน 2562)
5. สถานที่ทำการวิจัย ห้องประชุมพนม – วรินทร์ ศรีแสนปาง โรงเรียนสุวรรณภูมิพิทยไพศาล

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

รูปแบบ หมายถึง การจำลองแบบหรือย่อส่วนสิ่งใดสิ่งหนึ่งตามปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่ผู้เสนอรูปแบบได้ พัฒนาขึ้นมาเพื่อแสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงที่มีต่อปรากฏการณ์หรือเรื่องราวใด ๆ ทำให้เข้าใจได้ง่ายขึ้นและ ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง

พัฒนารูปแบบ หมายถึง กานำรูปแบบที่มีอยู่แล้วมาปรับปรุงให้สอดคล้องกับบริบทของหน่วยงาน องค์กรที่จะนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อหน่วยงานหรือองค์กรนั้นและไม่มีข้อจำกัดที่แน่นอนว่า เราต้องดำเนินการ

การบริหารจัดการสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินกิจกรรมในการบริหารจัดการสถานศึกษาในขอบข่าย งาน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคลและด้านการ บริหารทั่วไป

สถานศึกษาพอเพียง หมายถึง โรงเรียนที่นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียน การสอน การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติในทุกระดับได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผล เกิดการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในการดำเนินชีวิตบนพื้นฐานของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างต่อเนื่อง

องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง หมายถึง องค์ประกอบของรูปแบบที่ผู้บริหารสถานศึกษานำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาส่งเสริมกิจกรรมการบริหารสถานศึกษาตามขอบข่ายของงาน 4 ด้านภายในโรงเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงดังต่อไปนี้

1. ด้านการบริหารงานบุคคล หมายถึง การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน ได้แก่ หลักความพอประมาณ หลักเหตุผล หลักการสร้างภูมิคุ้มกัน หลักความรู้อะลุและหลักคุณธรรม มาบูรณาการกับการส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษาให้ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่สังคมดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณจัดสรรงบประมาณตามความจำเป็นกำหนดหน้าที่ผู้รับผิดชอบในกิจกรรมของโรงเรียนอย่างชัดเจนมีการวางแผนกรอบอัตรากำลังของสถานศึกษาให้พอดีกับปริมาณงานส่งเสริมเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงผ่านสื่อที่หลากหลายส่งเสริมให้บุคลากรมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์อย่างมีวิสัยทัศน์มีการกำหนดระเบียบในองค์กรที่ส่งเสริมความมีวินัยกำกับติดตามผลการดำเนินงานของโครงการ/กิจกรรม และประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษาเป็นไปอย่างบริสุทธิ์ยุติธรรมตรวจสอบ ประกอบด้วย 1) งานวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง 2) งานพัฒนาบุคลากร 3) งานสร้างขวัญกำลังใจบุคลากร 4) งานวินัยและการรักษาวินัยและ 5) งานการออกจากราชการโดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการ

2. ด้านการบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารจัดการงานวิชาการโดยการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน ได้แก่ หลักความพอประมาณ หลักเหตุผล หลักการสร้างภูมิคุ้มกันและหลักความรู้และหลักคุณธรรมมาบูรณาการกับการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับกระบวนกรจัดการเรียนรูทุกชั้นทุกกลุ่มสาระอย่างครบถ้วนตามหลักความพอประมาณส่งเสริมการผลิตสื่อนวัตกรรม สอดคล้องกับวัฒนธรรมชาติ ของท้องถิ่นอย่างมีเหตุผลเลือกพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เป็นเสมือนภูมิคุ้มกันตนเองในชุมชนกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนชัดเจนตามหลักสูตรแกนกลาง ประกอบด้วย 1) งานพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) งานพัฒนาการเรียนการสอน 3) งานวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน 4) งานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) งานพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา 6) งานพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 7) งานนิเทศภายใน 8) งานแนะแนวการศึกษา

9) งานพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและ 10) งานส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชนโดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการ

3. ด้านการบริหารงานงบประมาณ หมายถึง การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน ได้แก่ หลักความพอประมาณ หลักเหตุผล หลักการสร้างภูมิคุ้มกันและหลักความรู้และหลักคุณธรรม มาบูรณาการกับมาตรการการใช้ทรัพยากร การจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาที่มีการควบคุมภายใน และการบริหารความเสี่ยงด้านงบประมาณกำหนดแผนงานกลยุทธ์ในการบริหารงบประมาณ โดยมุ่งเน้นที่ผู้เรียนเป็นหลักบริหารจัดการงบประมาณอย่างมีเหตุผลแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผล การใช้งบประมาณ พัฒนาผู้ปฏิบัติงานด้านงบประมาณให้มีความรู้ใช้หลักการการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการงบประมาณ ความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ผู้บริหารงบประมาณมีความเป็นธรรมในการจัดสรรงบประมาณประกอบด้วย 1) งานจัดทำ เสนอขอและจัดสรรงบประมาณ 2) งานตรวจสอบติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงานงบประมาณ 3) งานระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา 4) งานบริหารการเงิน 5) งานบริหารบัญชีและ 6) งานการบริหารพัสดุและสินทรัพย์โดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการ

4. ด้านการบริหารงานบริหารทั่วไป หมายถึง การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน ได้แก่หลักความพอประมาณ หลักเหตุผล หลักการสร้างภูมิคุ้มกันหลักความรู้และหลักคุณธรรม มาบูรณาการการบริหารที่มีการจัดองค์กร โครงสร้าง ระบบการบริหารงานที่ปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ มีการวางแผนที่เน้นความคุ้มค่าและผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลักประชุมเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับ มาตรการความปลอดภัยทุกครั้งก่อนปฏิบัติงานตามแผนบริหารการปรับสภาพภูมิทัศน์ให้ร่มรื่นน่าอยู่ บริหารอาคารสถานที่ในสถานศึกษาอย่างปลอดภัย บริหารจัดสรรสื่อการเรียนการสอนเกี่ยวกับเทคโนโลยี ให้ได้ประโยชน์สูงสุด ประกอบด้วย 1) งานดำเนินงานธุรการ 2) งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน 3) งานพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ 4) งานเทคโนโลยีสารสนเทศ 5) งานดูแล อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม 6) งานจัดทำสำมะโนผู้เรียนและการรับนักเรียน 7) งานกิจการนักเรียน 8) งานประชาสัมพันธ์ 9) งานจัดระบบการควบคุมในหน่วยงานและ 10) งานบริการสาธารณะโดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการ

คู่มือการใช้รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 หมายถึง เอกสารหรือหนังสือที่ผู้ทีนำไปใช้ สามารถจะปฏิบัติตามให้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ ที่ตั้งเป้าไว้ในเอกสารหรือหนังสือนั้นได้ด้วยตนเองสำหรับคู่มือการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 บทนำ ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์และนิยามศัพท์เฉพาะ

ส่วนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย การบริหารสถานศึกษา ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง ความสำคัญของเศรษฐกิจพอเพียง องค์ประกอบหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงระดับครู และการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ส่วนที่ 3 การบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง ประกอบด้วย การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาแนวทางการพัฒนาผู้เรียนตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์การประเมินด้านการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง องค์ประกอบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงและรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง

รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 หมายถึง โครงสร้างที่เกี่ยวข้องขององค์ประกอบสำคัญของการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงซึ่งประกอบด้วย

1. หลักการ
2. วัตถุประสงค์
3. องค์ประกอบและตัวชี้วัด
4. การนิเทศติดตาม
5. การประเมินผล

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.7.1 ได้องค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 27

1.7.2 ได้รูปแบบและคู่มือการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

1.7.3 ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษามีความรู้ความเข้าใจในรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงและนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาสถานศึกษาอย่างยั่งยืน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. หลักการแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ
2. การบริหารสถานศึกษา
3. แนวคิดเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
4. สถานศึกษาพอเพียง
5. แนวคิดเกี่ยวกับคู่มือ
6. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
8. กรอบแนวคิดการวิจัย

2.1 หลักการแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ

ผู้วิจัยได้ศึกษา ความหมายของรูปแบบซึ่งมีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

2.1.1 ความหมายของรูปแบบ

สุมน อมรวิวัฒน์ (2545, น. 80) ให้ความหมายว่า รูปแบบ หมายถึง ผลของการพัฒนาและ นิเทศซึ่งจะต้องมีหลักทฤษฎีมีแนวคิดขั้นตอนตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้หลายรูปแบบเกิดจากปัญหา สถานการณ์สิ่งแวดล้อม

พิณสุดา สิริธังศรี (2546, น. 10) ให้ความหมายว่ารูปแบบ หมายถึง การจำลองภาพในอุดมคติ นำไปสู่การอธิบายคุณลักษณะสำคัญของปรากฏการณ์ที่ว่าจะเกิดขึ้น เพื่อให้ง่ายต่อการเข้าใจที่ไม่มี องค์ประกอบตายตัวหรือรายละเอียดทุกแห่งทุกมุมโดยผ่านกระบวนการทดสอบอย่างเป็นระบบเพื่อให้เกิดความแม่นยำตรงและเชื่อถือได้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2549, น. 12-13) ได้ให้ความหมายของรูปแบบไว้ 4 ความหมายดังนี้ 1) เป็นแบบอย่างของสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างหรือการทำซ้ำ 2) เป็นตัวอย่างเพื่อการเลียนแบบ เช่น ตัวอย่างในการออกเสียงภาษาต่างประเทศเพื่อให้ผู้เรียนได้เลียนแบบเป็นต้น 3) เป็นแผนภูมิหรือรูปสามมิติซึ่งเป็นตัวแทนของสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นหลักการหรือแนวคิดและ 4) เป็นชุดของปัจจัยหรือตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันซึ่งรวมเป็นตัวประกอบและเป็นสัญลักษณ์ทางระบบสังคมซึ่งอาจจะเขียนเป็นสูตรทางคณิตศาสตร์หรือบรรยายเป็นภาษาได้

ปรีชา สามัคคี (2552, น. 13) ให้ความหมายไว้ว่า รูปแบบ หมายถึง แบบจำลองอย่างง่ายหรือย่อส่วนของปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่ผู้เสนอรูปแบบได้ศึกษาและพัฒนาขึ้นมาเพื่อแสดงหรืออธิบายปรากฏการณ์ให้เข้าใจได้ง่ายขึ้นหรือในบางกรณีอาจจะใช้ประโยชน์ในการทำนายปรากฏการณ์ที่จะเกิดขึ้นตลอดจนอาจใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไป

วิสุทธิ์ เวียงสมุทร (2553, น. 5) ได้ให้ความหมายไว้ว่า รูปแบบการพัฒนาคู หมายถึง กระบวนการหรือขั้นตอนการพัฒนาคูที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นประกอบด้วยกระบวนการ 6 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหา 2) นำพาสู่แนวทางแก้ไข 3) ก้าวไกลเพิ่มพูนความรู้ครู 4) ลงสู่การปฏิบัติจริงในชั้นเรียน 5) พากเพียรริบเทตติดตามประเมินผลและ 6) บุคลากรทุกคนเน้นการสร้างเครือข่ายร่วมใจพัฒนา

ศักดิ์ชัย ภูเจริญ (2553, น. 76) ให้ความหมายว่า รูปแบบ หมายถึง การจำลองหรือย่อส่วนแนวความคิดวิธีการ กระบวนการขั้นตอนต่าง ๆ ที่มีความเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบทำให้เข้าใจเรื่องยาก ๆ ได้ง่ายขึ้น

คัมภีร์ สุดแท้ (2553, น. 13) ให้ความหมายว่า รูปแบบ หมายถึง สิ่งที่สร้างหรือพัฒนาขึ้นแสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบสำคัญ ๆ ของเรื่องให้เข้าใจง่ายขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงาน

อัมพร เรืองศรี (2554, น. 52) ให้ความหมายว่า รูปแบบ หมายถึง สิ่งที่เป็นโครงสร้างทางความคิดองค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ ที่สำคัญของเรื่องที่ศึกษาอย่างเป็นระบบมีลักษณะเป็นตัวแทนของความเป็นจริง ที่เปลี่ยนความสลับซับซ้อนให้เป็นความเข้าใจง่ายขึ้นสะท้อนลักษณะบางส่วนออกมาเป็นความสัมพันธ์ต่อเนื่องเชื่อมโยงมีความเป็นเหตุผลซึ่งกันและกันโดยใช้เหตุผล ข้อมูลและฐานคติมาประกอบอาจเป็นได้ทั้งรูปแบบที่เป็นแบบจำลองของสิ่งที่เป็นรูปธรรมและรูปแบบที่เป็นแบบจำลองของสิ่งที่เป็นนามธรรม

Tosi and Carroll (1982, p. 163) นิยามความหมายของรูปแบบสรุปได้ว่ารูปแบบเป็นนามธรรมของของจริงหรือภาพจำลองของสภาพการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งอาจจะมีรูปร่างง่าย ๆ ไปจนถึงรูปแบบที่มีความซับซ้อน

Willer (1986, p. 18) นิยามความหมายของรูปแบบสรุปได้ว่ารูปแบบเป็นการสร้างมโนทัศน์ (Conceptualization) เกี่ยวกับชุดของปรากฏการณ์โดยอาศัยหลักการ (Rationale) ของระบบรูปนัย (Formal System) และมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดความกระจ่างชัดของนิยามความสัมพันธ์และประพจน์ที่เกี่ยวข้อง

Raj (1996, p. 241) ได้ให้ความหมายไว้ 2 ความหมายดังนี้ 1) รูปแบบ คือ รุ่ยย่อของความจริงของปรากฏการณ์ ซึ่งแสดงด้วยข้อความจำนวนหรือภาพโดยการลดทอนเวลาและสถานที่ทำให้เข้าใจความจริงของปรากฏการณ์ได้ดียิ่งขึ้น 2) รูปแบบ คือ ตัวแทนของการใช้แนวคิดของโปรแกรมที่กำหนดเฉพาะ

Daft (1999, p. 12) ให้ความหมายว่า รูปแบบ หมายถึง ตัวแทนอย่างง่าย ๆ ที่ใช้เป็นเครื่องมืออธิบายมิติหรือปรากฏการณ์ที่สำคัญๆบางมิติขององค์การใช่ง่ายต่อการเข้าใจ

วโร เพ็งสวัสดิ์ (2553, น. 3) ได้ให้ความหมายของรูปแบบไว้ว่า รูปแบบ หมายถึง กรอบความคิดทางด้านหลักการ วิธีการ ดำเนินงาน และเกณฑ์ต่าง ๆ ของระบบที่สามารถยึดถือเป็นแนวทางในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ใด

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยสรุปความหมายของรูปแบบได้ว่า รูปแบบ หมายถึง การจำลองแบบหรือย่อส่วนสิ่งใดสิ่งหนึ่งตามปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่ผู้เสนอรูปแบบได้พัฒนาขึ้นมาเพื่อแสดงให้เห็นที่มีต่อปรากฏการณ์หรือเรื่องราวใด ๆ ทำให้เข้าใจได้ง่ายขึ้นและใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง

2.1.2 ประเภทของรูปแบบ

รูปแบบสามารถจำแนกออกได้หลายประเภท โดยมีผู้จำแนกประเภทของรูปแบบ ดังนี้

Steiner (1988, p. 108) ได้แบ่งประเภทของรูปแบบออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) รูปแบบเชิงปฏิบัติการ (Ethical Model or Model - of) เป็นการประเมินสถานะชุมชนแบบมีส่วนร่วมรูปแบบประเภทนี้เป็นแบบจำลองทางกายภาพ เช่น แบบจำลองรถยนต์ เครื่องบินจำลอง 2) รูปแบบเชิงทฤษฎี (Theoretical Model or Model - of) เป็นแบบจำลองที่สร้างขึ้นจากกรอบความคิดที่มีทฤษฎีเป็นพื้นฐานตัวทฤษฎีเองไม่ใช่รูปแบบหรือแบบจำลองเป็นตัวช่วยให้เกิดรูปแบบที่มีโครงสร้างต่าง ๆ

ที่สัมพันธ์กันรูปแบบสามารถแบ่งประเภททางสังคมศาสตร์และทางการศึกษาดังนี้ (Keeves, 1998, pp. 560–565)

1. Analogue Model เป็นรูปแบบที่ใช้การอุปมาอุปมัยเทียบเคียงปรากฏการณ์ ซึ่งเป็นรูปธรรมเพื่อสร้างความเข้าใจในปรากฏการณ์ที่เป็นนามธรรม

2. Semantic Model เป็นรูปแบบที่ใช้ภาษาเป็นสื่อในการบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาด้วยภาษาแผนภูมิหรือรูปภาพเพื่อให้เห็นโครงสร้างทางความคิดองค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบนั้น ๆ

3. Mathematical Model เป็นรูปแบบที่ใช้สมการทางคณิตศาสตร์เป็นสื่อแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ รูปแบบประเภทนี้นิยมใช้กันทั้งในสาขาจิตวิทยาศึกษาศาสตร์และการบริหาร

4. Causal Model เป็นรูปแบบที่พัฒนามาจากเทคนิค Path Analysis และหลักการสร้าง Semantic Model โดยการนำเอาตัวแปรต่าง ๆ มาสัมพันธ์กันเชิงเหตุและผลที่เกิดขึ้น Mahasarakham University

สมาน อัสวภูมิ (2537, น. 15) ได้ศึกษาและเสนอรูปแบบตามแนวคิดหลักการทฤษฎี ซึ่งเป็นพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบนี้ ๆ และได้แบ่งรูปแบบทางการสอน 4 รูปแบบดังนี้

1. Information Processing Model เป็นรูปแบบการสอนที่ยึดหลักความสามารถในกระบวนการประมวลข้อมูลของผู้เรียนและแนวทางในการปรับปรุงวิธีการจัดการกับข้อมูลให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. Personal Model เป็นรูปแบบการสอนที่ให้ความสำคัญกับปัจเจกบุคคลและการพัฒนาบุคคลเฉพาะรายโดยมุ่งเน้นกระบวนการที่แต่ละบุคคลจัดระบบและปฏิบัติต่อสรรพสิ่งทั้งหลาย

3. Social Interaction Model เป็นรูปแบบที่ให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและบุคคลต่อสังคม

4. Behavior Model เป็นกลุ่มของรูปแบบการสอนที่ใช้องค์ความรู้ด้านพฤติกรรมศาสตร์เป็นหลักในการพัฒนารูปแบบจุดเน้นสำคัญคือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่สังเกตได้ของผู้เรียนมากกว่าการพัฒนาโครงสร้างทางจิตวิทยาและพฤติกรรมที่ไม่สามารถสังเกตได้

Keeves (1998, pp. 561-565) ได้แบ่งรูปแบบออกเป็น 4 ประเภทคือ 1) Analogue Model เป็นรูปแบบที่ใช้ในการอุปมา อุปมัยเทียบเคียงปรากฏการณ์ ซึ่งเป็นรูปธรรมเพื่อสร้างความเข้าใจในปรากฏการณ์ที่เป็นนามธรรม เช่น รูปแบบในการทำนายจำนวนนักเรียนที่จะเข้าสู่ระบบโรงเรียน

2) Semantic Model เป็นรูปแบบที่ใช้ภาษาเป็นสื่อในการบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาด้วยภาษา แผนภูมิ รูปภาพเพื่อให้เห็นโครงสร้างทางความคิดและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของปรากฏการณ์ 3) Mathematical Model เป็นรูปแบบที่ใช้สมการทางคณิตศาสตร์เป็นสื่อในการแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ซึ่งรูปแบบนี้นิยมใช้ในสาขาจิตวิทยา ศึกษาศาสตร์และการบริหารการศึกษา 4) Causal Model เป็นรูปแบบที่พัฒนามาจากเทคนิค Path Analysis และหลักการสร้าง Semantic Model โดยการนำเอาตัวแปรต่าง ๆ มาสัมพันธ์กันเชิงเหตุและผลที่เกิดขึ้นเช่น The Standard Deprivation Model ซึ่งเป็นรูปแบบที่แสดงความสัมพันธ์กันระหว่างสภาพเศรษฐกิจ สังคมของบิดามารดา สภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่บ้านและระดับสติปัญญาของเด็ก เป็นต้น

บุญชม ศรีสะอาด (2546, น. 1-3) ได้เสนอแนวคิดและหลักการในการวิจัยพัฒนารูปแบบสรุปได้ว่าการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการประเมินจำเป็นต้องศึกษาเกี่ยวกับการวิจัยพัฒนารูปแบบเพราะการวิจัยที่ใช้รูปแบบเป็นการวิจัยแนวใหม่เป็นแนวทางทำให้ความรู้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นเป็นการพัฒนาความรู้ให้มีความชัดเจนเป็นระบบรูปแบบเป็นโครงสร้างที่แสดงถึงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบหรือตัวแปรต่าง ๆ นั้นเองการวิจัยที่ใช้รูปแบบมีขั้นตอนคือการสร้างหรือพัฒนารูปแบบขึ้นมาตามสมมุติฐานและการทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) ของรูปแบบโดยการทดลองใช้รูปแบบในสถานการณ์จริงและเก็บข้อมูลมาวิเคราะห์และปรับปรุงพัฒนารูปแบบให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น Mahasarakham University การพัฒนารูปแบบประกอบด้วยหลักการสำคัญดังนี้ (Keeves, 1998, p. 560)

1. รูปแบบควรประกอบด้วยความสัมพันธ์อย่างมีโครงสร้าง (ของตัวแปร) มากกว่าความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงแบบธรรมดาอย่างไรก็ตามความสัมพันธ์แบบเส้นตรงธรรมดาทั่วไปนั้นจะมีประโยชน์เฉพาะช่วงต้นของการพัฒนารูปแบบ
2. รูปแบบควรใช้เป็นแนวทางในการพยากรณ์ผลที่จะเกิดขึ้นจากการใช้รูปแบบได้สามารถตรวจสอบได้โดยการสังเกตและหาข้อสนับสนุนด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ได้
3. รูปแบบควรจะต้องระบุหรือชี้ให้เห็นถึงกลไกเชิงเหตุผลของเรื่องที่ศึกษาดังนั้นนอกจากรูปแบบจะเป็นเครื่องมือในการพยากรณ์ได้ควรใช้ในการอธิบายปรากฏการณ์ได้ด้วย
4. รูปแบบควรเป็นเครื่องมือในการสร้างมโนทัศน์ใหม่และการสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรในลักษณะใหม่ซึ่งเป็นการขยายองค์ความรู้ในเรื่องที่กำลังศึกษา

ขั้นตอนการสร้างรูปแบบโดยทั่วไปสรุปได้ว่ามีสองขั้นตอนดังนี้ (Willer, 1986, p. 83)

1) การสร้างรูปแบบ (Construct) และ 2) การหาความตรง (Validity) ตัวอย่างการพัฒนาแบบที่สามารถทำความเข้าใจได้ง่ายเช่นรูปแบบการควบคุมวิทยานิพนธ์ของบุญชม ศรีสะอาด (2546, น. 3-5) ซึ่งเป็น การพัฒนาแบบโดยมีขั้นตอน 2 ขั้นตอนคือ 1) การพัฒนาแบบและ 2) การทดสอบประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพของรูปแบบในส่วนของการพัฒนาแบบนั้นดำเนินการโดยการวิเคราะห์ลำดับในการทำ วิทยานิพนธ์หลักการเขียนรายงานการวิจัยจุดบกพร่องที่มักพบในการทำวิทยานิพนธ์เป็นต้นแล้วนำ องค์ประกอบเหล่านั้นมาสร้างเป็นรูปแบบการควบคุมวิทยานิพนธ์ตามลำดับขั้นในการทำวิทยานิพนธ์ หลังจากนั้นจะเป็นขั้นตอนที่สองคือการนำรูปแบบดังกล่าวไปทดสอบและประเมินประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพของรูปแบบ

Smith, et al. (1980, p. 461) จำแนกรูปแบบออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. รูปแบบเชิงกายภาพ (Physical Model) จำแนกออกเป็น

1.1 รูปแบบคล้ายจริง (Iconic Model) มีลักษณะคล้ายของจริง เช่น เครื่องบินจำลอง หุ่นไล่กา หุ่นตามร้านตัดเสื้อผ้า

1.2 รูปแบบเสมือนจริง (Analog Model) มีลักษณะคล้ายปรากฏการณ์จริง เช่น การทดลองทางเคมีในห้องปฏิบัติการก่อนจะทำการทดลอง เครื่องบินจำลองที่บินได้ หรือเครื่องฝึกหัดบิน เป็นต้น รูปแบบชนิดนี้มีความใกล้เคียงความจริงมากกว่าแบบแรก

2. รูปแบบเชิงสัญลักษณ์ (Symbolic Model) จำแนกออกเป็น

2.1 รูปแบบข้อความ (Verbal Model) หรือรูปแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative Model) เป็นการใช้อธิบายพฤติกรรมตามการอธิบายโดยย่อ เช่น คำพรรณนาลักษณะงานคำอธิบายรายวิชา เป็นต้น Bertalanffy (1968, p. 24) ผู้สร้างทฤษฎีระบบกล่าวว่า การมีรูปแบบข้อความนั้นแม้บางครั้ง จะเข้าใจยากแต่ก็ยิ่งดีกว่าไม่มีรูปแบบเสียเลย เพราะอย่างน้อยก็เป็นแนวทางในการสร้างรูปแบบ ประเภทอื่นต่อไป

2.2 รูปแบบทางคณิตศาสตร์ (Mathematical Model) หรือรูปแบบเชิงปริมาณ (Quantitative Model) เช่น สมการและโปรแกรมเชิงเส้น เป็นต้น Keeves (1998, pp. 561-565) ได้จำแนกรูปแบบออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่

2.2.1 รูปแบบเชิงเปรียบเทียบ (Analogue Model) เป็นรูปแบบเชิงกายภาพ ส่วนใหญ่ใช้ในด้านวิทยาศาสตร์ เช่น รูปแบบโครงสร้างอะตอมสร้างขึ้นโดยใช้หลักการเปรียบเทียบ โครงสร้างของรูปแบบให้สอดคล้องกับลักษณะที่คล้ายกันทางกายภาพ สอดคล้องกับข้อมูลและความรู้ ที่มีอยู่ในลักษณะนั้นด้วยรูปแบบที่สร้างขึ้นต้องมียุทธศาสตร์ประกอบชัดเจนสามารถนำไปทดสอบด้วยข้อมูล เชิงประจักษ์ได้และสามารถนำไปใช้ในการหาข้อสรุปของปรากฏการณ์ได้อย่างกว้างขวาง เช่น รูปแบบ จำนวนนักเรียนในโรงเรียนสร้างขึ้นโดยเปรียบเทียบกับลักษณะถังน้ำที่ประกอบด้วยท่อน้ำเข้าและ ท่อน้ำออก ปริมาณที่ไหลเข้าถังเปรียบเทียบกับจำนวนนักเรียนที่เข้าโรงเรียน อัตราการเกิด อัตราการ ย้ายเข้า อัตราการรับเด็กอายุต่ำกว่าเกณฑ์ สวนปริมาณ น้ำที่ไหลออกเปรียบเทียบกับจำนวน นักเรียนที่ออกจากโรงเรียน เนื่องจากพันธุศาสตร์การศึกษา การย้ายออก การจบการศึกษา สำหรับปริมาณ น้ำที่เหลือในถังเปรียบเทียบกับจำนวนนักเรียนที่เหลืออยู่ในโรงเรียน เป็นต้น จุดมุ่งหมายของรูปแบบนี้ เพื่ออธิบายปรากฏการณ์การเปลี่ยนแปลงจำนวนนักเรียนในโรงเรียน

2.2.2 รูปแบบเชิงข้อความ (Semantic Model) เป็นรูปแบบที่ใช้ภาษาเป็นสื่อใน การบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาด้วยภาษา แผนภูมิ หรือรูปภาพ เพื่อให้เห็นโครงสร้างทาง ความคิดองค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของปรากฏการณ์นั้นและใช้ข้อความในการ อธิบายเพื่อให้เกิดความกระจ่างมากขึ้น แต่จุดอ่อนของรูปแบบประเภทนี้คือขาดความชัดเจนแน่นอน ทำให้ยากแก่การทดสอบ รูปแบบ แต่อย่างไรก็ตามได้มีการนำรูปแบบนี้มาใช้ในการศึกษามาก เช่น รูปแบบ การเรียนรู้ในโรงเรียน

2.2.3 รูปแบบเชิงคณิตศาสตร์ (Mathematical Model) เป็นรูปแบบที่ใช้ แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบหรือตัวแปรโดยใช้สัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ปัจจุบันมีแนวโน้มว่าจะนำไปใช้ในด้านพฤติกรรมศาสตร์มากขึ้นโดยเฉพาะในการวัดและประเมินผลทางการศึกษา รูปแบบลักษณะนี้ส่วนมากพัฒนามาจากรูปแบบเชิงข้อความ

2.2.4 รูปแบบเชิงสาเหตุ (Causal Model) เป็นรูปแบบที่เริ่มจากการนำเทคนิค การวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) ในการศึกษาเกี่ยวกับพันธุศาสตร์รูปแบบเชิงสาเหตุนี้ทำให้สามารถ ศึกษาในรูปแบบเชิงข้อความที่มีตัวแปรสลับซับซ้อนได้ แนวคิดสำคัญของรูปแบบนี้คือต้องสร้างขึ้น จากทฤษฎีที่เกี่ยวข้องหรืองานวิจัยที่มีมาแล้วรูปแบบแบบจะเขียนในลักษณะสมการเส้นตรงแต่ละ สมการแสดงความสัมพันธ์เชิงเหตุเชิงผลระหว่างตัวแปรจากนั้นมีการเก็บรวบรวมข้อมูลในสภาพการณ์ ที่เป็นจริงเพื่อทดสอบรูปแบบ รูปแบบเชิงสาเหตุนี้แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ 1) รูปแบบระบบ

เส้นเดียว (Recursive Model) เป็นรูปแบบที่แสดงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรด้วยเส้นโยงที่มีทิศทางของการเป็นสาเหตุในทิศทางเดียวโดยไม่มีความสัมพันธ์ย้อนกลับ 2) รูปแบบระบบเส้นคู่ (Non-recursive Model) เป็นรูปแบบที่แสดงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรโดยทิศทางความสัมพันธ์ของตัวแปรภายในตัวแปรหนึ่งอาจเป็นทั้งตัวแปรเชิงสาเหตุและเชิงผลพร้อมกัน จึงมีทิศทางความสัมพันธ์ย้อนกลับได้

Steiner (1988, p. 165) ได้จำแนกรูปแบบออกเป็น 2 ประเภทได้แก่

1. รูปแบบเชิงกายภาพ (Physical Model) จำแนกออกเป็น

1.1 รูปแบบของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (Model of) เช่น รูปแบบเครื่องบินที่สร้างเหมือนจริงแต่มีขนาดย่อ

1.2 รูปแบบสำหรับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (Model for) เป็นรูปแบบจำลองที่ออกแบบไว้เพื่อเป็นต้นแบบผลิตสินค้าต้องสร้างรูปแบบเทาของจริงขึ้นมาก่อนแล้วจึงผลิตสินค้าตามรูปแบบนั้น

2. รูปแบบเชิงแนวคิด (Conceptual Model) จำแนกออกเป็น

2.1 รูปแบบเชิงแนวคิดของสิ่งหนึ่งสิ่งใด (Conceptual Model of) เป็นรูปแบบหรือแบบจำลองที่สร้างขึ้นโดยจำลองมาจากทฤษฎีที่มีอยู่แล้ว เช่น รูปแบบที่สร้างมาจากทฤษฎีการคงอยู่ของนักเรียนในโรงเรียน เป็นต้น

2.2 รูปแบบเชิงแนวคิดเพื่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด (Conceptual Model for) เป็นรูปแบบที่สร้างขึ้นมาเพื่ออธิบายทฤษฎีหรือปรากฏการณ์ เช่นรูปแบบที่สร้างขึ้นจากทฤษฎีการคัดสรรตามธรรมชาติเพื่อนำไปอธิบายทฤษฎีการคงอยู่ของนักเรียนในโรงเรียน เป็นต้น จากการศึกษาประเภทของรูปแบบ

จากการศึกษาดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยสรุปได้ว่า ประเภทรูปแบบไม่มีข้อจำกัดที่แน่นอนว่าเราต้องดำเนินการอย่างไรแต่การสร้างรูปแบบส่วนใหญ่นิยมเริ่มจากการศึกษาความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่จะสร้างรูปแบบนั้น ๆ แล้วดำเนินการสร้างรูปแบบตามหลักการที่ต้องการขึ้นและนำไปตรวจสอบหาคุณภาพของรูปแบบเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาต่อไป

2.1.3 องค์ประกอบของรูปแบบ

มีผู้ให้แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบ ดังนี้

Brown and Mob Erg (1980, pp. 16-17) ได้สังเคราะห์รูปแบบขึ้นมาจากแนวคิดเชิงระบบ (System Approach) กับหลักการบริหาร ตามสถานการณ์ (Contingency Approach) กล่าวว่า องค์ประกอบของรูปแบบ ประกอบด้วย 1) สภาพแวดล้อม (Environment) 2) เทคโนโลยี (Technology) 3) โครงสร้าง (Structure) 4) กระบวนการจัดการ (Management Process) และ 5) การตัดสินใจสั่งการ (Decision Making)

สมบุญ ศรีสรรหิรัญ (2547, น. 354-355) ได้พัฒนารูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำของคณบดีผลการศึกษาพบว่ารูปแบบมีองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบได้แก่ 1) คุณลักษณะภาวะผู้นำของคณบดีที่ต้องพัฒนา 2) หลักการและแนวคิดกำกับรูปแบบและวัตถุประสงค์ทั่วไปของรูปแบบ 3) กระบวนการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำของคณบดีซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนเนื้อหาการพัฒนาวิธีการและกิจกรรมการพัฒนามุ่งวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมและผลที่ต้องการและ 4) แนวทางการนำรูปแบบไปใช้เงื่อนไขความสำเร็จและตัวบ่งชี้ความสำเร็จของรูปแบบ

ชนกนารถ ชื่นเชย (2550, น. 179-180) ได้พัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนพบว่า รูปแบบมี 9 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ปรัชญาและหลักการของการศึกษาต่อเนื่อง 2) กลุ่มเป้าหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง 3) จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง 4) โครงสร้างระบบ บริหารของการศึกษาต่อเนื่อง 5) หลักสูตรการเรียนการสอนของการศึกษาต่อเนื่อง 6) วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่อง 7) สื่อการศึกษาและแหล่งเรียนรู้ของการศึกษาต่อเนื่อง 8) การติดตามและประเมินผลของการศึกษาต่อเนื่องและ 9) การเทียบระดับและเทียบโอนผลการเรียน

อัมพร พงษ์กังสนานันท์ (2550, น. 274-275) ได้พัฒนารูปแบบการจัดการศึกษานอกระบบในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตพบว่ารูปแบบมีองค์ประกอบ 8 องค์ประกอบได้แก่ 1) ปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา 2) หลักสูตร 3) การจัดการเรียนรู้ 4) การประเมินผล การเรียนรู้ 5) การเทียบโอนความรู้และประสบการณ์และการเทียบระดับการศึกษา 6) การบริหารและการจัดการศึกษา 7) กลุ่มเป้าหมายและ 8) การมีส่วนร่วมของพ่อแม่และชุมชน

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยสรุปได้ว่าองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง ดังนี้ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) องค์ประกอบและตัวชี้วัด 4) การนิเทศติดตามและ 5) การประเมินผล เพื่อที่จะสามารถดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรม

2.1.4 ลักษณะของรูปแบบที่ดี

รูปแบบที่ดีควรมีลักษณะ ดังนี้

2.1.4.1 รูปแบบควรประกอบด้วยความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างระหว่างตัวแปรมากกว่าความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงธรรมดาอย่างไรก็ตามความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงก็มีประโยชน์ในช่วงของการพัฒนารูปแบบ

2.1.4.2 รูปแบบควรนำไปสู่การทำนายผลที่ตามมาซึ่งสามารถตรวจสอบได้ด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์โดยเมื่อทดสอบรูปแบบแล้วถ้าปรากฏว่าไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์รูปแบบนั้นต้องถูกยกเลิก

2.1.4.3 รูปแบบควรอธิบายโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของเรื่องที่ศึกษาได้อย่างชัดเจน

2.1.4.4 รูปแบบควรเป็นเครื่องมือในการสร้างความคิดรวบยอด (Concept) ใหม่และการสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรใหม่ซึ่งจะเป็นการเพิ่มองค์ความรู้ (Body of Knowledge) ในเรื่องที่กำลังศึกษา

2.1.4.5 รูปแบบในเรื่องใดจะเป็นเช่นไรขึ้นอยู่กับกรอบของทฤษฎีในเรื่องนั้น ๆ

2.1.5 การพัฒนารูปแบบ

ได้มีผู้กล่าวถึงขั้นตอนการพัฒนารูปแบบดังนี้

Willer (1986, p. 83) กล่าวว่า การพัฒนารูปแบบโดยทั่วไปแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การสร้าง (Construct) รูปแบบและ 2) การหาความเที่ยงตรง (Validity) ของรูปแบบ บุญชม ศรีสะอาด, ได้กล่าวถึงกระบวนการวิจัยการพัฒนารูปแบบโดยได้แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การสร้างหรือพัฒนารูปแบบและ 2) การทดสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบ บุญส่ง หาญพานิช (2546, น. 112-118) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความรู้ใน สถาบันอุดมศึกษาไทย” โดยดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์แนวความคิดเกี่ยวกับธรรมชาติความรู้ องค์ความรู้ และการบริหารจัดการศึกษาของไทยปัจจุบันที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการความรู้ กระบวนการจัดการความรู้ โครงสร้างพื้นฐานของการบริหารจัดการความรู้ โดยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์อธิการบดี และการสอบถามผู้บริหารระดับผู้อำนวยการขึ้นไป 2) การจัดทำร่างรูปแบบการบริหารจัดการความรู้ในสถาบันอุดมศึกษาไทยโดยนำผลสรุปจากการวิเคราะห์สาระจากการสัมภาษณ์อธิการบดีและจากการวิเคราะห์แบบสอบถามนำมาสรุปเป็นข้อค้นพบเพื่อใช้เป็นฐานในการสร้างร่างรูปแบบการบริหารจัดการความรู้ในสถาบันอุดมศึกษาไทยและ

3) การตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารจัดการความรู้ในสถาบันอุดมศึกษาไทยโดยผู้ทรงคุณวุฒิหลังจากนั้นจึงปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการบริหารจัดการความรู้ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิซึ่ง วิสุทธิ์ วิจิตรพิชราภรณ์ (2547, น. 73-84) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการจัดการศึกษาแบบกระจายอำนาจสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามแนวทางพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยแบ่งการวิจัยออกเป็น 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การกำหนดกรอบความคิดในการวิจัยโดยศึกษาเอกสารและแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาแบบกระจายอำนาจในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาต้นแบบการปฏิรูปการเรียนรู้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของสถานศึกษา และสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) การสร้างรูปแบบการจัดการศึกษาแบบกระจายอำนาจในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน 4) การศึกษาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และ 5) การปรับปรุงและนำเสนอรูปแบบการจัดการศึกษาแบบกระจายอำนาจในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและสมบูรณ์ ศิริสรธรัตริฎ (2547, น. 171) ได้ทำวิจัยเรื่อง “การพัฒนา รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำของคณบดี” โดยดำเนินการวิจัยเป็น 6 ขั้นตอนได้แก่ 1) การกำหนดกรอบแนวความคิดในการวิจัยโดยศึกษาเอกสารแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) การศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์แนวทฤษฎีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ 3) การศึกษาและประมวลความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ 4) การพัฒนารูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำของคณบดี 5) การตรวจสอบการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบจากผู้ทรงคุณวุฒิและ 6) การปรับปรุงรูปแบบและนำเสนอรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำของคณบดี

กฤษณผล จันทพรหม (2548, น. 88) ได้ทำวิจัยเรื่อง “การศึกษารูปแบบมหาวิทยาลัยเสมือนจริงที่เหมาะสมสำหรับสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย” โดยดำเนินการวิจัยเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบมหาวิทยาลัยเสมือนจริงโดยศึกษาหลักการแนวคิดทฤษฎี จากเอกสารตำรา บทความวิจัยฐานข้อมูล อินเทอร์เน็ตออนไลน์ทั้งในและต่างประเทศและความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับมหาวิทยาลัยเสมือนจริง 2) การสังเคราะห์รูปแบบองค์ประกอบโครงสร้างของรูปแบบ มหาวิทยาลัยเสมือนจริงโดยนำข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 มาสร้างเป็นรูปแบบมหาวิทยาลัยเสมือนจริง 3) การพัฒนารูปแบบมหาวิทยาลัยเสมือนจริงโดยใช้กระบวนการวิจัยแบบเดลฟายเพื่อรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ 10 คนจำนวน 3 รอบและ 4) การทดสอบความเหมาะสมของรูปแบบมหาวิทยาลัยเสมือนจริง สำหรับสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยที่พัฒนาขึ้นใน

ขั้นตอนที่ 3 มาจัดทำเป็นแบบสอบถามเพื่อนำไปสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเกี่ยวกับความเหมาะสมของรูปแบบหลังจากนั้นจึงกำหนดรูปแบบ มหาวิทยาลัยเสมือนจริงเหมาะสมสำหรับสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยซึ่ง ชนกนารถ ชื่นเชย (2550, น. 72-79) ได้ทำการวิจัยเรื่องรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องใน สถาบันอุดมศึกษาเอกชนโดยดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน ดังนี้

- 1) การวิเคราะห์และสังเคราะห์รูปแบบการศึกษาต่อเนื่องสำหรับสถาบันอุดมศึกษาเอกชนโดยศึกษาวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2) การนำข้อมูลจากการศึกษามาวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อพัฒนาเป็นกรอบของรูปแบบในการจัดการศึกษาต่อเนื่องของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน
- 3) การศึกษาความเหมาะสมและเป็นไปได้ โดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 19 คน โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย และ
- 4) การตรวจสอบประสิทธิภาพและความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่พัฒนาขึ้นในขั้นตอนที่ 3 มาจัดทำเป็นแบบสอบถาม เพื่อนำไปใช้สำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเกี่ยวกับความเหมาะสมของ องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องหลังจากนั้นจึงกำหนดรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องจากองค์ประกอบที่พัฒนาขึ้น

พรจันทร พรศักดิ์กุล (2550, น. 163-175) ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบกระบวนการงบประมาณของโรงเรียนที่บริหารงบประมาณแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานโดยดำเนินการวิจัยเป็น 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การกำหนดกรอบแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการงบประมาณโดยการวิเคราะห์เอกสารและฐานข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต

- 2) การศึกษากระบวนการงบประมาณและการมีส่วนร่วมในกระบวนการงบประมาณของสถานศึกษาที่ดำเนินการในปัจจุบันโดยสอบถามความคิดเห็นของผู้อำนวยการสถานศึกษาและรองผู้อำนวยการสถานศึกษาที่รับผิดชอบงานงบประมาณ วิเคราะห์เอกสาร งบประมาณของโรงเรียนและสอบถามความคิดเห็นของครูผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ประธานคณะ กรรมการสถานศึกษา
- 3) การจัดทำร่างรูปแบบกระบวนการงบประมาณของโรงเรียนที่บริหารงบประมาณแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน
- 4) การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบโดยสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและ
- 5) การปรับปรุงรูปแบบและนำเสนอรูปแบบกระบวนการงบประมาณของโรงเรียนที่บริหารงบประมาณการใช้โรงเรียนเป็นพื้นฐาน

อัมพร พงษ์กัสนนนท์ (2550, น. 108-122) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษานอกระบบในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตโดยดำเนินการวิจัยเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การสร้างรูปแบบประกอบด้วยการศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากทฤษฎี เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและ

ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้เทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง (Modified Delphi Techniques) และ 2) การประเมินรูปแบบ ประกอบด้วย การประเมินรูปแบบเพื่อศึกษาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปปฏิบัติในสถานศึกษาและการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนารูปแบบจากการศึกษาแนวคิดและกระบวนการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบสามารถสรุปได้ว่าการพัฒนารูปแบบแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนได้แก่ 1) การสร้างหรือพัฒนารูปแบบและ 2) การตรวจสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบ ซึ่งแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียด ดังนี้

จากการศึกษาแนวคิดและกระบวนการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบสามารถสรุปได้ว่าการพัฒนารูปแบบแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การสร้างหรือพัฒนารูปแบบและ 2) การตรวจสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบซึ่งแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างหรือพัฒนารูปแบบในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยจะสร้างหรือพัฒนารูปแบบขึ้นมาก่อนเป็นรูปแบบตามสมมติฐาน (Hypothesis Model) โดยศึกษาแนวคิดทฤษฎีและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องนอกจากนี้ผู้วิจัยอาจจะศึกษารายกรณีหน่วยงานที่ดำเนินการในเรื่องนั้น ๆ ได้เป็นอย่างดีซึ่งผลการศึกษานำมาใช้กำหนดองค์ประกอบหรือตัวแปรต่าง ๆ ภายในรูปแบบรวมทั้งลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบหรือตัวแปรเหล่านั้น หรือลำดับก่อนหลังของแต่ละองค์ประกอบในรูปแบบ ดังนั้นการพัฒนารูปแบบในขั้นตอนนี้จะต้องอาศัยหลักการของเหตุผลเป็นรากฐานสำคัญซึ่งโดยทั่วไปการศึกษาในขั้นตอนนี้จะมีขั้นตอนย่อย ๆ ดังนี้

1. การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำสารสนเทศที่ได้มาวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นร่างกรอบความคิดการวิจัย

2. การศึกษาจากบริบทจริงในขั้นตอนนี้อาจจะดำเนินการได้หลายวิธี ดังนี้

2.1 การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินการในปัจจุบันของหน่วยงาน โดยศึกษาความคิดเห็นจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง (Stakeholder) ซึ่งวิธีศึกษาอาจจะใช้วิธีการสัมภาษณ์ การสอบถามการสำรวจ การสนทนากลุ่ม เป็นต้น

2.2 การศึกษารายกรณี (Case Study) หรือพหุกรณีหน่วยงานที่ประสบผลสำเร็จหรือมีแนวปฏิบัติที่ดีในเรื่องที่ศึกษาเพื่อนำมาเป็นสารสนเทศที่สำคัญในการพัฒนารูปแบบ

2.3 การศึกษาข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิวิธีศึกษาอาจจะใช้วิธีการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เป็นต้น

3. การจัดทำรูปแบบ ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยจะใช้สารสนเทศที่ได้ในข้อ 1.1 และ 1.2 มาวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อกำหนดเป็นกรอบความคิดการวิจัยเพื่อนำมาจัดทำรูปแบบอย่างไรก็ตามในงานวิจัยบางเรื่องนอกจากจะศึกษาตามขั้นตอนที่กล่าวมาแล้วผู้วิจัยยังอาจจะศึกษาเพิ่มเติมโดยใช้กระบวนการวิจัยแบบ Delphi Technique หรือการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ในการพัฒนารูปแบบก็ได้

ขั้นตอนที่ 2 การทดสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบภายหลังที่ได้พัฒนารูปแบบในขั้นตอนแรกแล้วจำเป็นที่จะต้องทดสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบดังกล่าว เพราะรูปแบบที่พัฒนาขึ้นถึงแม้จะพัฒนาโดยมีรากฐานจากทฤษฎีแนวความคิดรูปแบบของบุคคลอื่นและผลการวิจัยที่ผ่านมาแต่ก็เป็นเพียงรูปแบบตามสมมติฐานซึ่งจำเป็นที่จะต้องตรวจสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบว่ามีความเหมาะสมหรือไม่เป็นรูปแบบที่มีประสิทธิภาพตามที่มุ่งหวังหรือไม่ การเก็บรวบรวมข้อมูลในสถานการณ์จริงหรือทดลองใช้รูปแบบในสถานการณ์จริงจะช่วยให้ทราบอิทธิพลหรือความสำคัญขององค์ประกอบย่อยหรือตัวแปรต่าง ๆ ในรูปแบบผู้วิจัยอาจจะปรับปรุงรูปแบบใหม่โดยการตัดองค์ประกอบหรือตัวแปรที่พบว่าไม่มีอิทธิพลหรือมีความสำคัญน้อยออกจากรูปแบบ ซึ่งทำให้ได้รูปแบบที่มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น การทดสอบรูปแบบอาจกระทำได้ใน 4 ลักษณะ ดังนี้

1. การทดสอบรูปแบบด้วยการประเมินตามมาตรฐานที่กำหนดการประเมินที่พัฒนาโดย The Joint Committee on Standards of Educational Evaluation ภายใต้การดำเนินงานของ Stufflebeam และคณะได้นำเสนอหลักการประเมินเพื่อเป็นบรรทัดฐานของกิจกรรมการตรวจสอบรูปแบบประกอบด้วยมาตรฐาน 4 ด้าน (สุวิมล วองวานิช, 2549, น. 54-56) ดังนี้

1.1 มาตรฐานความเป็นไปได้ (Feasibility Standards) เป็นการประเมินความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติจริง

1.2 มาตรฐานด้านความเป็นประโยชน์ (Utility Standards) เป็นการประเมินการสนองต่อความต้องการของผู้ใช้รูปแบบ

1.3 มาตรฐานด้านความเหมาะสม (Propriety Standards) เป็นการประเมินความเหมาะสมทั้งในด้านกฎหมายและศีลธรรมจรรยา

1.4 มาตรฐานด้านความถูกต้องครอบคลุม (Accuracy Standards) เป็นการประเมินความน่าเชื่อถือและได้สาระครอบคลุมครบถ้วนตามความต้องการอย่างแท้จริง

2. การทดสอบรูปแบบด้วยการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ การทดสอบรูปแบบในบางเรื่องไม่สามารถกระทำได้โดยข้อมูลเชิงประจักษ์ด้วยการประเมินค่าพารามิเตอร์ของรูปแบบหรือการดำเนินการทดสอบรูปแบบด้วยวิธีการทางสถิติ แต่งานวิจัยบางเรื่องนั้นต้องการความละเอียดอ่อนมากกว่าการได้ตัวเลขแล้วสรุปซึ่ง Eisner (1976, pp. 192-193) ได้เสนอแนวคิดของการทดสอบหรือประเมินรูปแบบโดยใช้ผู้ทรงคุณวุฒิโดยมีแนวคิด ดังนี้

2.1 การประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิจะเน้นการวิเคราะห์และวิจารณ์อย่างลึกซึ้งเฉพาะในประเด็นที่ถูกพิจารณาซึ่งไม่จำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเสมอไปแต่อาจจะผสมผสานกับปัจจัยต่าง ๆ ในการพิจารณาเข้าด้วยกันตามวิจรรย์ญาณของผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับข้อมูลคุณภาพ ประสิทธิภาพและความเหมาะสมของสิ่งที่จะทำการประเมิน

2.2 รูปแบบการประเมินที่เป็นความชำนาญเฉพาะทาง (Specialization) ในเรื่องที่จะประเมินโดยพัฒนามาจากแบบการวิจารณ์งานศิลปะ (Art Criticism) ที่มีความละเอียดอ่อนลึกซึ้งและต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญระดับสูงมาเป็นผู้วินิจฉัยเนื่องจากการวัดคุณค่าที่ไม่อาจประเมินด้วยเครื่องวัดใด ๆ และต้องใช้ความรู้ความสามารถของผู้ประเมินอย่างแท้จริงแนวคิดนี้ได้นำมาประยุกต์ใช้ในการศึกษาระดับสูงมากขึ้นทั้งนี้เพราะเป็นองค์ความรู้เฉพาะสาขาผู้ที่ศึกษาเรื่องนั้นจริง ๆ จึงจะทราบและเข้าใจอย่างลึกซึ้ง ดังนั้นในวงการศึกษาก็จึงนิยมนำรูปแบบนี้มาใช้ในเรื่องที่ต้องการความลึกซึ้งและความเชี่ยวชาญเฉพาะ

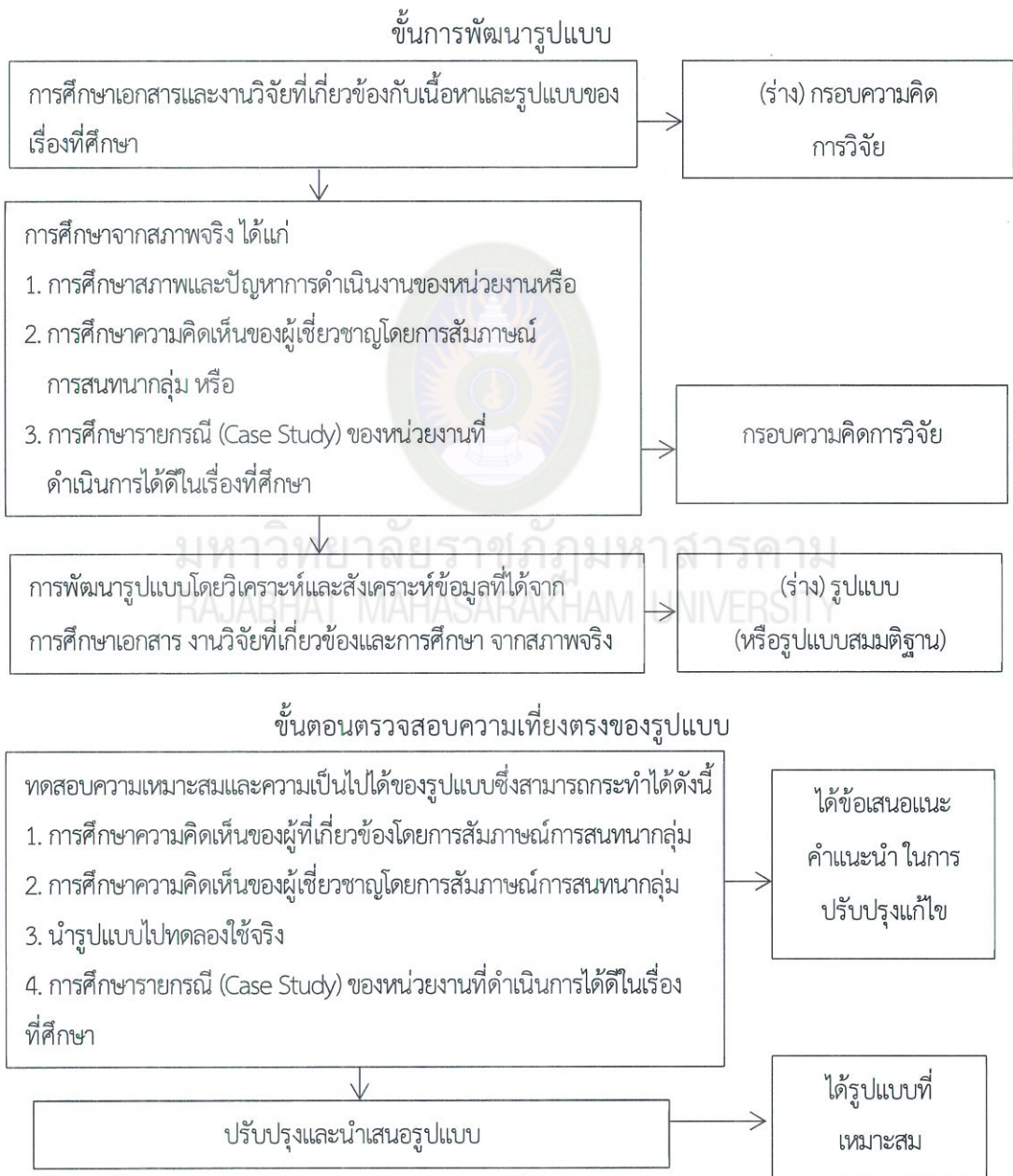
2.3 รูปแบบที่ใช้ตัวบุคคล คือ ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นเครื่องมือในการประเมินโดยให้ความเชื่อถือกับผู้ทรงคุณวุฒิที่เที่ยงธรรมและมีคุณพินิจที่ดีทั้งนี้มาตรฐานและเกณฑ์พิจารณาต่าง ๆ นั้นจะเกิดขึ้นจากประสบการณ์และความชำนาญของผู้ทรงคุณวุฒินั่นเอง

2.4 รูปแบบที่ยอมให้มีความยืดหยุ่นในกระบวนการทำงานของผู้ทรงคุณวุฒิตามอัธยาศัยและความถนัดของแต่ละคนนับตั้งแต่การกำหนดประเด็นสำคัญที่จะนำมาพิจารณาการป่งชี้ข้อมูลที่ต้องการการเก็บรวบรวมข้อมูล การประมวลผล การวินิจฉัยข้อมูล ตลอดจนวิธีการนำเสนอ

3. การทดสอบรูปแบบโดยการสำรวจความคิดเห็นของบุคลากรที่เกี่ยวข้องมักจะใช้กับการพัฒนารูปแบบโดยใช้เทคนิคเดลฟาย เมื่อผู้วิจัยได้พัฒนารูปแบบโดยใช้เทคนิคเดลฟายเสร็จสิ้นเรียบร้อยแล้วผู้วิจัยจะนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นในรอบสุดท้ายมาจัดทำเป็นแบบสอบถามที่มี

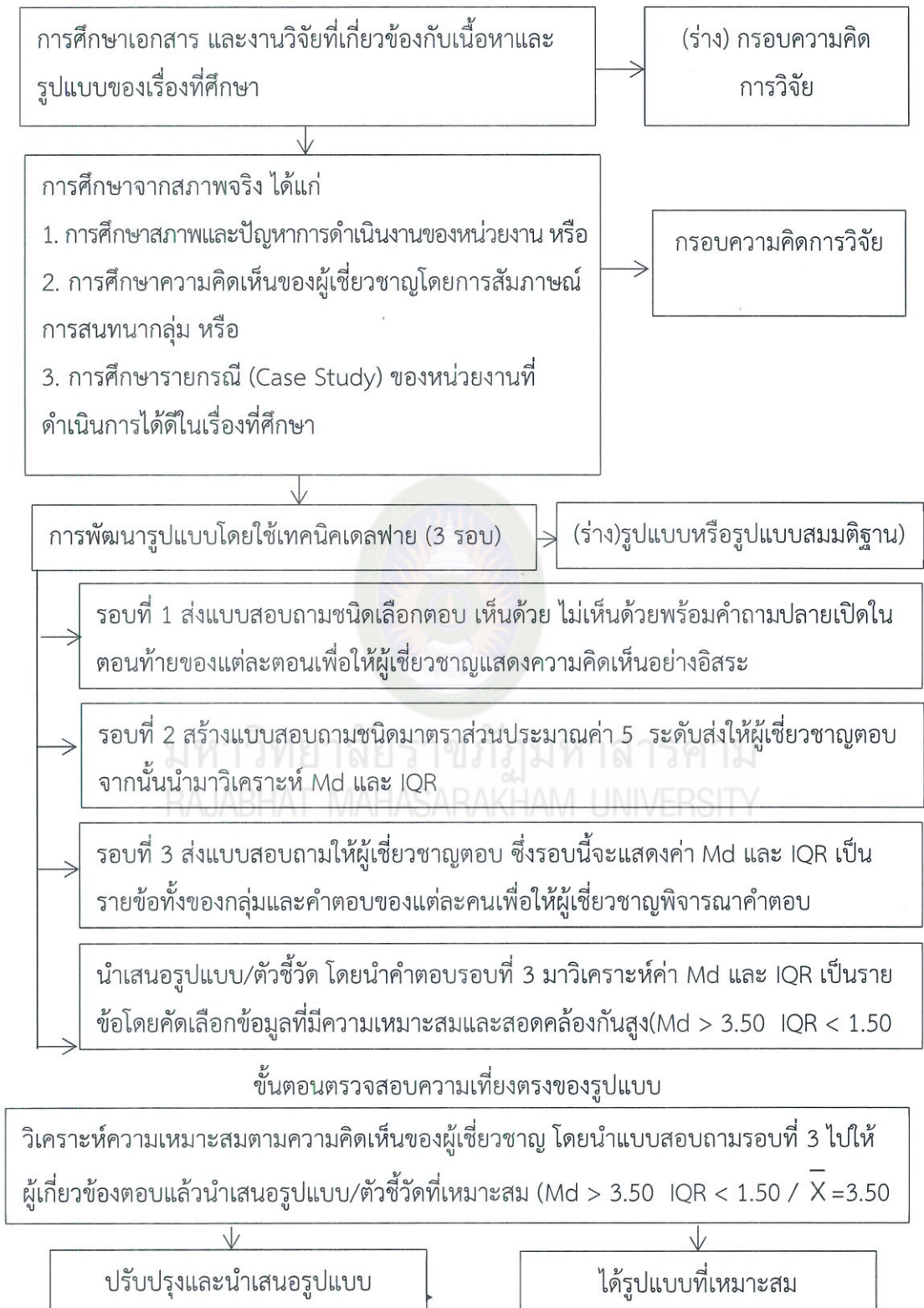
ลักษณะเป็นแบบประมาณค่า (Rating Scale) เพื่อนำไปสำรวจความคิดเห็นของบุคคลที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ

4. การทดสอบรูปแบบโดยการทดลองใช้รูปแบบการทดสอบรูปแบบโดยการทดลองใช้รูปแบบนี้ผู้วิจัยจะนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้จริงกับกลุ่มเป้าหมาย มีการดำเนินการตามกิจกรรมอย่างครบถ้วนผู้วิจัยนำข้อค้นพบที่ได้จากการประเมินไปปรับปรุงรูปแบบต่อไป กระบวนการพัฒนารูปแบบสามารถแสดงเป็นภาพที่ 2.1 - 2.2 ดังนี้

ภาพที่ 2.1 ขั้นตอนการวิจัยการพัฒนารูปแบบกรณีที่ 1 ร่างรูปแบบจากการวิเคราะห์เอกสารและการศึกษาจากสภาพจริง

ขั้นการพัฒนารูปแบบ

ภาพที่ 2.2 ขั้นตอนการวิจัยการพัฒนารูปแบบ กรณีที่ 2 ร่างรูปแบบโดยใช้เทคนิคเดลฟาย

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่าการพัฒนารูปแบบ หมายถึง กำนารูปแบบที่มีอยู่แล้ว มาปรับปรุงให้สอดคล้องกับบริบทของหน่วยงานองค์กรที่จะนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อ หน่วยงานหรือองค์กรนั้นและไม่มีข้อจำกัดที่แน่นอนว่าเราต้องดำเนินการ

2.2 การบริหารสถานศึกษา

2.2.1 ความหมายของการบริหาร

การบริหารการศึกษามาจากคำว่า การบริหารและการศึกษา ซึ่งหากพิจารณาคำว่า การบริหาร อาจพิจารณาได้สองทาง คือ พิจารณาในรูปของกิจกรรมที่มนุษย์ร่วมกันดำเนินงานเพื่อการอยู่รอดและความ เจริญก้าวหน้าของสังคมประการหนึ่งและพิจารณาในรูปของศาสตร์คือหลักวิชาอันเป็นสาขาหนึ่ง ที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎี หลักการ กระบวนการ และปัจจัยที่จะช่วยให้มนุษย์สามารถดำเนินงานของ องค์กรสังคมและประเทศชาติอย่างเป็นระบบระเบียบเพื่อให้การพัฒนาไปตามแนวทางที่กลุ่มชนนั้น มีความประสงค์ใตมินักวิชาการและหน่วยงานทางด้านการศึกษาได้ให้ความหมายของการบริหารและ การบริหารการศึกษาสรุปได้ดังนี้

ภาวิตา ธาราศรีสุทธิ และวิบูลย์ โทวณะบุตร (2542, น. 6) กล่าวว่าการบริหาร หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลายคนภายในองค์กรร่วมกันดำเนินการเพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมในทุก ๆ ด้านนับแต่บุคลิกภาพ ความรู้ความสามารถ เจตคติ พฤติกรรม คุณธรรมเพื่อให้มีค่านิยมตรงกันกับ ความต้องการของสังคมโดยกระบวนการต่าง ๆ ที่อาศัยควบคุมสิ่งแวดล้อมให้มีผลต่อบุคคลและอาศัย ทรัพยากรตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ อย่างเหมาะสมเพื่อให้บุคคลพัฒนาไปตรงตามเป้าหมายของสังคมที่ตน

จันทรานี สงวนนาม (2545, น. 11) ได้กล่าวว่า การบริหารเป็นเรื่องของการทำกิจกรรม โดยผู้บริหารและสมาชิกในองค์กรเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพด้วยการใช้ทรัพยากร และเทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์สูงสุด

วิโรจน์ สารรัตนะ (2548, น. 1) ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า การบริหารเป็นกระบวนการดำเนินการ ปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุจุดหมายขององค์กรโดยอาศัยหน้าที่การบริหารที่สำคัญหน้าที่การบริหารที่ สำคัญได้แก่ การวางแผน (Planning) การจัดการองค์กร (Organizing) การนำ (Leading) และการควบคุม (Controlling)

สัญญาณี ฉิมอำ (2550, น. 11) กล่าวว่า การบริหารของผู้บริหารที่ต้องมีเทคนิควิธีการมาดำเนินการโดยการนำกลุ่มต่าง ๆ ที่มีคนหมู่มากมารวมกันและร่วมกันทำงานเพื่อวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้จนสำเร็จผลโดยได้ประสิทธิภาพ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ที่ได้ตั้งไว้โดยใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ให้เป็นประโยชน์และคุ้มค่าที่สุด

วีรยุทธ ขาตะกาญญ์ (2552, น. 33) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง การร่วมมือกันปฏิบัติงานของบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปโดยมีวัตถุประสงค์เดียวกันและมีวัตถุประสงค์ร่วมกันโดยรูปแบบการบริหารมีลักษณะที่สำคัญ 4 ประการ ดังนี้

1. การบริหารเป็นกิจกรรมของกลุ่มบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป
2. การบริหารเป็นการที่กลุ่มบุคคลร่วมมือกันทำกิจกรรม
3. การบริหารเป็นการทำกิจกรรมเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน
4. การบริหารเป็นการทำกิจกรรมโดยใช้กระบวนการและทรัพยากรที่เหมาะสม

สรุปได้ว่าการบริหาร หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปใช้ศาสตร์และศิลป์ร่วมมือกันดำเนินการกิจต่าง ๆ เพื่อให้ภารกิจนั้นบรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างที่คุณคนร่วมกันกำหนดพัฒนาการทำงานของคุณคนในองค์กรเพื่อให้เกิดการบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลโดยมุ่งเน้นให้หน่วยงานหรือองค์กรนั้นทำงานอย่างเต็มความสามารถมีระบบและนำมาซึ่งความสำเร็จลุล่วงในการปฏิบัติงานการยอมรับจากบุคคลภายในและนอกองค์กร สร้างความสำเร็จให้กับองค์กรโดยอาศัยกระบวนการที่เป็นระบบและใช้ทรัพยากรตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ อย่างเหมาะสม

2.2.2 การบริหารสถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษาเป็นกระบวนการและภาระงานของผู้บริหารโรงเรียนที่จะนำโรงเรียนนั้นก้าวไปสู่ความสำเร็จตามยุทธศาสตร์ที่โรงเรียนได้กำหนดไว้โดยทั้งนี้ เป็นกระบวนการที่ผู้บริหารโรงเรียนต้องใช้กระบวนการทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหารสถานศึกษาเพื่อให้โรงเรียนประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและเต็มศักยภาพมีผู้ให้ความหมายของการบริหารโรงเรียนไว้มากหลายดังนี้

สมคิด บางโม (2545, น. 153) กล่าวว่า การบริหารโรงเรียนเป็นแหล่งพัฒนาประชากรของประเทศสำคัญยิ่งเนื่องมาจากโรงเรียนเป็นหน่วยงานที่ใช้ คน เงิน วัสดุอุปกรณ์จำนวนมากเพื่อใช้ในการพัฒนาคนหากการจัดการบริหารงานในโรงเรียนขาดประสิทธิภาพผลผลิตของโรงเรียน คือนักเรียนที่สำเร็จออกไปย่อมมีประสิทธิภาพต่าง ๆ ซึ่งส่งผลไปถึงการพัฒนาประเทศย่อมจะล่าช้าตามไปด้วย

สุจิตรา เรืองวุฒิชนะพีช (2545, น. 7) กล่าวว่า การบริหารโรงเรียน หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ จากบุคคลหลายฝ่ายร่วมมือเพื่อให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนเป็นไปตามวัตถุประสงค์ตามที่รัฐกำหนดไว้โดยจะต้องพัฒนานักเรียนในทุกด้านตั้งแต่ร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา ตลอดจนคุณธรรม จริยธรรมเพื่อให้นักเรียนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมและสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

เกียรติยศ เอี่ยมมอเอก (2546, น. 8) กล่าวว่า การบริหารโรงเรียน หมายถึง การบริหาร การศึกษา ของกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาซึ่งเป็นเรื่องสำคัญที่จะส่งเสริมให้การบริหารงาน โรงเรียน เกิดสัมฤทธิ์ผล มีประสิทธิภาพประกอบด้วยส่วนสำคัญ ได้แก่ คณะกรรมการ สถานศึกษา การบริหารงาน บุคคล การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานธุรการ การบริหารงาน กิจกรรมนักเรียน บริหารอาคาร สถานที่และบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชน

วิชาญ ศรีชาย (2546, น. 8) กล่าวว่า การบริหารโรงเรียนหมายถึง กระบวนการต่าง ๆ ที่บุคคล ร่วมกันวางแผนการดำเนินงานบริการทางการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นสมาชิกที่ดีของชุมชนและสังคม

ภิญโญ สาร (2550, น. 12) ให้ความหมายว่า การบริหารโรงเรียน คือ กิจกรรมต่าง ๆ อันเกี่ยวเนื่องกับการศึกษาที่บุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินการพัฒนาเด็กเยาวชนประชาชนหรือสมาชิกของสังคมในทุก ๆ ด้าน เช่น ความสามารถ ทักษะ ทักษะ ทักษะ ค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้บุคคลดังกล่าวเป็นสมาชิกที่ดีและมีประสิทธิภาพเป็นที่ยอมรับของสังคมโดยกระบวนการต่าง ๆ ทั้งที่เป็นระเบียบแบบแผนทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน

อัมพร เลิศณรงค์ (2559, น. 7) กล่าวว่า การบริหารโรงเรียน หมายถึง การดำเนินการจัดการบริการ เกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ จากบุคลากรหลายฝ่ายร่วมมือกันเพื่อให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนเป็นไปตามวัตถุประสงค์ตามที่รัฐกำหนดไว้โดยจะต้องพัฒนานักเรียนในทุกด้านตั้งแต่ ร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญาตลอดจนคุณธรรมจริยธรรมเพื่อให้นักเรียนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมและสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ดังนั้นงานบริหารการศึกษาในโรงเรียนจึงเป็นกิจกรรมต่าง ๆ ที่อยู่ภายใต้การควบคุมดูแล

และรับผิดชอบของหัวหน้าสถานศึกษาซึ่งมีหน้าที่บริหารภายในโรงเรียนเพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นไปตามเป้าหมาย

มงคล อินทรโชติ (2552, น. 43) การบริหารโรงเรียน หมายถึง กระบวนการที่ใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ของกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาได้ร่วมกันปฏิบัติเพื่อเป็นการพัฒนากระบวนการทำงานให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่โรงเรียนตั้งไว้ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปเพื่อการพัฒนาศักยภาพของโรงเรียนและผลผลิตของโรงเรียนคือ นักเรียนที่สำเร็จการศึกษาออกไปให้เป็นที่ยอมรับของสังคม

สรุปได้ว่าการบริหารโรงเรียน หมายถึง กระบวนการที่ใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ของกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาได้ร่วมกันปฏิบัติเพื่อเป็นการพัฒนากระบวนการทำงานให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่โรงเรียนตั้งไว้ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานบริหารทั่วไปเพื่อการพัฒนาศักยภาพของโรงเรียนและผลผลิตของโรงเรียน คือ นักเรียนที่สำเร็จการศึกษาออกไปมีคุณภาพตามมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับของสังคมดังนั้นการที่จะบริหารโรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายแล้วผู้บริหารจำเป็นต้องมีความรู้และทักษะในการบริหารองค์รวมทั้งความรู้ในหลาย ๆ ด้าน เช่น ด้านเศรษฐกิจ เทคโนโลยี สังคมวิทยา จิตวิทยา การเมือง การปกครอง ชีววิทยาและภูมิศาสตร์เป็นต้นผู้บริหาร ที่หวังผลในการบริหารจำเป็นต้องเรียนรู้หลักการทฤษฎีทางการบริหารเพื่อให้ทันต่อความก้าวหน้าและการเปลี่ยนแปลงของวิทยาการสมัยใหม่ ผู้บริหารที่มีความรู้และประสบการณ์ยอมรับประสบความสำเร็จมากกว่าผู้บริหารที่มีแต่ประสบการณ์อย่างเดียว ความรู้เรื่องการบริหารจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้บริหารจะนำไปประยุกต์ใช้เป็นพื้นฐานในการศึกษาหาความรู้ให้กว้างขวางยิ่งขึ้นการบริหารจึงจำเป็นต้องศาสตร์และศิลป์แต่การที่จะนำศาสตร์ไปบริหารอย่างเป็นศิลป์นั้นผู้บริหารจำเป็นต้องมีทักษะเพื่อนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับกาลเทศะ บุคคล และสถานการณ์ โดยเข้าใจธรรมชาติของการบริหารอย่างแท้จริง นอกจากนี้ ผู้บริหารจำเป็นต้องรู้และเข้าใจปรัชญาในการบริหารองค์การว่าควรจะใช้แบบใดจึงจะเหมาะสม

2.2.3 ความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษา

ความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 ในหมวดที่ 1 บททั่วไปเกี่ยวกับ ความมุ่งหมายและหลักการได้กล่าวไว้ในมาตรา 6 ถึงมาตรา 9 ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, น. 1)

มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

มาตรา 7 ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจ

ในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

มาตรา 8 การจัดการศึกษาให้ยึดหลักดังนี้ 1) เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน 2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา 3) การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

มาตรา 9 การจัดระบบ โครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาให้ยึดหลักดังนี้ 1) มีเอกภาพด้านนโยบายและมีความหลากหลายในการปฏิรูป 2) มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3) มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาและจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษา 4) มีหลักการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาและ การพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง 5) ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา 6) การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น ๆ

สรุปความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 ต้องการให้ประชาชนได้มีความรู้ขั้นพื้นฐานอย่างสมบูรณ์โดยมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ให้ประชาชนรู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทยและพัฒนากิจการการศึกษาไปในรูปของการเรียนรู้ตลอดชีวิต ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาพัฒนาสาระและ

กระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็น มนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เพื่อเป็นรากฐานที่ดีให้แก่สังคมส่วนรวม

2.2.4 ขอบข่ายและภารกิจการบริหารสถานศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2546, น. 33) ได้มีการกำหนดขอบข่ายและภารกิจการบริหารโรงเรียนโดยกำหนดขอบข่ายการบริหารงานของโรงเรียน ไว้ 4 ด้าน คือ การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไปซึ่งสรุปสาระดังนี้

2.2.4.1 การบริหารวิชาการ การบริหารวิชาการ เป็นภาระงานของผู้บริหารและบุคลากรทุกคนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาจะต้องให้ความสำคัญเพราะเป็นงานที่แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน โดยมีผู้ที่มีความหมายของการบริหารวิชาการ และขอบข่ายภารกิจ พอสรุปได้ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2546, น. 33-38) ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 วางงานวิชาการเป็นงานหลักหรือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษา ที่มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัวรวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย

สุทธิวัชร ทับเจริญ (2550, น. 15) กล่าวว่า การบริหารวิชาการ คือ การจัดการผสมผสานทรัพยากรและกิจกรรมทางการศึกษา เพื่อให้เกิดการพัฒนา ปรับปรุงการเรียนการสอนให้ได้ผลดี มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียนซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ วัตถุประสงค์ 1) เพื่อให้สถานศึกษาบริหารงานด้านวิชาการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว และสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน สถานศึกษา ชุมชนและท้องถิ่น 2) เพื่อให้การบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาได้มาตรฐานและมีคุณภาพสอดคล้องกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษา และการประเมินคุณภาพภายใน เพื่อพัฒนาตนเองและการประเมินจากหน่วยงานภายนอก 3) เพื่อให้สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ตลอดจนจัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาการเรียนรู้อันสนองตามความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ 4) เพื่อให้สถานศึกษาได้ประสานความ

ร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และของบุคคล ครอบคลุม องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่น ๆ อย่างกว้างขวาง ขอบข่ายและภารกิจ 4.1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 4.2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 4.3) การวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน 4.4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 4.5) การพัฒนาสื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา 4.6) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 4.7) การนิเทศการศึกษา 4.8) การแนะแนวการศึกษา 4.9) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา 4.10) การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน 4.11) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น 4.12) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคลากร ครอบคลุม องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

2.2.4.2 ขอบข่ายและภารกิจ กระทรวงศึกษาธิการ ได้วางขอบข่ายภารกิจของการบริหารดำเนินงานวิชาการใน สถานศึกษา ไว้ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, น. 34-38)

1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 1) ศึกษาวิเคราะห์ เอกสารหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 สาระ แกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการ ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพปัญหา และความต้องการของสังคมชุมชนและท้องถิ่น 2) วิเคราะห์ สภาพแวดล้อม และประเมิน สถานภาพสถานศึกษาเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายรวมทั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) จัดทำโครงสร้างหลักสูตรและสาระต่าง ๆ ที่กำหนดให้มีในหลักสูตร สถานศึกษาที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์โดยพยายามบูรณาการเนื้อหาสาระทั้งในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกันและระหว่างกลุ่มสาระ การเรียนรู้ตามความเหมาะสม 4) นำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน และบริหารจัดการ การใช้ หลักสูตรให้เหมาะสม 5) นิเทศการใช้หลักสูตร 6) ติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร 7) ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรตามความเหมาะสม

2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 1) ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการเรียนรู้ตาม สาระแต่ละหน่วยการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) ส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้โดยจัด เนื้อหาสาระและกิจกรรมต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์ใช้ความรู้ เพื่อป้องกันและแก้ไข ปัญหา การเรียนรู้จากประสบการณ์ จริงและการปฏิบัติจริง การส่งเสริมให้รักการอ่านและใฝ่รู้อย่าง ต่อเนื่อง การผสมผสานความรู้ต่าง ๆ ให้สมดุลกัน ปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ที่สอดคล้องกับเนื้อหา สาระกิจกรรมโดยจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้

ให้อี้อต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้และการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือเครือข่าย ผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนตามความเหมาะสม 3) จัดให้มีการนิเทศการเรียนการสอนแก่ครูในกลุ่มสาระต่าง ๆ โดยเน้นการ นิเทศที่ร่วมมือช่วยเหลือกันแบบกัลยาณมิตรเช่น นิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนร่วมกันหรือแบบอื่น ๆ ตามความเหมาะสม 4) ส่งเสริมให้มีการพัฒนาครู เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามความเหมาะสม

3) การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน 1) กำหนดระเบียบแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลของสถานศึกษา 2) ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการวัดผลและประเมินผลแต่ละรายวิชาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา สาระการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3) ส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผลและการประเมินผลการเรียนการสอนโดยเน้นการประเมินตามสภาพจริงจากกระบวนการปฏิบัติและผลงาน 4) จัดให้มีการเทียบโอนความรู้ ทักษะ ประสบการณ์และผลการเรียนจาก สถานศึกษาอื่น สถานประกอบการและอื่น ๆ ตามแนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด 5) พัฒนาเครื่องมือและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน

4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 1) ศึกษาวิเคราะห์วิจัยการบริหารจัดการและการพัฒนาคุณภาพงานวิชาการในภาพรวมของสถานศึกษา 2) ส่งเสริมให้ครูศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ให้แก่กลุ่มการเรียนรู้ 3) ประสานความร่วมมือในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ตลอดจนการเผยแพร่ ผลงานการวิจัยหรือพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน และงานวิชาการกับสถานศึกษา บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น

5) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 1) ศึกษาวิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อจัดการเรียนการสอน และการบริหารงานวิชาการ 2) ส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อ และนวัตกรรมการเรียนการสอน 3) จัดหาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน และกาพัฒนางานด้านวิชาการ 4) ประสานความร่วมมือในการผลิตจัดหา พัฒนาและการใช้สื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น 5) การประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

6) การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ 1) สำรวจแหล่งการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งใน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น ในเขตพื้นที่การศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษาใกล้เคียง 2) จัดตั้งและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้แก่ครู สถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาในบริเวณใกล้เคียง 3) จัดตั้งและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ รวมทั้งพัฒนาให้เกิดองค์ความรู้และ ประสานความร่วมมือสถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษาในการจัดตั้ง ส่งเสริมพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ร่วมกัน 4) ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยครอบคลุมภูมิปัญญาท้องถิ่น

7) การนิเทศการศึกษา 1) จัดระบบการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอน ภายในสถานศึกษา 2) ดำเนินการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนในรูปแบบที่หลากหลายและเหมาะสมกับสถานศึกษา 3) ประเมินผลการจัดระบบ และกระบวนการนิเทศการศึกษาในสถานศึกษา 4) ติดตาม ประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อพัฒนาระบบและ กระบวนการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนของสถานศึกษา 5) การแลกเปลี่ยนการเรียนรู้และประสบการณ์ การจัดระบบนิเทศ การศึกษา ภายในสถานศึกษากับสถานศึกษาอื่น หรือเครือข่ายการนิเทศการศึกษาภายในเขตพื้นที่ การศึกษา

8) การแนะแนวการศึกษา 1) จัดระบบการแนะแนวทางวิชาการและวิชาชีพ ภายในสถานศึกษาโดย เชื่อมโยงกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และกระบวนการการเรียนการสอน 2) ดำเนินแนะแนวการศึกษาโดยความร่วมมือของครูทุกคนในสถานศึกษา 3) ติดตามและประเมินผลการ จัดระบบและกระบวนการแนะแนวการศึกษาในสถานศึกษา 4) ประสานความร่วมมือ แลกเปลี่ยนเรียนรู้และ ประสพการณ์ด้านการ แนะแนวการศึกษา กับสถานศึกษา หรือเครือข่ายการแนะแนวภายในเขตพื้นที่ การศึกษา

9) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 1) จัดระบบโครงสร้าง องค์กรให้รับรองการจัดระบบการประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา 2) กำหนดเกณฑ์การประเมิน เป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษาตาม มาตรฐานการศึกษาและตัวชี้วัดของกระทรวง เป้าหมาย ความสำเร็จของเขตพื้นที่การศึกษา หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและ ประเมินคุณภาพการศึกษา 3) วางแผนการพัฒนา คุณภาพการศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพ การศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษา 4) ดำเนินการพัฒนางานตามแผนและ

ติดตามตรวจสอบและประเมินคุณภาพ ภายในเพื่อปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง 5) ประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาและหน่วยงานอื่นในการปรับปรุง และพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามระบบการประกัน คุณภาพการศึกษา 6) ประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อประเมินคุณภาพการศึกษาของ สถานศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา 7) ประสานงานกับสำนักงานรับรองมาตรฐานการศึกษาและประเมินคุณภาพการศึกษาในการประเมินสถานศึกษาเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

10) การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน 1) การศึกษาสำรวจความต้องการ สนับสนุนงานวิชาการแก่ชุมชน 2) จัดให้ความรู้เสริมสร้างความคิดและเทคนิคทักษะทางวิชาการ เพื่อการพัฒนาทักษะวิชาชีพ และคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน ท้องถิ่น 3) การส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชน ท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม ทางวิชาการของสถานศึกษาและที่จัดโดยบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา 4) ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ระหว่างบุคคล ครอบครัว ชุมชนและท้องถิ่น

11) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและ องค์กรอื่น 1) ประสานความร่วมมือ ช่วยเหลือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษา ของรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอุดมศึกษา ทั้งบริเวณใกล้เคียง ภายในเขตพื้นที่การศึกษา ต่างเขตพื้นที่การศึกษา 2) สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนา วิชาการกับองค์กรต่าง ๆ ทั้งใน ประเทศและต่างประเทศ

12) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา 1) สำรวจและศึกษาข้อมูลการจัดการศึกษารวมทั้งความต้องการในการ ได้รับการสนับสนุนด้านวิชาการของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบัน สังคมอื่นที่จัดการศึกษา 2) ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาวิชาการและการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา 3) จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและ สถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

สรุปการบริหารงานวิชาการ หมายถึง การดำเนินการจัดการเกี่ยวกับการพัฒนา หลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผล การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา

การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน และการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและหน่วยงานอื่น ทั้งนี้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียน และชุมชนให้มีคุณภาพและมีประสิทธิผล

2.2.4.3 การบริหารงบประมาณ

การบริหารงบประมาณได้มีผู้ที่มีความหมายและขอบข่ายภารกิจไว้ พอสรุปได้ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2546, น. 39-50) การบริหารงบประมาณของสถานศึกษามุ่งเน้นความเป็นอิสระ ในการบริหารจัดการมีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานให้มีการจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษารวมทั้งจัดหารายได้จากการบริการมาใช้บริหารจัดการเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา ส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียน

2.2.4.4 วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อให้สถานศึกษาบริหารงานด้านงบประมาณมีความเป็นอิสระ คล่องตัว โปร่งใสตรวจสอบได้
- 2) เพื่อให้ได้ผลผลิต ผลลัพธ์เป็นไปตามข้อตกลงการให้บริการ
- 3) เพื่อให้สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการทรัพยากรที่ได้อย่างพอเพียง และมีประสิทธิภาพ

2.2.4.5 ขอบข่ายและภารกิจ กระทรวงศึกษาธิการได้วางขอบข่ายภารกิจของการ

บริหารด้านงานงบประมาณ ในสถานศึกษาไว้ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, น. 39-40)

- 1) การจัดทำและเสนอของบประมาณ 1) การวิเคราะห์และพัฒนานโยบายทางการศึกษา 2) การจัดทำแผนกลยุทธ์หรือแผนพัฒนาการศึกษา 3) การวิเคราะห์ความเหมาะสม การเสนอของบประมาณ
- 2) การจัดสรรงบประมาณ 1) การจัดสรรงบประมาณในสถานศึกษา 2) การเบิกจ่าย และการอนุมัติงบประมาณ 3) การโอนเงินงบประมาณ
- 3) การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน 1) การตรวจสอบติดตามการใช้เงินและผลการดำเนินงาน 2) การประเมินผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน

4) การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา 1) การจัดการทรัพยากร
2) การระดมทรัพยากร 3) การจัดหารายได้และผลประโยชน์ 4) กองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา 5) กองทุน
สวัสดิการเพื่อการศึกษา

5) การบริหารการเงิน 1) การเบิกเงินจากคลัง 2) การรับเงิน 3) การเก็บ
รักษาเงิน 4) การจ่ายเงิน 5) การนำเงินส่ง 6) การกักเงินไว้เบิกเหลือมปี

6) การบริหารบัญชี 1) การจัดทำบัญชีการเงิน 2) การจัดทำรายงานทางการเงิน
และงบการเงิน 3) การจัดทำและจัดหาแบบพิมพ์บัญชี ทะเบียนและรายงาน

7) การบริหารพัสดุและสินทรัพย์ 1) การจัดทำระบบฐานข้อมูลสินทรัพย์ของ
สถานศึกษา 2) การจัดหาพัสดุ 3) การกำหนดแบบรูปรายการหรือคุณลักษณะเฉพาะและจัดซื้อ
จัดจ้าง 4) การควบคุมดูแล บำรุงรักษา และจำหน่ายพัสดุ

สมเด็จพระสังฆราช (2549, น. 31-32) กล่าวว่า การบริหารงบประมาณ หมายถึง
การกำหนดแนวทาง หรือแผนการดำเนินงานอันเนื่องเกี่ยวกับการเงิน สำหรับผู้ปฏิบัติในการ
ดำเนินงานนั้น ๆ โดยให้เสียค่าใช้จ่ายให้น้อยที่สุดและสามารถบรรลุถึงเป้าหมายที่วางไว้อย่างมี
ประสิทธิภาพตลอดจนสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานดังกล่าว นอกจากนี้ งบประมาณ
ยังเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการควบคุมดูแลการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพได้อีกด้วย

สรุปได้ว่า การบริหารงบประมาณ หมายถึง การดำเนินการทางการเงินของเงินงบประมาณและ
เงินนอกงบประมาณ ประกอบด้วย การจัดทำและเสนอของงบประมาณ การจัดสรรงบประมาณ
การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงานการระดม
ทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา การบริหารการเงิน การบริหารบัญชี การบริหารพัสดุและ
สินทรัพย์ โดยต้องอาศัยความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่ไดวางไว้
และก่อให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษาและทางราชการมากที่สุด

2.2.5 การบริหารงานบุคคล

การบริหารงานบุคคล ได้มีผู้ให้ความหมายและขอบข่ายภาระงานดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2546, น. 51-63) กล่าวว่า การบริหารบุคคลในสถานศึกษาเป็น
ภารกิจที่สำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษาทั้งนี้
เพื่อดำเนินการด้านการบริหารบุคคลให้เกิดความคล่องตัวอิสระภายใต้กฎระเบียบ เป็นไปตามหลัก
ธรรมาภิบาล ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้รับการพัฒนา มีความรู้ ความสามารถ

มีขวัญกำลังใจ ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ มีความมั่นคงและ ก้าวหน้าในวิชาชีพซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.2.5.1 วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อให้การดำเนินงานด้านการบริหารงานบุคคลถูกต้อง รวดเร็วเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล
- 2) เพื่อส่งเสริมบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถและมีจิตสำนึกในการปฏิบัติภารกิจ ที่รับผิดชอบให้เกิดผลสำเร็จตามหลักการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์
- 3) เพื่อส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติงานเต็มศักยภาพ โดยยึดมั่นในระเบียบวินัย จรรยาบรรณ อย่างมีมาตรฐานแห่งวิชาชีพ
- 4) เพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานได้ตามมาตรฐานวิชาชีพ ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติมีความมั่นคงและความก้าวหน้าในวิชาชีพซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.2.5.2 ขอบข่ายและภารกิจ กระทรวงศึกษาธิการ ได้วางขอบข่ายการบริหารดำเนินงานบุคคล ในสถานศึกษาไว้ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, น. 52-63)

- 1) การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง 1) การวิเคราะห์และวางแผนอัตรากำลังคน 2) การกำหนดตำแหน่ง 3) การขอลื่อนตำแหน่งและวิทยฐานะของข้าราชการครู
- 2) การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง 1) ดำเนินการสรรหาเพื่อบรรจุบุคคลเข้ารับราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษากรณีได้รับมอบหมายจาก อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา 2) การจ้างลูกจ้างประจำและลูกจ้างชั่วคราว 3) การแต่งตั้ง ย้าย โอนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา 4) การบรรจุกลับเข้ารับราชการ 5) การรักษาราชการแทนและรักษาการในตำแหน่ง
- 3) การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ 1) การพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา 2) การเลื่อนขั้นเงินเดือนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา 3) การเพิ่มค่าจ้างลูกจ้างประจำและลูกจ้างชั่วคราว 4) การดำเนินการเกี่ยวกับบัญชีถือจ่ายเงินเดือน 5) เงินวิทยฐานะและค่าตอบแทนอื่น 6) งานทะเบียนประวัติ 7) งานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ 8) การขอมีบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐ 9) งานขอหนังสือรับรอง งานขออนุญาตให้ข้าราชการไปต่างประเทศ งานขออนุญาตลาอุปสมบท งานขอพระราชทานเพลิงศพ การลาศึกษาต่อ ยกย่องเชิดชูเกียรติและให้

ได้รับเงินวิทยพัฒนาและการจัดสวัสดิการ การดำเนินการตามกฎหมาย ระเบียบ หลักเกณฑ์และวิธีการที่เกี่ยวข้อง

4) วินัยและการรักษาวินัย 1) กรณีความผิดวินัยไม่ร้ายแรง 2) กรณีความผิดร้ายแรง 3) การอุทธรณ์ 4) การร้องทุกข์ 5) การเสริมสร้างและการป้องกันการกระทำผิดวินัย

5) งานออกจากราชการ 1) การลาออกจากราชการ 2) การให้ออกจากราชการ กรณีไม่พ้นทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการ 3) การออกจากราชการกรณีขาดคุณสมบัติทั่วไป 4) การให้ออกจากราชการไว้ก่อน 5) การให้ออกจากราชการเพราะเหตุรับราชการนานหรือเหตุทดแทน 6) กรณีมีมลทินมัวหมอง 7) กรณีได้รับโทษจำคุก โดยคำสั่งของศาลหรือรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกในความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การบริหารงานบุคคล หมายถึง การใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการดำเนินการเกี่ยวกับบุคลากรในโรงเรียน ให้การปฏิบัติงานเกิดประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์โดยการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ วินัยและการรักษาวินัย การออกจากราชการ อบรมเสริมความรู้ทั้งนี้ก็ยังคงคำนึงถึงศักยภาพในการทำงานของแต่ละบุคคลเพื่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อโรงเรียนและราชการมากที่สุด

2.2.7 การบริหารทั่วไป

การบริหารทั่วไป โดยมีผู้ให้ความหมายและขอขยายภาระงานดังนี้

ธีระ รุญเจริญ (2550, น. 89) ได้กล่าวถึง หลักการและแนวคิดไว้ว่า การบริหารทั่วไป ควรยึดหลักให้สถานศึกษามีความเป็นอิสระในการบริหาร และจัดการศึกษาด้วยตนเองให้มากที่สุด โดยเขตพื้นที่การศึกษากำกับดูแลส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานในเชิง นโยบาย ให้สถานศึกษาให้เป็นไปตามนโยบายและมาตรฐานการศึกษาของชาติ หลักการบริหารงานเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก เน้นความโปร่งใส ความรับผิดชอบ ตรวจสอบได้ตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคคลชุมชนองค์กรที่เกี่ยวข้องมุ่งพัฒนาให้เป็นองค์กรสมัยใหม่ โดยนำนวัตกรรมเทคโนโลยีมาใช้ที่เหมาะสมสามารถเชื่อมโยงเครือข่ายการติดต่อสื่อสารได้อย่างรวดเร็ว

กระทรวงศึกษาธิการ (2546, น. 64-73) การบริหารทั่วไป เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารองค์กร ให้บริการบริหารงานอื่น ๆ บรรลุผลตามมาตรฐาน คุณภาพ เป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีบทบาทหลักในการประสาน ส่งเสริมสนับสนุนและการอำนวยความสะดวกอย่างเหมาะสม ส่งเสริมในการบริหารและจัดการศึกษาของสถานศึกษา ตามหลักการบริหารงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์

ของงานเป็นหลักโดยเน้นความโปร่งใส ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคคลชุมชนและองค์กรที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2.2.7.1 วัตถุประสงค์

1) เพื่อให้บริการ สนับสนุน ส่งเสริม ประสานงานและอำนวยความสะดวกให้การปฏิบัติงานของสถานศึกษาเป็นไปด้วยความเรียบร้อยมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2) เพื่อประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและผลงานของสถานศึกษาต่อสาธารณชนซึ่งจะก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ เจตคติที่ดี เลื่อมใส ศรัทธาและให้การสนับสนุนการจัดการศึกษา

2.2.7.2 ขอบข่ายและภารกิจ กระทรวงศึกษาธิการ ได้วางข่ายและภารกิจของการบริหารด้านงานทั่วไป ไว้ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, น. 64-73)

1) การดำเนินงานธุรการ 1) ศึกษาวิเคราะห์สภาพงานธุรการของสถานศึกษาและระเบียบ กฎหมาย แนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง 2) วางแผนออกแบบระบบงานธุรการ ลดขั้นตอนการดำเนินงานให้มี ประสิทธิภาพโดยอาจนำระบบเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินงานให้เหมาะสม 3) จัดบุคลากรรับผิดชอบและพัฒนาให้มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงาน ธุรการตามระบบที่กำหนดไว้ 4) จัดหา Hardware and Software ให้สามารถรองรับการปฏิบัติงานด้านธุรการได้ตามระบบที่กำหนดไว้ 5) ดำเนินการงานธุรการตามระบบที่กำหนดไว้ โดยยึดหลักความถูกต้อง รวดเร็วประหยัดและคุ้มค่า 6) ติดตาม ประเมินผล และปรับปรุงงานธุรการให้มีประสิทธิภาพ

2) งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 1) รวบรวมประมวลวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่จะใช้ในการประชุม คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) สนับสนุนข้อมูล รับทราบหรือดำเนินการตามมติของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) ดำเนินงานด้านธุรการในการจัดประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 4) จัดทำรายงานการประชุมและแจ้งมติที่ประชุมให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อรับทราบ ดำเนินการหรือถือปฏิบัติแล้วแต่กรณี 5) ประสานการดำเนินงานตามมติการประชุมในเรื่องการอนุมัติอนุญาตสั่งการเร่งรัดการดำเนินการและรายงานผลการดำเนินการให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3) การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ 1) สำรวจระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ 2) จัดทำทะเบียนเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ 3) จัดระบบฐานข้อมูลของสถานศึกษาเพื่อใช้ในการบริหารจัดการภายใน สถานศึกษาให้สอดคล้องกับระบบฐานข้อมูลของเขตพื้นที่

การศึกษา 4) พัฒนาบุคลากรผู้รับผิดชอบระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศให้มีความรู้ความสามารถ และทักษะในการปฏิบัติภารกิจ 5) จัดระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศเชื่อมโยงกับสถานศึกษาอื่น เขตพื้นที่การศึกษาและส่วนกลาง 6) นำเสนอและเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารการบริการ และการประชาสัมพันธ์ 7) ประเมินและประสานงานระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศและปรับปรุง พัฒนาเป็นระยะ ๆ

4) การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา 1) จัดให้มีระบบการ ประสานงานและเครือข่ายการศึกษา 2) พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการพัฒนา เครือข่ายการศึกษา 3) ประสานงานกับเครือข่ายการศึกษาเพื่อแสวงหาความร่วมมือ ความช่วยเหลือ เพื่อส่งเสริม สนับสนุนงานการศึกษาของสถานศึกษา 4) เผยแพร่ข้อมูลเครือข่ายการศึกษาให้บุคลากร ในสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องทราบ 5) กำหนดแผนโครงการหรือกิจกรรมเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างเครือข่ายการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา 6) ให้ความร่วมมือและสนับสนุนทางวิชาการ แก่เครือข่ายการศึกษาของ สถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษาอย่างต่อเนื่อง

5) การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร 1) การจัดระบบการบริหาร
 1.1) ศึกษาวิเคราะห์โครงสร้างภารกิจ การดำเนินงาน ปริมาณ คุณภาพ และสภาพของสถานศึกษา
 1.2) วางแผนออกแบบการจัดระบบโครงสร้างการแบ่งส่วนราชการ ภายในระบบการทำงานและการ บริหารงานของสถานศึกษา 1.3) นำเสนอคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา พิจารณาให้ความเห็นชอบ ในการแบ่งส่วนราชการในสถานศึกษา 1.4) ประกาศและประชาสัมพันธ์ให้ส่วนราชการตลอดจน ประชาชน ทราบทราบ 1.5) ดำเนินการบริหารจัดการให้เป็นไปตามโครงสร้างการแบ่งส่วนราชการที่ กำหนด 1.6) ติดตามประเมินผลและปรับปรุงการจัดระบบบริหารให้มี ประสิทธิภาพ 2) การพัฒนา องค์กร 2.1) ศึกษา วิเคราะห์ ข้อมูลสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ จำเป็นในการพัฒนา องค์กรของสถานศึกษา 2.2) กำหนดแนวทางการพัฒนาองค์กรให้ครอบคลุมโครงสร้าง ภารกิจ บุคลากรเทคโนโลยี และกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ จำเป็นของ สถานศึกษา 2.3) เน้นการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ทักษะ เจตคติ ความสามารถที่ เหมาะสมกับ โครงสร้างภารกิจเทคโนโลยีและกลยุทธ์ของสถานศึกษา 2.4) กำหนดเป้าหมาย ผลผลิต ผลลัพธ์ ตัวชี้วัด การปฏิบัติงานของ บุคลากร 2.5) ติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานตามแนวทางการพัฒนาองค์กรเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ 2.6) นำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาองค์กรและกระบวนการ ปฏิบัติงานให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

6) งานเทคโนโลยีสารสนเทศ 1) สํารวจข้อมูลด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาของสถานศึกษา 2) วางแผน กำหนดนโยบายและแนวทางการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มาใช้ในการบริหารและพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา 3) ระดมจัดหาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาให้ งานด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา 4) สนับสนุนให้บุคลากรนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มาใช้ในการบริหารและพัฒนาการศึกษา 5) ส่งเสริมให้มีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถ และทักษะในการผลิตรวมทั้งการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมมีคุณภาพและประสิทธิภาพ 6) ส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนาการผลิตการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 7) ติดตามประเมินผลการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้เกิดการใช้ที่คุ้มค่าและเหมาะสมกับกระบวนการเรียนรู้

7) การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากรและบริหารทั่วไป

1) สํารวจปัญหาความต้องการจำเป็นของด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากรและบริหารทั่วไป
2) จัดระบบส่งเสริม สนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการบริหารงานด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากรและบริหารทั่วไป 3) จัดหาสื่อวัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยีที่เหมาะสม เพื่อสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานทุกด้าน 4) ติดตาม ประเมินผลการสนับสนุนและอำนวยความสะดวก ในการปฏิบัติงาน ของบุคลากรในด้านต่าง ๆ 5) นำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้การ สนับสนุนและอำนวยความสะดวกด้านต่าง ๆ ให้มีความยืดหยุ่นคล่องตัวและมีประสิทธิภาพ

8) การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม 1) กำหนดแนวทางวางแผนการบริหารจัดการอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา 2) บำรุง ดูแลและพัฒนาอาคาร สถานที่และสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาให้อยู่ในสภาพที่มั่นคง ปลอดภัย เหมาะสมพร้อมที่จะใช้ ประโยชน์ 3) ติดตามและตรวจสอบการใช้อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของ สถานศึกษาเพื่อให้เกิดความคุ้มค่าและเอื้อประโยชน์ต่อการเรียนรู้ 4) สรุป ประเมินผลและรายงานการใช้อาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อม ของสถานศึกษา

9) การจัดทำสำมะโนผู้เรียน 1) ประสานงานกับชุมชนและท้องถิ่นในการสำรวจ ข้อมูลจำนวนนักเรียนที่จะเข้ารับบริการทางการศึกษาในเขตบริการของสถานศึกษา 2) จัดทำสำมะโน ผู้ที่จะเข้ารับบริการทางการศึกษาของสถานศึกษา 3) จัดระบบข้อมูลสารสนเทศจากการสำมะโน ผู้เรียนเพื่อให้สามารถนำข้อมูลมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ 4) เสนอข้อมูลสารสนเทศการสำมะโน ผู้เรียนให้เขตพื้นที่การศึกษารับทราบ

10) การรับนักเรียน 1) ให้สถานศึกษาประสานงานการดำเนินการแบ่งเขตพื้นที่บริการ การศึกษาร่วมกันและเสนอข้อตกลงให้เขตพื้นที่การศึกษาเห็นชอบ 2) กำหนดแผนการรับนักเรียนของสถานศึกษาโดยประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษา 3) ดำเนินการรับนักเรียนตามแผนที่กำหนด 4) ร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ในการติดตามช่วยเหลือ นักเรียนที่มีปัญหาในการเข้าเรียน 5) ประเมินผลและรายงานผลการรับเด็กเข้าเรียนให้เขตพื้นที่การศึกษา

11) การส่งเสริมและประสานงานการจัดการศึกษาในระบบนอกระบบและตามอัธยาศัย 1) สำรวจความต้องการในการเข้ารับบริการการศึกษาทุกรูปแบบทั้งในระบบนอกระบบและตามอัธยาศัย 2) กำหนดแนวทางและความเชื่อมโยงในการจัดและพัฒนาการศึกษาของ สถานศึกษาทั้งการศึกษาในระบบการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตามความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่นที่สอดคล้องกับแนวทางของเขตพื้นที่การศึกษา 3) ดำเนินการจัดการศึกษาในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือทั้ง 3 รูปแบบ ตามความเหมาะสมและศักยภาพของสถานศึกษา 4) ประสานเชื่อมโยงประสานความร่วมมือและส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา 5) ติดตามประเมินผลการส่งเสริมและประสานงานการจัดการศึกษาทั้งในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัยเพื่อปรับปรุงแก้ไขพัฒนาให้มีประสิทธิภาพต่อไป

12) การส่งเสริมกิจการนักเรียน 1) วางแผนกำหนดแนวทางการส่งเสริมการจัดกิจกรรมนักเรียนของ สถานศึกษาโดยสนับสนุนให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผน 2) ดำเนินการจัดกิจกรรมนักเรียนและส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมอย่างหลากหลายตามความถนัดและความสนใจของนักเรียน 3) จัดกิจกรรมให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงฝึกการปฏิบัติให้ทำได้คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง 4) สรุปและประเมินผลเพื่อปรับปรุงแก้ไขการส่งเสริมกิจการนักเรียน เพื่อให้การจัดกิจกรรมเกิดคุณค่าและประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างแท้จริง

13) การประชาสัมพันธ์ 1) ศึกษาความต้องการในการเผยแพร่ข่าวสารข้อมูลและผลงานของ สถานศึกษารวมทั้งความต้องการในการได้รับข่าวสารข้อมูลทางการศึกษาของชุมชน 2) วางแผนการประชาสัมพันธ์ของสถานศึกษา โดยการมีส่วนร่วมของ บุคคล ชุมชนองค์กร สถาบัน และสื่อมวลชนในท้องถิ่น 3) จัดให้มีเครือข่ายการประสานงานประชาสัมพันธ์ 4) พัฒนาบุคลากรผู้รับผิดชอบงานประชาสัมพันธ์ให้มีความรู้ความสามารถในการดำเนินการประชาสัมพันธ์ผลงานของสถานศึกษา 5) สร้างกิจกรรมการประชาสัมพันธ์ในหลากหลายรูปแบบ โดยยึด หลักการมีส่วนร่วม

ของเครือข่ายประชาสัมพันธ 6) ติดตามประเมินผลการประชาสัมพันธ เพื่อให้ทราบถึงผลที่ได้รับและนำไปดำเนินการปรับปรุงแก้ไขพัฒนาให้เหมาะสมต่อไป

14) การส่งเสริมสนับสนุนและประสานจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร และหน่วยงานอื่น 1) กำหนดแนวทางการส่งเสริมสนับสนุนและประสานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กรและหน่วยงานอื่น 2) ให้คำปรึกษา แนะนำ ส่งเสริม สนับสนุน และประสานความร่วมมือในการจัดการศึกษาร่วมกับบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

15) การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน 1) วิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหาตามโครงสร้างและภารกิจสถานศึกษา 2) วิเคราะห์ความเสี่ยงของการดำเนินงานกำหนดปัจจัยเสี่ยงและจัดลำดับความเสี่ยง 3) กำหนดมาตรการในการป้องกันความเสี่ยงในการดำเนินงานของ 4) วางแผนการจัดระบบการควบคุมภายในสถานศึกษา 5) ให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายนำมาตรการป้องกันความเสี่ยงไปใช้ในการควบคุมการดำเนินงานตามภารกิจ 6) ดำเนินการควบคุมตามหลักเกณฑ์มาตรการและวิธีการที่สำนักงาน ตรวจสอบแผ่นดินกำหนด 7) ประเมินผลการดำเนินการควบคุมภายใน ตามมาตรการที่กำหนดและ ปรับปรุงให้เหมาะสม 8) รายงานผลการประเมินการควบคุมภายใน

16) งานบริการสาธารณะ 1) จัดให้มีระบบการบริการสาธารณะ 2) จัดระบบข้อมูลข่าวสารของสถานศึกษาเพื่อให้บริการต่อสาธารณะ 3) ให้บริการข้อมูล ข่าวสาร และบริการอื่น ๆ แก่สาธารณชน ตามความ เหมาะสมและศักยภาพของสถานศึกษา 4) พัฒนาระบบการให้บริการแก่สาธารณะให้มีประสิทธิภาพเกิดความพึงพอใจต่อผู้มารับบริการ 5) ประเมินความพึงพอใจงานบริการสาธารณะจากผู้มาขอรับบริการ 6) นำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขพัฒนาระบบงานบริการสาธารณะ

17) งานที่ไม่ได้ระบุไว้ในงานอื่น 1) จัดให้มีบุคลากร รับผิดชอบงานตามความเหมาะสมและศักยภาพของผู้ปฏิบัติงาน 2) ให้ผู้ที่รับผิดชอบงานวางแผนการปฏิบัติงานและดำเนินงานให้เสร็จสิ้นตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย 3) กำกับ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของผู้ที่ได้รับมอบหมาย

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การบริหารทั่วไป หมายถึง กระบวนการทำงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารองค์กร ให้บริหารงานอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งหวังให้การบริหารงานนั้น บรรลุผลตามมาตรฐานคุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งมีภารกิจในการบริหารงานทั่วไป ได้แก่ การดำเนินงานธุรการ การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูล สารสนเทศ การดูแลอาคาร

สถานที่และสภาพแวดล้อม การประชาสัมพันธ์ งานบริการสาธารณะ และงานที่ไม่ได้ระบุไว้ในการบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ และ การบริหารงานบุคคลเพื่อให้เกิดประโยชน์กับโรงเรียนและราชการมากที่สุด

สรุปได้ว่า การบริหารงานโรงเรียน หมายถึง การดำเนินงานที่จะทำให้ภาระงานในโรงเรียนคือการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารงานทั่วไป สำเร็จบรรลุตามเป้าหมายที่ได้วางไว้และส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีต่อผู้เรียน ขอบข่ายและภารกิจการบริหารและการจัดการสถานศึกษา สามารถสรุปได้ดังแสดงในตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 ขอบข่ายและภารกิจการบริหารและการจัดการสถานศึกษา

การบริหารวิชาการ	การบริหารงบประมาณ	การบริหารบุคคล	การบริหารทั่วไป
1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	1. การจัดทำและเสนอของงบประมาณ	1. การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง	1. การดำเนินงานธุรการ
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้	2. การจัดสรรงบประมาณ	2. การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง	2. งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. การวัดผลประเมินผลและเทียบตอนผลการเรียน	3. การตรวจสอบติดตามประเมินผลและ	3. การเสริมสร้างประสิทธิภาพใน	3. งานพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	รายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน	การปฏิบัติราชการ	4. การประสานและพัฒนาศรีข่ายการศึกษา
5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา	4. การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา	4. วินัยและการรักษาวินัย	5. การจัดระบบการบริหารและพัฒนากองค์กร
6. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้	5. การบริหารการเงิน	5. การออกจาก	6. งานเทคโนโลยีสารสนเทศ
7. การนิเทศการศึกษา	6. การบริหารบัญชี	ราชการ	7. การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการงบประมาณบุคลากรและบริหารทั่วไป
8. การแนะแนวการศึกษา	7. การบริหารพัสดุและสินทรัพย์		8. การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม

(ต่อ)

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

การบริหารวิชาการ	การบริหารงบประมาณ	การบริหารบุคคล	การบริหารทั่วไป
9. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 10. การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน 11. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น 12. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคลครอบครัวองค์กรหน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา			9. การจัดทำสำมะโนผู้เรียน 10. การรับนักเรียน 11. การส่งเสริมประสานงานการศึกษาในระบบ นอกกระบบ 12. การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา 13. งานส่งเสริมงานกิจการนักเรียน 14. การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา 15. การส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา 16. งานประสานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานอื่น 17. การจัดระบบการควบคุมในหน่วยงาน 18. การบริการสาธารณะ 19. งานที่ไม่ได้ระบุไว้ในงานอื่น

หมายเหตุ. ขอบข่ายและภารกิจการบริหารและจัดการสถานศึกษา ปรับปรุงจาก *การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ* โดยกระทรวงศึกษาธิการ (2546, น. 33)

2.2.8 สถานศึกษานิติบุคคล

สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาได้รับสถานภาพเป็นนิติบุคคล โดยบทบัญญัติในมาตรา 35 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546

2.2.8.1 ความหมายของนิติบุคคล

ได้มีนักวิชาการหลายคนได้ให้ความหมายของนิติบุคคล ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2546, น. 7-8) ได้ให้ความหมายของนิติบุคคลไว้ว่า นิติบุคคล เป็นบุคคลที่กฎหมายสมมุติขึ้น เพื่อให้มีสิทธิและสามารถทำกิจการอันเป็นการ ก่อนิติสัมพันธ์บุคคลอื่นได้ ภายในวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ นิติบุคคลแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) นิติบุคคลในกฎหมายเอกชน หมายถึง นิติบุคคลที่เกิดขึ้นตามบัญญัติของประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยจะเกิดขึ้นเมื่อ กลุ่มบุคคลธรรมดาารวมกันทำกิจกรรม อันใดอันหนึ่งและเพื่อให้ดำเนินกิจการนั้น ๆ หรือในกรณีที่เป็น การร่วมทรัพย์สินที่จัดสรรไว้เป็น กองทุนเพื่อดำเนินกิจการอันใดอันหนึ่ง เช่น เพื่อการศึกษา ศาสนา เป็นนิติบุคคลที่ดำเนินกิจกรรมเพื่อประโยชน์ของเอกชนและไม่มีการใช้อำนาจมหาชน 2) นิติบุคคล ตามกฎหมายมหาชน หมายถึง นิติบุคคลที่เกิดขึ้นตามกฎหมายมหาชน กล่าวคือ มีพระราชบัญญัติ หรือกฎหมายลำดับรองที่อาศัยอำนาจจากพระราชบัญญัติกำหนด นิติบุคคล ตามกฎหมายมหาชน เป็นกิจกรรมบริการสาธารณะและมีการใช้อำนาจมหาชน เช่น กระทรวง ทบวง กรม องค์การมหาชน ของรัฐ เทศบาล วัด เป็นต้น ดังนั้นสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล จึงหมายถึงโรงเรียนในสังกัดเขตพื้นที่ การศึกษาที่กฎหมายยอมรับ ให้สามารถทำกิจการต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง ภายในขอบเขตวัตถุประสงค์มี สิทธิและหน้าที่ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ ประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และกฎหมายอื่นไว้เป็นการเฉพาะ

วิจิตร ศรีสอาน (2546, น. 2) ให้ความหมายนิติบุคคลว่าหมายถึง องค์กรหรือ คณะบุคคลซึ่งกฎหมายสมมุติให้เป็นบุคคล เพื่อให้มีสิทธิและหน้าที่ตามกำหนดไว้ในกฎหมาย

ชาญชัย แสวงศักดิ์ (2547, น. 94) กล่าวว่า นิติบุคคลในกฎหมายมหาชน คือ นิติบุคคล ที่จัดตั้งขึ้นโดยบทกฎหมาย ซึ่งได้แก่ กระทรวง ทบวง กรม และทบวงการเมืองอื่น ๆ องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น และองค์การของรัฐบาล ตลอดจนวัดในพระพุทธศาสนา นิติบุคคลในกฎหมายเอกชน คือ นิติบุคคลที่อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมาย สวนเอกชนซึ่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ได้แก ห้างหุ้นส่วนที่จดทะเบียนแล้ว บริษัทจำกัด สมาคม มูลนิธิ

สมเด็จพระสังฆราช (2549, น. 100) ได้ให้ความหมายของนิติบุคคล ว่า นิติบุคคลเป็น คณะบุคคล ที่รวมตัวกันแล้วตั้งสมมติขึ้น โดยอาศัยอำนาจทางกฎหมายให้สภาพเป็นบุคคลเพียงหนึ่งเดียวเหมือนบุคคลคนหนึ่ง โดยอาศัยผู้แทนในการปฏิบัติงานหรือดำเนินกิจการให้มีสิทธิหน้าที่และสามารถทำกิจการอันเป็นการก่อนิติสัมพันธ์กับบุคคลอื่นได้ ภายในวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

สรุปได้ว่า นิติบุคคลเป็นคณะบุคคลที่มีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายและสามารถทำนิติกรรมกับบุคคลอื่นได้ ภายในวัตถุประสงค์ที่มีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และกฎหมายอื่นไว้เป็นการเฉพาะ

2.2.8.2 ความหมายของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา ได้รับสภาพเป็นนิติบุคคล โดยบทบัญญัติในมาตรา 35 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 นั้น ได้มีผู้ให้ความหมายเกี่ยวกับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็น นิติบุคคลไว้ดังนี้

รุ่ง แก้วแดง (2546, น. 15-20) กล่าวว่า สถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคลมีสภาพเป็น สอนราชการ บุคลากรเป็นข้าราชการและลูกจ้าง การดำเนินงานยังต้องถือปฏิบัติตามระเบียบราชการ และกฎหมายยังไม่ได้กำหนดรายละเอียดไว้มากนักอย่างไรก็ตามความเป็นนิติบุคคล ของสถานศึกษา มีผลในเชิงสังคมจิตวิทยาสูง คือ ทำให้สังคมเกิดความรู้สึกที่สถานศึกษาได้รับความสำคัญมากขึ้น สามารถทำนิติกรรมสัญญา มีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน จดทะเบียนทรัพย์สิน รับบริจาค ดำเนินคดีทาง ศาลได้อเองในฐานะนิติบุคคล ซึ่งทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550, น. 3-5) ได้กล่าวถึงที่มา และการเป็นสถานศึกษานิติบุคคลไว้ว่า สถานศึกษานิติบุคคลเกิดจากพระราชบัญญัติระเบียบบริหาร ราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มาตรา 34 (2) และมาตรา 35 กำหนดให้จัดระเบียบบริหาร ราชการของเขตพื้นที่การศึกษา ให้สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเฉพาะที่เป็นโรงเรียนมีฐานะ เป็นนิติบุคคล ดังนั้น สถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐานจึงมีฐานะเป็นนิติบุคคล

สถานศึกษานิติบุคคล หมายถึง โรงเรียนที่กฎหมายกำหนดให้สามารถทำกิจการ ใดๆ ได้ด้วยตนเองภายในขอบเขตวัตถุประสงค์ มีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมาย ระเบียบ บริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ ประมวลกฎหมายแพ่งพาณิชย์ และกฎหมายอื่น ๆ ซึ่งกำหนดสิทธิ

และหน้าที่ของสถานศึกษาเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายมหาชนประเภททั่วไป ซึ่งเป็นองค์กรที่กฎหมายกำหนดให้เป็นนิติบุคคลแต่ไม่ได้กำหนดกฎหมายไว้โดยเฉพาะ การบริหารจัดการจึงต้องอยู่ภายใต้กรอบที่กฎหมายบางฉบับกำหนดอำนาจหน้าที่ให้ แต่ส่วนใหญ่จะบริหารจัดการภายใต้กรอบการมอบอำนาจของผู้มีอำนาจ เพื่อให้ดำเนินการบริหารจัดการได้ จึงจำเป็นต้องคำนึงถึงกฎหมาย กฎกระทรวง ระเบียบ ประกาศ ข้อบังคับ มติคณะรัฐมนตรี ซึ่งต่างกับโรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ ที่เป็นนิติบุคคลตามกฎหมายมหาชน ประเภทเฉพาะจะมีพระราชบัญญัติเฉพาะของแต่ละองค์กร ทำให้สามารถบริหารจัดการตามที่กฎหมายขององค์กรกำหนดได้

ความมีอิสระในการบริหารจัดการเป็นลักษณะเด่นของสถานศึกษานิติบุคคล ซึ่งมีการบริหารจัดการที่เป็นอิสระจากระบบและกฎหมายระเบียบแบบดั้งเดิม ซึ่งผู้รับมอบอำนาจ จำเป็นต้องเข้าใจหลักการและอำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบอำนาจอย่างถ่องแท้ ปฏิบัติราชการที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่ ใช้ดุลยพินิจของตนและองค์คณะบุคคลที่เกี่ยวข้องในการตัดสินใจ โดยเน้นผลงานที่เกิดขึ้นเป็นหลัก มีเป้าหมาย เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และพร้อมที่จะให้ผู้มอบอำนาจ ตรวจสอบผลการปฏิบัติงานเสมอ

สรุปได้ว่า สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการศึกษา ขั้นพื้นฐานในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา ที่ได้รับสภาพเป็นนิติบุคคลให้โรงเรียนสามารถกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง ภายใต้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการบริหารจัดการและขอบเขตการปฏิบัติหน้าที่ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. 2546 ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และกฎหมายอื่นซึ่งกำหนดสิทธิและหน้าที่ของสถานศึกษาเป็นการเฉพาะ

2.2.8.3 ความเป็นนิติบุคคลของสถานศึกษา

จิราภรณ์ จันท์สุพัฒน์ (2544, น. 8) กล่าวว่า การเป็นนิติบุคคลของสถานศึกษา จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงก็ต่อเมื่อมีกฎหมายกำหนดขอบเขต อำนาจหน้าที่และให้อำนาจอิสระในการบริหารทั้งด้านการเงิน การคลัง บริหารบุคคลและการใช้อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายเฉพาะ

จันทราณี สงวนนาม (2545, น. 8) ได้กล่าวถึงความเป็นนิติบุคคลของสถานศึกษาไว้ว่า ถ้าสถานศึกษานั้นจะเป็นอิสระอยู่แล้ว อยู่ ๆ มาเติมให้สถานศึกษาเป็นนิติบุคคลเพิ่มขึ้นจะทำให้สถานศึกษาต้องเปลี่ยนอะไรบ้างหรือไม่ คำตอบ คือ เปลี่ยนบ้างเหมือนกัน หลักการเดิมในเรื่อง ความ เป็นอิสระไม่เปลี่ยน แต่มีบางประเด็นที่อาจเปลี่ยนไป คือ อำนาจในการจัดการทรัพย์สินที่ได้มาจาก

การบริจาด ซึ่งเป็นไปตามมาตรา 59 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งจริง ๆ แล้วมาตรานี้เขียนเพื่อไว้สำหรับสถาบันอุดมศึกษา โดยเฉพาะที่กำหนดให้สถานศึกษา ของรัฐเป็นนิติบุคคล มีอำนาจในการปกครอง ดูแล บำรุงรักษา ใช้และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สิน ของสถานศึกษา ทั้งนี้เป็นที่ราชพัสดุตามกฎหมายว่าด้วยที่ราชพัสดุและที่เป็นทรัพย์สินอื่น สามารถบริหารจัดการทรัพย์สินที่ได้จากการบริจาด ดูแลจัดการผลประโยชน์ที่เกิดจากที่ ราชพัสดุ ค่าปรับที่ได้จากสัญญาซื้อ จัดจ้างหรือค่าปรับที่เกิดจากการผิดสัญญาต่าง ๆ ให้ตกเป็น รายได้ ของสถานศึกษานั้น ๆ

กระทรวงศึกษาธิการ (2546, น. 11) ได้กล่าวถึงความเป็นนิติบุคคลของสถานศึกษาว่า นอกจากจะต้องดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถานศึกษา ยังมีสิทธิและหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด ทั้งกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการ กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาและกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

รุ่ง แก้วแดง (2546, น. 15) ได้กล่าวถึงความเป็นนิติบุคคลพอสรุปได้ว่า ความเป็นนิติบุคคลของสถานศึกษาตามมาตรา 35 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 สถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคลยังคงมีสภาพเป็นส่วนราชการ บุคลากรเป็นข้าราชการ และลูกจ้าง และการดำเนินงานยังต้องถือปฏิบัติตามระเบียบราชการ และกฎหมายเหมือนเดิม

ผู้วิจัยได้นำเสนอสาระสำคัญ (Key Words) ของการบริหารจัดการสถานศึกษา ตามมุมมองของนักวิชาการดังกล่าวข้างต้นจัดเข้าตารางวิเคราะห์โดยใช้ตารางเมตริกซ์ (Matrix) จากนั้นทำการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างสาระสำคัญของการบริหารจัดการสถานศึกษา กับแนวคิดของนักวิชาการแต่ละท่าน โดยกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาว่าสาระสำคัญของการบริหารจัดการสถานศึกษา มีความสอดคล้องกันตั้งแต่ 5 แห่งขึ้นไป จึงจะคัดเลือกมาเป็นการบริหารจัดการสถานศึกษาประกอบด้วย 1) งานบริหารงานวิชาการ 2) งานบริหารงานงบประมาณ 3) งานบริหารงานบุคคลและ 4) งานบริหารงานบริหารทั่วไป ผลการวิเคราะห์ สังเคราะห์ปรากฏ ดังตารางที่ 2.2

ตารางที่ 2.2 การวิเคราะห์และสังเคราะห์การบริหารจัดการสถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษา	นักวิชาการและหน่วยงาน								
	กระทรวงศึกษาธิการ (2546)	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2546)	สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2551)	สำนักบริหารงานกรมสามัญศึกษาตอนปลาย(2552)	จอมพงศ์ มงคลวนิช (2555)	ธีระ รุญเจริญ (2550)	สมเดช สีแสง (2549)	สุทธิพร ทัพบเจริญ. (2550)	ความถี่
การบริหารงานวิชาการ	/	/	/	/	/	/	/	/	8
การบริหารงานงบประมาณ	/	/	/	-	-	-	/	/	5
การบริหารงานบุคคล	/	/	/	/	-	-	/	/	5
การบริหารงานบริหารทั่วไป	/	/	/	-	-	-	/	/	5
การบริหารธุรการ	-	-	-	/	/	/	-	-	3
งานกิจการนักเรียน	-	-	-	/	/	/	-	-	3
งานอาคารสถานที่	-	-	-	/	-	-	-	-	1
งานชุมชนและภาคีเครือข่าย	-	-	-	/	/	-	-	-	2
งานบริการ	-	-	-	-	-	/	-	-	1
งานการเงินและพัสดุ	-	-	-	/	-	-	-	-	1
งานแผนงานและการประกันคุณภาพ	-	-	-	/	-	-	-	-	1

จากตารางที่ 2.2 จากแนวคิดของนักวิชาการ นักการศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษา เมื่อนำมาวิเคราะห์ ซึ่งผู้วิจัยได้อาศัยหลักการ ทฤษฎี มาปรับเปลี่ยนและกำหนดให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อใช้การบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงซึ่งได้สังเคราะห์ประเด็นหลักและกำหนดแนว

ทางการบริหารสถานศึกษาพอเพียงประกอบด้วย 4 งานหลักคือ 1) งานบริหารงานวิชาการ 2) งานบริหารงานงบประมาณ 3) งานบริหารงานบุคคลและ 4) งานบริหารงานบริหารทั่วไป

แนวคิดของนักวิชาการได้ให้แนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาให้มีคุณภาพ กระทรวงศึกษาธิการ (2546) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารงานบริหารทั่วไป สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วย บริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารงานบริหารทั่วไป สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2547) กล่าวว่า การดำเนินงานของสถานศึกษา ประกอบด้วย การบริหารงานบุคคล การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณและการบริหารงานบริหารทั่วไป สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย (2563) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา มัธยมศึกษาเพื่อให้ครอบคลุมกับการดำเนินการ ประกอบด้วยการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล การบริหารธุรการ งานกิจการนักเรียน งานอาคารสถานที่ งานชุมชนและภาคีเครือข่าย งานการเงินและพัสดุ งานแผนงานและการประกันคุณภาพ จอมพงศ์ มงคลวนิช (2555) การบริหารโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จมีโครงสร้างการบริหารดังนี้ งานธุรการ งานวิชาการ งานกิจการนักเรียนและงานชุมชนและภาคีเครือข่าย ส่วน ชีระ รุญเจริญ (2550) กล่าวว่า แนวทางการบริหารโรงเรียนประกอบด้วย งานธุรการ งานวิชาการ งานกิจการนักเรียนและงานบริการ สมเดช สีแสง (2549) และสุทวิชร ทับเจริญ (2550) สถานศึกษาจำเป็นต้องมีขอบข่ายงานที่รับผิดชอบคือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารงานบริหารทั่วไป

ซึ่งผู้วิจัยได้สังเคราะห์และสรุปภาพรวมของแนวทางการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 4 งานของการบริหารสถานศึกษา เป็นแนวทางที่สถานศึกษาจะนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารจัดการ ครอบคลุมองค์ประกอบของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีหลักพิจารณาอยู่ 5 ด้านหรือ 3 ลักษณะ 2 เงื่อนไข ดังนี้

1. ด้านการบริหารวิชาการ หมายถึง การบริหารจัดการงานวิชาการโดยการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้านได้แก่ หลักความพอประมาณ หลักเหตุผล หลักการสร้างภูมิคุ้มกันและหลักความรู้และหลักคุณธรรมมาบูรณาการกับการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องในกระบวนการจัดการเรียนรู้ทุกชั้น ทุกกลุ่มสาระอย่างครบถ้วนตามหลักความพอประมาณ ส่งเสริมการผลิตสื่อนวัตกรรมสอดคล้องกับวัฒนธรรมชาติของ ท้องถิ่นอย่างมีเหตุผลเลือกพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เป็นเสมือนภูมิคุ้มกัน ตนเองในชุมชนกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนชัดเจนตามหลักสูตรแกนกลางโดยเน้นคุณธรรมนำความรู้ กำหนดกิจกรรมทางวิชาการให้สามารถยืดหยุ่นทันกับการเปลี่ยนแปลง มีนโยบาย เป้าหมายมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ส่งเสริมบุคลากรให้ เข้ารับการศึกษอบรม จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่เน้นการนำคุณธรรมนำความรู้ไปใช้ในการดำเนินชีวิต พัฒนาแนวการแนะแนวการศึกษาต่อให้ผู้เรียนส่งเสริมให้จัดเนื้อหาสาระ กิจกรรมที่หลากหลายให้สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจของผู้เรียน

2. ด้านการบริหารงบประมาณ หมายถึง การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้านได้แก่ หลักความพอประมาณ หลักเหตุผล หลักการสร้างภูมิคุ้มกันและหลักความรู้และหลักคุณธรรมมาบูรณาการกับมาตรการการใช้ทรัพยากร การจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาที่มีการควบคุมภายใน และการบริหารความเสี่ยงด้านงบประมาณ กำหนดแผนงานกลยุทธ์ในการบริหารงบประมาณ โดยมุ่งเน้นที่ผู้เรียนเป็นหลักบริหารจัดการงบประมาณอย่างมีเหตุผลแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลการใช้งบประมาณ พัฒนาผู้ปฏิบัติงานด้านงบประมาณให้มีความรู้ใช้หลักการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ การงบประมาณ ความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ผู้บริหารงบประมาณ มีความเป็นธรรมในการจัดสรรงบประมาณ

3. ด้านการบริหารงานบุคคล หมายถึง การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้านได้แก่ หลักความพอประมาณ หลักเหตุผล หลักการสร้างภูมิคุ้มกัน หลักความรู้และหลักคุณธรรมมาบูรณาการกับการส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษาให้ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่สังคมดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณจัดสรรงบประมาณตามความจำเป็นกำหนดหน้าที่ผู้รับผิดชอบในกิจกรรมของโรงเรียนอย่างชัดเจน มีการวางแผนกรอบอัตรากำลังของสถานศึกษาให้พอดีกับปริมาณงาน ส่งเสริมเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงผ่านสื่อที่หลากหลาย ส่งเสริมให้บุคลากรมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์อย่างมีวิสัยทัศน์มีการกำหนดระเบียบในองค์กรที่ส่งเสริมความมี

วินัย กำกับติดตามผลการดำเนินงานของโครงการ/กิจกรรม และประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษาเป็นไปอย่างบริสุทธิ์ยุติธรรมตรวจสอบได้

4. ด้านการบริหารทั่วไป หมายถึง การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน ได้แก่ หลักความพอประมาณ หลักเหตุผล หลักการสร้างภูมิคุ้มกัน หลักความรู้และหลักคุณธรรม มาบูรณาการการบริหารที่มีการจัดองค์กร โครงสร้าง ระบบการบริหารงานที่ปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ มีการวางแผนที่เน้นความคุ้มค่าและผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก ประชุมเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับมาตรการความปลอดภัยทุกครั้งก่อนปฏิบัติงานตามแผน บริหารการปรับสภาพภูมิทัศน์ให้ร่มรื่นน่าอยู่ บริหารอาคารสถานที่ในสถานศึกษาอย่างปลอดภัย บริหารจัดสรรสื่อการเรียนการสอนเกี่ยวกับเทคโนโลยีให้ได้ประโยชน์สูงสุด ส่งเสริมครูสอนให้จัดระบบข้อมูลสารสนเทศเป็นปัจจุบันทันต่อการใช้งาน ส่งเสริมความรู้ในการใช้บริการเทคโนโลยีสารสนเทศทุกรูปแบบที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ให้คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมรับผิดชอบการบริหารจัดการสถานศึกษาบริหารจัดการวัสดุครุภัณฑ์ให้เป็นไปตามความต้องการของบุคลากร

จากแนวคิด ทฤษฎีการบริหารจัดการสถานศึกษาตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สรุปได้ว่า สถานศึกษาต้องมีหลักยึดในการบริหารเพื่อความคล่องตัวในการบริหารจัดการมากขึ้น ทั้งด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคลและด้านการบริหารงานบริหารทั่วไปโดยบริหารจัดการให้สอดคล้องกับหลักการว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.3.1 ความเป็นมาของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทาน “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตและวิถีปฏิบัติแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 30 ปี และได้ทรงเน้นย้ำแนวทางพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาทโดยคำนึงถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ตลอดจนใช้ความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต การป้องกันให้รอดพ้นจากวิกฤตและให้สามารถดำรงอยู่ได้อย่าง มั่นคงและยั่งยืน

ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ (ปริยานุช พิบูลสรารุส, 2550, น. 6) ดังที่ อภิชัย พันธเสน (2549, น. 39) ได้ัญเชิญ พระบรมราชโฆวาทพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่พระราชทาน แก่นิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2517 ความว่า “การพัฒนาประเทศ จำเป็นต้องทำตามลำดับขั้นต้องสร้างพื้นฐาน คือ ความพอมี พอกิน พอใช้ของประชาชนส่วนใหญ่ เบื้องต้นก่อน โดยใช้วิธีการและอุปกรณ์ที่ประหยัดแต่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เมื่อได้พื้นฐานความ มั่นคงพร้อมพอสมควรและปฏิบัติได้แล้ว จึงค่อยสร้างค่อยเสริมความเจริญและฐานะเศรษฐกิจขั้นที่ สูงขึ้นโดยลำดับ ต่อไป หากมุ่งแต่จะทุ่มเทสร้างความเจริญยกเศรษฐกิจ ขึ้นให้รวดเร็วแต่ประการเดียว โดยไม่ให้แผนปฏิบัติการสัมพันธ์กับสภาวะของประเทศและของประชาชนโดย สอดคล้องด้วยก็จะเกิด ความไม่สมดุลในเรื่องต่าง ๆ ขึ้น ซึ่งอาจกลายเป็นความยุ่งยากล้มเหลวได้ในที่สุด...”

ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2540 ประเทศไทยได้ประสบปัญหาวิกฤตทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรง จนเกิดผลกระทบทั่วทั้งประเทศและเพื่อเป็นการแก้ปัญหาดังกล่าวประกอบกับการที่ทรงมีพระราช ประสงค์ให้ประชาชนคนไทยมีความพออยู่พอกินตามอรรถภาพจึงพระราชทานพระบรมราชโฆวาท เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2540 เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตของประชาชนในสภาวะที่ ประเทศ ประสบปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจ ความว่า “การเป็นเสือนั้นไม่สำคัญ สำคัญอยู่ที่เรามีเศรษฐกิจแบบพอมี พอกินแบบพอมีพอกินนั้นหมายความว่า อุ่มชูตัวเองได้ให้มีพอเพียงกับตัวเองอันนี้ก็เคยบอกว่า ความ พอเพียงนี้ไม่ได้หมายความว่า ทุกครอบครัวจะต้องผลิตอาหาร จะต้องทอผ้าใส่เอง อย่างนั้นก็มาก เกินไป แต่ว่าในหมู่บ้านหรือในอำเภอจะต้องมีความพอเพียง พอสมควร บางสิ่งบางอย่างที่ผลิตได้ มากกว่าความต้องการ ก็ขายได้ แต่ขายในที่ไม่ห่างไกลเท่าไรไม่ต้องเสียค่าขนส่งมากนักอย่างนี้ท่าน นักเศรษฐกิจต่าง ๆ ก็มาบอกว่า ล้าสมัย คนอื่นเขาต้องมีเศรษฐกิจที่ต้องมีการแลกเปลี่ยน เรียกว่า เศรษฐกิจการค้า ไม่ใช่เศรษฐกิจพอเพียง เลย์รู้สึว่า ไม่หุหุหุ แต่เมืองไทยเป็นประเทศที่มีบุญอยู่ว่า ผลิตให้พอเพียงได้...”

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้เชิญผู้ทรงคุณวุฒิ ในทาง เศรษฐกิจและสาขาอื่น ๆ มาร่วมกันประมวลและกลั่นกรองพระราชดำรัสเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อบรรจุในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 และได้จัดทำเป็นบทความ เรื่อง "ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง" และได้้นำความกราบบังคมทูลพระกรุณาขอพระราชทาน พระบรม ราชวินิจฉัย เมื่อวันที่ 22 ตุลาคม พ.ศ. 2542 โดยทรงพระกรุณาปรับปรุงแก้ไขพระราชทาน และทรง พระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้นำบทความที่ทรงแก้ไขแล้วไป เผยแพร่

เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนประชาชนโดยทั่วไป เมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน พ.ศ. 2542

2.3.2 ความหมายของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (อุดมพร อมรธรรม, 2537, น. 7) ได้ให้ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงไว้ว่า พอเพียงนี้มีความหมายกว้างขวางคำว่าพอก็คือเพียงพอเพียงนี้ก็พอทำอะไรก็พอเพียงหมายความว่าพอประมาณไม่สุดโต่งไม่โลภอย่างมากพอเพียงนี้อาจจะมีมากอาจจะมีของหรูหราก็ได้แต่ต้องไม่เบียดเบียนคนอื่นต้องให้พอประมาณตามอัตภาพพูดจาก็พอเพียงทำอะไรก็พอเพียงปฏิบัติตนก็พอเพียงทางความคิดก็เหมือนกันไม่ใช่ทางกายเท่านั้นความพอเพียงในความคิดก็คือแสดงความคิดเห็นของตัวแบะปล่อยให้คนอื่นพูดบ้างและมาพิจารณาว่าที่เขาพูดกับเราอันไหนพอเพียงอันไหนเข้าเรื่องถ้าไม่เข้าเรื่องก็แก้ไขเพราะว่าถ้าพูดกันโดยที่ไม่รู้เรื่องกันก็เป็นการทะเลาะกัน... ฉะนั้นความพอเพียงนี้ก็แปลว่าความพอประมาณและความมีเหตุผล

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต, 2537, น. 28) ปราชญ์แห่งพุทธธรรมได้มองเศรษฐกิจพอเพียงในแง่วัตถุนิยมและจิตวิสัยดังนี้ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงอาจมองได้เป็น 2 ด้านคือ มองอย่างวัตถุนิยมและมองแบบจิตวิสัย

1. มองอย่างวัตถุนิยมมองภายนอกคือต้องมีกินมีใช้มีปัจจัยสี่เพียงพอที่เราพูดว่าพอสมควรกับอัตภาพซึ่งใกล้เคียงกับคำว่าพึ่งตนเองได้ในทางเศรษฐกิจ
2. ส่วนความหมายด้านจิตวิสัยหรือด้านจิตใจภายในคือคนจะมีความรู้สึกเพียงพอไม่เท่ากันบางคนมีเป็นล้านก็ไม่พอบางคนมีนิดเพียงก็พอเป็นการเพียงพอทางจิตใจ

พัฒนาภรณ์ ฉัตรวิโรจน์ (2545, น. 11) ได้กล่าวว่า เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง วิธีการดำเนินชีวิตของคนโดยการพึ่งตนเอง มีความประหยัด พัฒนาตนเองให้มีการเรียนรู้ภูมิปัญญา สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น รู้จักใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีคุณค่ายั่งยืน มีจิตสำนึกที่ดีต่อตนเองและสังคม ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ถือเป็นแนวทางที่คนไทยจะต้องรู้นำไปปฏิบัติในการดำเนินชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งเยาวชนที่จะเป็นกำลังของประเทศในอนาคต ครูจึงควรนำความรู้เศรษฐกิจพอเพียงไปส่งเสริมในโรงเรียน

นิธิ เอียวศรีวงศ์ (2546 น. 25) ได้ให้ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงโดยนัยทางวัฒนธรรมดังนี้“เศรษฐกิจพอเพียงไม่ใช่เทคนิคแต่มีความหมายกว้างกว่านั้นมาเพราะต้องรวมเอง 1) อุดมการณ์บางอย่าง 2) โลกทัศน์บางอย่าง 3) ความสัมพันธ์บางอย่าง 4) ค่านิยมบางอย่างอยู่ในนั้น

ด้วยจึงจะนับได้ว่าเป็นเศรษฐกิจพอเพียงที่จริงทั้ง 4 ประการที่จะกล่าวถึงนี้คือส่วนที่เรารู้จักกันว่า วัฒนธรรมนั่นเอง

ประมวล วะสี (2547, น. 26) ได้ให้ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงได้ดังนี้ “เศรษฐกิจพอเพียงไม่ได้แปลว่าไม่ได้เกี่ยวข้องกับใครไม่ค้าขายไม่ส่งออกไม่ผลิตเพื่อคนอื่นและกลัวไปเองทั้งนั้น ถ้าจะกระตักกันสักหน่อยก็ขอกล่าวว่า “พระเจ้าอยู่หัวไม่ใช่คนโง่” ที่ทรงกล่าวถึงเรื่องนี้ เศรษฐกิจพอเพียงหมายถึงพอเพียงอย่างน้อย 7 ประการด้วยกันคือ

1. พอเพียงสำหรับทุกคนทุกครอบครัวไม่ใช่เศรษฐกิจแบบทอดทิ้ง
2. จิตใจพอเพียงทำให้รับและเอื้ออาทรคนอื่นได้คนที่ไม่พอจะรักคนอื่นไปไม่เป็นและทำลายมาก
3. สิ่งแวดล้อมพอเพียงการอนุรักษ์และเพิ่มพูนสิ่งแวดล้อมทำให้ยังชีพและทำมาหากินได้เช่นการทำเกษตรแบบผสมผสานซึ่งทำให้ได้ทั้งอาหารได้ทั้งสิ่งแวดล้อมและได้ทั้งเงิน
4. ชุมชนเข้มแข็งพอเพียงการรวมตัวกันเป็นชุมชนเข้มแข็งจะทำให้สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้เช่นปัญหาสังคมปัญหาความยากจนหรือปัญหาสิ่งแวดล้อม
5. ปัญหาพอเพียงมีการเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติและปรับตัวได้อย่างต่อเนื่อง
6. อยู่บนพื้นฐานวัฒนธรรมพอเพียงวัฒนธรรมหมายถึงวิถีชีวิตของกลุ่มคนที่สัมพันธ์อยู่กับสิ่งแวดล้อมที่หลากหลายดังนั้นเศรษฐกิจจึงสัมพันธ์และเติบโตขึ้นจากรากฐานวัฒนธรรมจึงจะมั่นคงเช่นเศรษฐกิจของจังหวัดตราดขณะนี้ไม่กระทบกระเทือนจากฟองสบู่แตกไม่มีคนตกงานเพราะอยู่บนพื้นฐานของสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่นที่เอื้อต่ออาชีพการทำสวนผลไม้ทำการประมงและการท่องเที่ยว
7. มีความมั่นคงพอเพียงไม่ใช่ুবวาบเดียวจนเดียวรวบแบบกะทันหันเดียวตกงานไม่มีกินไม่มีใช้ถ้าเป็นแบบนั้นประสาหมนุษย์คงทนไม่ไหวต่อความผันผวนที่รวดเร็วเกินไปจึงสุขภาพจิตเสียเครียดเพี้ยนรุนแรงฆ่าตัวตายตติยาเศรษฐกิจพอเพียงที่มั่นคงจึงทำให้สุขภาพจิตดีเมื่อทุกอย่างพอเพียงก็เกิดความสุขความสมดุลคือความเป็นปกติและยั่งยืนซึ่งเราอาจเรียกเศรษฐกิจพอเพียงในชื่ออื่น ๆ เช่นเศรษฐกิจพื้นฐานเศรษฐกิจสมดุลเศรษฐกิจบูรณาการเศรษฐกิจศีลธรรมและนี่แหละคือเศรษฐกิจทางสายกลางหรือเศรษฐกิจแบบมัชฌิมาปฏิปทาเพราะเชื่อมโยงทุกอย่างเข้าด้วยกันทั้งเศรษฐกิจจิตใจสังคมวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมที่จริงคำว่าเศรษฐกิจเป็นความหมายที่ดีที่หมายถึงความเจริญที่เชื่อมโยงกายใจสังคมวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมเข้าด้วยกันแต่ได้มีการนำเอาคำว่าเศรษฐกิจไป

ใช้ในลักษณะแบบแยกส่วนที่หมายถึงการแสวงหาเงินเท่านั้นเมื่อแยกส่วนก็ทำลายส่วนอื่น ๆ จนเสียสมดุลและวิกฤติ

สุเมธ ตันติเวชกุล (2548, น. 4) ได้ให้ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงไว้ดังนี้ “เศรษฐกิจพอเพียงหมายถึงเศรษฐกิจที่สามารถอุ้มชูตัวเอง (Relative Self Sufficiency) อยู่ได้โดยไม่ต้องเดือดร้อนโดยต้องสร้างพื้นฐานเศรษฐกิจของตนเองให้ดีเสียก่อนคือตั้งตัวให้มีความพอกินพอใช้ ไม่ใช่มุ่งหวังแต่จะทุ่มเทความเจริญยกเศรษฐกิจให้รวดเร็วแต่เพียงอย่างเดียวเพราะผู้ที่มีอาชีพและฐานะเพียงพอที่จะพึ่งตนเองย่อมสามารถสร้างความเจริญก้าวหน้าและฐานะทางเศรษฐกิจที่สูงขึ้นไปตามลำดับต่อไปได้”

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2548, น. 146-147) ได้ให้คำจำกัดความ “เศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิคณะหนึ่งที่ติดตามพระราชดำริสและพระราชกระแสอย่างใกล้ชิดและนำมาเรียบเรียงก่อนนำขึ้นกราบบังคมทูลเกล้าฯ ถวายขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตนำออกเผยแพร่มีใจความว่า เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึง แนวการดำรงอยู่ และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนา เศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิด จากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ต้องอาศัยความรอบรู้ความรอบคอบ และความ ระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุล และพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

เฉลิมศรี ชุมเกษียน (2550, น. 25) กล่าวว่า เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การดำรงชีวิตแบบ พอเพียงนั้นจะต้องอยู่บนพื้นฐานของการรู้จักตนเอง การคิดพึ่งตนเอง และพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน อย่างเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และที่สำคัญคือ การใช้ชีวิตอย่างพอเพียง ซึ่งสอดคล้องกับศาสนาพุทธ ที่ให้คนเราดำรงชีวิตแบบทางสายกลางไม่ทำการใด ๆ ที่เบียดเบียนตนเอง หรือผู้อื่นไม่ฟุ้งเฟ้อ หรือทำ

อะไรเกินตน รู้จักแบ่งปันและช่วยเหลือผู้อื่น ตามความเหมาะสมและกำลังสามารถของตน เชื่อในผลของการกระทำ หรือเรียกว่ากฎแห่งกรรม ซึ่งอยู่บนพื้นฐานของเหตุและปัจจัย รวมทั้งการดำเนินชีวิตบนทางสายกลาง คำนึงถึงความพอดีไม่มากเกินไปไม่น้อยเกินไป สามารถนำหลักปรัชญาไปใช้ได้กับทุกเพศ ทุกวัยและทุกระดับสังคม

รงค์ ประพันธ์พงศ์ (2550, น. 34) ได้ให้คำนิยามเศรษฐกิจพอเพียงประกอบด้วย 3 คุณลักษณะที่เป็นห่วงสอตร้อยประสานกันเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติได้แก่

1. ความพอประมาณหมายถึงความพอดีไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่นเช่นการผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ
2. ความมีเหตุผลหมายถึงการตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของพอเพียงนั้นจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผลโดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการทำนั้นๆอย่างรอบคอบ
3. การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวหมายถึงการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

นอกจากคุณลักษณะ 3 ห่วงดังกล่าวแล้วสิ่งสำคัญอีกอย่างหนึ่งคือการกำหนดเงื่อนไขไว้ 2 ประการเพื่อการตัดสินใจดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้นต้องอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐานนั่นคือเงื่อนไขต่อไปนี้

1. เงื่อนไขความรู้ประกอบด้วยความรู้เกี่ยวกับวิชาต่างๆที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้านความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกันเพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ
2. เงื่อนไขคุณธรรมที่จะต้องเสริมสร้างประกอบด้วยมีความตระหนักในคุณธรรมมีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความอดทนมีความเพียรใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

ฐิติมน ทองพิมพ์ (2551, น. 9) ได้สรุปความหมายของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไว้ว่า เป็นวิธีการดำเนินชีวิตของประชาชนทุกคนทุกอาชีพ มีการพัฒนาตามศักยภาพให้มีความรู้มีคุณธรรม การพึ่งตนเอง และพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันอย่างเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความคิดไตร่ตรองหาเหตุผลในการตัดสินใจ รู้จักใช้จ่ายไม่ฟุ้งเฟ้อ ไม่ลุ่มหลงอบายมุข หรือคำโฆษณา และพร้อมที่จะเผชิญกับปัญหาและสามารถแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นได้

ศรินยา ดวงสั้น (2552, น. 13) กล่าวว่า ความหมายของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ แนวคิดปรัชญาที่ชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของสังคมไทย เพื่อให้ก้าวทันต่อยุคโลกาภิวัตน์ เพื่อให้เกิดความก้าวหน้าไปพร้อมกับความสมดุลและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง โดยใช้หลักความพอเพียงเป็นหลักคิดและหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิต

สรุปได้ว่า เศรษฐกิจพอเพียง คือ หลักพื้นฐานของความมั่นคงในการดำรงชีวิตของประชาชน ในทุกระดับโดยอาศัยความพออยู่ พอกิน พอใช้ ไม่อยู่อย่างผู้ประมาทรู้จักใช้ทรัพยากร ธรรมชาติ และ เทคโนโลยี ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ตนเองและส่วนรวม โดยยึดหลักการพึ่งพาอาศัยกัน และความมีเมตตาธรรมปฏิบัติตนด้วยความพอเพียงอย่างมีเหตุและผล

2.3.3 แนวคิดเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.3.3.1 หลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง

“เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่ พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 25 ปี ตั้งแต่ก่อนวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลง

“ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ประกอบด้วย ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันที่ดี โดยมีเงื่อนไขพื้นฐาน คือ ความรู้ และคุณธรรม ซึ่งนำไปสู่การดำเนินชีวิตที่สมดุล ยั่งยืน สามารถรับการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายในได้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม

“ความพอเพียง” หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผลรวมถึง ความจำเป็นที่จะต้องมีการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบและความระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอนและขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริตและให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนิน

ชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

2.3.3.2 หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีหลักพิจารณาอยู่ 5 ส่วน ดังนี้

1) กรอบแนวคิด เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา และเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัย และวิกฤต เพื่อความมั่นคง และความยั่งยืนของการพัฒนา

2) คุณลักษณะ เศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ทุกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลาง และการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน

3) คำนิยามความพอเพียงจะต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะพร้อม ๆ กัน ดังนี้

1) ความพอประมาณ (Moderation) มีสองนัย คือ ความพอดี ไม่สุดโต่ง และการยืนได้บนขาของตนเอง (Self-Reliant) เป็นการดำเนินชีวิตอย่างทางสายกลาง โดยมีการกระทำไม่มากเกินไป ไม่น้อยเกินไปในมิติต่าง ๆ เช่น การบริโภค การผลิตอยู่ในระดับสมดุล การใช้จ่าย การออมอยู่ในระดับที่ไม่สร้างความเดือดร้อนให้ตนเอง เป็นสิ่งที่ทำให้เราทำอะไรเต็มตามศักยภาพไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เพื่อเป็นการยืนได้โดยลำแข้งของตนเอง 2) ความมีเหตุผล (Reasonableness) หมายความว่า การตัดสินใจเกี่ยวกับพฤติกรรมต่าง ๆ ที่มีความพอประมาณในมิติต่าง ๆ จะต้องมีสติรอบรู้คิดถึงระยะยาว ต้องมีเป้าหมาย และวิธีการที่เหมาะสม มีความรู้ในการดำเนินการ มีการพิจารณาจากเหตุ ปัจจัย และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ต้องเป็นการมองระยะยาว ตลอดจนถึงคำนึงถึงผลกระทบของการกระทำและความเสี่ยง จะทำให้มีความพอประมาณ ทั้งในปัจจุบันและอนาคต ความมีเหตุผลในทางปรัชญานี้ ความหมายและนัยยะต่างกับ ความมีเหตุผลทางเศรษฐศาสตร์ เพราะความมีเหตุผลทางเศรษฐศาสตร์ เป็นมโนทัศน์เพื่อการวิเคราะห์ ที่สมมติว่า ผู้บริโภครู้ความพอใจของตนเองและมีพฤติกรรมการบริโภคที่มีความคงเส้นคงวา เช่น ถ้าชอบส้มมากกว่าเงาะ และชอบเงาะมากกว่ามังคุด ก็จะชอบส้มมากกว่ามังคุดด้วย นอกจากนี้ยังสมมติว่าผู้บริโภครู้วัตถุประสงค์ของตนเองและจะดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามข้อจำกัดของงบประมาณ มีความเข้าใจว่า เศรษฐศาสตร์ทำให้คนมีความโลภ เพราะบอกว่าผู้บริโภคมีความต้องการไม่จำกัด และความพอใจได้จากการบริโภคสินค้าเท่านั้น การสรุปเช่นนั้นไม่ถูกต้องนัก เพราะความต้องการที่ไม่จำกัดนั้นเป็นการเปรียบเทียบกับทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด

เป็นข้อสมมติแสดงถึงความขาดแคลน (Scarcity) ของทรัพยากร ทำให้ต้องมีการจัดสรรทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพ ส่วนการวิเคราะห์ที่สมมติให้ผู้บริโภคที่มีเหตุผลต้องการความพอใจสูงสุดจากการบริโภคสินค้าและบริการตามงบประมาณที่จำกัดนั้น เป็นข้อสมมติเบื้องต้นเพื่อหาอุปสงค์ของการบริโภคสินค้านั้น จึงต้องกำหนดความพอใจมาจากการบริโภคสินค้า การวิเคราะห์นี้สามารถขยายไปถึงความพอใจของผู้บริโภคไม่ได้อยู่กับการบริโภคสินค้าและบริการแต่ขึ้นอยู่กับอย่างอื่นด้วย เช่น ความเท่าเทียมกันในสังคม สภาพแวดล้อมที่ดี การเป็นที่ยอมรับในสังคม นั่นคือวัตถุประสงค์ของผู้บริโภคจะเป็นการสร้างความพอใจที่ครอบคลุมมากกว่าการวิเคราะห์เบื้องต้น 3) การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว (Self-Immunity) พลวัตในมิติต่าง ๆ ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงในสถานะต่าง ๆ อย่างรวดเร็วขึ้น จึงต้องมีการเตรียมตัวพร้อมรับผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ การกระทำที่เรียกได้ว่าพอเพียงไม่คำนึงถึงเหตุการณ์และผลในปัจจุบัน แต่จำเป็นต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในอนาคต ภายใต้ข้อจำกัดของข้อมูลที่มีอยู่ และสามารถสร้างภูมิคุ้มกันพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง และการมีภูมิคุ้มกันจะทำให้มีความพอเพียงแม้เมื่อมีการเปลี่ยนแปลง หรือมีเหตุการณ์ที่แย่มากที่สุดก็จะรับมือได้

4) เงื่อนไข การตัดสินใจและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น ต้องอาศัยความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน กล่าวคือ 1) เงื่อนไขความรู้ ได้แก่ มีความรอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง ความรอบรู้ คือ มีความรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ อย่างรอบด้าน ในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อการใช้เป็นประโยชน์พื้นฐาน เพื่อนำไปใช้ในการปฏิบัติอย่างพอเพียง การมีความรอบรู้ย่อมทำให้มีการตัดสินใจที่ถูกต้อง ทั้งนี้รวมถึง ความรอบคอบ ความระมัดระวัง คือมีการวางแผน โดยสามารถที่จะนำความรู้และหลักวิชาต่าง ๆ มาพิจารณาเชื่อมโยงสัมพันธ์กันและมีความมีสติ ตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นได้ ในการนำแผนปฏิบัติที่ตั้งอยู่บนหลักวิชาต่าง ๆ เหล่านั้นไปใช้ ในทางปฏิบัติโดยมีการปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทั้งกายภาพและทางสังคมด้วย 2) เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้างประกอบด้วยมีความตระหนักในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต ซึ่งครอบคลุมคนทั้งชาติ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ นักวิชาการ นักธุรกิจ มีสองด้านคือ ด้านจิตใจ/ปัญญา และด้านการกระทำ ในด้านแรกเป็นการเน้นความรู้คู่คุณธรรม ตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความรอบรู้ที่เหมาะสม ส่วนด้านการกระทำหรือแนวทางดำเนินชีวิต เน้นความอดทน ความเพียร สติปัญญา และความรอบคอบ เงื่อนไขนี้จะทำให้การปฏิบัติตามเนื้อหาของความพอเพียงเป็นไปได้ ทำให้ตนเองไม่มีความโลภ ไม่เบียดเบียนผู้อื่นหรือสังคม เพราะการมีความโลภจะทำให้ทำอะไรสุดโต่ง ไม่นึกถึง

ความเสี่ยง ไม่รู้จักพอ มีโอกาสที่จะกระทำการทุจริตภาพแสดงแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ดังภาพที่ 2.3

ภาพที่ 2.3 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3 ห่วง 2

จากการศึกษาข้างต้นผู้วิจัยสรุปได้ว่า เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่เป็นทั้งแนวคิด หลักการ และแนวทางปฏิบัติตนของแต่ละบุคคล และองค์กร โดยคำนึงถึงความพอประมาณกับศักยภาพของตนเองและสถานะแวดล้อมเพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้ โดยอาศัยความมีเหตุมีผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเอง โดยใช้ความรู้อย่างถูกหลักวิชาการด้วยความรอบคอบและระมัดระวัง ควบคู่ไปกับการมีคุณธรรม ซื่อสัตย์สุจริต ไม่เบียดเบียนกันแบ่งปัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และร่วมมือปรองดองกันในสังคม ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างสายใยเชื่อมโยงคนในภาคส่วนต่างๆ ของสังคมเข้าด้วยกัน สร้างสรรค์พลังในทางบวก นำไปสู่ความสามัคคี การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ได้

2.3.3.3 ประเทศไทยกับเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง มุ่งเน้นให้ผู้ผลิต หรือผู้บริโภค พยายามเริ่มต้นผลิต หรือบริโภค ภายใต้ขอบเขต ข้อจำกัดของรายได้ หรือทรัพยากรที่มีอยู่ไปก่อน ซึ่งก็คือ หลักในการลดการพึ่งพาเพิ่มขีดความสามารถในการควบคุมการผลิตได้ด้วยตนเอง และลดภาวะการณ์เสี่ยงจากการไม่สามารถควบคุมระบบตลาดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เศรษฐกิจพอเพียงมิใช่หมายความถึง การกระเปียดกระเสียจนเกินสมควร หากแต่อาจ ฟูมฟูมได้เป็นครั้งคราวตามอัธยาศัย แต่คนส่วนใหญ่ของประเทศ มักใช้จ่ายเกินตัว เกินฐานะที่หามา ได้ เศรษฐกิจพอเพียง สามารถนำไปสู่เป้าหมายของการสร้างความมั่นคงในทางเศรษฐกิจได้ เช่น โดยพื้นฐานแล้ว ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม เศรษฐกิจของประเทศจึงควรเน้นที่เศรษฐกิจ การเกษตร เน้นความมั่นคงทางอาหาร เป็นการสร้างความมั่นคงให้เป็นระบบเศรษฐกิจในระดับหนึ่ง จึงเป็นระบบเศรษฐกิจที่ช่วยลดความเสี่ยง หรือความไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจในระยะยาวได้ เศรษฐกิจ พอเพียง สามารถประยุกต์ใช้ได้ในทุกระดับ ทุกสาขา ทุกภาคของเศรษฐกิจ ไม่จำเป็นจะต้องจำกัด เฉพาะแต่ภาคการเกษตร หรือภาคชนบท แม้แต่ภาคการเงิน ภาคอสังหาริมทรัพย์ และการค้าการ ลงทุนระหว่างประเทศ โดยมีหลักการที่คล้ายคลึงกันคือ เน้นการเลือกปฏิบัติอย่างพอประมาณ มีเหตุ มีผล และสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ตนเองและสังคม

1. การดำเนินชีวิตตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเข้าใจถึงสภาพสังคมไทย ดังนั้น เมื่อได้พระราชทานแนวพระราชดำริ หรือพระบรม ราชโอรสาในด้านต่าง ๆ จะทรงคำนึงถึงวิถีชีวิต สภาพสังคมของประชาชนด้วย เพื่อไม่ให้เกิดความ ขัดแย้งทางความคิด ที่อาจนำไปสู่ความขัดแย้งในทางปฏิบัติได้ แนวการปฏิบัติตามพระราชดำริในการ ดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง มีแนวทางดังนี้

1.1 ยึดความประหยัด ตัดทอนค่าใช้จ่ายในทุกด้าน ลดละความฟุ่มเฟือยในการ ใช้ชีวิต

1.2 ยึดถือการประกอบอาชีพด้วยความถูกต้อง ซื่อสัตย์สุจริต

1.3 ละเลิกการแก่งแย่งผลประโยชน์และแข่งขันในทางการค้าแบบต่อสู้กันอย่าง รุนแรง

1.4 ไม่หยุดนิ่งที่จะหาทางให้ชีวิตหลุดพ้นจากความทุกข์ยาก ด้วยการขวนขวาย ใฝ่หาความรู้ให้มีรายได้เพิ่มพูนขึ้น จนถึงขั้นพอเพียงเป็นเป้าหมายสำคัญ

1.5 ปฏิบัติตนในแนวทางที่ดี ลดละสิ่งชั่ว ประพฤติตามหลักศาสนา

2. การพัฒนาประเทศตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

การพัฒนาประเทศ มิได้มีแบบอย่างตายตัวตามตำรา หากแต่ต้องเป็นไปตามสภาพ ภูมิประเทศทางภูมิศาสตร์ สังคมวิทยา วัฒนธรรมชุมชน ที่มีความหลากหลาย ในขณะเดียวกันกระแส การเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ตามอิทธิพลของกระแสโลกาภิวัตน์ จำเป็นที่

จะต้องพยายามหาแนวทางดำรงชีวิตตามหลักการพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้เกิดความสมดุลและสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม เพื่อสร้างเป็นภูมิคุ้มกัน ป้องกันผลกระทบต่อชุมชน เอกอัครราชทูต และวัฒนธรรมของชุมชน มิให้ล่มสลายไป

จากแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวทางที่ให้ประชาชนดำเนินตามวิถีแห่งการดำรงชีพ ศานติสุข โดยมีธรรมะเป็นเครื่องกำกับ และใจตนเป็นสำคัญ ซึ่งก็คือ วิถีชีวิตไทยที่ยึดทางสายกลางของความพอดี ในหลักพึ่งพาตนเอง 5 ประการดังนี้

1. ความพอดีด้านจิตใจ ต้องมีความเข้มแข็ง พึ่งตนเองได้ มีจิตสำนึกที่ดี เอื้ออาทร ประนีประนอม โดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม
2. ความพอดีด้านสังคม คือความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน สร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน รู้จักนึกกำลังต้องมีกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้เกิดรากฐานที่มั่นคงและแข็งแรง
3. ความพอดีด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ต้องรู้จักใช้และจัดการอย่างฉลาดและรอบคอบ เพื่อให้เกิดความยั่งยืนสูงสุด
4. ความพอดีด้านเทคโนโลยี ต้องรู้จักประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม ให้สอดคล้องกับความต้องการ และควรจะพัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาชาวบ้านของเราเอง เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสภาพแวดล้อมของเราเอง
5. ความพอดีด้านเศรษฐกิจ ต้องรู้จักเพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย ดำรงชีวิตอย่างพอสมควร พออยู่พอกินตามอัตภาพ และฐานะของตนเอง

รงค์ ประพันธ์พงศ์ (2550, น. 36) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของเศรษฐกิจพอเพียง 7 ประการ คือ 1) พึ่งพาตนเอง 2) พอประมาณ 3) เดินทางสายกลาง 4) มีภูมิคุ้มกัน 5) มีเหตุผล 6) เป็นคนดี และ 7) รู้จักสามัคคี

1. หลักการพึ่งตนเอง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสเกี่ยวกับหลักการพึ่งตนเองสรุปดังนี้

1.1 พึ่งตนเองทางจิตใจหมายถึงคนที่มีจิตใจเข้มแข็งต่อสู้ชีวิตด้วยความสุจริตธรรมแม้ไม่ประสบความสำเร็จในชีวิตแต่ก็มีได้ข้อแท้

1.2 พึ่งตนเองทางสังคมหมายถึงการสร้างชุมชนหรือสังคมด้วยการช่วยเหลือเกื้อกูลกันทุกคนทำหน้าที่อย่างเต็มที่เพื่อให้งานรุดหน้าพร้อมเพรียงกัน

1.3 ฟังตนเองทางทรัพยากรธรรมชาติหมายถึงการส่งเสริมความสามารถของ
ผู้คนในท้องถิ่นในการแสวงหาทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด

1.4 ฟังตนเองทางเทคโนโลยีหมายถึงการส่งเสริมให้มีการศึกษาทดลองและ
ทดสอบเพื่อให้ได้มาซึ่งเทคโนโลยีใหม่ ๆ และสามารถนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสม

1.5 ฟังตนเองทางเศรษฐกิจหมายถึงสามารถอยู่ได้ด้วยตนเองในระดับเบื้องต้น
แม้ไม่มีเงินก็ยังมีทรัพยากรในท้องถิ่นเช่นข้าวผักปลาและผลไม้เพื่อการยังชีพและสามารถนำไปสู่การ
พัฒนาเศรษฐกิจต่อไป

2. การสร้างขบวนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง เศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระองค์ทรงวางหลักไว้มานานแล้วแม้แต่ในปี 2517 หรือ 30 กว่าปีมาแล้วก็ทรงมีพระบรมราโชวาทที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เนื่องในงานพิธีพระราชทานปริญญาบัตร 19 กรกฎาคม 2517 ดังความตอนหนึ่งว่า “ในการพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้นเริ่มด้วยการสร้างพื้นฐานด้วยความมีกินมีใช้ของประชาชนด้วยวิธีการที่ประหยัดระมัดระวังแต่ถูกต้องตามหลักวิชาเมื่อพื้นฐานเกิดขึ้นมั่นคงพอควรจึงค่อยสร้างเสริมความเจริญให้ค่อยเป็นค่อยไปตามลำดับด้วยความรอบคอบระมัดระวังและประหยัดนั้นก็เพื่อป้องกันความผิดพลาดล้มเหลวและเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จได้แน่นอนบริบูรณ์”

จากพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสนับตั้งแต่ปี 2517 เป็นต้นมาจะพบว่าพระองค์ท่านได้ทรงเน้นย้ำทางการพัฒนาที่อยู่บนพื้นฐานของการพึ่งตนเองความพอมีพอกินพอใช้การรู้จักความพอประมาณการคำนึงถึงความมีเหตุผลการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเองและทรงเตือนสติประชาชนคนไทยไม่ให้ประมาทระหนักถึงการพัฒนาตามลำดับขั้นตอนตามหลักวิชาการตลอดจนมีคุณธรรมเป็นกรอบในการดำรงชีวิตซึ่งทั้งหมดนี้รู้จักกันภายใต้ชื่อว่าเศรษฐกิจพอเพียง

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) เป็นหน่วยงานหนึ่งที่ตระหนักถึงความสำคัญของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจึงได้เชิญผู้ทรงคุณวุฒิจากสาขาต่างมารวมกันกลั่นกรองมาเป็นปรัชญานำทางในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนทุกระดับมีความเข้าใจและนำไปประกอบการดำเนินชีวิตการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงมีเป้าหมายหลักเพื่อสร้างเครือข่ายเรียนรู้ให้มีการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้เป็นกรอบความคิดเป็นแนวทางในการปฏิบัติตลอดจนเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของคนไทยในทุกภาคส่วน

สฤษฎีเศรษฐ์ บุญสร้าง (2549, น. 11) ได้เสนอปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำรัสดังนี้

1. ดำเนินไปในทางสายกลาง “เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาซึ่งถึงการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัวระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐทั้งในการพัฒนาและการบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง” ความหมายของคำว่าทางสายกลางก็คือมีความ “พอดีพอเหมาะ” ไม่ตึงเกินไปและไม่หย่อนเกินไปไม่เร็วเกินไปและไม่ช้าเกินไปหรือไม่มากจนเกินไปและไม่น้อยจนเกินไป ฯลฯ

2. เป็นเหตุเป็นผลตามกฎธรรมชาติ “ความพอเพียงหมายถึงความพอประมาณความเป็นเหตุเป็นผลรวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงภายนอกและภายในในทางสายกลางต้องอาศัย”การประมาณอย่างมีเหตุผลมีผล” และอย่างเป็นวิทยาศาสตร์เพื่อให้เกิดความพอดีพอเหมาะในการปฏิบัติต่าง ๆ โดยถ้าสามารถสร้างเหตุได้อย่างเหมาะสมถูกต้องผลแห่งความเจริญงอกงามก็จะเกิดตามมาในสัดส่วนที่สัมพันธ์พอดีกับเหตุ นั้น ๆ เสมอ

3. อาศัยความรู้และคุณธรรมทั้งนี้ต้องอาศัยความรู้รอบรู้ความรอบคอบและความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐนักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรมความซื่อสัตย์และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสมดำเนินชีวิตด้วยความอดทนความเพียรมีสติปัญญาและความรอบคอบ

4. รองรับกระแสโลกาภิวัตน์เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุสังคมสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

จากการศึกษาข้างต้นผู้วิจัย สรุปได้ว่า วิธีการต่าง ๆ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหนทางที่มั่นคง มีลำดับขั้นตอนในการปฏิบัติที่จะให้คนในชาติและพื้นฐานของเศรษฐกิจโดยรวมมีความเข้มแข็ง มีรากฐานที่มั่นคง ยั่งยืนอย่างยาวนานอย่างแท้จริง

2.3.4 แนวทางการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการศึกษาในสถานศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2551, น. 4) กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายในการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 เป็นต้นมา โดยมีขอบข่ายการขับเคลื่อนสู่สถานศึกษา 4 ด้าน คือ 1) ด้านการบริหารจัดการ 2) ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียน

การสอน 3) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและ 4) ด้านพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ได้กำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ข้อที่ 5 ในจำนวน 8 ข้อ คือ “อยู่อย่างพอเพียง” สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีสถานศึกษาในสังกัดกระจายทั่วประเทศ ตระหนักเห็นความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดกระบวนการคิด ปลูกฝังการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จึงได้กำหนดเป็นจุดเน้นที่สำคัญ โดยกำหนดในกลยุทธ์ที่ 2 ปลูกฝังคุณธรรม ความสำนึกในความเป็นชาติไทยและวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเป็นกรอบแนวทางให้หน่วยงานและสถานศึกษาในสังกัดใช้เป็นแนวทางในการขับเคลื่อนสู่สถานศึกษา ซึ่งมีระบบการกำกับติดตามการดำเนินงานระบุชัดเจนในคำรับรอง การปฏิบัติราชการ อีกทั้งนวัตกรรมจัดการศึกษา แนวทางการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนมาตรฐานสากล (World-Class Standard School) ได้กำหนดในสาระการเรียนรู้สู่ความเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล สาระการเรียนรู้โลกศึกษา (Global Education) คือ เรียนรู้ถิ่นฐาน สืบสานวิถีไทย มองไกลศึกษาโลก สืบโชคชะตา มนุษย์ ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นการประยุกต์หลักคิดจากปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนทั้งสิ้น ที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ นโยบายในการปฏิรูปการศึกษารอบที่ 2 (พ.ศ. 2552 – 2561) การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 (พ.ศ. 2552 – 2561) เป็นการปฏิรูปใน 4 ประเด็นประกอบด้วย พัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ พัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่และพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่

1. การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา สถานศึกษาควรมุ่งส่งเสริมการเรียนรู้และปลูกฝังเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงดังนี้

1.1 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 มีความรู้ความเข้าใจปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและตระหนักในความสำคัญของการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงดังนี้ 1) มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) มีความรู้ความเข้าใจปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและความเชื่อมโยงกับระบบเศรษฐกิจทั่วไป 3) เห็นประโยชน์และตระหนักในความสำคัญของการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาตนเองพัฒนากลุ่ม/โรงเรียน/ชุมชนและพัฒนาสังคม

โดยรวมมีความรู้และทักษะพื้นฐานในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงดังนี้

- 3.1) มีความรู้และทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิตและการพัฒนาอาชีพที่เหมาะสมกับศักยภาพของแต่ละบุคคลและสอดคล้องกับภูมิสังคมต่าง ๆ เช่นการผลิตและจำหน่ายสินค้าการให้บริการการดำเนินธุรกิจขนาดต่าง ๆ การใช้จ่ายและการออมการเกษตร ฯลฯ เพื่อให้สามารถอุ้มชูตัวเองและครอบครัวได้
- 3.2) มีทักษะค่านิยมและจริยธรรมเบื้องต้นที่จำเป็นในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เกื้อกูลไม่เบียดเบียนนำไปสู่ความสันติสุขและรู้จักสามัคคี
- 3.3) ใช้และพัฒนาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมให้เกิดประโยชน์และความสุขอย่างยั่งยืน
- 3.4) สืบสานและพัฒนาศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นหวงแหนทรัพย์สินสมบัติของชาติรักและภาคภูมิใจในความเป็นไทย

1.2 ปฏิบัติตนและดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงดังนี้ 1) ปฏิบัติตนให้มีความพอประมาณรู้จักการประมาณตนรู้จักศักยภาพของตนที่มีอยู่และรู้จักสภาพแวดล้อมของชุมชน/สังคมที่อาศัยอยู่ 2) ปฏิบัติตนอย่างมีเหตุผลบนพื้นฐานของความถูกต้องโดยใช้สติปัญญาที่มีความรอบรู้และรอบคอบในการคิดพูดทำโดยยึดทางสายกลางในการปฏิบัติ 3) มีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเองพร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆทั้งภายในและภายนอกภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ 4) มีความรอบรู้ในเรื่องที่เกี่ยวข้องสามารถวิเคราะห์และปฏิบัติด้วยความรอบคอบระมัดระวัง 5) ปฏิบัติตนและดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้วยความซื่อสัตย์สุจริตขยันอดทนขยันหมั่นเพียรแบ่งปันมีสติปัญญา มีวินัยพึ่งตนเองเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เกื้อกูลมีความรับผิดชอบและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

2. แนวทางในการพัฒนาผู้เรียนตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์

2.1 การพัฒนาหลักสูตรมีแนวทางดำเนินการดังนี้ สถานศึกษาควรมีการพัฒนาหรือบูรณาการเนื้อหาสาระของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าไปในหลักสูตรสถานศึกษาตามดังนี้ 1) สถานศึกษานำคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาพิจารณาปรับปรุงหรือเพิ่มเติมวิสัยทัศน์เป้าหมายและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในหลักสูตรสถานศึกษา 2) กลุ่มสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนปรับปรุงหรือเพิ่มเติมมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้นให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์เป้าหมายและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของหลักสูตรสถานศึกษาที่ปรับปรุงหรือเพิ่มเติม 3) กลุ่มสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนปรับปรุงเพิ่มเติมหรือจัดสาระการเรียนรู้หน่วยการจัดการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ตามลำดับเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานการเรียนรู้แต่ละช่วงชั้น

2.2 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สถานศึกษาควรจัดการเรียนการสอนตามเนื้อหาสาระที่กำหนดไว้ในหลักสูตรอย่างสอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียนเน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ เน้นการปฏิบัติจริงเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติตนที่เหมาะสมในชีวิตประจำวันโดยมีแนวทางดำเนินการดังนี้

- 1) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการฝึกทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์การจัดการการเผชิญสถานการณ์การแก้ปัญหา ฯลฯ ที่เริ่มจากชีวิตประจำวันและเชื่อมโยงสู่ครอบครัวชุมชนสังคม ประเทศชาติและสังคมโลก
- 2) จัดกระบวนการเรียนรู้โดยเน้นการทดลองการปฏิบัติจริงทั้งในสถานศึกษา และแหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษาทั้งในรูปแบบของการจัดทำโครงการโครงการและอื่น ๆ ทั้งการศึกษา รายบุคคลและเป็นกลุ่ม
- 3) วัดและประเมินผลการเรียนรู้ให้ครอบคลุมทั้ง 3 ด้านได้แก่ 3.1) ความรู้ (Knowledge) 3.2) ทักษะกระบวนการ (Process) และ 3.3) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ (Attribute)

2.3 การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา สถานศึกษาควรจัด บรรยากาศและสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้ปลูกฝังหล่อหลอมคุณลักษณะอันพึงประสงค์และเอื้อต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร สถานศึกษาโดยมีแนวทางดำเนินการดังนี้

- 1) จัดอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เน้นความร่วมมือร่วมใจชวนให้สอยเป็นแหล่งเรียนรู้และอนุรักษ์สืบสานทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ศิลปวัฒนธรรมสถาปัตยกรรมของท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทย
- 2) กำหนดระเบียบธรรมเนียมปฏิบัติในสถานศึกษาที่ส่งเสริมความมีระเบียบวินัยเคารพธรรมเนียมปฏิบัติกฎกติกาของสังคมส่วนรวมเช่นการมีวินัยการเข้าคิวการรับประทานอาหารการแต่งกายการใช้ทรัพยากรร่วมกัน ฯลฯ
- 3) ส่งเสริมและพัฒนาบรรยากาศด้านคุณธรรมเช่นการทำบุญการบริจาคการปฏิบัติกิจทางศาสนาการฝึกอบรมจิต การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาการยกย่องส่งเสริมผู้กระทำความดีการส่งเสริมการแบ่งปันการช่วยเหลือกันและกัน ฯลฯ
- 4) ส่งเสริมการแสวงหาความรู้และเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงเช่นการจัดนิทรรศการการจัดการประกวดในรูปแบบต่าง ๆ การหาความรู้ผ่านสื่อ เทคโนโลยีและอื่น ๆ
- 5) ส่งเสริมการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้บริหารครูและบุคลากรในสถานศึกษา
- 6) จัดโครงการและกิจกรรมส่งเสริมการปฏิบัติตนและการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.4 การจัดระบบบริหารจัดการของสถานศึกษา สถานศึกษาควรมีการจัดระบบ การบริหารจัดการภายในสถานศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เอื้อต่อการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวทางดังนี้

- 1) ทบทวนปรับปรุง

พัฒนาโครงสร้างและกระบวนการบริหารจัดการให้สอดคล้องหรือรองรับการจัดการศึกษาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงโดยเน้นการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลมีความพอประมาณมีเหตุผลและมีภูมิคุ้มกันที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง 2) กำหนดนโยบายแผนงานโครงการและกิจกรรมและการปรับปรุงเพิ่มเติมหรือจัดทำแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการของสถานศึกษาให้ครอบคลุมการพัฒนาการศึกษาตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษามีการดำเนินการตามแผนอย่างเป็นระบบและมีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง 3) พัฒนาบุคลากรทั้งผู้บริหารครูและกรรมการสถานศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีความพร้อมในการดำเนินการตามระบบการบริหารจัดการที่เปลี่ยนแปลงและการจัดการศึกษาตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงรวมทั้งดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 4) จัดระบบการนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาระบบการบริหารจัดการและกระบวนการเรียนการสอนให้เอื้อต่อการจัดการศึกษาตามแนวทางในการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการศึกษาในสถานศึกษา

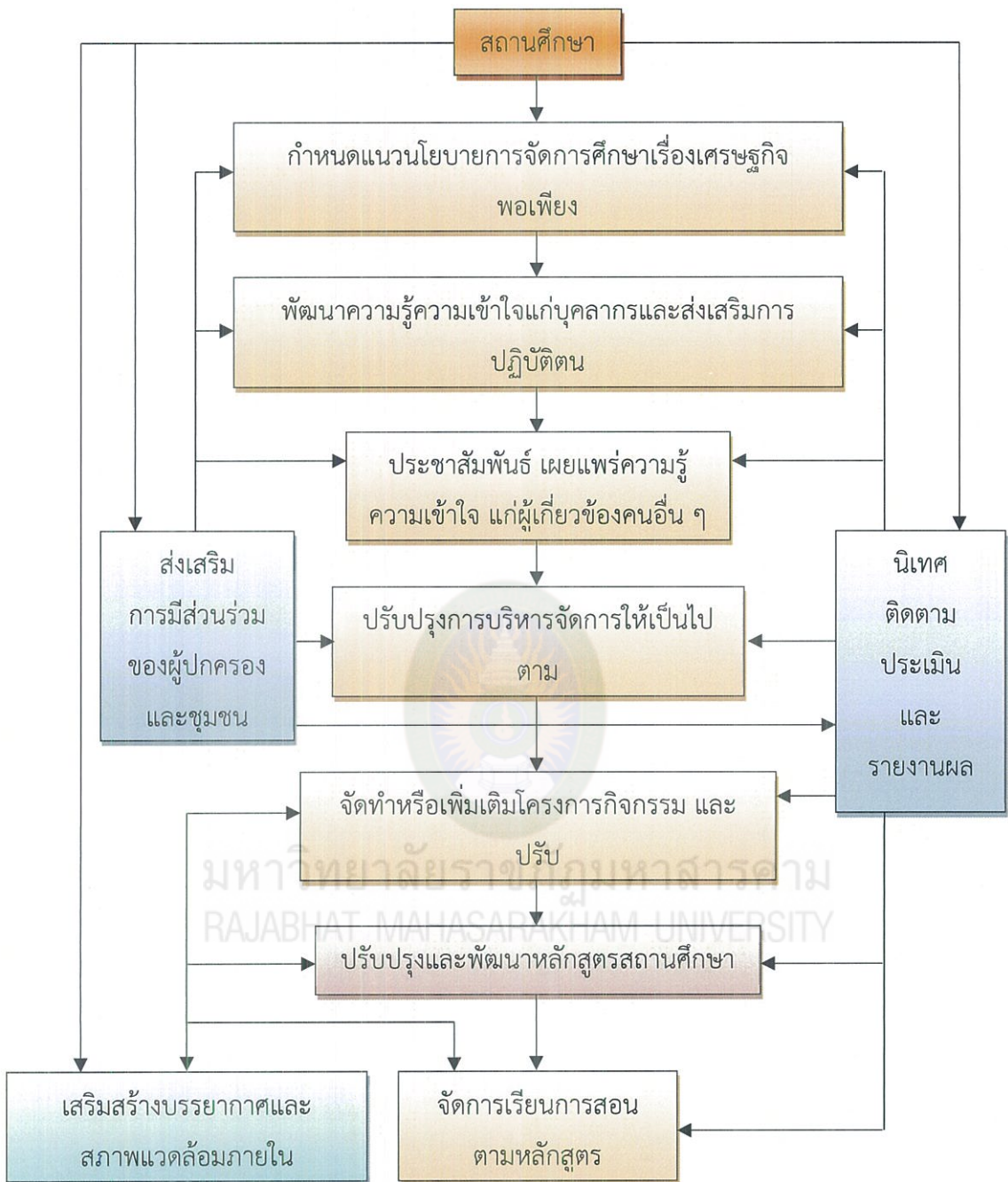
2.5 การให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สถานศึกษาควรให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในขั้นตอนสำคัญทุกขั้นตอนตามแนวทางดังนี้ 1) ร่วมกำหนดแนวนโยบายและการวางแผน 2) ร่วมให้ข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะในกระบวนการพัฒนาหลักสูตร 3) ร่วมจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการจัดสภาพและบรรยากาศภายในสถานศึกษาที่บ้านและสถานที่อื่น ๆ 4) ร่วมติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา

2.6 การติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา สถานศึกษาควรจัดให้มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินการจัดการศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยมีแนวทางดำเนินการดังนี้ 1) ติดตามและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนโดยพิจารณาจาก 1.1) ผลการทดสอบความรู้ความเข้าใจพื้นฐานด้านเศรษฐกิจพอเพียง 1.2) ผลงานและการปฏิบัติกิจกรรมของผู้เรียน 1.3) การปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันของผู้เรียน 1.4) ผลการประเมินโดยผู้ประเมินภายนอกหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากทุกภาคส่วน 2) ติดตามและประเมินความเหมาะสมของการดำเนินการในกระบวนการขั้นตอนและกิจกรรมการดำเนินการในด้านการพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมการจัดระบบบริหารจัดการการให้

ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาและการประเมินคุณลักษณะของผู้เรียนอันพึงประสงค์

3. ขั้นตอนการดำเนินการตามแนวหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารจัดการศึกษาในสถานศึกษา

ขั้นตอนในการดำเนินงาน การดำเนินการตามแนวทางการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการศึกษาในสถานศึกษามีขั้นตอนดำเนินการดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550, น. 24) 1) กำหนดนโยบายการจัดการศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นนโยบายสำคัญของสถานศึกษา 2) พัฒนาความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากรทั้งผู้บริหาร ครูและคณะกรรมการสถานศึกษา และส่งเสริมให้ปฏิบัติตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3) ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ 4) ทบทวนหรือปรับปรุงโครงสร้างและพัฒนาการบริหารจัดการตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5) จัดทำ ปรับปรุงหรือเพิ่มเติมโครงการ กิจกรรมและปรับแผน กลยุทธ์ และแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา 6) ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 7) จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรของสถานศึกษา 8) เสริมสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ 9) จัดระบบนิเทศ ติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการดำเนินการ 10) ให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในขั้นตอนสำคัญทุกขั้นตอนการดำเนินการ ดังภาพที่ 2.4 ดังนี้

ภาพที่ 2.4 ขั้นตอนการดำเนินการตามแนวทางการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ในการบริหารจัดการศึกษาในสถานศึกษา

2.3.5 ความคาดหวังจากการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา

ภาพความสำเร็จที่คาดหวังของการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาที่จะเกิดขึ้นกับบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550, น. 30)

2.3.5.1 ผู้บริหารสถานศึกษา

- 1) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 2) นำหลักการ แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารจัดการการศึกษา
- 3) ปฏิบัติตนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเป็นแบบอย่างที่ดี
- 4) เผยแพร่หลักการแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.3.5.2 ครูผู้สอน

- 1) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ แนวคิด ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 2) นำหลักการแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการจัดการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียน
- 3) ปฏิบัติตนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเป็นแบบอย่างที่ดี
- 4) เผยแพร่หลักการแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.3.5.3 บุคลากรทางการศึกษา

- 1) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 2) นำหลักการ แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่
- 3) ปฏิบัติตนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเป็นแบบอย่างที่ดี
- 4) เผยแพร่หลักการ แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.3.5.4 ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และชุมชน

- 1) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 2) ปฏิบัติตนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเป็นแบบอย่างที่ดี
- 3) เผยแพร่หลักการ แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 4) ส่งเสริมสนับสนุนการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา

2.3.5.5 นักเรียน

- 1) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 2) ปฏิบัติตนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 3) เผยแพร่หลักการ แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

สรุปตามภาพที่ 2.5 ดังนี้

ภาพที่ 2.5 ภาพความสำเร็จที่คาดหวังของการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา

จากความคาดหวังที่กล่าวมาข้างต้นเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสมและปลูกฝัง ปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในการดำรงชีวิตให้อยู่บนพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียงตลอดจนนำไปสู่การปรับแนวทางการพัฒนา ด้วยการกำหนดนโยบายด้านการศึกษาโดยนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษา สถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันทางศาสนา ให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ทักษะ และเจตคติ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างสมดุลและยั่งยืน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550, น. 4) ในการนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารจัดการศึกษานั้น จะเห็นได้ว่าหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีความสัมพันธ์กับมาตรฐานของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาและการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา ต้องมีการศึกษามาตรฐานการศึกษาให้ละเอียด

2.4 สถานศึกษาพอเพียง

2.4.1 องค์ประกอบด้านการจัดการสถานศึกษา

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและศูนย์สถานศึกษาพอเพียง 2554-2561 (ม.ป.ป.) กล่าวไว้ว่า การประเมินสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สถานศึกษาพอเพียง) เป็นการประเมินระดับคุณภาพ/การปฏิบัติของสถานศึกษา ใน 5 ด้าน 17 องค์ประกอบ 62 ตัวบ่งชี้ ซึ่งระบุในเครื่องมือประเมินสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ปี 2554-2556 โดยมีรายละเอียด ดังนี้

รายการประเมินด้านที่ 1 ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา มี 4 องค์ประกอบ 14 ตัวบ่งชี้

องค์ประกอบที่ 1 นโยบาย (4 ตัวบ่งชี้)

องค์ประกอบที่ 2 วิชาการ (4 ตัวบ่งชี้)

องค์ประกอบที่ 3 งบประมาณ (4 ตัวบ่งชี้)

องค์ประกอบที่ 4 บริหารทั่วไป (2 ตัวบ่งชี้)

- 14 ตัวบ่งชี้
- รายการประเมินด้านที่ 2 ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มี 4 องค์กรประกอบ
- องค์กรประกอบที่ 1 หน่วยการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (3 ตัวบ่งชี้)
- องค์กรประกอบที่ 2 การบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนรู้ (4 ตัวบ่งชี้)
- องค์กรประกอบที่ 3 สื่อและแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (3 ตัวบ่งชี้)
- องค์กรประกอบที่ 4 การวัดและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (4 ตัวบ่งชี้)
- รายการประเมินด้านที่ 3 ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มี 3 องค์กรประกอบ 15 ตัวบ่งชี้
- องค์กรประกอบที่ 1 การแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน (5 ตัวบ่งชี้)
- องค์กรประกอบที่ 2 กิจกรรมนักเรียน (6 ตัวบ่งชี้)
- องค์กรประกอบที่ 3 กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ (4 ตัวบ่งชี้)
- รายการประเมินด้านที่ 4 ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา มี 2 องค์กรประกอบ 7 ตัวบ่งชี้
- องค์กรประกอบที่ 1 การพัฒนาบุคลากรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (4 ตัวบ่งชี้)
- องค์กรประกอบที่ 2 การติดตามและขยายผล (3 ตัวบ่งชี้)
- รายการประเมิน ด้านที่ 5 ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ มี 4 องค์กรประกอบ 12 ตัวบ่งชี้
- องค์กรประกอบที่ 1 สถานศึกษา (1 ตัวบ่งชี้)
- องค์กรประกอบที่ 2 ผู้บริหารสถานศึกษา (1 ตัวบ่งชี้)
- องค์กรประกอบที่ 3 บุคลากรของสถานศึกษา (5 ตัวบ่งชี้)
- องค์กรประกอบที่ 4 ผู้เรียน (5 ตัวบ่งชี้)

2.4.2 ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา มี 4 องค์ประกอบ 14 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย

องค์ประกอบที่ 1 นโยบาย (4 ตัวบ่งชี้)

ตัวบ่งชี้ที่ 1.1 มีนโยบายน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษา และบูรณาการในแผนปฏิบัติงานประจำปี

ตัวบ่งชี้ที่ 1.2 ดำเนินการตามนโยบาย และแผนปฏิบัติงานประจำปี ที่น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 1.3 ติดตามผลการดำเนินการ ตามนโยบายและแผนปฏิบัติการประจำปีที่น้อมนำหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 1.4 นำผลการติดตามมาพัฒนา นโยบาย/แผนงาน/โครงการ ขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงในสถานศึกษา

องค์ประกอบที่ 2 วิชาการ (4 ตัวบ่งชี้)

ตัวบ่งชี้ที่ 2.1 มีแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ด้านวิชาการ ที่ส่งเสริมการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงสู่การเรียนรู้

ตัวบ่งชี้ที่ 2.2 ดำเนินการตาม แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ด้านวิชาการ ที่ส่งเสริมการบูรณาการหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนรู้

ตัวบ่งชี้ที่ 2.3 ติดตามผล แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ด้านวิชาการ ที่ส่งเสริมการบูรณาการหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนรู้

ตัวบ่งชี้ที่ 2.4 นำผลการติดตามไปพัฒนา แผนงาน/โครงการ/ กิจกรรม ด้านวิชาการ ที่ส่งเสริมการ บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สู่การเรียนรู้

องค์ประกอบที่ 3 งบประมาณ (4 ตัวบ่งชี้)

ตัวบ่งชี้ที่ 3.1 มีการวางแผนการบริหารจัดการงบประมาณของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับหลัก หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวบ่งชี้ที่ 3.2 ดำเนินการตามแผนงบประมาณของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวบ่งชี้ที่ 3.3 ติดตามผลการดำเนินงานตามแผนงบประมาณของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวบ่งชี้ที่ 3.4 นำผลการติดตามมาพัฒนาและปรับปรุง การบริหารจัดการ
งบประมาณตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง

องค์ประกอบที่ 4 บริหารทั่วไป (2 ตัวบ่งชี้)

ตัวบ่งชี้ที่ 4.1 บริหารอาคารสถานที่และจัดการแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา ตามหลัก
ปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง

ตัวบ่งชี้ที่ 4.2 ประสานสัมพันธ์กับชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะ อยู่อย่างพอเพียงของผู้เรียน

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและงานวิจัยการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงของ นิธิ เอียวศรีวงศ์ (2546, น. 25), ประเวศ วะสี (2547, น. 26), พัฒนาการ ฉัตรวิโรจน์ (2545, น. 11), สุนทร ตันติเวชกุล (2548, น. 286), สุนัยเศรษฐ์ บุญสร้าง (2549, น. 11), กระทรวงศึกษาธิการ (2550, น. 28), เฉลิมศรี ชุมเกษียน (2550, น. 25), รงค์ ประพันธ์พงศ์ (2550, น. 36), ฐิติมน ทองพิมพ์ (2551, น. 9) และ ศรินยา ดวงสัน (2552, น. 13) นำวิเคราะห์เพื่อกำหนดขอบข่ายและภารกิจการบริหารจัดการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน 4 ด้านเป็นภารกิจที่สถานศึกษาดำเนินการให้บรรลุผลโดยนำมาประยุกต์กับแนวการจัดการ
เรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการบริหารสถานศึกษาเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การพัฒนา
กระบวนการเรียนรู้ 3) การวัดและประเมินผล 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) การพัฒนาสื่อ
นวัตกรรมและเทคโนโลยี 6) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 7) การนิเทศภายใน 8) การแนะแนวการศึกษา 9) การ
พัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 10) การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน 11) การ
ประสานความร่วมมือ การพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่นและ 12) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการ
แก่บุคคลครอบครัวองค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาโดยการบูรณาการหลักปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียงที่ประกอบด้วย 3 ห่วง 2 เงื่อนไข เข้าไปในหน่วยการเรียนรู้ทุกชั้นและทุกกลุ่มสาระ
กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญส่งเสริมการผลิตสื่อ
นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหา ตลอดจน
พัฒนาเครื่องมือการวัดผลประเมินผลที่เที่ยงตรงครอบคลุมทั้ง ด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์
สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ และเหมาะสมกับผู้เรียน พัฒนาแหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น
มีการแนะแนวการศึกษาต่อให้ผู้เรียนได้รู้จักตนเองและกำหนดเป้าหมายการศึกษาได้เหมาะสมกับความรู้
ความสามารถของตน เพื่อปลูกฝังค่านิยมให้ผู้เรียน มีความพอประมาณรู้จักประมาณตน มีเหตุผลปฏิบัติ

สิ่งต่าง ๆ บนพื้นฐานของความมีสติปัญญา ยึดทางสายกลางในการปฏิบัติ มีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวพร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ มีความรอบรู้ในเรื่องที่เกี่ยวข้อง สามารถวิเคราะห์ และปฏิบัติด้วยความรอบคอบ ระมัดระวัง มีคุณธรรมจริยธรรม ความรับผิดชอบและอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและยั่งยืน

2. ด้านการบริหารงานงบประมาณ ประกอบด้วย 1) การจัดทำและเสนอของงบประมาณ 2) การจัดสรรงบประมาณ 3) การตรวจสอบติดตามประเมินผลและรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน 4) การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา 5) การบริหารการเงิน 6) การบริหารบัญชีและ 7) การบริหารพัสดุและสินทรัพย์ โดยการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน ได้แก่ หลักความพอประมาณ หลักเหตุผล หลักการสร้างภูมิคุ้มกันและหลักความรู้และหลักคุณธรรม มาบูรณาการกับมาตรการการใช้ทรัพยากร การจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาที่มีการควบคุมภายใน และการบริหารความเสี่ยงด้านงบประมาณ กำหนดแผนงานกลยุทธ์ในการบริหารงบประมาณ โดยมุ่งเน้นที่ผู้เรียนเป็นหลักบริหารจัดการงบประมาณอย่างมีเหตุผลแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผล การใช้งบประมาณ พัฒนาผู้ปฏิบัติงานด้านงบประมาณให้มีความรู้ใช้หลักการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ การงบประมาณ ความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ผู้บริหารงบประมาณ มีความเป็นธรรมในการจัดสรรงบประมาณ

3. ด้านการบริหารงานบุคคล ประกอบด้วย 1) การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง 2) การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง 3) การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ 4) วินัยและการรักษาวินัยและ 5) การออกจากราชการ โดยการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน ได้แก่ หลักความพอประมาณ หลักเหตุผล หลักการสร้างภูมิคุ้มกัน หลักความรู้และหลักคุณธรรมมาบูรณาการกับการส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษาให้ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่สังคมดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณจัดสรรงบประมาณตามความจำเป็นกำหนดหน้าที่ผู้รับผิดชอบในกิจกรรมของโรงเรียนอย่างชัดเจน มีการวางแผนกรอบอัตรากำลังของสถานศึกษาให้พอดีกับปริมาณงาน ส่งเสริมเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงผ่านสื่อที่หลากหลาย ส่งเสริมให้บุคลากรมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์อย่างมีวิสัยทัศน์มีการกำหนดระเบียบในองค์กรที่ส่งเสริมความมีวินัย กำกับติดตามผลการดำเนินงานของโครงการ/กิจกรรม และประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษาเป็นไปอย่างบริสุทธิ์ยุติธรรมตรวจสอบได้

4. ด้านการบริหารงานบริหารทั่วไป ประกอบด้วย 1) การดำเนินงานธุรการ 2) งานเลขานุการ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) งานพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ 4) การประสาน และพัฒนาเครือข่ายการศึกษา 5) การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร 6) งานเทคโนโลยี สารสนเทศ 7) การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม 8) การจัดทำสำมะโนผู้เรียนและการรับ นักเรียน 9) การส่งเสริมประสานงานการศึกษาในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย 10) การระดม ทรัพยากรเพื่อการศึกษา 11) งานส่งเสริมงานกิจการนักเรียน 12) การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา 13) การส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานการศึกษาของบุคคลชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบัน สังคมอื่นที่จัดการศึกษา 14) การจัดระบบการควบคุมในหน่วยงานและ 15) การบริการสาธารณะ โดยการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน ได้แก่หลักความพอประมาณ หลักเหตุผล หลักการ สร้างภูมิคุ้มกัน หลักความรู้และหลักคุณธรรม มาบูรณาการการบริหารที่มีการจัดองค์กร โครงสร้าง ระบบการบริหารงานที่ปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ มีการวางแผนที่เน้นความคุ้มค่าและผลสัมฤทธิ์ ของงานเป็นหลัก ประชุมเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับมาตรการความปลอดภัยทุกครั้งก่อนปฏิบัติงาน ตามแผน บริหารการปรับสภาพภูมิทัศน์ให้ร่มรื่นน่าอยู่ บริหารอาคารสถานที่ในสถานศึกษาอย่าง ปลอดภัย บริหารจัดสรรสื่อการเรียนการสอนเกี่ยวกับเทคโนโลยีให้ได้ประโยชน์สูงสุด ส่งเสริมครูผู้ สอนให้จัดระบบข้อมูลสารสนเทศเป็นปัจจุบันทันต่อการใช้งาน ส่งเสริมความรู้ในการใช้บริการ เทคโนโลยีสารสนเทศ ทุกรูปแบบที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ให้คณะกรรมการสถานศึกษา มีส่วนร่วม รับผิดชอบการบริหารจัดการสถานศึกษาบริหารจัดการวัสดุ ครุภัณฑ์ให้เป็นไปตามความต้องการของ บุคลากร

2.5 แนวคิดเกี่ยวกับคู่มือ

2.5.1 ความหมายของคู่มือ

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับคู่มือ ซึ่งมีนักวิชาการหลายคนได้ให้ความหมายสรุปได้ดังนี้

คู่มือ หมายถึง หนังสือที่ใช้ควบคู่ไปกับการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ใช้ คู่มือนำไปศึกษาทำความเข้าใจและปฏิบัติตามให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย ปราณี กรุณวงศ์ (2546, น. 10) ส่วน เยาวภา อู่สำหฤทธิ (2547, น. 61) ให้ความหมายว่า คู่มือ หมายถึง หนังสือที่ เขียนขึ้นเพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ใช้เครื่องมือได้ศึกษาทำความเข้าใจและง่ายต่อการปฏิบัติตามได้ในการ

ทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งนอกจากนี้ คณิต จิตเจริญทวีโชค (2548, น. 43) ให้ความหมายว่า คู่มือ หมายถึง หนังสือที่เขียนขึ้นมา เพื่อให้ความรู้กับผู้อ่านในการทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยมุ่งหวังให้ผู้อ่านได้ศึกษาทำความเข้าใจด้วยตนเองและสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้เป็นแนวทางดำเนินการได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม อร่าม เสือเดช (2549, น. 5) ได้ให้ความหมายว่า คู่มือ หมายถึง หนังสือ ที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งแก่ผู้ใช้ โดยมุ่งหวังให้ผู้อ่านหรือผู้ใช้เข้าใจและสามารถดำเนินการในเรื่องนั้น ๆ ด้วยตนเองได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยสรุปได้ว่า คู่มือ หมายถึง สิ่งพิมพ์ทางการศึกษาอย่างหนึ่งใช้เป็น ุญแจสำหรับไข เมื่อเกิดข้อข้องใจต้องการคำอธิบาย ต้องการเฉลยปัญหา หรือต้องการให้ได้ความรู้ บางอย่างให้ได้คำตอบอย่างรวดเร็ว เป็นสิ่งพิมพ์ที่จัดทำขึ้นเพื่อให้ง่ายแก่การเข้าใจ

2.5.2 ประเภทของคู่มือ

มีนักการศึกษาหลายคนได้อธิบายเกี่ยวกับประเภทของคู่มือ ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับ ประเภทของคู่มือ สรุปได้ ดังนี้

ปรีชา ช่างขวัญยืน (2539, น. 127) ได้อธิบายเกี่ยวกับประเภทของคู่มือว่ามี 3 ประเภท คือ 1) คู่มือครูเป็นหนังสือที่ให้แนวทางและคำแนะนำแก่ครู เกี่ยวกับสาระ วิธีการ กิจกรรม สื่อวัสดุ อุปกรณ์และแหล่งข้อมูลอ้างอิงต่าง ๆ ปกติมักใช้ควบคู่กับตำราเรียนเช่นคู่มือจัดกิจกรรมบูรณาการ สำหรับเด็กปฐมวัยคู่มือปฏิบัติการนิเวศวิทยา 2) คู่มือผู้เรียน: แบบฝึกปฏิบัติ คือ หนังสือที่ผู้เรียนใช้ ควบคู่ไปกับตำราที่เรียนปกติจะประกอบด้วยสาระคำสั่ง แบบฝึกหัด ปัญหาหรือคำถาม ที่ว่างสำหรับ เขียนคำตอบและการทดสอบ ปัจจุบันคู่มือผู้เรียนไม่เพียงแต่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ควบคู่กับหนังสือตำรา เท่านั้น แต่อาจใช้เป็นคู่มือสำหรับการเรียนศึกษาควบคู่ไปกับหนังสืออื่น ๆ ที่ทำหน้าที่แทนครูหรือ ตำรา เช่น บทเรียน วิดีทัศน์ บทเรียนทางไกล ภาพยนตร์หรือบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เป็นต้น และ 3) คู่มือทั่วไปเป็นหนังสือที่ให้ข้อความรู้เกี่ยวกับการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งแก่ผู้อ่านโดยมุ่งหวังให้ผู้อ่าน หรือผู้ใช้มีความเข้าใจและสามารถดำเนินการในเรื่องนั้นด้วยตนเองได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ ประดับ เรืองมาลัย (2542, น. 98) ได้อธิบายเกี่ยวกับประเภทของคู่มือว่า แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ 1) คู่มือการสอนหรือคู่มือการจัดกิจกรรม เป็นคู่มือที่ให้เนื้อหาสาระความรู้ และ คุณธรรมใน โรงเรียน คู่มือการอบรมหน้าเสาธง คู่มือการจัดกิจกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียน เป็นต้น 2) คู่มือ หนังสือเรียน เป็นคู่มือที่จัดทำขึ้นควบคู่กับหนังสือเรียนและ 3) คู่มือการใช้สื่อ หรือ นวัตกรรมเป็นการ เผยแพร่ผลงานของครูเพื่อให้ผู้อื่นนำไปใช้ให้ถูกต้องจึงต้องจัดทำคู่มือการใช้ การจัดทำสื่อชุดการสอน

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตเป็นต้น

สรุปจากแนวคิดของนักการศึกษาที่ได้อธิบายเกี่ยวกับประเภทของคู่มือข้างต้นได้ว่า คู่มือแบ่งออกเป็น 3 ประเภทได้แก่ 1) คู่มือการสอนหรือคู่มือการจัดกิจกรรมเป็นคู่มือที่ให้ความรู้ แนวทางวิธีการ และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมของครู 2) คู่มือผู้เรียน เป็นคู่มือที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ควบคู่ไปกับหนังสือเรียนและ 3) คู่มือทั่วไป เป็นหนังสือหรือเอกสารคู่มือที่จัดทำขึ้นเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งเพื่อให้ผู้ใช้มีความรู้ เข้าใจ สามารถดำเนินการในเรื่องนั้นได้ด้วยตนเองอย่างถูกต้อง

2.5.3 องค์ประกอบของคู่มือ

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของคู่มือ ซึ่งมีนักการศึกษาหลายคน ได้อธิบายเกี่ยวกับองค์ประกอบของคู่มือ ซึ่งสรุปได้ ดังนี้

ศักรินทร์ สุวรรณโรจน์ (2535, น. 89) ได้สรุปองค์ประกอบของคู่มือไว้ 6 ส่วน คือ 1) คำชี้แจงการใช้คู่มือ 2) เนื้อหาสาระและกระบวนการหรือขั้นตอน 3) คำชี้แจงเกี่ยวกับการเตรียมการที่จำเป็นต่าง ๆ 4) ความรู้เสริมหรือแบบฝึกหัด หรือ แบบฝึกปฏิบัติเพื่อช่วยในการฝึกฝน 5) ปัญหาและคำแนะนำเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ปัญหาและ 6) แหล่งข้อมูลและแหล่งอ้างอิงต่าง ๆ นอกจากนี้ สมพร พุดตาล เบ็ทซ์ (2539, น. 93) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของคู่มือในการปฏิบัติงาน ดังนี้

1. ส่วนประกอบตอนต้น ประกอบด้วย
 - 1.1 ปก
 - 1.2 หน้าแสดงรายนามคณะผู้จัดทำและปีที่พิมพ์
 - 1.3 คำนำ
 - 1.4 สารบัญ
 - 1.5 แผนภูมิแสดงโครงสร้างของหน่วยงาน
2. ส่วนที่เป็นเนื้อหาหรือวิธีปฏิบัติงาน ประกอบด้วย
 - 2.1 คำอธิบายลักษณะงาน
 - 2.2 แผนภูมิแสดงสายงานปฏิบัติงาน
 - 2.3 ขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติงาน
 - 2.4 ภาพประกอบ

3. ส่วนประกอบตอนท้าย ประกอบด้วย

3.1 คำอธิบาย

3.2 ตรรกะ

ส่วนปริชา ข้างขวัญยืน (2539, น. 129) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของคู่มือไว้คือ

1. คำชี้แจงการใช้คู่มือ
2. คำชี้แจงเกี่ยวกับการเตรียมการที่จำเป็นต่าง ๆ เช่น วัสดุอุปกรณ์ สื่อ
3. เนื้อหาสาระและกระบวนการหรือขั้นตอนในการดำเนินการ
4. ความรู้เสริมหรือแบบฝึกหัดหรือแบบฝึกปฏิบัติเพื่อช่วยในการฝึกฝน
5. ปัญหาและคำแนะนำเกี่ยวกับการป้องกันและการแก้ไขปัญหา
6. แหล่งข้อมูลและแหล่งอ้างอิงต่าง ๆ

นอกจากนี้ เอกวุฒิ ไกรมาก (2541, น. 54) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของคู่มือครูว่า คู่มือครูควรประกอบด้วยรายละเอียดที่สำคัญ ๆ ดังต่อไปนี้

1. คำชี้แจงการใช้คู่มือครอบคลุมถึง
 - 1.1 วัตถุประสงค์ของคู่มือ
 - 1.2 ความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการใช้คู่มือ
 - 1.3 วิธีการใช้คู่มือ
 - 1.4 คำแนะนำ
2. เนื้อหาสาระที่จะสอนปกติจะมีการให้เนื้อหาสาระพร้อมที่จะสอนโดยมีคำชี้แจงหรือคำอธิบายประกอบและอาจมีการวิเคราะห์เนื้อหาสาระให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจที่จะอ่าน

3. การเตรียมการสอน ประกอบด้วย รายละเอียด ดังนี้

- 3.1 การเตรียมสถานที่ วัสดุ สื่อ อุปกรณ์และเครื่องมือที่จำเป็น
- 3.2 การเตรียมวัสดุ เอกสารประกอบการสอน แบบฝึกหัดและแบบปฏิบัติ

ข้อสอบ คำเฉลย

3.3 การติดต่อประสานงานที่จำเป็น

4. กระบวนการ วิธีการ กิจกรรมการเรียนการสอน ส่วนนี้นับว่าเป็นส่วนสำคัญของ

คู่มือจากการศึกษาองค์ประกอบของคู่มือ

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้จัดทำคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง ซึ่งมีองค์ประกอบดังนี้

1. คำชี้แจงการใช้คู่มือ

ส่วนที่ 1 บทนำ ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์และนิยามศัพท์เฉพาะ

ส่วนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย การบริหารสถานศึกษา ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง ความสำคัญของเศรษฐกิจพอเพียง องค์ประกอบหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงระดับครูและการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ส่วนที่ 3 การบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง ประกอบด้วย การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา แนวทางการพัฒนาผู้เรียนตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ การประเมินด้านการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง องค์ประกอบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงและรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง

2.5.4 ประโยชน์ของคู่มือ

เยาวภา อู่สำหฤทธิ (2547, น. 69) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของคู่มือมีดังนี้

1. ช่วยให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีกฎเกณฑ์ ไม่ว่าจะใครจะเป็นผู้ปฏิบัติต่อใคร ทำให้เกิดแบบแผนที่ดี

2. ช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานมีความตระหนักในหน้าที่และความรับผิดชอบชัดเจน
3. ใช้เป็นคู่มือในการฝึกอบรมบุคลากร ทำให้เรียนรู้งานได้ถูกต้อง รวดเร็ว
4. ช่วยลดเวลาและลดความผิดพลาดและความบกพร่องในการปฏิบัติงาน
5. ช่วยลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน
6. ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน

เสถียร คามิศักดิ์ (2553, น. 4) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของคู่มือ ไว้ ดังนี้

1. เพื่อให้การปฏิบัติงานในปัจจุบันเป็นมาตรฐานเดียวกัน
2. ผู้ปฏิบัติงานทราบและเข้าใจว่าควรทำอะไรก่อนและหลัง
3. ผู้ปฏิบัติงานทราบว่าควรปฏิบัติอย่างไร เมื่อใดกับใคร

4. เพื่อให้การปฏิบัติงานสอดคล้องกับนโยบาย วิสัยทัศน์ ภารกิจ และเป้าหมายขององค์กร

5. เพื่อให้ผู้บริหารติดตามงานได้ทุกชั้นตอน
6. เป็นเครื่องมือในการฝึกอบรม
7. ใช้เป็นเอกสารอ้างอิงในการทำงาน
8. ใช้เป็นสื่อในการประสานงาน
9. ได้งานที่มีคุณภาพตามกำหนด
10. ผู้ปฏิบัติงานไม่เกิดความสับสน
11. แต่ละหน่วยงานรู้งานซึ่งกันและกัน
12. บุคลากร หรือเจ้าหน้าที่สามารถทำงานแทนกันได้
13. สามารถเริ่มปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องและรวดเร็วเมื่อมีการโยกย้ายตำแหน่ง
14. ลดขั้นตอนการทำงานที่ซับซ้อน
15. ลดข้อผิดพลาดจากการทำงานที่ไม่เป็นระบบ
16. ช่วยเสริมสร้างความมั่นใจในการทำงาน
17. ช่วยให้เกิดความสม่ำเสมอในการปฏิบัติงาน
18. ช่วยลดความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นในการทำงาน
19. ช่วยลดการตอบคำถาม
20. ช่วยลดเวลาสอนงาน
21. ช่วยให้การทำงานเป็นมืออาชีพ
22. ช่วยในการออกแบบระบบงานใหม่และปรับปรุงงาน
23. ผู้ปฏิบัติงานทราบรายละเอียด และทำงานได้อย่างถูกต้อง
24. ทราบถึงตำแหน่งงานที่รับผิดชอบ
25. ทราบถึงเทคนิคในการทำงาน

สรุปประโยชน์ของคู่มือ ได้ว่าคู่มือใช้เป็นแนวทางการการปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎเกณฑ์หรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ใช้เป็นเครื่องมือในการฝึกอบรม ช่วยลดเวลาและลดความผิดพลาดในการทำงาน เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานให้บุคลากรช่วยเสริมสร้างความมั่นใจในการทำงาน

2.5.5 วิธีการสร้างคู่มือ

การสร้างคู่มือ ผู้วิจัยได้ศึกษาความหมาย และลักษณะของคู่มือที่ดี ดังนี้

นุติ รุ่งสว่าง (2543, น. 24) ได้สรุปไว้ว่า คู่มือที่ดีควรมีลักษณะ ดังนี้

1. ด้านรูปแบบ มีขนาดรูปเล่มเหมาะสม ตัวอักษรอ่านง่าย ชัดเจน มีรูปภาพประกอบเหมาะสมกับเนื้อหาและการนำเสนอกิจกรรมแต่ละขั้นตอนมีความชัดเจน
2. ด้านเนื้อหา วัตถุประสงค์ของคู่มือกำหนดไว้ชัดเจน เหมาะสม ระบุขอบข่ายเนื้อหา คู่มือ ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ คำแนะนำการศึกษาคู่มือเขียนไว้ชัดเจน เข้าใจง่าย เนื้อหาความรู้มีความเหมาะสมตรงกับความต้องการและความจำเป็น
3. ด้านการนำไปใช้ กำหนดขั้นตอนการศึกษาคู่มือไว้ชัดเจน กำหนดกิจกรรม เนื้อหาและแบบฝึกได้สัมพันธ์กันและมีกิจกรรมประเมินผลเหมาะสมกับเนื้อหาของคู่มือ

ณิชาภา เจริญรุ่งเรืองชัย (2547, น. 28) ได้ให้ความหมายของคู่มือว่า คู่มือ หมายถึง หนังสือหรือเอกสารที่ใช้เป็นแนวปฏิบัติงาน เพื่อให้ผู้ใช้สามารถดำเนินงานในเรื่องนั้นด้วยตนเอง ได้ อย่างถูกต้อง

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้สรุปคู่มือการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง หมายถึง เอกสารหรือหนังสือที่ผู้ที่นำไปใช้ สามารถจะปฏิบัติตามให้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ ที่ตั้งเป้าไว้ในเอกสารหรือหนังสือนั้นได้ด้วยตนเอง สำหรับคู่มือการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 บทนำ ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์และนิยามศัพท์เฉพาะ

ส่วนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงรูปแบบ ความสำคัญของเศรษฐกิจพอเพียง องค์ประกอบหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงระดับครู การพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการประเมินสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ส่วนที่ 3 การดำเนินงานขับเคลื่อนสถานศึกษาพอเพียง ประกอบด้วย การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา แนวทางการพัฒนาผู้เรียนตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์และการประเมินด้านการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง

2.6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 บริหารงานโดยยึดหลักการมีส่วนร่วมและความโปร่งใส ยุติธรรมดำเนินงานดังนี้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27, 2562, น. 1)

2.6.1 วิสัยทัศน์

มุ่งสู่คุณภาพและมาตรฐาน บริการประทับใจ

2.6.2 พันธกิจ

2.6.2.1 ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชากรวัยเรียนทุกคน ได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพการศึกษาได้มาตรฐาน

2.6.2.2 ครูและบุคลากรทางการศึกษาสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นมืออาชีพ

2.6.3 เป้าประสงค์หลัก

2.6.3.1 ผู้เรียนทุกคนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเป็นคนไทยยุคใหม่พร้อมพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ

2.6.3.2 ประชากรวัยเรียนระดับมัธยมศึกษา ได้รับโอกาสในการศึกษาอย่างมีคุณภาพทั่วถึงและเสมอภาค

2.6.3.3 ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นมืออาชีพ

2.6.3.4 บุคลากรในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ทุกคนมีจิตบริการ

2.6.3.5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 และสถานศึกษาในสังกัดมีความเข้มแข็ง เป็นกลไกขับเคลื่อนการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ได้มาตรฐาน โดยยึดหลักธรรมาภิบาล

2.6.4 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

มีจำนวน 60 โรงเรียน

2.6.5 การบริหารจัดการการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 แยกเป็น 7 สหวิทยาเขต ดังนี้

2.6.5.1 สหวิทยาเขตพระขัติยะวงษา ประกอบด้วย 10 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนร้อยเอ็ดวิทยาลัย โรงเรียนธวัชบุรีวิทยาคม โรงเรียนธงธานี โรงเรียนเทิดไทยวิทยาคม โรงเรียนเชียงขวัญพิทยาคม โรงเรียนคู่น้อยประชาสรรค์ โรงเรียนศรีธวัชวิทยาลัย โรงเรียนโคกล่ามพิทยาคม โรงเรียนพลับพลาวิทยาคม โรงเรียนขัติยะวงษา

2.6.5.2 สหวิทยาเขตสาเกตนคร ประกอบด้วย 9 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนสตรีศึกษา โรงเรียนศรีสมเด็จพัฒนาวิทยา โรงเรียนจตุรพักตรพิมานรัชดาภิเษก โรงเรียนจันทราวุฒิวิทยาประชาสรรค์ โรงเรียนม่วงลาดวิทยาคาร โรงเรียนเมืองน้อยวิทยาคม โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ร้อยเอ็ด โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ร้อยเอ็ด โรงเรียนสตรีศึกษา 2

2.6.5.3 สหวิทยาเขตเมืองเกษปทุม ประกอบด้วย 8 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนปทุมรัตต์พิทยาคม โรงเรียนกู่กาสิงห์ประชาสรรค์ โรงเรียนเหล่าหลวงประชานุสรณ์ โรงเรียนเมืองสงรวงวิทยา โรงเรียนสูงยางวิทยาประชาสรรค์ โรงเรียนโพนสูงประชาสรรค์ โรงเรียนหนองผึ้งวิทยาคาร โรงเรียนจันทบุเกษาอนุสรณ์

2.6.5.4 สหวิทยาเขตทุ่งกุลาทอง ประกอบด้วย 8 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนทรายทองวิทยา โรงเรียนสุวรรณภูมิพิทยไพศาล โรงเรียนสามขาท่าหาดยาววิทยา โรงเรียนช้างเผือกวิทยาคม โรงเรียนหัวโตนวิทยา โรงเรียนทุ่งหลวงพลับพลาไชย โรงเรียนหินกองวิทยาคาร โรงเรียนสุวรรณภูมิวิทยาลัย

2.6.5.5 สหวิทยาเขตเมืองแสนสามารถวิทย์ ประกอบด้วย 7 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนอาจสามารถวิทยา โรงเรียนพนมไพรวิทยาคาร โรงเรียนหนองฮีเจริญวิทย์ โรงเรียนหนองหมื่นถ่านวิทยา โรงเรียนโพนเมืองประชารัฐ "ดร.ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์ อนุสรณ์" โรงเรียนดุกอิ่งประชาสามัคคี โรงเรียนน้ำใสวรวิทย์

2.6.5.6 สหวิทยาเขตศิลาทอง ประกอบด้วย 9 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนเสลภูมิพิทยาคม โรงเรียนเสลภูมิ โรงเรียนขาววิทยาคาร โรงเรียนโพธิ์ทองวิทยาคาร โรงเรียนโนนชัยศรีวิทยา โรงเรียนโพธิ์ศรีสว่างวิทยา โรงเรียนวังหลวงวิทยาคม โรงเรียนท่าม่วงวิทยาคม โรงเรียนม่วงมิตรวิทยาคม

2.6.5.7 สหวิทยาเขตพัฒนวิทย์ ประกอบด้วย 9 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนโพนทองพัฒนาวิทยา โรงเรียนโพนทองวิทยายน โรงเรียนค่านาดีพิทยาคม โรงเรียนโพธิ์ชัยชนูปถัมภ์ โรงเรียนหนองพอกวิทยาลัย โรงเรียนผาน้ำทิพย์วิทยา โรงเรียนโพธิ์แก้วประชาสรรค์ โรงเรียนเชียงใหม่ประชานุสรณ์

โรงเรียนเมยวดีพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 กำหนดกลยุทธ์และตัวชี้วัดความสำเร็จของ การดำเนินงาน

2.6.6 นโยบาย กลยุทธ์ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

นโยบายที่ 1 จัดการศึกษาเพื่อความมั่นคง และเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

กลยุทธ์ที่ 1 เสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ประกอบด้วยตัวชี้วัดความสำเร็จ ดังต่อไปนี้

1. ร้อยละ 100 ของสถานศึกษามีการบูรณาการ “ศาสตร์พระราชา” มาใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างยั่งยืน
2. ร้อยละ 100 ของสถานศึกษา ปลูกฝังและเสริมสร้างวิถีประชาธิปไตย ความสามัคคี สมานฉันท์ สันติวิธี ต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชั่น และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
3. ร้อยละ 100 ของผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ผ่านหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ และความเป็นพลเมือง

กลยุทธ์ที่ 2 ปลูกฝังผู้เรียนด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ประกอบด้วยตัวชี้วัดความสำเร็จ ดังต่อไปนี้

1. ร้อยละ 100 ของผู้เรียน มีคุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตรและค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ
2. ร้อยละ 100 ของผู้เรียนที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภัยคุกคามในรูปแบบใหม่

กลยุทธ์ที่ 3 จัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วยตัวชี้วัดความสำเร็จ ดังต่อไปนี้

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและร้อยละ 100 ของสถานศึกษาจัดกิจกรรม ส่งเสริมสนับสนุนการสร้างจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม มีคุณธรรม จริยธรรม และน้อมนำแนวคิดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. ร้อยละ 100 ของสถานศึกษามีหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้การสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

นโยบายที่ 2 พัฒนาคุณภาพผู้เรียนเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาหลักสูตรการศึกษาให้เอื้อต่อการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน ให้มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 นำไปสู่การจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ ประกอบด้วยตัวชี้วัดความสำเร็จ ดังต่อไปนี้

1. ร้อยละ 100 ของสถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานให้สอดคล้องกับทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยเน้นการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนเป็นรายบุคคล
2. ร้อยละ 100 ของสถานศึกษาจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับหลักสูตร ตามความจำเป็นและความต้องการของผู้เรียน ชุมชน ท้องถิ่น และสังคม
3. ร้อยละ 100 ของสถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรให้ผู้เรียนมีความเป็นเลิศด้านวิชาการมีทักษะอาชีพตามความต้องการ และมีทักษะชีวิตในการป้องกันตนเองจากภัยคุกคามรูปแบบใหม่

กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาคุณภาพผู้เรียน ให้ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีความเป็นเลิศด้านวิชาการ นำไปสู่การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน ประกอบด้วยตัวชี้วัดความสำเร็จ ดังต่อไปนี้

1. ร้อยละ 100 ของผู้เรียนได้รับการพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม สติปัญญา มีพัฒนาการที่ครบด้าน
2. ร้อยละ 100 ของผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์
3. ร้อยละ 70 ของผู้เรียนผ่านการประเมินสมรรถนะที่จำเป็นด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์
4. ร้อยละ 70 ของผู้เรียนมีทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ และสื่อสารภาษาที่ 3
5. ร้อยละ 80 ของผู้เรียนมีทักษะด้าน Digital Literacy ในการเรียนรู้
6. ร้อยละ 50 ของผู้เรียนมีคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขั้นพื้นฐาน O-NET มากกว่าร้อยละ 50 ในแต่ละวิชาเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา
7. ร้อยละ 80 ของผู้เรียนได้รับการประเมินทักษะการคิดแก้ปัญหาตามแนวทางการประเมิน PISA
8. ร้อยละ 80 ของสถานศึกษาจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนผ่านกิจกรรมการปฏิบัติ (Active Learning)
9. ร้อยละ 40 ของสถานศึกษาจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนในลักษณะของ STEM ศึกษา

กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะอาชีพ มีสุขภาวะที่ดีสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขประกอบด้วยตัวชี้วัดความสำเร็จ ดังต่อไปนี้

1. ร้อยละ 100 ของผู้เรียนมี ID Plan และ Portfolio เพื่อการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ
2. ร้อยละ 100 ของสถานศึกษาจัดการเรียนรู้ และบรรยากาศสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะอาชีพตามความถนัด

3. ร้อยละ 100 ของผู้เรียนมีสุขภาวะดีทุกช่วงวัย

4. ร้อยละ 100 ของสถานศึกษามีระบบป้องกันและแก้ปัญหาในสถานศึกษา

กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาคุณภาพผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ประกอบด้วยตัวชี้วัดความสำเร็จ ดังต่อไปนี้

1. ร้อยละ 100 ของผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ได้รับการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานทักษะอาชีพทักษะการดำรงชีวิต มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตสาธารณะ

2. ร้อยละ 100 ของผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ได้รับการส่งเสริมให้มีความสามารถพิเศษด้านต่าง ๆ อาทิ ดนตรี กีฬา ศิลปะและเทคโนโลยี

กลยุทธ์ที่ 5 ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษา น า Digital Technology มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนเป็นรายบุคคลตามสมรรถนะ ความต้องการและความถนัด สร้างสังคมฐานความรู้ (Knowledge-Based Society) เพื่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ประกอบด้วยตัวชี้วัดความสำเร็จ ดังต่อไปนี้

1. ร้อยละ 100 ของผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองผ่าน Digital Platform

2. ร้อยละ 100 ของสถานศึกษา จัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองผ่าน Digital Platform

นโยบายที่ 3 พัฒนาผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีสมรรถนะตรงตามสายงาน

กลยุทธ์ที่ 1 สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสถาบันทางการศึกษาที่ผลิตครูในการผลิตและพัฒนาครู ให้ตรงกับสาขาวิชา และสอดคล้องกับการพัฒนาในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วยตัวชี้วัดความสำเร็จ ดังต่อไปนี้

1. ร้อยละ 100 ของสถานศึกษามีแผนความต้องการครูระยะ 20 ปี

2. ร้อยละ 100 ของสถานศึกษามีกรอบสมรรถนะครูที่สอดคล้องกับการพัฒนาในศตวรรษที่ 21 และสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่

3. ร้อยละ 100 ของสถานศึกษามีจำนวนครูอย่างเหมาะสม และพอเพียงต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน

กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาทุกประเภทให้มีสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพ มีศักยภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม ประกอบด้วยตัวชี้วัดความสำเร็จดังต่อไปนี้

1. ร้อยละ 100 ของผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา มีศักยภาพในการปฏิบัติงานครบตามความจำเป็น ในการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ร้อยละ 100 ของผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา สามารถพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาการจัดการเรียนรู้ และการวัดประเมินผลอย่างมีคุณภาพในรูปแบบที่หลากหลายตามศักยภาพของผู้เรียนแต่ละบุคคล

กลยุทธ์ที่ 3 นำ Digital Technology มาใช้ในการพัฒนาผู้บริหารครู และบุคลากรทางการศึกษา ประกอบด้วยตัวชี้วัดความสำเร็จ ดังต่อไปนี้

1. ร้อยละ 100 ของสถานศึกษามีระบบฐานข้อมูลผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อวางแผนการผลิตและพัฒนาครูทั้งระบบ

2. ร้อยละ 100 ของบุคลากรในสังกัดพัฒนาตนเองผ่านระบบ Digital Technology

นโยบายที่ 4 ขยายโอกาสการเข้าถึงบริการทางการศึกษาและการเรียนรู้อย่างทั่วถึง มีคุณภาพและเสมอภาคลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

กลยุทธ์ที่ 1 ร่วมมือกับองค์กรปกครองท้องถิ่น ภาคเอกชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ ประกอบด้วยตัวชี้วัดความสำเร็จ ดังต่อไปนี้

1. ร้อยละ 100 ของเด็กวัยเรียนได้เข้ารับการศึกษ

2. ร้อยละ 100 ของสถานศึกษามีจำนวนเด็กออกกลางคันลดลง

3. ร้อยละ 100 ของสถานศึกษามีระบบการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียนและการแนะแนวที่มีประสิทธิภาพ

4. ร้อยละ 100 ของสถานศึกษามีระบบฐานข้อมูลประชากรวัยเรียนและสามารถนำมาใช้วางแผนจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กลยุทธ์ที่ 2 ยกระดับสถานศึกษาในสังกัด ให้มีมาตรฐานตามบริบทของพื้นที่ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพมีมาตรฐานเสมอกัน ประกอบด้วยตัวชี้วัดความสำเร็จ ดังต่อไปนี้

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 มีกรอบมาตรฐานการศึกษา
2. ร้อยละ 100 ของสถานศึกษาผ่านการประเมินมาตรฐานสถานศึกษาตามกำหนด

กลยุทธ์ที่ 3 จัดสรรงบประมาณสนับสนุนผู้เรียน และสถานศึกษาอย่างเหมาะสม ประกอบด้วยตัวชี้วัดความสำเร็จ ดังต่อไปนี้

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 มีรูปแบบหรือแนวทางในการจัดสรรงบประมาณให้กับสถานศึกษา และผู้เรียนอย่างเหมาะสม
2. ร้อยละ 100 ของสถานศึกษา และผู้เรียน ได้รับการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเพียงพอต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

กลยุทธ์ที่ 4 ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษา นำ Digital Technology มาใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ประกอบด้วยตัวชี้วัดความสำเร็จ ดังต่อไปนี้

1. ร้อยละ 100 ของสถานศึกษามีระบบโครงข่ายสื่อสารโทรคมนาคมที่สามารถเชื่อมต่อกับโครงข่ายอินเทอร์เน็ตอย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัย
2. ร้อยละ 100 ของสถานศึกษามี Digital Device สำหรับใช้เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ของผู้เรียน และเป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นโยบายที่ 5 พัฒนาประสิทธิภาพบริหารจัดการแบบมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน

กลยุทธ์ที่ 1 เพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาประกอบด้วยตัวชี้วัดความสำเร็จ ดังต่อไปนี้

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพมาตรฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
2. ร้อยละ 100 ของสถานศึกษาที่เข้ารับการประเมินภายนอก มีผลการประเมินระดับดีขึ้นไป
3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ผ่านการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (ITA: Integrity and Transparency Assessment)

กลยุทธ์ที่ 2 สร้างเครือข่ายความร่วมมือและส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมบริหารจัดการศึกษา ประกอบด้วยตัวชี้วัดความสำเร็จ ดังต่อไปนี้

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 มีเครือข่ายความร่วมมือและบริหารจัดการแบบบูรณาการร่วมกับทุกภาคส่วน

2. ร้อยละ 100 ของสถานศึกษาบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม

กลยุทธ์ที่ 3 ยกระดับการบริหารงานของสถานศึกษาให้มีอิสระ นำไปสู่การกระจายอำนาจ 4 ด้านให้สถานศึกษาเป็นศูนย์กลางในการจัดการศึกษาตามบริบทของพื้นที่ ประกอบด้วยตัวชี้วัดความสำเร็จ ดังต่อไปนี้

1. มีรูปแบบและแนวทางการบริหารจัดการโรงเรียนที่มีคุณภาพ
2. มีข้อเสนอเชิงนโยบายในการกระจายอำนาจทั้งระบบ
3. มีรูปแบบและแนวทางการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีคุณภาพ
4. ร้อยละ 100 ของสถานศึกษามีคุณภาพเทียบเคียงมาตรฐานสากล
5. จำนวนโรงเรียนขนาดเล็กลดลง
6. ร้อยละ 60 ของผู้เรียนที่อยู่โรงเรียนขนาดเล็กมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

กลยุทธ์ที่ 4 ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษา นำ Digital Technology มาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารอย่างเป็นระบบสู่การนำเทคโนโลยี Big Data เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลด้านต่าง ๆ ตั้งแต่ข้อมูลผู้เรียน ข้อมูลครู ข้อมูลสถานศึกษา ข้อมูลงบประมาณ และข้อมูลอื่น ๆ ที่จำเป็นมาวิเคราะห์เพื่อให้สถานศึกษา สามารถจัดการเรียนรู้เป็นรายบุคคลตามสมรรถนะ ความถนัดและความสามารถ ประกอบด้วยตัวชี้วัดความสำเร็จ ดังต่อไปนี้

1. ร้อยละ 100 ของสถานศึกษา มีระบบข้อมูลสารสนเทศที่สามารถใช้วางแผนการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ร้อยละ 100 ของสถานศึกษามีข้อมูลผู้เรียนรายบุคคลที่สามารถเชื่อมโยงกับข้อมูลต่าง ๆ นำไปสู่การวิเคราะห์เพื่อวางแผนการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.6.7 ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ 2 โรงเรียน คือ โรงเรียนเชียงขวัญพิทยาคมและ โรงเรียนโพหนองวิทยายน

2.6.8 สถานศึกษาพอเพียงกระทรวงศึกษาธิการ 59 โรงเรียน ดังนี้

โรงเรียนร้อยเอ็ดวิทยาลัย โรงเรียนสตรีศึกษา โรงเรียนพลับพลาวิทยาคม โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการร้อยเอ็ด โรงเรียนเทิดไทยวิทยาคม โรงเรียนธงธานี โรงเรียนขัติยะวงษา โรงเรียนจันทร์เบกษาอนุสรณ์ โรงเรียนสตรีศึกษา 2 โรงเรียนหนองผึ้งวิทยาคาร โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระ

พระศรีนครินทร์ ร้อยเอ็ด โรงเรียนม่วงลาดวิทยาการ โรงเรียน กู่กาสิงห์ประชาสรรค์ โรงเรียนเหล่าหลวง
 ประชาณุสรณ์ โรงเรียนจันทราวุฒิวิทยาประชาสรรค์ โรงเรียนปทุมรัตต์พิทยาคม โรงเรียนโคกล่ามพิทยาคม
 โรงเรียนคู่น้อยประชาสรรค์ โรงเรียนโนนสูงประชาสรรค์ โรงเรียนธวัชบุรีวิทยาคม โรงเรียนเมืองสงรวงวิทยา
 โรงเรียนศรีธวัชวิทยาลัย โรงเรียนสูงยางวิทยาประชาสรรค์ โรงเรียนเมืองน้อยวิทยาคม โรงเรียนหนองฮีเจริญวิทย์
 โรงเรียนโพธิ์ชัยชนูปถัมภ์ โรงเรียนพนมไพรวิทยาการ โรงเรียนน้ำใสวรวิทย์ โรงเรียนโนนทองพัฒนาวิทยา
 โรงเรียนโนนทองวิทยายน โรงเรียนดุกอิ่งประชาสามัคคี โรงเรียนอาจสามารถวิทยา โรงเรียนท่าม่วง
 วิทยาคม โรงเรียนโนนเมืองประชารัฐ "ดร.ก่อ สวัสดิพานิชย์ อนุสรณ์" โรงเรียนม่วงมิตรวิทยาคม โรงเรียน
 หนองหมื่นถ่านวิทยา โรงเรียนหนองพอกวิทยาลัย โรงเรียนโพธิ์แก้วประชาสรรค์ โรงเรียนสุวรรณภูมิ
 วิทยาลัย โรงเรียนโพธิ์ศรีสว่างวิทยา โรงเรียนสุวรรณภูมิ พิทยไพศาล โรงเรียนทุ่งหลวงพลับพลาไชย
 โรงเรียนโนนชัยศรีวิทยา โรงเรียนโพธิ์ทองวิทยาการ โรงเรียนหินกองวิทยาการ โรงเรียนผาน้ำทิพย์วิทยา
 โรงเรียนทรายทองวิทยา โรงเรียนหัวโตนวิทยา โรงเรียนขาววิทยาการ โรงเรียนวังหลวงวิทยาคม โรงเรียน
 ช้างเผือกวิทยาคม โรงเรียนเสลภูมิพิทยาคม โรงเรียนสามขาท่าหาดยาววิทยา โรงเรียนคำนาดีพิทยาคม
 โรงเรียนเสลภูมิ โรงเรียนเมยวดีพิทยาคม โรงเรียนศรีสมเด็จจิมพ์พัฒนาวิทยาโรงเรียนเชียงใหม่ประชานุสรณ์
 และโรงเรียนจตุรพักตรพิมานรัชดาภิเษก

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สัญญา จารุจินดา (2551, น. 10) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการบริหารจัดการในการน้อมนำ
 แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน
 ผลการศึกษาพบว่าแนวทางการบริหารจัดการในการน้อมนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ
 ในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน ทั้ง 4 ด้านคือด้านบริหารงานวิชาการด้าน
 บริหารงบประมาณด้านบริหารงานบุคคลและด้านบริหารทั่วไปในภาพรวมอยู่ในระดับมากแนว
 ททางการพัฒนาครูในการน้อมนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอ
 ขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอนด้านบริหารงานวิชาการคือจัดประชุมทางวิชาการทุกเดือนเพื่อแลกเปลี่ยน
 เรียนรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง ด้านบริหารงบประมาณคือส่งเสริมให้ครูมีการวางแผนการใช้
 งบประมาณให้สอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงด้านบริหารงานบุคคลคือจัดอบรมให้ความรู้แก่

ครูในโรงเรียนด้านบริหารทั่วไปคือส่งเสริมให้ครูทำงานร่วมกับชุมชนและหน่วยงานราชการอื่นที่เกี่ยวข้อง

ปรีชา ศรีลับขวา (2551) ได้ศึกษาเรื่องสภาพการใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนในอำเภอบ้านฝางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่นเขต 1 ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพการใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนในอำเภอบ้านฝางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่นเขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีสภาพการดำเนินการในระดับมากทุกด้านด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษารองลงมาคือด้านระบบบริหารจัดการงบประมาณและด้านการจัดการเรียนการสอนตามลำดับส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 2) การเปรียบเทียบสภาพการใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนในอำเภอบ้านฝางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่นเขต 1 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ตรีศูล พงษ์พันธุ์ (2552, น. 90-92) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาผลการศึกษาพบว่า 1) ระดับการดำเนินการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรีเขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) การดำเนินการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรีเขต 1 ตามหลักความมีเหตุผลและตามหลักการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีจำแนกตามขนาดสถานศึกษาชั้นพื้นฐานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนการดำเนินการบริหารจัดการศึกษาตามหลักพอประมาณไม่แตกต่างกัน

ธนธรรม มีทอง (2552, น. 175-176) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการสถานศึกษาตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงกรณีศึกษาโรงเรียนบ้านร่องแซงผลการศึกษาพบว่าโรงเรียนบ้านร่องแซงได้นำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ดังนี้ 1) ด้านบริหารวิชาการใช้ในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้ทันต่อสภาพความเปลี่ยนแปลงของสังคมและสิ่งแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา มีการอนุรักษ์และเห็นคุณค่าภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยโรงเรียนเน้นให้ครูได้มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ถ่ายทอดปลูกฝังความรู้ความเข้าใจตลอดจนค่านิยมพื้นฐาน

ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงภายใต้เงื่อนไขความรู้คู่คุณธรรม 2) ด้านการบริหารงบประมาณมีการวางแผนการใช้งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรมาอย่างฉลาดรอบคอบคุ้มค่ามีกระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบด้วยความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ตลอดจนมีการประสานกับเครือข่ายหรือองค์อื่น ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อขอรับการสนับสนุนทางด้านงบประมาณ 3) ด้านการบริหารงานบุคคลมีการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องโดยการให้ความรู้ประชุมอบรมสัมมนาเพื่อพัฒนาวิชาชีพครูอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องคณะครู มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียนชุมชนและสังคมส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาประพฤติตัวเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง 4) ด้านการบริหารทั่วไปมีการวิเคราะห์สภาพปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานโดยการจัดการเชิงกลยุทธ์แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างมีเหตุผลรอบคอบมีการประสานงานกับเครือข่ายหรือองค์กรต่างๆโดยการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนสร้างความสามัคคีของบุคลากรในองค์กรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้มีความตระหนักรู้ในการเป็นเจ้าของร่วมกันส่วนปัญหาอุปสรรคที่สำคัญคือครูขาดความรู้และประสบการณ์ในการจัดทำหลักสูตรที่บูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงสู่สาระการเรียนรู้และขาดงบประมาณในการดำเนินการต่อเนื่องข้อเสนอแนะคือให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่บูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงในรูปแบบกิจกรรมที่หลากหลาย

มงคล อินทรโชติ (2552, น. 12) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารโรงเรียนโดยใช้ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3 ผลการศึกษาพบว่าการบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามคุณลักษณะความพอประมาณความมีเหตุผลความมีภูมิคุ้มกันและเงื่อนไขคุณธรรมเงื่อนไขความรู้บริหารงาน 4 ด้านคือการบริหารวิชาการการบริหารงบประมาณการบริหารงานบุคคลการบริหารทั่วไปพบว่าความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อระดับความสำเร็จอยู่ในระดับมากทุกด้านการเปรียบเทียบระดับความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูจำแนกตามเพศพบว่ามีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 จำแนกตามประสบการณ์พบว่ามีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันสำหรับปัญหาอุปสรรคคือผู้บริหารเห็นว่าการดำเนินงานบางงานเป็นเรื่องของครูบางกลุ่มไม่ใช่เรื่องของครูทั้งโรงเรียน ข้อเสนอแนะคือผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการให้ชุมชนมีส่วนร่วมพัฒนาการบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

พิมผกา ธรรมสิทธิ์ (2552, น. 9) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาของสถานศึกษา
 ชั้นพื้นฐานตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงการทดสอบโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นผล
 การศึกษาพบว่าตัวแปรที่สำคัญต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานตามปรัชญาเศรษฐกิจ
 พอเพียงประกอบด้วย 3 องค์ประกอบดั่งนี้องค์ประกอบด้านความพอประมาณองค์ประกอบด้านความ
 มีเหตุผลและองค์ประกอบด้านการมีภูมิคุ้มกันทั้ง 3 ด้านมีองค์ประกอบย่อย 12 องค์ประกอบและ
 ตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 59 ตัวบ่งชี้ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ด้านความ
 พอประมาณ 22 ตัวบ่งชี้ด้านความมีเหตุผล 17 ตัวบ่งชี้และด้านการมีภูมิคุ้มกัน 20 ตัวบ่งชี้ตัวบ่งชี้รวม
 การจัดการศึกษาของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเรียงลำดับตามน้ำหนัก
 องค์ประกอบจากมากไปหาน้อยได้ดั่งนี้องค์ประกอบด้านความมีเหตุผลองค์ประกอบด้านความ
 พอประมาณและองค์ประกอบด้านการมีภูมิคุ้มกันผลการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของโมเดล
 ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นตัวบ่งชี้การจัดการการศึกษาของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานตามปรัชญา
 ของเศรษฐกิจพอเพียงกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยใช้ค่าไค-สแควร์ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนและค่า
 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้วทดสอบสมมุติฐานการวิจัยพบว่าโมเดลสมการโครงสร้าง
 เชิงเส้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สุรินทร์ ภูสิงห์ (2552, น. 267) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาารูปแบบการจัดการศึกษาโดยบูรณา
 การปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนมัธยมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี
 ผลการศึกษาพบว่า 1) การจัดการศึกษาโดยบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน
 มัธยมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานีจะจัดได้ดีเมื่อมีองค์ประกอบ 2 ส่วนส่วนแรก
 ได้แก่องค์ประกอบที่นำมาใช้ในการจัดการศึกษาประกอบด้วยหลักการจุดมุ่งหมายการจัดองค์การการ
 ดำเนินการตัวชี้วัดความสำเร็จการนำรูปแบบไปใช้และเงื่อนไขความสำเร็จและส่วนที่ 2 ได้แก่
 องค์ประกอบด้านการจัดการศึกษาประกอบด้วยการบริหารและจัดการการปรับปรุงและพัฒนา
 หลักสูตรสถานศึกษาการจักระบวนกรเรียนการสอนตามหลักสูตรสถานศึกษาการจัดบรรยากาศ
 และสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนรู้การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองชุมชนและ
 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องการนิเทศติดตามประเมินผลและรายงานผลการประชาสัมพันธ์และการสร้าง
 เครือข่ายและคุณภาพนักเรียนตามลักษณะความมีชีวิตพอเพียง 2) รูปแบบที่นำไปสู่ประสิทธิผลในการ
 จัดการศึกษามีลักษณะดั่งนี้ 1) หลักการจัดตั้งยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมียุทธศาสตร์ที่อยู่บนพื้นฐาน
 การรู้จักตนเองการช่วยเหลือตนเองการช่วยเหลือซึ่งกันและกันและการสร้างเครือข่ายหลักความ

พอประมาณความมีเหตุผลและการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเองได้เงื่อนไขการมีความรู้และคุณธรรม สอดคล้องกับภูมิสังคมและโรงเรียนต้องเป็นองค์แห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) 2) จุดมุ่งหมาย เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีมาตรฐานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลส่งผลการดำเนินชีวิตตาม แนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของผู้เรียนผู้บริหารโรงเรียนครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่องและ ยั่งยืน 3) การจัดองค์การยึดหลักการมีส่วนร่วมและเน้นการทำงานเป็นทีม 4) การดำเนินการมีดังนี้ การบริหารและจัดการศึกษาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาการจัดการเรียนการสอนการจัด บรยากาศและสภาพแวดล้อมการนิเทศติดตามประเมินผลและรายงานผลและการประชาสัมพันธ์ และการสร้างเครือข่าย 5) ตัวชี้วัดความสำเร็จได้แก่โครงสร้างการบริหารแผนปฏิบัติการหลักสูตร สถานศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้จำนวนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนจำนวนแหล่งเรียนรู้ผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนของนักเรียนและรายงานการประเมินตนเอง 6) การนำรูปแบบไปใช้โรงเรียนมียุทธศาสตร์ ขั้นตอนวิธีการอย่างเป็นระบบดำเนินการตามขั้นตอนคือขั้นเตรียมการขั้นดำเนินการขั้นติดตาม แนะนำและขั้นประเมินผลรายงานผลและขยายผล 7) เงื่อนไขความสำเร็จได้แก่ผู้บริหารโรงเรียนครู และนักเรียนต้องมีความรู้ตระหนักและเห็นความสำคัญของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีคุณธรรม จริยธรรมประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีผู้บริหารโรงเรียนต้องมีความรู้ความสามารถในการบริหารและ จัดการศึกษาโดยมุ่งประโยชน์สูงสุดที่นักเรียนและให้ความสำคัญกับชุมชนโดยสรุปการจัดการศึกษา โดยบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนมัธยมศึกษามีความเหมาะสมสำหรับนำไปใช้ จัดการศึกษาในโรงเรียนเพราะมีองค์ประกอบและการดำเนินการที่เหมาะสมกับบริบทของแต่ละ โรงเรียนส่งผลให้นักเรียนมีคุณลักษณะความมีชีวิตพอเพียงอย่างยั่งยืนคือมีความพอประมาณมีเหตุมี ผลและมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเองได้เงื่อนไขการมีความรู้คู่คุณธรรม

เพ็ญภา คีรทองดี (2553, น. 2) ได้ศึกษาเรื่องการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ ในการบริหารจัดการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราษฏร์เขต 2 ผลการศึกษา พบว่า 1) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นต่อการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ ในการบริหารจัดการของสถานศึกษาโดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก 2) ความคิดเห็น ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นต่อการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการ บริหารจัดการของสถานศึกษาจำแนกตามตำแหน่งและประเภทของสถานศึกษาพบว่ามีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งโดยรวมและรายด้าน 3) ผลการศึกษาปัญหาอุปสรรคและ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารจัดการของ

สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรีเขต 2 โดยการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) ในด้านการบริหารงานทั่วไปยังขาดแคลนงบประมาณและขาดวิธีการในการประเมินโครงการด้านวิชาการพบปัญหาในการบูรณาการในการจัดการเรียนการสอนและการประเมินผลส่วนด้านบุคลากรนั้นยังขาดความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและสถานศึกษายังไม่ให้ความสำคัญในการดำเนินการด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

พรสกุล เขตจันทน์ (2553, น. 115) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายุทธนาเขต 4 ผลการศึกษาพบว่าสภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสถานศึกษามีการปฏิบัติอยู่ในระดับ “มาก” ทั้งผู้บริหารสถานศึกษาครูและคณะกรรมการสถานศึกษามีความคิดเห็นสอดคล้องกันโดยรวมแล้วสถานศึกษามีการปฏิบัติอยู่ในระดับ “มาก” ในทุกด้านเรียงตามระดับการปฏิบัติจากมากไปหาน้อยคือด้านการบริหารวิชาการด้านการบริหารงบประมาณด้านการบริหารทั่วไปและด้านการบริหารงานบุคคลข้อเสนอแนะจากผลการศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาควรร่วมมือกับเขตพื้นที่การศึกษาและศึกษานิเทศก์พัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถเพื่อจะได้นำไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนควรจัดสรรงบประมาณให้โรงเรียนในการออกแบบการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มสาระต่าง ๆ และจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมเพื่อใช้ในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและโรงเรียนควรสร้างความร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานภายนอกในการสนับสนุนงบประมาณและบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารงานทั้ง 4 งานคืองานวิชาการงานงบประมาณงานบริหารงานบุคคลและงานบริหารทั่วไปโดยมีการนำเสนอรูปแบบที่นำไปสู่การจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพประกอบด้วย 7 องค์ประกอบด้วยกันคือ 1) หลักการ 2) จุดมุ่งหมาย 3) การจัดองค์การ 4) การดำเนินการ 5) ตัวชี้วัดความสำเร็จ 6) การนำรูปแบบไปใช้และ 7) เงื่อนไขความสำเร็จในการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั้นทุกโรงเรียนสามารถนำไปใช้ได้ตามบริบทของโรงเรียนเพื่อให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่ดีมีชีวิตที่พอเพียงและยั่งยืนโดยยึดหลักการพอประมาณมีเหตุผลและมีภูมิคุ้มกันที่ดีภายใต้ความรู้คู่คุณธรรม 1) ด้านการบริหารงานวิชาการ 2) ด้านการบริหารงบประมาณ 3) ด้านการบริหารงานบุคคล 4) ด้านการบริหารทั่วไป

ปริญญา ยะวงศา (2554, น. 18-20) ได้ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงรายวิชาชีพรูทกรณีคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศิลปากรผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในรายวิชาชีพรูทกรณีศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศิลปากรมีชื่อว่า MAREAM Model ประกอบด้วยแนวคิดหลักการวัตถุประสงค์และการจัดการเรียนรู้ซึ่งมี 6 ขั้นตอนคือ 1) Motivation: M ขั้นการสร้างแรงจูงใจ 2) Awareness: A ขั้นการสร้างความตระหนัก 3) Research: R ขั้นการจัดการเรียนรู้โดยการศึกษา ค้นคว้านำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงบูรณาการในเนื้อหาวิชาและการสอน 4) Enhancement and Integration: E ขั้นการส่งเสริมให้นักศึกษานำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบูรณาการในหน่วยการเรียนรู้และแผนจัดการเรียนรู้ 5) Assessment: A ขั้นการประเมินผลและ 6) Modification and Transmission: M ขั้นการปรับขยายผลและประยุกต์ใช้ นักศึกษากลุ่มทดลองมีรูปแบบการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3 ขั้นตอนคือ 1) ขั้นการศึกษาแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงและแนวการจัดการเรียนรู้ 2) ขั้นการออกแบบหน่วยการเรียนรู้และ 3) ขั้นการจัดการเรียนรู้ซึ่งในขั้นนี้ นักศึกษามีรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ชื่อว่า IIDDA ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนหลักคือ 1) ขั้นการกำหนดตัวชี้วัดในการจัดการเรียนรู้ (Identify the Instructional Indicator: II) 2) ขั้นออกแบบและพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ (Design and Develop the Instructional Strategy: DD) และขั้นที่ 3) ขั้นวัดและประเมินผล (Assess: A) ซึ่งทั้ง 3 ขั้นตอนหลักนี้มี 6 ขั้นตอนย่อยที่นำไปสู่การสอนคือ 1) ขั้นกระตุ้นความสนใจ (Enthusiasm) 2) ขั้นนำเข้าสู่บทเรียนโดยใช้สื่อวัสดุจริง (Introduction) 3) ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์การปฏิบัติโดยครูแนะนำให้ความช่วยเหลือ(Sharing) 4) ขั้นนำเสนอและแสดงความคิดเห็น โดยครูคอยให้ข้อมูลย้อนกลับ (Presenting and Feedback) 5) ขั้นประเมินผล (Assessment) และ 6) ขั้นสรุปผล (Conclusion) 2) ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงพบว่านักศึกษามีความสามารถในการจัดทำหน่วยและแผนจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้ในระดับดีมาก

จักรปรุฬห์ วิชาอัครวิทย์ (2555, น. 84-85) ได้ศึกษา รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานบนพื้นที่สูงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดแม่ฮ่องสอนสรุปผลการวิจัยดังนี้รูปแบบประกอบด้วย 4 องค์ประกอบคือ 1) การบริหารจัดการประกอบด้วยนโยบายวิชาการงบประมาณและการบริหารทั่วไป 2) การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้การจัดการเรียนการสอนสื่อและแหล่งเรียนรู้การวัดและประเมินผล 3) การพัฒนาบุคลากร

ประกอบด้วยการพัฒนาบุคลากรการติดตามขยายผล 4) การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนประกอบด้วย การแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนกิจกรรมนักเรียนกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณะ ประโยชน์แนวทางการนารูปแบบไปใช้คือ 1) กำหนดเป็นนโยบายสำคัญของสถานศึกษา 2) พัฒนา ความรู้ความเข้าใจและส่งเสริมให้ปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3) ประชาสัมพันธ์ แก่ผู้เกี่ยวข้อง 4) ทบทวนหรือปรับปรุงโครงสร้างการบริหาร 5) ปรับแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการ 6) ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร 7) จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร 8) เสริมสร้างบรรยากาศและ สภาพแวดล้อม 9) นิเทศติดตามประเมินผล 10) การมีส่วนร่วมของชุมชน

อัญญรัตน์ นาเมือง (2556, น. 106-107) ได้ทำการศึกษา การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อการเรียนการสอนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาผลการวิจัย พบว่า

1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วยหลักการ, ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้, องค์ประกอบ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีกระบวนการเรียนการสอน 4 ขั้นตอนคือ 1) ขั้นสร้างความเข้าใจ 2) ขั้นเรียนรู้เรื่องราวท้องถิ่น 3) ขั้นจัดกิจกรรมกลุ่ม 4) ขั้นประยุกต์ใช้
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังการสอนโดยใช้ รูปแบบการจัดการเรียนรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ความสามารถในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวันอยู่ใน ระดับดี
4. คุณลักษณะตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงก่อนและหลังการสอนโดยใช้รูปแบบ การจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับดี

รุ่งฤดี โชติวิเชียร (2558, น. 686-709) การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาตามแนวปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตรเขต 1 ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของการจัดการศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงใน สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตรเขต 1 พบว่าโดยภาพรวมมีการ ดำเนินการอยู่ในระดับมากทุกด้านโดยมีค่าเฉลี่ย 3.87

2. สภาพปัญหาของการจัดการศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์เขต 1 พบว่ามีปัญหาการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลางจำนวน 2 ด้านคือด้านการพัฒนาหลักสูตรและด้านการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษามีปัญหาการดำเนินการอยู่ในระดับน้อยจำนวน 4 ด้านได้แก่ 1) ด้านการบริหารการศึกษา 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนและ 4) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3. ผลการตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบรูปแบบการจัดการศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์เขต 1 พบว่ามีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence: IOC) ของเนื้อหาสาระของรูปแบบตามองค์ประกอบที่กำหนดกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทุกด้านและผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดการศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์เขต 1 พบว่าโดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ย 3.95

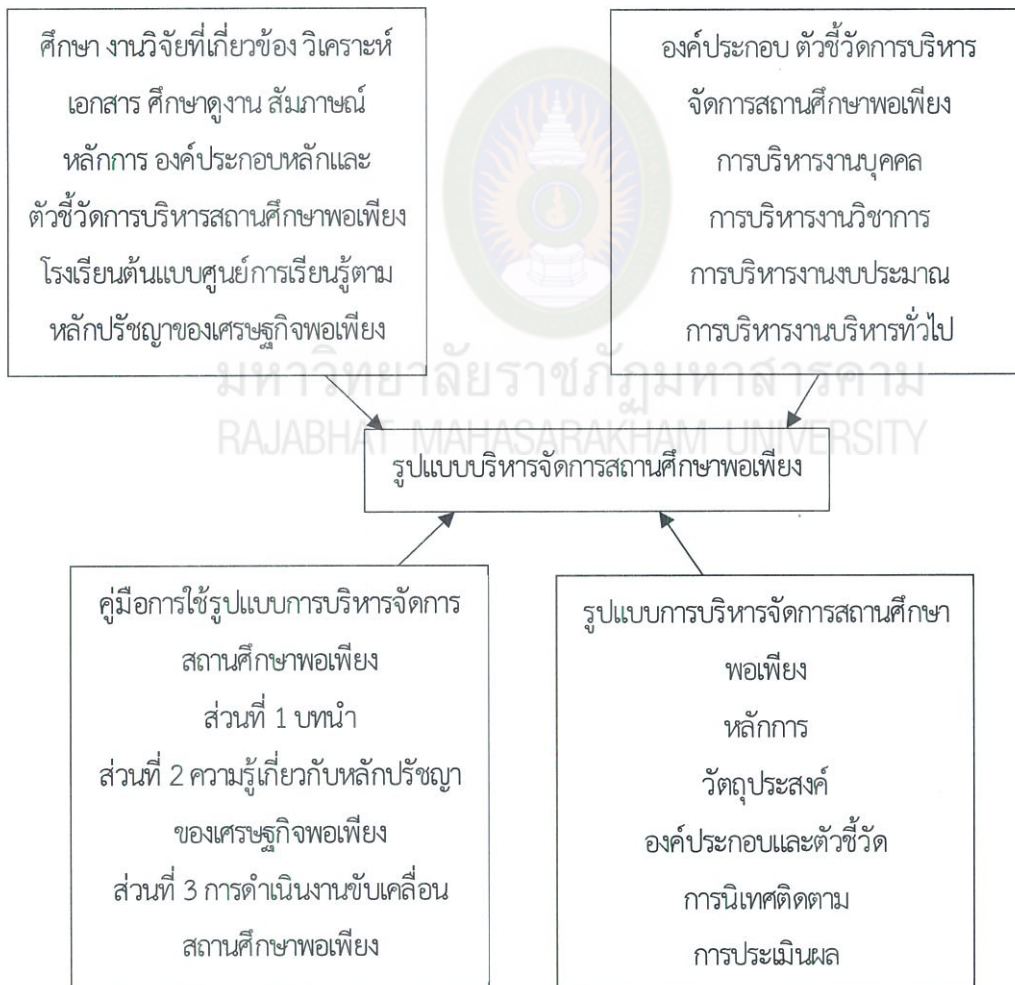
จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า สถานศึกษาต้องให้ความสำคัญตระหนักเห็นความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดกระบวนการคิดปลูกฝังการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจึงได้กำหนดเป็นจุดเน้นที่สำคัญโดยกำหนดในกลยุทธ์ที่ 2 ปลูกฝังคุณธรรมความสามัคคีในความเป็นชาติไทยและวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเป็นกรอบแนวทางให้หน่วยงานและสถานศึกษาในสังกัดใช้เป็นแนวทางในการขับเคลื่อนสู่สถานศึกษาซึ่งมีระบบการกำกับติดตามการดำเนินงานระบุชัดเจนในคาร์บรองการปฏิบัติราชการอีกทั้งนวัตกรรมจัดการศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้ได้กำหนดในสาระการเรียนรู้สู่ความเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากลสาระการเรียนรู้โลกศึกษา (Global Education) คือเรียนรู้ถิ่นฐานสืบสานวิถีไทยมองไกลศึกษาโลกสืบโชคชะตามนุษย์ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นการประยุกต์หลักคิดจากปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนโดยการพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่พัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่พัฒนาคุณภาพสถานศึกษา

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยผู้บริหารและครูได้นำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าหาคำตอบที่ตนเองสงสัย ภายใต้การให้คำปรึกษาและดูแลอย่างใกล้ชิดจากครูผู้สอนโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบโครงงาน ซึ่งผู้วิจัยคาดหวังว่าหากสถานศึกษาได้พัฒนาตาม

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแล้วจะทำให้ครูมีความรู้และเข้าใจ สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีค่านิยมในการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการเรียนรู้และการดำรงชีวิตต่อไป

2.8 กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยต่าง ๆ ในเรื่องของรูปแบบและการพัฒนารูปแบบรวมทั้งแนวคิดทฤษฎีในการบริหารการศึกษาและการบริหารสถานศึกษาตลอดจนแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังภาพที่ 2.6 ดังนี้

ภาพที่ 2.5 กรอบแนวคิดของการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ได้ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้ ขั้นตอนการวิจัย แบ่งเป็น 3 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 เพื่อศึกษาองค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

ระยะที่ 2 เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

ระยะที่ 3 เพื่อพัฒนาคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

ระยะที่ 1 เพื่อศึกษาองค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดการบริหารจัดการสถานศึกษา พอเพียงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

1. คำถามการวิจัย

องค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง มีอะไรบ้าง

2. วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาองค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

3. เป้าหมาย

องค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง

4. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้ทรงคุณวุฒิในการวิจัย จำนวน 5 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งมีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับองค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง

5. ระยะเวลาการวิจัย

1 เดือน (1 - 31 พฤษภาคม 2562)

6. สถานที่ทำการวิจัย

หน่วยงานที่ผู้ทรงคุณวุฒิสังกัด

7. วิธีดำเนินการวิจัย

7.1 ศึกษาวิเคราะห์เอกสารทางวิชาการ รายงานวิจัย บทความและข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงและยกย่ององค์ประกอบหลักและตัวชี้วัด

7.2 นำยกร่างองค์ประกอบหลักและตัวชี้วัด นำเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ซึ่งมีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับองค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงเพื่อสัมภาษณ์ แล้วสังเคราะห์เกี่ยวกับองค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง มีความเหมาะสมและเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด ประกอบด้วย

7.2.1 ผศ.ดร.ผดุงชาติ ยงดี อาจารย์ภาควิชามนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

7.2.2 ดร.พิเชษฐพงษ์ โคตรทอง ข้าราชการบำนาญ ผู้รับผิดชอบโครงการการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

7.2.3 ดร.อภิษฎารัตน์ ประราศรี ศึกษานิเทศก์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ผู้รับผิดชอบโครงการการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

7.2.4 ดร.สุภาพ ไชยทอง ศึกษานิเทศก์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ผู้รับผิดชอบโครงการการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

7.2.5 ดร.อัมพร กุลาเพ็ญ ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ผู้รับผิดชอบโครงการการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

7.3 นำองค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดมาปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิแล้วนำเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา และใช้ดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ให้คะแนน	+1	แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์
ให้คะแนน	0	ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์
ให้คะแนน	-1	ไม่เห็นด้วยว่าข้อคำถามนั้นวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

นำค่าคะแนนของผู้ทรงคุณวุฒิในแต่ละข้อคำถามมารวมกันเพื่อหาค่าความสอดคล้อง ถ้าดัชนีความสอดคล้องสูงกว่า 0.5 ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ ถ้าต่ำกว่านั้นต้องนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.60-1.00

ผู้วิจัยสร้างแบบประเมินชนิดมาตราส่วนประเมินโดยนำองค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดที่ผู้ทรงคุณวุฒิตามข้อ 7.3 มาสร้างแบบประเมินหาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ขององค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง

7.4 ยืนยันองค์ประกอบหลักและตัวชี้วัด โดยส่งแบบประเมินให้ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง ว่ามีความเหมาะสมและความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด โดยเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ แบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วยนักวิชาการ (Scholars) และนักปฏิบัติการ (Practitioners) ซึ่งมีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ดังนี้

7.4.1 นักวิชาการ (Scholars) ได้แก่

7.4.1.1 ผศ.ดร.พีระศักดิ์ วรรณิตร อาจารย์ภาควิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

7.4.1.2 ดร.สัมพันธ์ คำฝอย ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

7.4.2 นักปฏิบัติการ (Practitioners) ได้แก่

7.4.2.1 นายประจักษ์ พุฒพิมพ์ ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 คณะกรรมการประเมินศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

7.4.2.2 ดร.ธีรนนท์ ศรีชัย ข้าราชการบำนาญ คณะกรรมการประเมินศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

7.4.2.3 ว่าที่ ร.ต. พรเทพ โพธิ์พันธ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมพัฒนาการ ร้อยเอ็ด คณะกรรมการประเมินโรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

7.4.2.4 นายสิทธิชัย รัตนา ข้าราชการบำนาญ คณะกรรมการประเมินโรงเรียน ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

7.4.2.5 ดร.ฉลาด ปาโส ครูผู้รับผิดชอบโรงเรียนเชิงขวัญพิทยาคม โรงเรียน ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

8. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลตามแบบประเมิน มาแจกแจงความถี่ จากการตอบจากผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละ ท่าน แล้วนำมารวบรวมอย่างเป็นระบบเพื่อสะดวกในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

9. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลวิเคราะห์แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ขององค์ประกอบหลัก และตัวชี้วัดการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง โดยวิเคราะห์ระดับความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป นำผลการวิเคราะห์มา เปรียบเทียบกับเกณฑ์เพื่อแปลความหมายโดยประยุกต์เกณฑ์แปลความหมายจากบุญชม ศรีสะอาด (2545, น. 103) ดังนี้

9.1 ช่องความเหมาะสมขององค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดการบริหารจัดการสถานศึกษา พอเพียง มีความหมายตามช่วงค่าคะแนนบุญชม ศรีสะอาด (2546, น. 103 ดังนี้

4.51 – 5.00 หมายถึง มีความเหมาะสมมากที่สุด

3.51 – 4.50 หมายถึง มีความเหมาะสมมาก

2.51 – 3.50 หมายถึง มีความเหมาะสมปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อย

1.00 – 1.50 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

9.2 ช่องความเป็นไปได้ขององค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดการบริหารจัดการสถานศึกษา พอเพียง มีความหมายตามช่วงค่าคะแนนบุญชม ศรีสะอาด (2546, น. 103 ดังนี้

4.51 – 5.00 หมายถึง มีความเป็นไปได้มากที่สุด

3.51 – 4.50 หมายถึง มีความเป็นไปได้มาก

2.51 – 3.50 หมายถึง มีความเป็นไปได้ปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายถึง มีความเป็นไปได้น้อย

1.00 – 1.50 หมายถึง มีความเป็นไปได้น้อยที่สุด

เกณฑ์ที่ใช้ในการคัดเลือกองค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดการบริหารจัดการสถานศึกษาทั้งมิติความเหมาะสมและความเป็นไปได้ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป

10. ผลลัพธ์

ได้องค์ประกอบและตัวชี้วัดการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง

ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

1. คำถามการวิจัย

รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงมีลักษณะอย่างไร

2. วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

3. เป้าหมาย

รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง

4. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือผู้ทรงคุณวุฒิในการวิจัย ประกอบด้วยนักวิชาการ (Scholars) และนักปฏิบัติการ (Practitioners) โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 5 คน ซึ่งมีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับองค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง

5. สถานที่

ห้องประชุมพนม – วรินทร์ ศรีแสนปาง โรงเรียนสุวรรณภูมิพิทยไพศาล

6. ระยะเวลาดำเนินการ

1 กรกฎาคม 2562 - 30 กันยายน 2562 รวม 3 เดือน

7. วิธีดำเนินการวิจัย

7.1 ศึกษาดูงานโรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียน เชียงขวัญพิทยาคม อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ดและโรงเรียนโพนทองวิทยายน อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อศึกษารูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียง

7.2 สร้างแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Non-Structured Interview) ในการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง จากระยะที่ 1 ซึ่งมี ประเด็นหลักในถาถามดังนี้

7.2.1 รูปแบบบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง

7.2.2 องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง

7.2.3 ข้อคิดอื่นที่เกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง

7.3 นำยกร่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียงนำเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ซึ่งมีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับองค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง เพื่อสัมภาษณ์ วิพากษ์และเสนอแนะเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง มีความเหมาะสมและเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด ประกอบด้วย

7.3.1 ผศ.ดร.ผดุงชาติ ยงดี อาจารย์ภาควิชามานุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

7.3.2 ดร.พิเชษฐพงษ์ โคตรทอง ข้าราชการบำนาญ ผู้รับผิดชอบโครงการการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

7.3.3 ดร.อภิษฎารัตน์ ประราศรี ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ผู้รับผิดชอบโครงการการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

7.3.4 ดร.สุภาพ ไชยทอง ศึกษานิเทศก์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ผู้รับผิดชอบโครงการการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

7.3.5 ดร.อัมพร กุลาเพ็ญ ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ผู้รับผิดชอบโครงการการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

7.4 นำรูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียงมาปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหาและใช้ดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ให้คะแนน	+1	แน่ใจว่าข้อความวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์
ให้คะแนน	0	ไม่แน่ใจว่าข้อความวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์
ให้คะแนน	-1	ไม่เห็นด้วยว่าข้อความนั้นวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

นำค่าคะแนนของผู้ทรงคุณวุฒิในแต่ละข้อความมารวมกันเพื่อหาค่าความสอดคล้อง ถ้าดัชนีความสอดคล้องสูงกว่า 0.5 ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ ถ้าต่ำกว่านั้นต้องนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.60 – 1.00

7.5 ยืนยันรูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียงโดยสัมมนาของผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseur Ship) เพื่อระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงโดยเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ แบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วยนักวิชาการ (Scholars) และนักปฏิบัติการ (Practitioners) ซึ่งมีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ดังนี้

7.5.1 นักวิชาการ (Scholars) ได้แก่

7.5.1.1 ผศ.ดร.พีระศักดิ์ วรรณตร์ อาจารย์ภาควิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

7.5.1.2 ดร.สัมภาษณ์ คำผุย ศึกษาพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ผู้รับผิดชอบโครงการการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

7.5.2 นักปฏิบัติการ (Practitioners) ได้แก่

7.5.2.1 นายสิทธิชัย รัตนา ข้าราชการบำนาญ คณะกรรมการประเมินโรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

7.5.2.2 นายประวิณ เจริญสะอาด ผู้อำนวยการโรงเรียนเมืองสรวงวิทยา คณะกรรมการประเมินโรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

7.5.2.3 นายทิวา วรโยธา ผู้อำนวยการโรงเรียนเชิงขวัญพิทยาคม โรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

7.5.2.4 นางสาวนัตยา โยธาศิริ ครูผู้รับผิดชอบโรงเรียนโพนทองวิทยายน โรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

7.5.2.5 ดร.ฉลาด ปาโส ครูผู้รับผิดชอบโรงเรียนเชียงขวัญวิทยาคม โรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

8. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลตามแบบสอบถาม มาแจกแจงความถี่ จากการตอบจากผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละท่าน แล้วนำมารวบรวมอย่างเป็นระบบเพื่อสะดวกในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

9. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลวิเคราะห์แบบสอบถามความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง โดยวิเคราะห์ระดับความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป นำผลการวิเคราะห์และเปรียบเทียบกับเกณฑ์เพื่อแปลความหมายโดยประยุกต์เกณฑ์แปลความหมายจากบุญชม ศรีสะอาด (2545, น. 103) ดังนี้

9.1 ช่องความเหมาะสมขององค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง มีความหมายตามช่วงค่าคะแนนดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2546, น. 103)

4.51 – 5.00 หมายถึง มีความเหมาะสมมากที่สุด

3.51 – 4.50 หมายถึง มีความเหมาะสมมาก

2.51 – 3.50 หมายถึง มีความเหมาะสมปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อย

1.00 – 1.50 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

9.2 ช่องความเป็นไปได้ขององค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง มีความหมายตามช่วงค่าคะแนนดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2546, น. 103)

4.51 – 5.00 หมายถึง มีความเป็นไปได้มากที่สุด

3.51 – 4.50 หมายถึง มีความเป็นไปได้มาก

2.51 – 3.50 หมายถึง มีความเป็นไปได้ปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายถึง มีความเป็นไปได้น้อย

1.00 – 1.50 หมายถึง มีความเป็นไปได้น้อยที่สุด

เกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาทั้งมิติความเหมาะสมและความเป็นไปได้ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป

10. ผลลัพธ์

ได้รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

ระยะที่ 3 พัฒนาคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

1. คำถามการวิจัย

คู่มือการใช้รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงควรเป็นอย่างไร

2. วัตถุประสงค์

เพื่อประเมินคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

3. เป้าหมาย

คู่มือการใช้รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงมีความเหมาะสม

4. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือผู้ทรงคุณวุฒิในการวิจัย ประกอบด้วยนักวิชาการ (Scholars) และนักปฏิบัติการ (Practitioners) โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 5 คนที่ ซึ่งมีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับองค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง

5. ระยะเวลา

ใช้เวลาในการวิจัย 1 เดือน (1 - 30 กันยายน 2562)

6. สถานที่ทำการวิจัย

ห้องประชุมพนม – วรินทร์ ศรีแสนปาง โรงเรียนสุวรรณภูมิพิทยไพศาล

7. วิธดำเนินการวิจัย

7.1 ศึกษาวิเคราะห์เอกสารทางวิชาการ รายงานวิจัย บทความและข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของคู่มือ วิธีการสร้างคู่มือการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงและยกร่างคู่มือการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงและสร้างแบบสอบถาม

7.2 ยืนยันความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงโดยสัมมนาองผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseur Ship) เพื่อระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับคู่มือการแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงโดยเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่านแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วยนักวิชาการ (Scholars) และนักปฏิบัติการ (Practitioners) ซึ่งมีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ดังนี้

7.2.1 นักวิชาการ (Scholars) ได้แก่

7.2.1.1 ผศ.ดร.ผดุงชาติ ยงค์ อาจารย์ภาควิชามนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

7.2.1.2 ดร.สัมพันธ์ คำผุย ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ผู้รับผิดชอบโครงการการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

7.2.2 นักปฏิบัติการ (Practitioners) ได้แก่

7.2.2.1 นายสิทธิชัย รดา ข้าราชการบำนาญ คณะกรรมการประเมินโรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

7.2.2.2 นายประจักษ์ พุฒพิมพ์ ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 ผู้ประเมินศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

7.2.2.3 ดร.ธีรนนท์ ศรีชัย ข้าราชการบำนาญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 ผู้ประเมินศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

8. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลตามแบบประเมิน มาแจกแจงความถี่ จากการตอบของผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละท่านแล้วนำมารวบรวมอย่างเป็นระบบเพื่อสะดวกในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

9. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์จากแบบประเมินคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง โดยวิเคราะห์ระดับคุณภาพของคู่มือโดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป นำผลการวิเคราะห์มาเปรียบเทียบกับเกณฑ์เพื่อแปลความหมายโดยประยุกต์เกณฑ์แปลความหมายจากบุญชม ศรีสะอาด (2546, น. 103) ดังนี้

4.51 – 5.00 หมายถึง มีเหมาะสม/เป็นไปได้มากที่สุด

3.51 – 4.50 หมายถึง มีเหมาะสม/เป็นไปได้ดีมาก

2.51 – 3.50 หมายถึง มีเหมาะสม/เป็นไปได้ปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายถึง มีเหมาะสม/เป็นไปได้น้อย

1.00 – 1.50 หมายถึง มีเหมาะสม/เป็นไปได้ที่ต่ำสุด

เกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาทั้งมิติคุณภาพ ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป

10. ผลลัพธ์

ได้คู่มือการใช้รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

ผู้วิจัยได้สรุปขั้นตอนการวิจัย การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 สรุปขั้นตอนการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

คำถาม/ระยะการวิจัย	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	เครื่องมือวิจัย	ผลลัพธ์
คำถาม 1: องค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงมีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด ระยะที่ 1: ศึกษาองค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง	เพื่อศึกษาองค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27	1. ศึกษาเอกสาร/ทฤษฎี 2. สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 3. ยกร่างองค์ประกอบหลักและตัวชี้วัด การบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง 4. ยืนยันองค์ประกอบหลักและตัวชี้วัด การบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง	1. แบบสัมภาษณ์ 2. แบบประเมิน	ได้องค์ประกอบหลักและ ตัวชี้วัดการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 27
คำถาม 2: รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 27 เป็นอย่างไร ระยะที่ 2: เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง	เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27	1. ศึกษาเอกสาร/ทฤษฎี / ศึกษาดูงาน 2. สัมมนาอิงผู้ทรงคุณวุฒิ 3. สร้างรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง 4. นำเสนอรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความถูกต้อง 5. ยืนยันรูปแบบ	1. แบบสัมภาษณ์ 2. แบบสังเกต 3. แบบประเมิน	ได้รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 27 เหมาะสมและเป็นไปได้
คำถาม 3: คู่มือการใช้รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 เป็นอย่างไร ระยะที่ 3 พัฒนาคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง	เพื่อพัฒนาคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 27	1. ศึกษาเอกสาร/ทฤษฎี 2. สัมมนาอิงผู้ทรงคุณวุฒิ 3. สร้างคู่มือ 4. ยืนยันคู่มือ	1. แบบสัมภาษณ์ 2. แบบประเมิน	คู่มือการใช้รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 27 มีความเหมาะสม

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ได้ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1. ศึกษาองค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27
2. พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27
3. พัฒนาคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง

1. ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบหลักและตัวชี้วัด ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาและยกอ้างอิงองค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงและนำไป สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ (Expert Interview) จำนวน 5 คน เพื่อทำการวิพากษ์และเสนอแนะเกี่ยวกับองค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง มีความเหมาะสมและเป็นไปได้มากน้อยเพียงใดแล้วนำมาแจกแจงความถี่จากความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ผลการสังเคราะห์ดังนี้ แนวทางการบริหารสถานศึกษาพอเพียงประกอบด้วย 4 งานหลักคือ

1.1 ด้านการบริหารวิชาการ หมายถึง การบริหารจัดการงานวิชาการโดยการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้านได้แก่ หลักความพอประมาณ หลักเหตุผล หลักการสร้างภูมิคุ้มกันและหลักความรู้และหลักคุณธรรมมาบูรณาการกับการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องในกระบวนการจัด การเรียนรู้ทุกชั้น ทุกกลุ่มสาระอย่างครบถ้วนตามหลักความพอประมาณ ส่งเสริมการผลิตสื่อนวัตกรรมสอดคล้องกับวัฒนธรรมชาติของ ท้องถิ่นอย่างมีเหตุผลเลือกพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เป็นเสมือนภูมิคุ้มกัน ตนเองในชุมชนกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนชัดเจนตามหลักสูตรแกนกลาง โดยเน้นคุณธรรมนำความรู้ กำหนดกิจกรรมทางวิชาการให้สามารถยืดหยุ่นทันกับการเปลี่ยนแปลง มีนโยบาย เป้าหมายมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ส่งเสริมบุคลากรให้ เข้ารับการศึกษาอบรม จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่เน้นการนำคุณธรรมนำความรู้ไปใช้ในการดำเนินชีวิต พัฒนาแนวการแนะแนวการศึกษาต่อให้ผู้เรียนส่งเสริมให้จัดเนื้อหาสาระ กิจกรรมที่หลากหลายให้สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจของผู้เรียน

1.2 ด้านการบริหารงบประมาณ หมายถึง การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้านได้แก่ หลักความพอประมาณ หลักเหตุผล หลักการสร้างภูมิคุ้มกันและหลักความรู้และหลักคุณธรรม มาบูรณาการกับมาตรการการใช้ทรัพยากร การจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาที่มีการควบคุมภายใน และการบริหารความเสี่ยงด้านงบประมาณ กำหนดแผนงานกลยุทธ์ในการบริหารงบประมาณโดยมุ่งเน้นที่ผู้เรียนเป็นหลักบริหารจัดการงบประมาณอย่างมีเหตุผลแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลการใช้งบประมาณ พัฒนาผู้ปฏิบัติงานด้านงบประมาณให้มีความรู้ใช้หลักการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ การงบประมาณ ความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ผู้บริหารงบประมาณมีความเป็นธรรมในการจัดสรรงบประมาณ

1.3 ด้านการบริหารงานบุคคล หมายถึง การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน ได้แก่ หลักความพอประมาณ หลักเหตุผล หลักการสร้างภูมิคุ้มกัน หลักความรู้และหลักคุณธรรม มาบูรณาการกับการส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษาให้ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่สังคม ดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณจัดสรรงบประมาณตามความจำเป็นกำหนดหน้าที่ผู้รับผิดชอบ ในกิจกรรมของโรงเรียนอย่างชัดเจน มีการวางแผนกรอบอัตรากำลังของสถานศึกษาให้พอดีกับปริมาณงาน ส่งเสริมเผยแพร่ ความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงผ่านสื่อที่หลากหลาย ส่งเสริมให้บุคลากรมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์อย่างมีวิสัยทัศน์มีการกำหนดระเบียบใน

องค์กรที่ส่งเสริมความมีวินัย กำกับติดตามผลการดำเนินงานของโครงการ/กิจกรรม และประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษาเป็นไปอย่างบริสุทธิ์ยุติธรรมตรวจสอบได้

1.4 ด้านการบริหารทั่วไป หมายถึง การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน ได้แก่หลักความพอประมาณ หลักเหตุผล หลักการสร้างภูมิคุ้มกัน หลักความรู้และหลักคุณธรรม มาบูรณาการการบริหารที่มีการจัดองค์กร โครงสร้าง ระบบการบริหารงานที่ปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ มีการวางแผนที่เน้นความคุ้มค่าและผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก ประชุมเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับมาตรการความปลอดภัยทุกครั้งก่อนปฏิบัติงานตามแผน บริหารการปรับสภาพภูมิทัศน์ให้ร่มรื่นน่าอยู่ บริหารอาคารสถานที่ในสถานศึกษาอย่างปลอดภัย บริหารจัดสรรสื่อการเรียนการสอนเกี่ยวกับเทคโนโลยีให้ได้ประโยชน์สูงสุด ส่งเสริมครูผู้สอนให้จัดระบบข้อมูลสารสนเทศเป็นปัจจุบันทันต่อการใช้งาน ส่งเสริมความรู้ในการใช้บริการเทคโนโลยีสารสนเทศทุกรูปแบบที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ให้คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมรับผิดชอบการบริหารจัดการสถานศึกษาบริหารจัดการวัสดุครุภัณฑ์ให้เป็นไปตามความต้องการของบุคลากร

2. ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เกี่ยวกับองค์ประกอบหลักการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงดังนี้

“...การบริหารจัดการในโรงเรียนมีทั้งหมด 4 ด้านประกอบด้วย 1) ด้านวิชาการงาน วิชาการถือได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปยังสถานศึกษาดำเนินการต่าง ๆ ได้อย่างอิสระ สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น สามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ มีการวัดผลประเมินผลเพื่อความก้าวหน้า รวมทั้งการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) ด้านงบประมาณในการบริหารจัดการมีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ และบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานให้มีการจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา 3) ด้านบุคลากร เป็นภารกิจสำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษา เพื่อดำเนินการด้านการบริหารงานบุคคลให้เกิดความรวดเร็ว และคล่องตัว อย่างอิสระภายใต้กฎหมาย ระเบียบของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ ความสามารถ มีขวัญกำลังใจ 4) ด้านการบริหารทั่วไป เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารองค์กร ให้บริการบริหารงานอื่น ๆ มีคุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีบทบาทหลักในการประสานงานส่งเสริม สนับสนุน และการ

อำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการให้บริการการศึกษาทุกรูปแบบ มุ่งพัฒนาให้ใช้มีการใช้ นวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ส่งเสริมในการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ตามหลักการบริหารงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก ตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชนและองค์กรที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล...”

(คนที่ 1 ผู้ทรงคุณวุฒิ, สัมภาษณ์, 1 กันยายน 2562)

“... การบริหารและการจัดการสถานศึกษาเป็นกระบวนการในการทำงานโดยมีผู้บริหาร สถานศึกษาปฏิบัติภารกิจอย่างเป็นระบบในสถานศึกษาที่ดำเนินการ การบริหารงานในสถานศึกษา เป็นกระบวนการดำเนินงานของกลุ่มผู้บริหารเพื่อต้องการพัฒนาหรือให้บริการทางการศึกษาแก่ สมาชิกในสังคม ให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญที่มี บทบาทและมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่ องค์กรได้กำหนดไว้และสามารถบริการทางการศึกษาแก่สังคมได้เป็นอย่างดีสามารถแบ่งงานออกเป็น 4 งานคือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคลและ ด้าน การบริหารงานทั่วไป...”

(คนที่ 2 ผู้ทรงคุณวุฒิ, สัมภาษณ์, 1 กันยายน 2562)

“...การบริหารสถานศึกษาเป็นบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารที่จะต้องศึกษาบริบทของสถานศึกษา เพื่อกำหนดโครงสร้างการบริหารในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนไปสู่จุดหมายที่สถานศึกษา กำหนดได้ อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งประกอบด้วย งานวิชาการ งบประมาณ งานบุคคล งานบริหารทั่วไป งานนโยบาย งาน ชุมชนและภาคีเครือข่าย งานธุรการ งานกิจการนักเรียน งานอาคารสถานที่ งานบริการ การเงินและพัสดุ งาน แผนงานและงานการประกันคุณภาพ โดยเป้าหมายคือ การพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน...”

(คนที่ 3 ผู้ทรงคุณวุฒิ, สัมภาษณ์, 1 กันยายน 2562)

“... การบริหารสถานศึกษา เป็นภารกิจหลักของผู้บริหารที่จะต้องกำหนดแบบแผนวิธีการ ขั้นตอนต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานไว้อย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับธรรมชาติของสถานศึกษา โดยผู้บริหาร สถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมีอิทธิพลต่อบุคลากรภายในมีบทบาทต่อ การกำหนดทิศทาง นโยบาย และนำพาสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จและบรรลุเป้าหมายคุณภาพการศึกษานั้น

คือ ผู้เรียนที่มีคุณภาพ โดยกำหนดขอบข่ายงานและพรรณนางานดังนี้ งานนโยบาย งานธุรการ งานวิชาการ งานงบประมาณ งานบุคลากร งานบริหารทั่วไปและงานชุมชนและภาคีเครือข่าย...”

(คนที่ 4 ผู้ทรงคุณวุฒิ, สัมภาษณ์, 2 กันยายน 2562)

“... การบริหารเป็นกระบวนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ซึ่งต้องมีการวางแผน การปฏิบัติ การประเมินผลและนำผลไปปรับปรุงพัฒนา เพื่อนำไปสู่ประสิทธิภาพและประสิทธิผล ในการดำเนินงานการบริหารงาน โดยสถานศึกษาเป็นผู้กำหนดโครงสร้างในการการบริหารไว้อย่างชัดเจนครอบคลุมทุกงานเช่น งานธุรการ งานวิชาการ การงบประมาณ งานบุคคล งานบริการ งานกิจการนักเรียนและงานบริหารทั่วไป เพื่อที่จะพัฒนาสถานศึกษาสู่คุณภาพต่อไป...”

(คนที่ 5 ผู้ทรงคุณวุฒิ, สัมภาษณ์, 2 กันยายน 2562)

ผู้วิจัยได้นำผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ มาสังเคราะห์ความถี่ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 สังเคราะห์ความถี่องค์ประกอบหลักการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง

องค์ประกอบหลัก	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					ความถี่
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	
การบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง	1	2	3	4	5	
ด้านการบริหารงานวิชาการ	/	/	/	/	/	5
ด้านการบริหารงานงบประมาณ	/	/	/	/	/	5
ด้านการบริหารงานบุคคล	/	/	/	/	/	5
ด้านการบริหารงานบริหารทั่วไป	/	/	/	/	/	5
ด้านนโยบาย	-	-	/	/	/	3
ด้านชุมชนและภาคีเครือข่าย	/	/	-	-	-	2
ด้านการบริหารธุรการ	/	-	/	-	-	2
ด้านกิจการนักเรียน	/	-	-	-	-	1

(ต่อ)

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

องค์ประกอบหลัก	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					ความถี่
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	
องค์ประกอบหลัก การบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง	1	2	3	4	5	ความถี่
ด้านอาคารสถานที่	-	/	-	-	-	1
ด้านชุมชนและภาคีเครือข่าย	/	-	/	-	/	3
ด้านการบริการ	-	-	/	-	-	1
ด้านการเงินและพัสดุ	-	/	-	-	-	1
ด้านแผนงานและการประกันคุณภาพ	/	-	-	-	-	1

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบหลักการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง เรียงลำดับสำคัญจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานบริหารทั่วไป มีค่าความถี่ = 5

ผู้วิจัยได้นำวิเคราะห์ผลจากการสัมภาษณ์ เพื่อกำหนดองค์ประกอบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงได้ดังนี้ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานบริหารทั่วไป

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เกี่ยวกับตัวชี้วัดแต่ละองค์ประกอบหลักในการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงดังนี้

“... ตัวชี้วัดขององค์ประกอบหลักในการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงประกอบด้วย

1. องค์ประกอบด้านบุคคล มีตัวชี้วัดดังนี้ การแสวงหาบุคลากร การบำรุงรักษาบุคลากร การพัฒนาบุคลากรและการให้บุคลากรพ้นจากงาน

2. องค์ประกอบด้านวิชาการ มีตัวชี้วัดดังนี้ งานหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ งานวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน งานทะเบียนนักเรียน งานพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา งานแนะแนวการศึกษา งานพัฒนาแหล่งเรียนรู้ งานแผนงาน และสารสนเทศ ฝ่ายงานสำนักงานฝ่ายบริหารวิชาการ

3. องค์ประกอบด้านงบประมาณ มีตัวชี้วัดดังนี้ งานจัดทำและเสนอของบประมาณ งานจัดสรรงบประมาณ งานตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน งานระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา งานบริหารการเงิน งานการบริหารบัญชี และงานการบริหารพัสดุและสินทรัพย์

4. องค์ประกอบด้านบริหารทั่วไป มีตัวชี้วัดดังนี้ งานดำเนินงานธุรการงานเลขานุการ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศการประสานและ พัฒนาเครือข่ายองค์กร การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร งานเทคโนโลยีสารสนเทศการ ส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากรและ บริหารทั่วไป การดูแลอาคารสถานที่และ สภาพแวดล้อม การทำสำมะโนผู้เรียนการรับนักเรียนการส่งเสริมประสานงานการจัดการศึกษาใน ระบบ นอกระบบ ตามอัธยาศัย การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา การส่งเสริมงานกิจการนักเรียน งานประชาสัมพันธ์งานการศึกษา การส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษางานประสานราชการกับเขตพื้นที่ การศึกษาและหน่วยงานอื่น การจัดระบบการควบคุมภายในองค์กรงานบริการสาธารณะ...”

(คนที่ 1 ผู้ทรงคุณวุฒิ, สัมภาษณ์, 2 กันยายน 2562)

“... ตัวชี้วัดขององค์ประกอบหลักในการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงประกอบด้วย

1. องค์ประกอบด้านการบริหารงานวิชาการ มีตัวชี้วัด 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การพัฒนาการเรียนการสอน 3) การวัดผลประเมินผล 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) การพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา 6) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 7) การนิเทศการศึกษา 8) การแนะแนวการศึกษา 9) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน 10) การส่งเสริมความรู้ด้าน วิชาการแก่ชุมชน และ 11) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่ จัดการศึกษา

2. องค์ประกอบด้านการบริหารงานงบประมาณ มีตัวชี้วัด ประกอบด้วย 1) การจัดทำและ เสนอของบประมาณ 2) การจัดสรรงบประมาณ 3) การตรวจสอบติดตามประเมินผลและรายงานผลการใช้ เงินและผลการดำเนินงาน 4) การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา 5) การบริหารการเงิน 6) การบริหารบัญชีและ 7) การบริหารพัสดุและสินทรัพย์

3. องค์ประกอบด้านการบริหารงานบุคคล มีตัวชี้วัด ประกอบด้วย 1) การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง 2) การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง 3) การพัฒนาบุคลากรปฏิบัติราชการ 4) วินัยและการรักษาวินัยและ 5) การออกจากราชการ

4. องค์ประกอบ ด้านการบริหารงานบริหารทั่วไป มีตัวชี้วัดประกอบด้วย 1) การดำเนินงานธุรการ 2) งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) งานพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ 4) การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา 5) งานพัฒนาองค์กร 6) งานเทคโนโลยีสารสนเทศ 7) การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม 8) การจัดทำสำมะโนผู้เรียนและการรับนักเรียน 9) การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา 10) งานส่งเสริมงานกิจการนักเรียน 11) การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา 12) การจัดระบบการควบคุมในหน่วยงานและ 13) การบริการสาธารณะ...”

(คนที่ 2 ผู้ทรงคุณวุฒิ, สัมภาษณ์, 2 กันยายน 2562)

“... ตัวชี้วัดขององค์ประกอบหลักในการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงประกอบด้วย

1. องค์ประกอบด้านการบริหารงานวิชาการ มีตัวชี้วัด 1) งานพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) งานพัฒนาเรียนการสอน 3) งานวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน 4) งานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) งานสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี 6) งานพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 7) งานนิเทศภายใน 8) งานแนะแนวการศึกษา 9) งานระบบการประกันคุณภาพภายใน

2. องค์ประกอบด้านการบริหารงานงบประมาณ มีตัวชี้วัด ประกอบด้วย 1) งานจัดทำและเสนอขอของบประมาณ 2) งานจัดสรรงบประมาณ 3) งานตรวจสอบติดตามประเมินผลและรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน 4) งานระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา 5) งานบริหารการเงิน 6) งานบริหารบัญชีและ 7) งานบริหารพัสดุและสินทรัพย์

3. องค์ประกอบด้านการบริหารงานบุคคล มีตัวชี้วัด ประกอบด้วย 1) งานวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง 2) งานสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง 3) งานเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ 4) งานวินัยและการรักษาวินัยและ 5) การออกจากราชการ

4. องค์ประกอบ ด้านการบริหารงานบริหารทั่วไป มีตัวชี้วัดประกอบด้วย 1) งานดำเนินงานธุรการ 2) งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) งานพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ 4) งานประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา 5) งานจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร 6) งานเทคโนโลยีสารสนเทศ 7) งานดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม 8) งานจัดทำสำมะโน

ผู้เรียนและการรับนักเรียน 9) งานส่งเสริมประสานงานการศึกษาในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย
 10) งานระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษ 11) งานส่งเสริมงานกิจการนักเรียน 12) งานประชาสัมพันธ์และ
 13)การจัดระบบการควบคุมในหน่วยงาน...”

(คนที่ 3 ผู้ทรงคุณวุฒิ, สัมภาษณ์, 2 กันยายน 2562)

“... ตัวชี้วัดขององค์ประกอบหลักในการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงประกอบด้วย

1. องค์ประกอบด้านงานวิชาการ ประกอบด้วย 1) งานหลักสูตรและการนำหลักสูตรไป
 ใช้ 2) งานการจัดการเรียนการสอน 3) งานการนิเทศภายใน 4) งานการวัดและประเมินผล 5) งานสื่อ
 การเรียนการสอนและ 6) งานห้องสมุด

2. องค์ประกอบด้านงานงบประมาณ ประกอบด้วยงานจัดทำและเสนอขอของบประมาณ
 งานจัดสรรงบประมาณ งานตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการใช้เงินและผลการ
 ดำเนินงาน งานระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา งานบริหารการเงิน งานการบริหารบัญชี
 และงานการบริหารพัสดุและสินทรัพย์

3. องค์ประกอบด้านงานบุคคล ประกอบด้วย การแสวงหาบุคลากร การบำรุงรักษา
 บุคลากรการพัฒนาบุคลากรและการให้บุคลากรพ้นจากงาน

4. องค์ประกอบด้านงานบริหารทั่วไป ประกอบด้วย งานดำเนินงานธุรการงาน
 เลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศการ
 ประสานและพัฒนาเครือข่ายองค์กร การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร งานเทคโนโลยี
 สารสนเทศการส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากรและ บริหารทั่วไป การดูแลอาคาร
 สถานที่และสภาพแวดล้อม การทำสำมะโนผู้เรียนการรับนักเรียน การส่งเสริมประสานงานการจัด
 การศึกษาในระบบ และนอกระบบ การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา การส่งเสริมงานกิจการนักเรียน
 งานประชาสัมพันธ์ การประสานงานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงานและการ
 จัดระบบการควบคุมภายในองค์กรงานบริการสาธารณะ...”

(คนที่ 4 ผู้ทรงคุณวุฒิ, สัมภาษณ์, 3 กันยายน 2562)

“... ตัวชี้วัดขององค์ประกอบหลักในการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงประกอบด้วย

1. องค์ประกอบด้านงานวิชาการ มีตัวชี้วัด ประกอบด้วย 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การพัฒนาการเรียนการสอน 3) การวัดผลประเมินผล 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) การพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา 6) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 7) การนิเทศการศึกษา 8) การแนะแนวการศึกษา 9) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน 10) การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชนและ 11) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่องค์กรหน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

2. องค์ประกอบด้านการทำงานบุคคล มีตัวชี้วัด ประกอบด้วย 1) งานวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง 2) งานสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง 3) งานเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ 4) งานวินัยและการรักษาวินัยและ 5) การออกจากราชการ

3. องค์ประกอบด้านการทำงานงบประมาณมีตัวชี้วัด ประกอบด้วย 1) งานจัดทำและเสนอของบประมาณ 2) งานจัดสรรงบประมาณ 3) งานตรวจสอบติดตามประเมินผลและรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน 4) งานระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา 5) งานบริหารการเงิน 6) งานบริหารบัญชีและ 7) งานบริหารพัสดุและสินทรัพย์

4. องค์ประกอบด้านการทำงานบริหารทั่วไป มีตัวชี้วัด ประกอบด้วย 1) การดำเนินงานธุรการ 2) งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) งานพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ 4) การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา 5) การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร 6) งานเทคโนโลยีสารสนเทศ 7) การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม 8) การจัดทำสำมะโนผู้เรียนและการรับนักเรียน 9) การส่งเสริมประสานงานการศึกษาในระบบ นอกในระบบและตามอัธยาศัย 10) การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา 11) งานส่งเสริมงานกิจการนักเรียน 12) การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา 13) การส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบัน สังคมอื่นที่จัดการศึกษา 14) การจัดระบบการควบคุมในหน่วยงานและ 15) การบริการสาธารณะ ...”

(คนที่ 5 ผู้ทรงคุณวุฒิ, สัมภาษณ์, 3 กันยายน 2562)

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและแจกแจงความถี่องค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 สังเคราะห์ความถี่องค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง

องค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง	ความถี่
องค์ประกอบที่ 1 ด้านการบริหารงานวิชาการ	
1. งานพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	5
2. งานพัฒนาการเรียนการสอน	5
3. งานวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน	5
4. งานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	5
5. งานพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา	4
6. งานพัฒนาแหล่งเรียนรู้	5
7. งานนิเทศการศึกษา	4
8. งานแนะแนวการศึกษา	4
9. งานพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา	4
10. งานส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน	4
11. งานประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น	4
12. งานส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคลครอบครัวองค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา	4
องค์ประกอบที่ 2 ด้านการบริหารงานงบประมาณ	
1. งานจัดทำและเสนอของบประมาณ	5
2. งานจัดสรรงบประมาณ	5
3. งานตรวจสอบติดตามประเมินผลและรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน	5
4. งานระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา	5
5. งานบริหารการเงิน	5

(ต่อ)

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

องค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง	ความถี่
6. งานบริหารบัญชี	5
7. งานการบริหารพัสดุและสินทรัพย์	5
องค์ประกอบที่ 3 ด้านการบริหารงานบุคคล	
1. งานวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง	5
2. งานสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง	5
3. งานเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ	5
4. งานวินัยและการรักษาวินัย	5
5. งานการออกจากราชการ	5
องค์ประกอบที่ 4 ด้านการบริหารงานบริหารทั่วไป	
1. งานดำเนินงานธุรการ	5
2. งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	5
3. งานพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ	5
4. งานจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร	5
5. งานเทคโนโลยีสารสนเทศ	5
6. งานดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม	5
7. งานจัดทำสำมะโนผู้เรียนและการรับนักเรียน	5
8. งานส่งเสริมประสานงานการศึกษาในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย	4
9. งานระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา	4
10. งานส่งเสริมงานกิจการนักเรียน	5
11. งานประชาสัมพันธ์	5
12. งานส่งเสริมสนับสนุนประสานงานของบุคคลชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบัน	4
13. งานจัดระบบการควบคุมในหน่วยงาน	4
14. งานบริการสาธารณะ	5

ผู้วิจัยได้นำผลวิเคราะห์จากการสัมภาษณ์เพื่อกำหนดองค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง โดยผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 ท่าน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวชี้วัดการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง ดังนี้

1. ด้านการบริหารงานวิชาการ ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ข้อสรุปว่า การบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย 1) งานพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) งานพัฒนาการเรียนการสอน 3) งานวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน 4) งานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) งานพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา 6) งานพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 7) งานนิเทศการศึกษา 8) งานแนะแนวการศึกษา 9) งานพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา 10) งานส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน 11) งานประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่นและ 12) งานการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคลครอบครัวองค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

2. ด้านการบริหารงานงบประมาณ ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ข้อสรุปว่าการบริหารงานงบประมาณ ประกอบด้วย 1) งานจัดทำและเสนอของบประมาณ 2) งานจัดสรรงบประมาณ 3) งานตรวจสอบติดตามประเมินผลและรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน 4) งานระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา 5) งานบริหารการเงิน 6) งานบริหารบัญชีและ 7) งานการบริหารพัสดุและสินทรัพย์

3. ด้านการบริหารงานบุคคล ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ข้อสรุปว่า การบริหารงานบุคคล ประกอบด้วย 1) งานวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง 2) งานสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง 3) งานเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ 4) งานวินัยและการรักษาวินัยและ 5) งานการออกจากราชการ

4. ด้านการบริหารงานบริหารทั่วไป ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ข้อสรุปว่า การบริหารงานบริหารทั่วไป ประกอบด้วย 1) งานดำเนินงานธุรการ 2) งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) งานพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ 4) งานจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์การ 5) งานเทคโนโลยีสารสนเทศ 6) งานดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม 7) งานจัดทำสำมะโนผู้เรียนและการรับนักเรียน 8) งานส่งเสริมประสานงานการศึกษาในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย 9) งานระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา 10) งานส่งเสริมงานกิจการนักเรียน 11) งานประชาสัมพันธ์งานการศึกษา 12) งานส่งเสริมสนับสนุนประสานงานของบุคคลชุมชนองค์กร หน่วยงานและสถาบัน 13) งานจัดระบบการควบคุมในหน่วยงานและ 14) งานบริการสาธารณะ

ขั้นตอนที่ 2 ร่างองค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง ผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงตามขั้นตอนที่ 1 มาสร้างแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา ความเหมาะสมขององค์ประกอบ ตัวชี้วัด ใช้ดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence) ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 ท่านพิจารณาองค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง มีความเหมาะสมมีค่าเท่ากับ 1.00 ดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิความเหมาะสมองค์ประกอบหลักและตัวชี้วัด
การบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง

องค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดการบริหารจัดการ สถานศึกษาพอเพียง	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	
องค์ประกอบที่ 1 ด้านการบริหารงานวิชาการ						
1. งานพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	5
2. งานพัฒนาการเรียนการสอน	+1	+1	+1	+1	+1	5
3. งานวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	5
4. งานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	5
5. งานพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	5
6. งานพัฒนาแหล่งเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	5
7. งานนิเทศการศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	5
8. งานแนะแนวการศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	5
9. งานพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	5
10. งานส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน	+1	+1	+1	+1	+1	5
11. งานประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการ กับสถานศึกษาอื่น	0	0	0	+1	+1	2

(ต่อ)

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

องค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดการบริหารจัดการ สถานศึกษาพอเพียง	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	
12. งานการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่ บุคคลรอบคร้วองค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่ จัดการศึกษา	0	0	0	0	+1	1
ข้อเสนอแนะ ผู้ทรงคุณวุฒิให้ปรับ ข้อ 7 งานนิเทศการศึกษา เป็น งานนิเทศภายใน และตัดข้อ 11 งานประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่นและข้อ12 งานประสานความ ร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับ						
องค์ประกอบที่ 2 ด้านการบริหารงานงบประมาณ						
1. งานจัดทำและเสนอของงบประมาณ	+1	+1	+1	+1	+1	5
2. งานจัดสรรงบประมาณ	0	0	0	+1	+1	2
3. งานตรวจสอบติดตามประเมินผลและรายงานผล การใช้เงินและผลการดำเนินงาน	+1	+1	+1	+1	+1	5
4. งานระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	5
5. งานบริหารการเงิน	+1	+1	+1	+1	+1	5
6. งานบริหารบัญชี	+1	+1	+1	+1	+1	5
7. งานการบริหารพัสดุและสินทรัพย์	+1	+1	+1	+1	+1	5
ข้อเสนอแนะ ผู้ทรงคุณวุฒิให้ปรับ ข้อ 1 งานจัดทำและเสนอของงบประมาณ เป็น งานจัดทำ เสนอขอและจัดสรร งบประมาณ และให้ตัดข้อ 2 งานจัดสรรงบประมาณ และปรับข้อ 3 งานตรวจสอบติดตามประเมินผลและรายงานผล การใช้เงินและผลการดำเนินงาน เป็นงานตรวจสอบติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงานงบประมาณ						
องค์ประกอบที่ 3 ด้านการบริหารงานบุคคล						
1. งานวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง	+1	+1	+1	+1	+1	5

(ต่อ)

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

องค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดการบริหารจัดการ สถานศึกษาพอเพียง	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	
2. งานสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง	0	+1	0	0	+1	2
3. งานเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ	+1	0	0	0	+1	2
4. งานวินัยและการรักษาวินัย	+1	+1	+1	+1	+1	5
5. งานการออกจากราชการ	+1	+1	+1	+1	+1	5
ข้อเสนอแนะ ผู้ทรงคุณวุฒิให้ปรับ ข้อ 2 งานสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง เป็น งานพัฒนาบุคลากรและ ข้อ 3 งานเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ เป็น งานสร้างขวัญกำลังใจบุคลากร						
องค์ประกอบที่ 4 ด้านการบริหารงานบริหารทั่วไป						
1. งานดำเนินงานธุรการ	+1	+1	+1	+1	+1	5
2. งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	+1	+1	+1	+1	+1	5
3. งานพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ	+1	+1	+1	+1	+1	5
4. งานจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร	+1	+1	+1	+1	+1	5
5. งานเทคโนโลยีสารสนเทศ	+1	+1	+1	+1	+1	5
6. งานดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม	+1	+1	+1	+1	+1	5
7. งานจัดทำสำมะโนผู้เรียนและการรับนักเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	
8. งานส่งเสริมประสานงานการศึกษาในระบบ นอกระบบและ ตามอัธยาศัย	+1	+1	+1	+1	+1	5
9. งานระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา	0	0	0	0	0	0
10. งานส่งเสริมงานกิจการนักเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	5
11. งานประชาสัมพันธ์	+1	+1	+1	+1	+1	5

(ต่อ)

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

องค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดการบริหารจัดการ สถานศึกษาพอเพียง	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	
12. งานส่งเสริมสนับสนุนประสานงานของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบัน	0	+1	0	0	0	1
13. งานจัดระบบการควบคุมในหน่วยงาน	+1	+1	+1	+1	+1	5
14. งานบริการสาธารณะ	+1	+1	+1	+1	+1	5

ข้อเสนอแนะ ผู้ทรงคุณวุฒิให้ตัดข้อ 4 งานจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร ข้อ 8 งานส่งเสริมประสานงาน
การศึกษาในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัยข้อ 9 งานระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาและข้อ 12 งานส่งเสริม
สนับสนุนประสานงานของบุคคลชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบัน

ขั้นตอนที่ 3 ยืนยันองค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง ผู้วิจัย
ได้นำองค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง จากขั้นตอนที่ 2 มาสร้าง
แบบประเมินเพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 ท่าน พิจารณาความเหมาะสมและความเป็นไปได้
ปรากฏผลดังตารางที่ 4.4 – 4.7

ตารางที่ 4.4 ผลการยืนยันองค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง
ของผู้ทรงคุณวุฒิต่อองค์ประกอบที่ 1 ด้านการบริหารงานวิชาการ

องค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดการ บริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	S.D	แปลผล	\bar{X}	S.D	แปลผล
องค์ประกอบที่ 1 ด้านการบริหารงาน วิชาการ						
1. งานพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.71	0.49	มากที่สุด	4.71	0.49	มากที่สุด
2. งานพัฒนาการเรียนการสอน	4.86	0.38	มากที่สุด	4.71	0.49	มากที่สุด
3. งานวัดผลประเมินผลและเทียบโอน ผลการเรียน	4.86	0.38	มากที่สุด	4.57	0.53	มากที่สุด
4. งานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษา	4.71	0.49	มากที่สุด	4.71	0.49	มากที่สุด
5. งานพัฒนาสื่อนวัตกรรมและ เทคโนโลยีทางการศึกษา	4.86	0.38	มากที่สุด	4.86	0.38	มากที่สุด
6. งานพัฒนาแหล่งเรียนรู้	4.86	0.38	มากที่สุด	4.57	0.53	มากที่สุด
7. งานนิเทศภายใน	4.86	0.38	มากที่สุด	4.57	0.53	มากที่สุด
8. งานแนะแนวการศึกษา	4.86	0.38	มากที่สุด	4.57	0.53	มากที่สุด
9. งานพัฒนาระบบการประกัน คุณภาพการศึกษา	4.86	0.38	มากที่สุด	4.57	0.53	มากที่สุด
10. งานส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ ชุมชน	4.57	0.53	มากที่สุด	4.57	0.53	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า องค์ประกอบที่ 1 ทุกตัวชี้วัด มีความเหมาะสม และความเป็นไปได้อาจมีค่าเฉลี่ย 3.51 ขึ้นไป และอยู่ในระดับมากที่สุดทุกตัวชี้วัด

ตารางที่ 4.5 ผลการยืนยันองค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง
ของผู้ทรงคุณวุฒิต่อองค์ประกอบที่ 2 ด้านการบริหารงานงบประมาณ

องค์ประกอบหลักและตัวชี้วัด การบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	S.D	แปลผล	\bar{X}	S.D	แปลผล
องค์ประกอบที่ 2 ด้านการบริหารงาน งบประมาณ						
1. งานจัดทำ เสนอขอและจัดสรร งบประมาณ	4.57	0.53	มากที่สุด	4.86	0.38	มากที่สุด
2. งานตรวจสอบติดตามประเมินผลและ รายงานผลการดำเนินงานงบประมาณ	4.71	0.49	มากที่สุด	4.86	0.38	มากที่สุด
3. งานระดมทรัพยากรและการลงทุน เพื่อการศึกษา	4.86	0.38	มากที่สุด	4.86	0.38	มากที่สุด
4. งานบริหารการเงิน	4.86	0.38	มากที่สุด	4.86	0.38	มากที่สุด
5. งานบริหารบัญชี	4.86	0.38	มากที่สุด	4.86	0.38	มากที่สุด
6. งานการบริหารพัสดุและสินทรัพย์	4.86	0.38	มากที่สุด	4.86	0.38	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นเพื่อยืนยันองค์ประกอบที่ 2 ทุกตัวชี้วัด
มีความเหมาะสม และความเป็นไปได้อีกมีค่าเฉลี่ย 3.51 ขึ้นไป และอยู่ในระดับมากที่สุดทุกตัวชี้วัด

ตารางที่ 4.6 ผลการยืนยันองค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงของผู้ทรงคุณวุฒิต่อองค์ประกอบที่ 3 ด้านการบริหารงานบุคคล

องค์ประกอบหลักและตัวชี้วัด การบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	S.D	แปลผล	\bar{X}	S.D	แปลผล
องค์ประกอบที่ 3 ด้านการบริหารงานบุคคล						
1. งานวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง	4.86	0.38	มากที่สุด	4.71	0.49	มากที่สุด
2. งานพัฒนาบุคลากร	4.71	0.49	มากที่สุด	4.86	0.38	มากที่สุด
3. งานสร้างขวัญกำลังใจบุคลากร	4.57	0.53	มากที่สุด	4.57	0.53	มากที่สุด
4. งานวินัยและการรักษาวินัย	4.86	0.38	มากที่สุด	4.86	0.38	มากที่สุด
5. งานการออกจากราชการ	4.71	0.49	มากที่สุด	4.86	0.38	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นเพื่อยืนยันองค์ประกอบที่ 3 ทุกตัวชี้วัดมีความเหมาะสม และความเป็นไปได้อาจมีค่าเฉลี่ย 3.51 ขึ้นไป และอยู่ในระดับมากที่สุดทุกตัวชี้วัด

ตารางที่ 4.7 ผลการยืนยันองค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงของผู้ทรงคุณวุฒิต่อองค์ประกอบที่ 4 ด้านการบริหารงานบริหารทั่วไป

องค์ประกอบหลักและตัวชี้วัด	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	S.D	แปลผล	\bar{X}	S.D	แปลผล
การบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง						
องค์ประกอบที่ 4 ด้านการบริหารงานบริหารทั่วไป						
1. งานดำเนินงานธุรการ	4.86	0.38	มากที่สุด	4.86	0.38	มากที่สุด
2. งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	4.86	0.38	มากที่สุด	4.86	0.38	มากที่สุด
3. งานพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ	4.71	0.49	มากที่สุด	4.71	0.49	มากที่สุด
4. งานเทคโนโลยีสารสนเทศ	4.71	0.49	มากที่สุด	4.86	0.38	มากที่สุด
5. งานดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม	4.86	0.38	มากที่สุด	4.86	0.38	มากที่สุด
6. งานจัดทำสำมะโนผู้เรียนและการรับนักเรียน	4.86	0.38	มากที่สุด	4.86	0.38	มากที่สุด
7. งานส่งเสริมงานกิจการนักเรียน	4.86	0.38	มากที่สุด	4.86	0.38	มากที่สุด
8. งานประชาสัมพันธ์	4.71	0.49	มากที่สุด	4.86	0.38	มากที่สุด
9. งานจัดระบบการควบคุมในหน่วยงาน	4.86	0.38	มากที่สุด	4.86	0.38	มากที่สุด
10. งานบริการสาธารณะ	4.71	0.49	มากที่สุด	4.86	0.38	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นเพื่อยืนยันองค์ประกอบที่ 4 ทุกตัวชี้วัดมีความเหมาะสม และความเป็นไปได้อาจเฉลี่ย 3.51 ขึ้นไปและอยู่ในระดับมากที่สุดทุกตัวชี้วัดข้อเสนอแนะ ผู้ทรงคุณวุฒิในการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงให้เรียงองค์ประกอบใหม่เป็น

องค์ประกอบที่ 1 ด้านการบริหารงานบุคคล องค์ประกอบที่ 2 ด้านการบริหารงานวิชาการ องค์ประกอบที่ 3 ด้านการบริหารงานงบประมาณและองค์ประกอบที่ 4 ด้านการบริหารงานบริหารทั่วไป

ผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะมาสรุปผลการยืนยันองค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ โดยให้ปรับองค์ ซึ่งประกอบด้วย องค์ประกอบและตัวชี้วัด ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ด้านการบริหารงานบุคคล มีตัวชี้วัด ประกอบด้วย

ตัวชี้วัด 1 งานวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง

ตัวชี้วัด 2 งานพัฒนาบุคลากร

ตัวชี้วัด 3 งานสร้างขวัญกำลังใจบุคลากร

ตัวชี้วัด 4 งานวินัยและการรักษาวินัย

ตัวชี้วัด 5 งานการออกจากราชการ

องค์ประกอบที่ 2 ด้านการบริหารงานวิชาการ มีตัวชี้วัด ประกอบด้วย

ตัวชี้วัด 1 งานพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

ตัวชี้วัด 2 งานพัฒนาการเรียนการสอน

ตัวชี้วัด 3 งานวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน

ตัวชี้วัด 4 งานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ตัวชี้วัด 5 งานพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา

ตัวชี้วัด 6 งานพัฒนาแหล่งเรียนรู้

ตัวชี้วัด 7 งานนิเทศภายใน

ตัวชี้วัด 8 งานแนะแนวการศึกษา

ตัวชี้วัด 9 งานพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ตัวชี้วัด 10 งานส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน

องค์ประกอบที่ 3 ด้านการบริหารงานงบประมาณ มีตัวชี้วัด ประกอบด้วย

ตัวชี้วัด 1 งานจัดทำ เสนอขอและจัดสรรงบประมาณ

ตัวชี้วัด 2 งานตรวจสอบติดตามประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงานงบประมาณ

ตัวชี้วัด 3 งานระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

ตัวชี้วัด 4 งานบริหารการเงิน

ตัวชี้วัด 5 งานบริหารบัญชี

ตัวชี้วัด 6 งานการบริหารพัสดุและสินทรัพย์

องค์ประกอบที่ 4 ด้านการบริหารงานบริหารทั่วไป มีตัวชี้วัด ประกอบด้วย

ตัวชี้วัด 1 งานดำเนินงานธุรการ

ตัวชี้วัด 2 งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตัวชี้วัด 3 งานพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ

ตัวชี้วัด 4 งานเทคโนโลยีสารสนเทศ

ตัวชี้วัด 5 งานดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม

ตัวชี้วัด 6 งานจัดทำสำมะโนผู้เรียนและการรับนักเรียน

ตัวชี้วัด 7 งานกิจการนักเรียน

ตัวชี้วัด 8 งานประชาสัมพันธ์

ตัวชี้วัด 9 งานจัดระบบการควบคุมในหน่วยงาน

ตัวชี้วัด 10 งานบริการสาธารณะ

ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาดูงานโรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัย
ได้ไปศึกษาดูงานโรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนเชิงขวัญ
พิทยาคม อำเภอเชิงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ดและโรงเรียนโพนทองวิทยายน อำเภอโพนทอง จังหวัด
ร้อยเอ็ด สัมภาษณ์ผู้บริหารและผู้รับผิดชอบแล้ว เกี่ยวกับรูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียง
ปัจจัยที่ส่งเสริมให้การบริหารประสบความสำเร็จของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบดังนี้

1. โรงเรียนโรงเรียนเชิงขวัญพิทยาคม

“... รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล
วัตถุประสงค์ องค์ประกอบด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการ
บริหารงานบุคคลและด้านการบริหารงานบริหารทั่วไป ซึ่งแต่ละองค์ประกอบจะมีตัวชี้วัด โดยบูรณา

การตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตาม รายงานและสะท้อนผลการดำเนินงานและนำผลรายงานและสะท้อนผลดำเนินงานไปปรับปรุงและพัฒนาโดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างต่อเนื่อง...”

(ผู้บริหารสถานศึกษา, สัมภาษณ์, 4 กันยายน 2562)

“...รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ อยู่บนพื้นฐานของการประยุกต์ใช้ แนวคิดการบริหาร ได้แก่ วงจรคุณภาพของเดมมิ่ง (PDCA) และการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็น ฐาน (SBM) ประกอบด้วยการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานบริหารทั่วไป...”

รองผู้บริหารสถานศึกษาคนที่ 1 สัมภาษณ์, 4 กันยายน 2562)

“...การบริหารโรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ได้มาตรฐานที่ทันสมัย จัดการศึกษามีคุณภาพได้ มาตรฐานการศึกษา ยึดคุณธรรมนำความรู้สู่พื้นฐานการประกอบอาชีพ ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียงได้ดังนี้ การบริหารงานวิชาการเป็นภารกิจที่สำคัญของการบริหารโรงเรียน การบริหารงาน บริหารทั่วไปเป็นภารกิจหนึ่งของโรงเรียนในการสนับสนุน ส่งเสริมการปฏิบัติงาน ของโรงเรียน การบริหารงบประมาณเพื่อการบริหารและการจัดการศึกษาของโรงเรียนนิติบุคคล สามารถบริหาร การจัดการศึกษาได้สะดวก รวดเร็ว มีประสิทธิภาพและการบริหารงานบุคคลเพื่อการหาทางใช้คนที่ อยู่ร่วมกันในองค์กรนั้น ๆ ให้ทำงานได้ผล ดีที่สุด สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด...”

(รองผู้บริหารสถานศึกษาคนที่ 2 สัมภาษณ์, 4 กันยายน 2562)

“... รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ องค์กรประกอบ งานด้านวิชาการ งานด้านงบประมาณ งานด้านบุคลากรและงานด้าน บริหารทั่วไปซึ่งแต่ละองค์ประกอบมีตัวชี้วัด มีการนิเทศ ติดตามและประเมินผลและรายงานและ สะท้อนผลนำผลมาพัฒนาเพื่อดำเนินงานตามแผนงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง...”

(ครูผู้รับผิดชอบ, สัมภาษณ์, 4 กันยายน 2562)

2. โรงเรียนโพหนองวิทยายน

“... รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ องค์กรประกอบด้านวิชาการ องค์กรประกอบด้านงบประมาณ องค์กรประกอบด้านบริหาร ทั่วไป มีการนิเทศ ติดตามและประเมินโดยบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างต่อเนื่อง...”

(ผู้บริหารสถานศึกษา, สัมภาษณ์, 4 กันยายน 2562)

“...รูปแบบการบริหารโรงเรียนคุณภาพที่มุ่งสู่ การพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนอย่าง สมดุลรอบด้าน เพื่อให้ให้นักเรียนที่เป็นผลผลิต เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีความสามารถ และมี ความสุข เป็นรูปแบบการบริหารที่มีความสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน และเหมาะสมตามห้วง เวลานั้น ๆ จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียน ทำให้ได้นวัตกรรม รูปแบบการบริหารโรงเรียนที่สอดคล้องกับการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การ บริหารงานบุคคลและการบริหารงานบริหารทั่วไป...”

(รองผู้บริหารสถานศึกษาคนที่ 1 สัมภาษณ์, 4 กันยายน 2562)

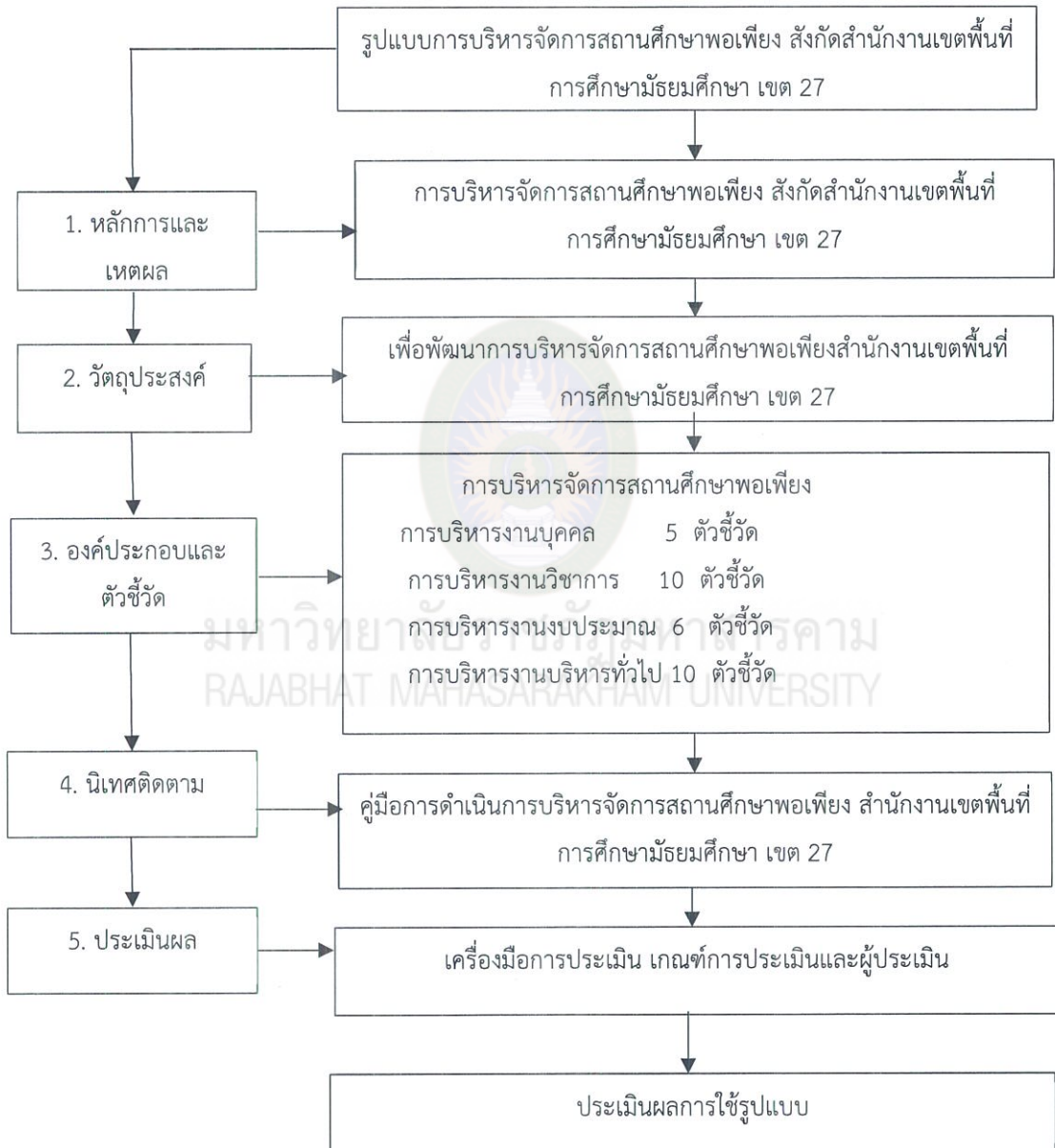
“... รูปแบบการบริหารตามโครงสร้างการบริหารสถานศึกษาที่ชัดเจน มีระบบการ ติดต่อบริการและอำนาจการบังคับบัญชาที่เชื่อมต่อกันและกลุ่มคนเข้าด้วยกัน เพื่อทำงานร่วมกันจน บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา ประกอบด้วยการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล การบริหารธุรการ งานกิจการนักเรียน งานอาคารสถานที่ งานชุมชนและภาคี เครือข่าย งานการเงินและพัสดุ งานแผนงานและการประกันคุณภาพ...”

(รองผู้บริหารสถานศึกษาคนที่ 2 สัมภาษณ์, 4 กันยายน 2562)

“... รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ องค์กรประกอบด้านงานวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านงานบุคคลและด้านงานบริหาร ทั่วไป มีการนิเทศ ติดตามและประเมินผล รายงานและสะท้อนผลและ นำผลรายงานและสะท้อนผล ดำเนินงานไปปรับปรุงและพัฒนา...”

(ครูผู้รับผิดชอบ, สัมภาษณ์, 4 กันยายน 2562)

ขั้นตอนที่ 2 ร่างรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง ผู้วิจัยได้นำสารสนเทศจากการสังเคราะห์ระยะที่ 1 ขั้นตอนที่ 3 และระยะที่ 2 ขั้นตอนที่ 1 มาประกอบการยกร่างรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง โดยนำองค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดมาเป็นแนวทางในการร่างรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง แสดงเป็นโมเดลในการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง มีโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบหลักและตัวชี้วัด ดังภาพที่ 4.1

ภาพที่ 4.1 ร่างรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 27

จากร่างรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 มีคำอธิบายประกอบแผนภาพเพื่อให้ผู้ศึกษาเข้าใจความสัมพันธ์ขององค์ประกอบละการดำเนินการบริหารจัดการของแต่ละองค์ประกอบของรูปแบบ โดยสรุปเนื้อหา ดังนี้

1. หลักการ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทาน “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตและวิถีปฏิบัติแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 30 ปี และได้ทรง เน้นย้ำแนวทางพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาทโดย คำนึงถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ตลอดจนใช้ความรู้และ คุณธรรมเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต การป้องกันให้รอดพ้นจากวิกฤตและให้สามารถดำรงอยู่ได้อย่าง มั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ (สำนักงานคณะกรรมการ พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2548, น.6) ดังที่อภิชัย พันธเสน (2549, น. 39) ได้ัญเชิญ พระบรมราโชวาทพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่พระราชทานแก่นิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2517 ความว่า การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้นต้องสร้าง พื้นฐาน คือ ความพอมี พอกิน พอใช้ของประชาชนส่วนใหญ่เบื้องต้นก่อน โดยใช้วิธีการและอุปกรณ์ที่ ประหยัดแต่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เมื่อได้พื้นฐานความมั่นคงพร้อมพอสมควรและปฏิบัติได้แล้ว จึง ค่อยสร้างค่อยเสริมความเจริญและฐานะเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นโดยลำดับ ต่อไป หากมุ่งแต่จะทุ่มเท สร้างความเจริญยกเศรษฐกิจ ขึ้นให้รวดเร็วแต่ประการเดียว โดยไม่ให้แผนปฏิบัติการสัมพันธ์กับ สภาวะของประเทศและของประชาชนโดย สอดคล้องด้วยก็จะเป็นความไม่สมดุลในเรื่องต่าง ๆ ขึ้น ซึ่งอาจกลายเป็นความยุ่งยากล้มเหลวได้ในที่สุด

การบริหารสถานศึกษาเป็นกระบวนการและภาระงานของผู้บริหารโรงเรียนที่จะนำโรงเรียน นั้นก้าวไปสู่ความสำเร็จตามยุทธศาสตร์ที่โรงเรียนได้กำหนดไว้ โดยใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์เพื่อให้เกิด สัมฤทธิ์ผลและมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยกระทรวงศึกษาธิการได้กระจายอำนาจการบริหารและการจัด การศึกษา ประกอบด้วยการบริหารภาระงาน 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารวิชาการ การบริหาร งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไปสู่สถานศึกษา ได้ร่วมกันวางแผนการ ดำเนินงานให้บริการทางการศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นสมาชิกที่ดีของชุมชนและสังคม ผู้บริหาร จำเป็นต้องมีทักษะเพื่อนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับกาลเทศะ บุคคลและ สถานการณ์จำเป็นต้องรู้และเข้าใจปรัชญาในการบริหารองค์กรว่าควรจะใช้แบบใด จึงจะเหมาะสม (มงคล อินทรโชติ, 2552, น. 43) แนวคิดด้านการบริหารสถานศึกษาอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคม

เป็นแนวคิดใหม่ที่ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญเนื่องจากเป็นแนวคิดที่จะช่วยสร้างสรรค์องค์กร วัฒนธรรมใหม่ และสามารถตอบรับการปฏิรูปการศึกษาว่าด้วยการที่องค์กรแสดงความรับผิดชอบต่อ ผลกระทบจากการดำเนินงานขององค์กรต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภายในและภายนอกองค์กร สิ่งแวดล้อม ชุมชนและสังคมที่อยู่รอบด้าน ซึ่งสอดคล้องกับการบริหารงานที่บูรณาการหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงช่วยให้การบริหารงานโปร่งใส คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม การมีส่วนร่วมและได้รับการ สนับสนุนจากชุมชน รวมถึงความเจริญเติบโตอย่างยั่งยืน มีความสมดุลขององค์กรในอนาคต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น. 35)

จากหลักการและเหตุผลที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนารูปแบบการบริหาร จัดการสถานศึกษาพอเพียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยนำหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน ในการบริหารสถานศึกษา ตามขอบข่ายภาระงาน 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงาน บริหารทั่วไปโดยบูรณาการหลักความพอประมาณ มีเหตุผล มีการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี บนเงื่อนไขความ รู้คู่คุณธรรมสู่การดำเนินการโดยมีตัวชี้วัดและเป้าหมายที่เหมาะสมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ ผู้เรียนสำคัญที่สุดต่อไป

2. วัตถุประสงค์ รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 27 มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

3. องค์กรประกอบและตัวชี้วัด

องค์กรประกอบที่ 1 ด้านการบริหารงานบุคคล มีตัวชี้วัด ประกอบด้วย 1) งานวางแผน อัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง 2) งานพัฒนาบุคลากร 3) งานสร้างขวัญกำลังใจบุคลากร 4) งานวินัย และการรักษาวินัยและ 5) งานการออกจากราชการโดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมา บูรณาการ

องค์กรประกอบที่ 2 ด้านการบริหารงานวิชาการ มีตัวชี้วัด ประกอบด้วย 1) งานพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษา 2) งานพัฒนาการเรียนการสอน 3) งานวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการ เรียน 4) งานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) งานพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการ ศึกษา 6) งานพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 7) งานนิเทศภายใน 8) งานแนะแนวการศึกษา 9) งานพัฒนาระบบ

การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและ 10) งานส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชนโดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการ

องค์ประกอบที่ 3 ด้านการบริหารงานงบประมาณ มีตัวชี้วัด ประกอบด้วย 1) งานจัดทำเสนอขอและจัดสรรงบประมาณ 2) งานตรวจสอบติดตามประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงานงบประมาณ 3) งานระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา 4) งานบริหารการเงิน 5) งานบริหารบัญชี และ 6) งานการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ โดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการ

องค์ประกอบที่ 4 ด้านการบริหารงานบริหารทั่วไป มีตัวชี้วัด ประกอบด้วย 1) งานดำเนินงานธุรการ 2) งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) งานพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ 4) งานเทคโนโลยีสารสนเทศ 5) งานดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม 6) งานจัดทำสำมะโนผู้เรียนและการรับนักเรียน 7) งานกิจการนักเรียน 8) งานประชาสัมพันธ์ 9) งานจัดระบบการควบคุมในหน่วยงานและ 10) งานบริการสาธารณะโดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการ

4. การนิเทศติดตาม โดยใช้คู่มือการดำเนินการการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

5. การประเมินผล ประเมินโดยเครื่องมือการประเมินมีเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

5.1 ข้อความเหมาะสมขององค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง มีความหมายตามช่วงค่าคะแนนดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2546, น. 103)

4.51 – 5.00 หมายถึง มีความเหมาะสมมากที่สุด

3.51 – 4.50 หมายถึง มีความเหมาะสมมาก

2.51 – 3.50 หมายถึง มีความเหมาะสมปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อย

1.00 – 1.50 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

5.2 ช่องความเป็นไปได้ขององค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง มีความหมายตามช่วงค่าคะแนนดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2546, น. 103)

4.51 – 5.00 หมายถึง มีความเป็นไปได้มากที่สุด

3.51 – 4.50 หมายถึง มีความเป็นไปได้มาก

2.51 – 3.50 หมายถึง มีความเป็นไปได้ปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายถึง มีความเป็นไปได้น้อย

1.00 – 1.50 หมายถึง มีความเป็นไปได้น้อยที่สุด

เกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาทั้งมิติความเหมาะสมและความเป็นไปได้ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป

ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง ผู้วิจัยได้นำหลักการแนวคิดในการบริหารงานศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงและผลการวิเคราะห์การสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบโรงเรียนต้นแบบศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงมาประกอบกับร่างรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงจากขั้นตอนที่ 1 เพื่อสร้างแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่านแสดงความคิดเห็นถึงความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง ผลปรากฏดังตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 ความคิดเห็นถึงความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง

รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	S.D	แปลผล	\bar{X}	S.D	แปลผล
1. หลักการ						
1.1 มีความสมเหตุสมผล	4.80	0.45	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด
1.2 มีแนวคิดทฤษฎีพื้นฐานรองรับ	4.80	0.45	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด
1.3 มีความจำเป็นที่ต้องพัฒนา	4.60	0.55	มากที่สุด	4.60	0.55	มากที่สุด
รูปแบบ						

(ต่อ)

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษา พอเพียง	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	S.D	แปลผล	\bar{X}	S.D	แปลผล
2. วัตถุประสงค์						
2.1 มีความชัดเจน	4.80	0.45	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด
2.2.ครอบคลุมกับเป้าหมายที่กำหนด	4.60	0.55	มากที่สุด	4.60	0.55	มากที่สุด
2.3 เหมาะกับการบริหารจัดการ สถานศึกษา	4.60	0.55	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด
3. องค์ประกอบและตัวชี้วัด						
3.1 มีความชัดเจน	4.80	0.45	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด
3.2 งานบริหารบุคคล 5 ตัวชี้วัด	4.80	0.45	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด
3.3 งานบริหารงานวิชาการ 10 ตัวชี้วัด	4.80	0.45	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด
3.4 งานบริหารงานงบประมาณ 6 ตัวชี้วัด	4.80	0.45	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด
3.5 งานบริหารงานบริหารทั่วไป 10 ตัวชี้วัด	4.80	0.45	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด
3.6 ครอบคลุมกับการบริหารจัดการ สถานศึกษา	4.80	0.45	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด
3.7 เหมาะสมกับการบริหารจัดการ สถานศึกษา	4.80	0.45	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด
3.8 เชื่อมโยงกับหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง	4.80	0.45	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด
3.9 เป็นประโยชน์กับการบริหาร จัดการสถานศึกษา	4.80	0.45	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด

(ต่อ)

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษา พอเพียง	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	S.D	แปลผล	\bar{X}	S.D	แปลผล
4. นิเทศ ติดตาม						
4.1 มีกระบวนการชัดเจน	4.60	0.55	มากที่สุด	4.80	0.55	มากที่สุด
4.2 มีคู่มือและแนวปฏิบัติ	4.60	0.55	มากที่สุด	4.60	0.55	มากที่สุด
4.3 มีองค์ประกอบชัดเจน	4.40	0.55	มากที่สุด	4.60	0.55	มากที่สุด
4.4 เครื่องมือการนิเทศครอบคลุม	4.60	0.55	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด
5. ประเมินผล						
5.1 สิ่งประเมินสามารถวัดได้	4.80	0.45	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด
5.2 วิธีการประเมินสอดคล้องกับสิ่งที่ มุ่งประเมิน	4.80	0.45	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด
5.3 เครื่องมือประเมินครอบคลุมสิ่งที่ ประเมิน	4.80	0.45	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด
5.4 องค์ประกอบของผู้ประเมิน	4.80	0.45	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด
5.5 เกณฑ์การประเมินชัดเจน	4.80	0.45	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อาจมีค่าเฉลี่ย 3.51 ขึ้นไปและ อยู่ในระดับมากที่สุดทุกตัวชี้วัด

ขั้นตอนที่ 4 ยืนยันรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดสัมมนาอิงผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseur Ship) และการสัมภาษณ์ เพื่อระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง ในวันที่ 5 กันยายน 2562 ณ ห้องประชุมพนม – วรินทร์ ศรีแสนปาง โรงเรียนสุวรรณภูมิพิทยไพศาล อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิเข้าร่วมจำนวน 7 ท่าน

ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแบบประเมินตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิตามขั้นตอนที่ 2 ส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิก่อน 7 วันที่จะเข้าร่วมสัมมนาอิงผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseur Ship) เพื่อพิจารณาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ โดยส่งคืนก่อนการสัมมนาอิงผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseur Ship) เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้น สรุปลงจากการสัมมนาอิงผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseur Ship) เพื่อระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 7 ท่าน เห็นตรงกันว่า รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้และให้ปรับปรุงรูปแบบตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิขั้นตอนที่ 2 โดยเพิ่มการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการ เพื่อให้รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 ผลการยืนยันความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารจัดการ

สถานศึกษาพอเพียง ตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

รูปแบบการบริหารจัดการ สถานศึกษาพอเพียง	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	S.D	แปลผล	\bar{X}	S.D	แปลผล
1. หลักการ						
1.1 มีความสมเหตุสมผล	4.86	0.38	มากที่สุด	4.86	0.38	มากที่สุด
1.2 มีแนวคิดทฤษฎีพื้นฐานรองรับ	4.86	0.38	มากที่สุด	4.86	0.38	มากที่สุด
1.3 มีความจำเป็นที่ต้องพัฒนารูปแบบ	4.71	0.49	มากที่สุด	4.86	0.38	มากที่สุด
2. วัตถุประสงค์						
2.1 มีความชัดเจน	4.71	0.49	มากที่สุด	4.86	0.38	มากที่สุด
2.2.ครอบคลุมกับเป้าหมายที่กำหนด	4.86	0.38	มากที่สุด	4.86	0.38	มากที่สุด
2.3 เหมาะกับการบริหารจัดการ สถานศึกษา	4.71	0.49	มากที่สุด	4.86	0.38	มากที่สุด
3. องค์ประกอบและตัวชี้วัด						
3.1 มีความชัดเจน	4.71	0.49	มากที่สุด	4.71	0.49	มากที่สุด

(ต่อ)

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

รูปแบบการบริหารจัดการ สถานศึกษาพอเพียง	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	S.D	แปลผล	\bar{X}	S.D	แปลผล
3.2 งานบริหารบุคคล 5 ตัวชี้วัด	4.86	0.38	มากที่สุด	4.86	0.38	มากที่สุด
3.3 งานบริหารงานวิชาการ 10 ตัวชี้วัด	4.86	0.38	มากที่สุด	4.86	0.38	มากที่สุด
3.4 งานบริหารงานงบประมาณ 6 ตัวชี้วัด	4.86	0.38	มากที่สุด	4.86	0.38	มากที่สุด
3.5 งานบริหารงานบริหารทั่วไป 10 ตัวชี้วัด	4.86	0.38	มากที่สุด	4.86	0.38	มากที่สุด
3.6 ครอบคลุมกับการบริหารจัดการ สถานศึกษา	4.86	0.38	มากที่สุด	4.86	0.38	มากที่สุด
3.7 เหมาะสมกับการบริหารจัดการ สถานศึกษา	4.86	0.38	มากที่สุด	4.86	0.38	มากที่สุด
3.8 เชื่อมโยงกับหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง	4.71	0.49	มากที่สุด	4.86	0.38	มากที่สุด
3.9 เป็นประโยชน์กับการบริหารจัดการ สถานศึกษา	4.86	0.38	มากที่สุด	4.86	0.38	มากที่สุด
4. นิเทศ ติดตาม						
4.1 มีกระบวนการชัดเจน	4.86	0.38	มากที่สุด	4.86	0.38	มากที่สุด
4.2 มีคู่มือและแนวปฏิบัติ	4.86	0.38	มากที่สุด	4.86	0.38	มากที่สุด
4.3 มีองค์ประกอบชัดเจน	4.71	0.49	มากที่สุด	4.86	0.38	มากที่สุด
4.4 เครื่องมือการนิเทศครอบคลุม	4.71	0.49	มากที่สุด	4.86	0.38	มากที่สุด
5.ประเมินผล						
5.1 สิ่งประเมินสามารถวัดได้	4.71	0.49	มากที่สุด	4.86	0.38	มากที่สุด

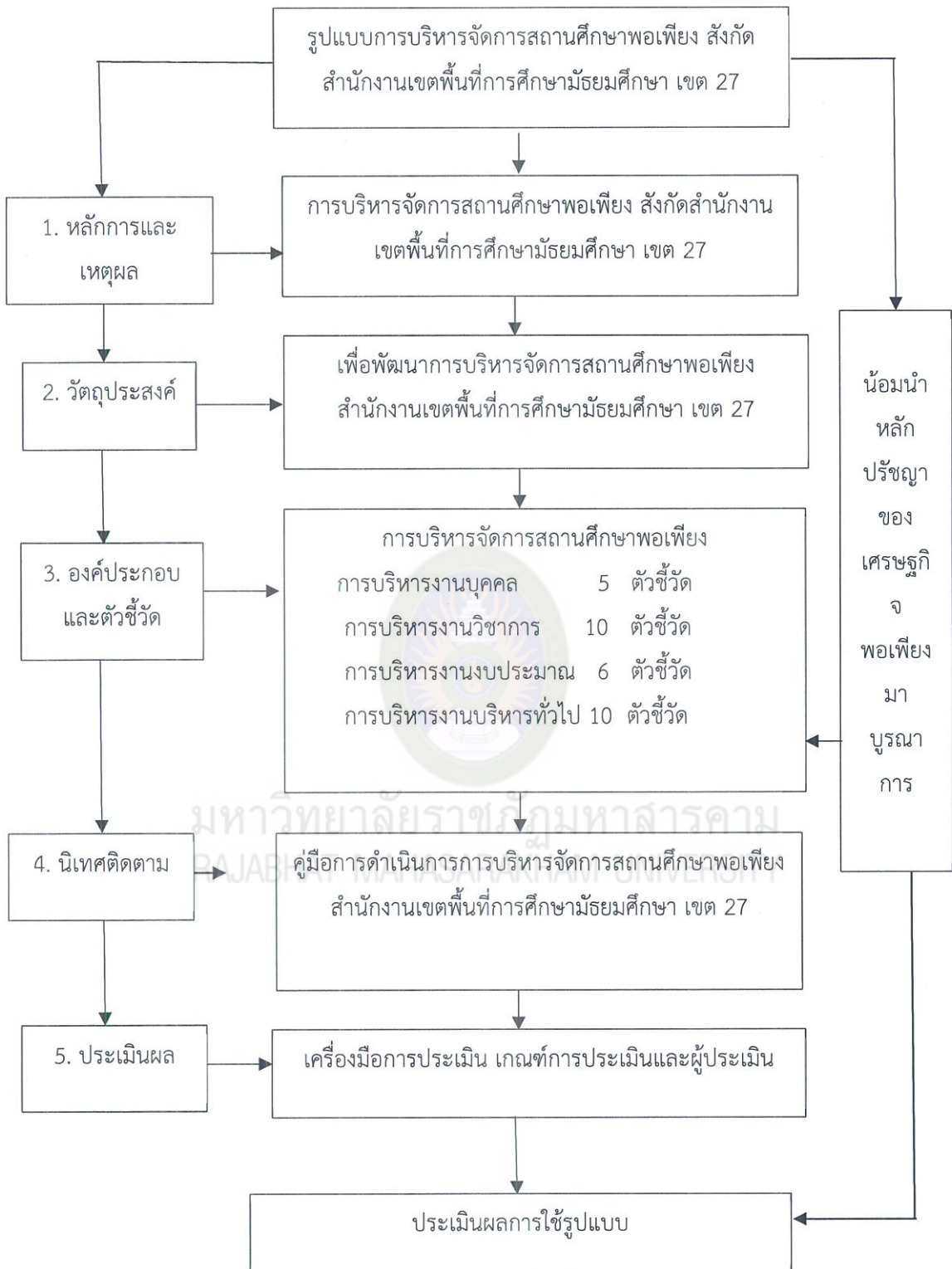
(ต่อ)

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

รูปแบบการบริหารจัดการ สถานศึกษาพอเพียง	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	S.D	แปลผล	\bar{X}	S.D	แปลผล
5.2 วิธีการประเมินสอดคล้องกับสิ่งที่มุ่ง ประเมิน	4.71	0.49	มากที่สุด	4.86	0.38	มากที่สุด
5.3 เครื่องมือประเมินครอบคลุมสิ่งที่ ประเมิน	4.71	0.49	มากที่สุด	4.86	0.38	มากที่สุด
5.4 องค์ประกอบของผู้ประเมิน	4.71	0.49	มากที่สุด	4.86	0.38	มากที่สุด
5.5 เกณฑ์การประเมินชัดเจน	4.71	0.49	มากที่สุด	4.86	0.38	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่ารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ($\bar{X}=4.71$ และ $\bar{X}=4.86$)

สรุปจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseur Ship) เพื่อระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 7 ท่าน เห็นตรงกันว่า รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง ดังภาพที่ 4.2

ภาพที่ 4.2 รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

ผู้วิจัยได้สรุปผลการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ องค์กรประกอบ และตัวชี้วัด การนิเทศติดตามและการประเมินผล มีรายละเอียดดังนี้

1. หลักการและเหตุผล คือ การบริหารสถานศึกษาพอเพียง โดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการและประยุกต์ใช้

2. วัตถุประสงค์เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษาพอเพียงสู่ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. องค์กรประกอบและตัวชี้วัด ดังนี้

องค์กรประกอบที่ 1 ด้านการบริหารงานบุคคล มีตัวชี้วัด ประกอบด้วย 1) งานวางแผน อัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง 2) งานพัฒนาบุคลากร 3) งานสร้างขวัญกำลังใจบุคลากร 4) งานวินัย และการรักษาวินัยและ 5) งานการออกจากราชการโดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการ

องค์กรประกอบที่ 2 ด้านการบริหารงานวิชาการ มีตัวชี้วัด ประกอบด้วย 1) งานพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) งานพัฒนาการเรียนการสอน 3) งานวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน 4) งานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) งานพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา 6) งานพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 7) งานนิเทศภายใน 8) งานแนะแนวการศึกษา 9) งานพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและ 10) งานส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชนโดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการ

องค์กรประกอบที่ 3 ด้านการบริหารงานงบประมาณ มีตัวชี้วัด ประกอบด้วย 1) งานจัดทำเสนอขอและจัดสรรงบประมาณ 2) งานตรวจสอบติดตามประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงานงบประมาณ 3) งานระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา 4) งานบริหารการเงิน 5) งานบริหารบัญชีและ 6) งานการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ โดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการ

องค์ประกอบที่ 4 ด้านการบริหารงานบริหารทั่วไป มีตัวชี้วัด ประกอบด้วย 1) งานดำเนินงานธุรการ 2) งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) งานพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ 4) งานเทคโนโลยีสารสนเทศ 5) งานดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม 6) งานจัดทำสำมะโนผู้เรียนและการรับนักเรียน 7) งานกิจการนักเรียน 8) งานประชาสัมพันธ์ 9) งานจัดระบบการควบคุมในหน่วยงานและ 10) งานบริการสาธารณะโดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการ

4. การนิเทศติดตาม โดยใช้คู่มือการดำเนินการการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

5. การประเมินผล ประกอบด้วย เครื่องมือการประเมิน เกณฑ์การประเมินและผู้ประเมิน

ระยะที่ 3 พัฒนาคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

ขั้นตอนที่ 1 พัฒนาคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง

ผู้วิจัยได้ดำเนินการขั้นตอนที่ 1 พัฒนาคู่มือการใช้รูปแบบ โดยศึกษาวิเคราะห์เอกสารทางวิชาการ รายงานวิจัย บทความและข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของคู่มือ วิธีการพัฒนาคู่มือการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงและยกร่างคู่มือการบริหารสถานศึกษาพอเพียง โดยคู่มือมีองค์ประกอบดังนี้

ส่วนที่ 1 บทนำ

1. หลักการและเหตุผล
2. วัตถุประสงค์
3. นิยามศัพท์เฉพาะ

ส่วนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1. การบริหารสถานศึกษา
2. ความหมายของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
3. ความสำคัญของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

4. องค์ประกอบหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
5. การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของครูสู่การจัดการเรียนรู้
6. การพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ส่วนที่ 3 การบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง

1. การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา
2. แนวทางการพัฒนาผู้เรียนตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์
3. การประเมินด้านการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง
4. องค์ประกอบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง
5. รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง

ขั้นตอนที่ 2 ประเมินคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง

ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดสัมมนาอิงผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseur Ship) และการสอบถาม เพื่อประเมินคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง ในวันที่ 18 กันยายน 2562 ณ ห้องประชุมพนม - วรินทร์ ศรีแสนปาง โรงเรียนสุวรรณภูมิพิทยไพศาล อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิเข้าร่วม จำนวน 5 ท่าน

ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแบบสอบถามตามขั้นตอนที่ 1 ส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิก่อน 7 วันที่จะร่วมสัมมนาอิงผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseur Ship) เพื่อประเมินคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง ด้านเนื้อหา ภาษา ประโยชน์ที่นำไปใช้และรูปเล่ม โดยส่งคืนก่อนการสัมมนาอิงผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseur Ship) เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้น ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10 ผลประเมินคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงด้านบพหน้า
ด้านเนื้อหา ด้านภาษา ด้านประโยชน์ที่นำไปใช้และด้านรูปเล่ม ของผู้ทรงคุณวุฒิ

รายการประเมิน	ความคิดเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิ (N=5)		ระดับความ คิดเห็น
	\bar{X}	S.D.	
1. บทนำ			
1.1 หลักการและเหตุผล	4.80	0.45	มากที่สุด
1.2 วัตถุประสงค์	4.80	0.45	มากที่สุด
1.3 นิยามศัพท์เฉพาะ	4.80	0.45	มากที่สุด
2. ด้านเนื้อหา			
2.1 การบริหารสถานศึกษา	4.80	0.45	มากที่สุด
2.2 ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง	4.80	0.45	มากที่สุด
2.3 ความสำคัญของเศรษฐกิจพอเพียง	4.80	0.45	มากที่สุด
2.4 องค์ประกอบหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.80	0.45	มากที่สุด
2.5 การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงระดับครู	4.80	0.45	มากที่สุด
2.6 การพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง	4.80	0.45	มากที่สุด
2.7 การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ สถานศึกษา	4.60	0.55	มากที่สุด
2.8 แนวทางการพัฒนาผู้เรียนตามคุณลักษณะอันพึง ประสงค์	4.60	0.55	มากที่สุด
2.9 การประเมินด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา พอเพียง	4.80	0.45	มากที่สุด
2.10 องค์ประกอบการบริหารจัดการสถานศึกษา พอเพียง	4.80	0.45	มากที่สุด

(ต่อ)

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

รายการประเมิน	ความคิดเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิ (N=5)		ระดับความ คิดเห็น
	\bar{X}	S.D.	
2.11 รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง	4.80	0.45	มากที่สุด
2.12 เนื้อหาที่นำเสนอในคู่มือการใช้รูปแบบชัดเจน	4.80	0.45	มากที่สุด
2.13 เนื้อหาที่นำเสนอในคู่มือการใช้รูปแบบครอบคลุม	4.80	0.45	มากที่สุด
2.14 จัดเรียงลำดับเนื้อหาในคู่มือการใช้รูปแบบเหมาะสม	4.80	0.45	มากที่สุด
3. ด้านภาษา			
3.1 ภาษาที่ใช้สื่อความหมายเข้าใจง่าย	4.80	0.45	มากที่สุด
3.2 ใช้ภาษาถูกต้อง	4.40	0.55	มากที่สุด
3.3 ภาษาที่ใช้มีความกะทัดรัดชัดเจน	4.60	0.55	มากที่สุด
3.4 ภาษาที่ใช้เหมาะกับผู้ใช้คู่มือ	4.60	0.55	มากที่สุด
3. ด้านประโยชน์การนำไปใช้			
3.1 คู่มือการใช้รูปแบบสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง	4.80	0.45	มากที่สุด
3.2 คู่มือการใช้รูปแบบเป็นแนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงสู่ความยั่งยืน	4.80	0.45	มากที่สุด
3.3 คู่มือการใช้รูปแบบมีประโยชน์ต่อผู้ใช้คู่มือ	4.80	0.45	มากที่สุด
4. ด้านรูปเล่ม			
4.1 รูปเล่มมีความกะทัดรัด สะดวกในการนำไปใช้	4.80	0.45	มากที่สุด
4.2 มืองค์ประกอบที่ชัดเจน สมบูรณ์	4.80	0.45	มากที่สุด
4.3 มีขั้นตอน กระบวนการ รูปภาพที่สวยงามชัดเจน	4.60	0.55	มากที่สุด
4.4 การใช้อักษรมีความเหมาะสม	4.40	0.55	มากที่สุด
โดยรวม	4.70	0.25	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.10 ผู้ทรงคุณวุฒิ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$) สรุปผลการประเมินคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง มีความเหมาะสม ในระดับมากที่สุด

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ใช้การวิจัยผสมผสานวิธี (Mixed -Method Research)) ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยคือ 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 และ 3) เพื่อพัฒนาคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ผลการวิจัยสรุปได้

5.1 สรุป

5.1.1 องค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ได้องค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ 31 ตัวชี้วัด ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ด้านการบริหารงานบุคคล มีตัวชี้วัด ประกอบด้วย

ตัวชี้วัด 1 งานวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง

ตัวชี้วัด 2 งานพัฒนาบุคลากร

ตัวชี้วัด 3 งานสร้างขวัญกำลังใจบุคลากร

ตัวชี้วัด 4 งานวินัยและการรักษาวินัย

ตัวชี้วัด 5 งานการออกจากราชการ

องค์ประกอบที่ 2 ด้านการบริหารงานวิชาการ มีตัวชี้วัด ประกอบด้วย

ตัวชี้วัด 1 งานพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

ตัวชี้วัด 2 งานพัฒนาการเรียนการสอน

ตัวชี้วัด 3 งานวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน

- ตัวชี้วัด 4 งานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- ตัวชี้วัด 5 งานพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา
- ตัวชี้วัด 6 งานพัฒนาแหล่งเรียนรู้
- ตัวชี้วัด 7 งานนิเทศภายใน
- ตัวชี้วัด 8 งานแนะแนวการศึกษา
- ตัวชี้วัด 9 งานพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
- ตัวชี้วัด 10 งานส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน

องค์ประกอบที่ 3 ด้านการบริหารงานงบประมาณ มีตัวชี้วัด ประกอบด้วย

- ตัวชี้วัด 1 งานจัดทำ เสนอขอและจัดสรรงบประมาณ
- ตัวชี้วัด 2 งานตรวจสอบติดตามประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงานงบประมาณ
- ตัวชี้วัด 3 งานระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา
- ตัวชี้วัด 4 งานบริหารการเงิน
- ตัวชี้วัด 5 งานบริหารบัญชี
- ตัวชี้วัด 6 งานการบริหารพัสดุและสินทรัพย์

องค์ประกอบที่ 4 ด้านการบริหารงานบริหารทั่วไป มีตัวชี้วัด ประกอบด้วย

- ตัวชี้วัด 1 งานดำเนินงานธุรการ
- ตัวชี้วัด 2 งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
- ตัวชี้วัด 3 งานพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
- ตัวชี้วัด 4 งานเทคโนโลยีสารสนเทศ
- ตัวชี้วัด 5 งานดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
- ตัวชี้วัด 6 งานจัดทำสำมะโนผู้เรียนและการรับนักเรียน
- ตัวชี้วัด 7 งานกิจการนักเรียน
- ตัวชี้วัด 8 งานประชาสัมพันธ์
- ตัวชี้วัด 9 งานจัดระบบการควบคุมในหน่วยงาน
- ตัวชี้วัด 10 งานบริการสาธารณะ

5.1.2 รูปแบบการบริหารสถานศึกษาศึกษาพอเพียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 แสดงเป็นมโนทัศน์โครงสร้าง เชื่อมโยงระหว่างองค์ประกอบหลักและตัวชี้วัด ดังนี้

5.1.2.1 หลักการและเหตุผล คือ การบริหารสถานศึกษาพอเพียง โดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการและประยุกต์ใช้

5.1.2.2 วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการตามบริบทสถานศึกษา

5.1.2.3 องค์ประกอบและตัวชี้วัด ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 ด้านการบริหารงานบุคคล มีตัวชี้วัด ประกอบด้วย 1) งานวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง 2) งานพัฒนาบุคลากร 3) งานสร้างขวัญกำลังใจบุคลากร 4) งานวินัยและการรักษาวินัยและ 5) งานการออกจากราชการ โดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการ องค์ประกอบที่ 2 ด้านการบริหารงานวิชาการ มีตัวชี้วัด ประกอบด้วย 1) งานพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) งานพัฒนาการเรียนการสอน 3) งานวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน 4) งานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) งานพัฒนาสื่อวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา 6) งานพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 7) งานนิเทศภายใน 8) งานแนะแนวการศึกษา 9) งานพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและ 10) งานส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน โดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการ องค์ประกอบที่ 3 ด้านการบริหารงานงบประมาณ มีตัวชี้วัด ประกอบด้วย 1) งานจัดทำ เสนอขอและจัดสรรงบประมาณ 2) งานตรวจสอบติดตามประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงานงบประมาณ 3) งานระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา 4) งานบริหารการเงิน 5) งานบริหารบัญชีและ 6) งานการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ โดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการ องค์ประกอบที่ 4 ด้านการบริหารงานบริหารทั่วไป มีตัวชี้วัด ประกอบด้วย 1) งานดำเนินงานธุรการ 2) งานเลขานุการ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) งานพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ 4) งานเทคโนโลยีสารสนเทศ 5) งานดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม 6) งานจัดทำสำมะโนผู้เรียนและการรับนักเรียน 7) งานกิจการนักเรียน 8) งานประชาสัมพันธ์ 9) งานจัดระบบการควบคุมในหน่วยงานและ 10) งานบริการสาธารณะ โดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการ

5.1.2.4 การนิเทศติดตาม โดยใช้คู่มือการดำเนินการการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

5.1.2.5 การประเมินผล ประกอบด้วย เครื่องมือการประเมิน เกณฑ์การประเมิน การประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง มีความเหมาะสม และความเป็นไปได้มีค่าเฉลี่ย 3.51 ขึ้นไปและอยู่ในระดับมากที่สุดทุกตัวชี้วัด

5.1.3 ผลการประเมินคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของ คู่มือการใช้รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงที่พัฒนาขึ้น โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($X = 4.70$) ดังนั้นคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงนี้ จึงมีความเหมาะสม ทั้งด้านเนื้อหา ด้านเนื้อหา ด้านภาษา ด้านประโยชน์ที่นำไปใช้และรูปเล่ม

5.2 อภิปรายผล

ผู้วิจัยได้ สรุปประเด็นอภิปรายผลการวิจัยเป็น 3 ประการ คือ 1) การศึกษาองค์ประกอบหลัก และตัวชี้วัดการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 2) การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 และ 3) การพัฒนาคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 มีรายละเอียดดังนี้

5.2.1 การศึกษาองค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 พบว่า องค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ 31 ตัวชี้วัด คือ องค์ประกอบที่ 1 ด้านการบริหารงานบุคคลมี 5 ตัวชี้วัด องค์ประกอบที่ 2 ด้านการบริหารงานวิชาการ มี 10 ตัวชี้วัด องค์ประกอบที่ 3 ด้านการบริหารงานงบประมาณ มี 6 ตัวชี้วัด และองค์ประกอบที่ 4 ด้านการบริหารทั่วไป มี 10 ตัวชี้วัด ซึ่งสอดคล้องกับ ภูติศ พัดพิน (2555) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า การบริหารของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการบริหารโดยองค์คณะบุคคลอยู่ในทุกระดับ สำหรับการบริหารจัดการสถานศึกษา มีคณะกรรมการสถานศึกษาเป็นองค์คณะ ซึ่งมีผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติงานตามภารกิจ 4 ด้าน โดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำเนินการ คือ 1) การบริหารวิชาการ 2) การบริหารงบประมาณ 3) การบริหารงาน

บุคคล และ 4) การบริหารทั่วไป และสอดคล้องกับ สัญญา จารุจินดา (2551, น. 10) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารจัดการในการน้อมนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในโรงเรียน ประถมศึกษาอำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน ผลการศึกษา พบว่า แนวทางการบริหารจัดการในการ น้อมนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในโรงเรียนประถมศึกษอำเภอขุนยวม จังหวัด แม่ฮ่องสอน โดยการน้อมนำสู่การบริหารจัดการภาระงานทั้ง 4 ด้านคือ ด้านบริหารงานวิชาการ ด้าน บริหารงบประมาณด้านการบริหารงานบุคคล และด้านบริหารทั่วไปในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับชนธรรม มีทอง (2552, น. 175-176) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการสถานศึกษาตาม แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านร่องแซง ผลการศึกษา พบว่าโรงเรียนบ้านร่องแซง ได้นำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงสู่การดำเนินการโดยมีตัวชี้วัดเป้าหมายดังนี้ 1) ด้านบริหารวิชาการใช้ ในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้ทันต่อสภาพความเปลี่ยนแปลงของ สังคมและสิ่งแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา มีการอนุรักษ์และเห็นคุณค่าภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยโรงเรียนเน้นให้ครูได้มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ถ่ายทอดปลูกฝังความรู้ความเข้าใจ ตลอดจนค่านิยมพื้นฐานตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงภายใต้เงื่อนไขความรู้คู่คุณธรรม 2) ด้านการ บริหารงบประมาณ มีการวางแผนการใช้งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรมาอย่างฉลาดรอบคอบคุ้มค่ามี กระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบด้วยความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ ตลอดจนมีการ ประสานงานกับเครือข่ายหรือองค์กรอื่น ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อขอรับการสนับสนุนทางด้าน งบประมาณ 3) ด้านการบริหารงานบุคคล มีการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยการให้ความรู้ประชุมอบรมสัมมนาเพื่อพัฒนาวิชาชีพครูอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องคณะครูมีการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียนชุมชนและสังคมส่งเสริมให้ครู และบุคลากรทางการศึกษาประพฤติตัวเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง 4) ด้านการ บริหารทั่วไป มีการวิเคราะห์สภาพปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานโดยการจัดการเชิงกลยุทธ์ แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างมีเหตุผลรอบคอบมีการประสานงานกับเครือข่ายหรือองค์กรต่าง ๆ โดยการ สร้างเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน เสริมสร้างความสามัคคีของบุคลากร ในองค์กร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้มีความตระหนักในการเป็นเจ้าของร่วมกัน ส่วนปัญหาอุปสรรค ที่สำคัญคือครูขาดความรู้และประสบการณ์ในการจัดทำหลักสูตรที่บูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงสู่สาระ การเรียนรู้และขาดงบประมาณในการดำเนินการต่อเนื่องข้อเสนอแนะคือให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่บูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงในรูปแบบกิจกรรมที่หลากหลาย นอกจากนี้

ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และศูนย์สถานศึกษาพอเพียง 2554 - 2561 (ม.ป.พ.) กล่าวไว้ว่า การประเมินสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา โดย การดำเนินการตามองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ นโยบาย วิชาการ งบประมาณ และการบริหารทั่วไป

5.2.2 การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ซึ่งประกอบด้วย หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ องค์ประกอบและตัวชี้วัด การนิเทศติดตามและการประเมินผลโดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการ ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพปัจจุบันโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 พบว่า มีความแตกต่างกันในองค์กร โดยเฉพาะมีความแตกต่างกันในด้านขนาดของสถานศึกษา ซึ่งมีตั้งแต่ขนาดเล็ก จำนวนนักเรียนต่ำกว่า 100 คน ถึงขนาดใหญ่พิเศษจำนวนนักเรียนมากกว่า 3,500 คน เป็นต้น จึงทำให้เกิดปัญหาในการขับเคลื่อนนโยบายจากหน่วยงานระดับสูง หน่วยงานต้นสังกัดมายังสถานศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานปฏิบัติ แต่โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ได้รับการประเมินและผ่านการประเมินเป็นสถานศึกษาพอเพียงทุกโรงเรียน ดังนั้นจึงมีความต้องการพัฒนาเพื่อเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นโอกาสที่จะเสริมสร้างความเข้มแข็งให้สถานศึกษา โดยผู้วิจัยได้พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง ซึ่งมี 4 องค์ประกอบ 31 ตัวชี้วัดที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ โดยผ่านการระดมความคิดเห็น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบของ Willer (1986, p. 83); บุญส่ง หาญพานิช (2546, น. 112-118); วิสุทธิ์ วิจิตรพัชรภรณ์ (2547, น. 73-84); สมบูรณ์ ศิริสรธีรัฐ (2547, น. 171) และอัมพร พงษ์กังสนานันท์ (2550, น. 108-122) นำมาสังเคราะห์ เป็นขั้นตอนการพัฒนารูปแบบที่ใช้ ในการวิจัย 4 ขั้นตอนประกอบด้วยขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบ ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบรูปแบบ ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุง แก้ไขและการนำเสนอรูปแบบ สอดคล้องการสังเคราะห์ องค์ประกอบและตัวชี้วัดตาม แนวคิด Brown and Moberg (1980, pp. 16-17); (บุญชม ศรีสะอาด, 2546, น. 3-5) ; สมาน อัครภูมิ, (2537, น. 15); ชนกนารถ ชื่นเชย (2550, น. 179-180); อัมพร พงษ์กังสนานันท์ (2550, น. 274-275) และกฤษณผล จันทพรหม (2548, น. 88) ได้รูปแบบที่มี องค์ประกอบ 5 ส่วน คือส่วนที่ 1 ส่วนนำ ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ บริบทหรือสภาพแวดล้อม ส่วนที่ 2 รูปแบบ ตัวแบบ ระบบ ส่วนที่ 3 การนำรูปแบบไปใช้ ส่วนที่ 4

การประเมินผล ส่วนที่ 5 เจื่อนไขความสำเร็จและข้อจำกัด สอดคล้องกับงานวิจัยของมงคล อินทรโชติ (2552, น. 12) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารโรงเรียนโดยใช้ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของ โรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทมมหานครเขต 3 ผลการศึกษา พบว่า การบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามคุณลักษณะ ความพอประมาณความมีเหตุผลความมีภูมิคุ้มกันและเจื่อนไขคุณธรรมเจื่อนไขความรู้บริหารงาน 4 ด้าน คือการบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณการบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อระดับความสำเร็จอยู่ในระดับมากทุกด้าน การเปรียบเทียบ ระดับความสำเร็จในการบริหารโรงเรียน โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามความคิดเห็น ของผู้บริหารและครูจำแนกตามเพศพบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 จำแนกตามประสบการณ์ พบว่า มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน สำหรับปัญหาอุปสรรคคือ ผู้บริหารเห็น ว่าการทำงานบางงานเป็นเรื่องของครูบางกลุ่มไม่ใช่เรื่องของครูทั้งโรงเรียน ข้อเสนอแนะคือผู้บริหาร ควรให้ความสำคัญกับการให้ชุมชนมีส่วนร่วมพัฒนาการบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรินทร์ ภูสิงห์ (2552, น. 267) ได้ศึกษาเรื่องการ พัฒนารูปแบบการจัดการศึกษา โดยบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่า 1) การจัดการศึกษาโดยบูรณาการ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุบลราชธานี จะจัดได้ดีเมื่อมีองค์ประกอบ 2 ส่วน ส่วนที่ 1 ได้แก่ องค์ประกอบที่นำมาใช้ในการจัดการศึกษา ประกอบด้วยหลักการจุดมุ่งหมายการจ้ดองค์การการดำเนินการตัวชี้วัดความสำเร็จการนำรูปแบบไป ใช้และเจื่อนไขความสำเร็จ และส่วนที่ 2 ได้แก่องค์ประกอบด้านการจัดการศึกษาประกอบด้วย การบริหารและจัดการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดกระบวนการเรียนการสอน ตามหลักสูตรสถานศึกษา การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การนิเทศติดตามประเมินผลและ รายงานผล การประชาสัมพันธ์และการสร้างเครือข่ายพัฒนาคุณภาพนักเรียนตามลักษณะความมีชีวิต พอเพียง 2) รูปแบบที่นำไปสู่ประสิทธิผลในการจัดการศึกษามีลักษณะดังนี้ หลักการจ้ดต้องยึดผู้เรียน เป็นศูนย์กลาง มียุทธศาสตร์ที่อยู่บนพื้นฐานการรู้จักตนเองการช่วยเหลือตนเอง การช่วยเหลือ ชึ่งกันและกัน และการสร้างเครือข่ายหลักความพอประมาณ ความมีเหตุผลและการมีภูมิคุ้มกันที่ดี ในตัว ภายใต้เจื่อนไขการมีความรู้และคุณธรรมสอดคล้องกับภูมิสังคมและโรงเรียนต้องเป็นองค์

แห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) จุดมุ่งหมายเพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีมาตรฐาน มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่งผลสู่การดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของผู้เรียนผู้บริหารโรงเรียนครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน การจัดการศึกษาให้หลักการมีส่วนร่วมและเน้นการทำงานเป็นทีม การดำเนินการมีดังนี้ การบริหารและจัดการศึกษา การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอน การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อม การนิเทศติดตามประเมินผลและรายงานผล การประชาสัมพันธ์และการสร้างเครือข่าย ตัวชี้วัดความสำเร็จ ได้แก่ โครงสร้างการบริหาร แผนปฏิบัติการหลักสูตรสถานศึกษา แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนจำนวนแหล่งเรียนรู้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนและรายงานการประเมินตนเอง การนำรูปแบบไปใช้โรงเรียนมียุทธศาสตร์ขั้นตอนวิธีการอย่างเป็นระบบ ดำเนินการตามขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมการ ขั้นดำเนินการ ขั้นติดตามแนะนำ และขั้นประเมินผล รายงานผล และ เงื่อนไขความสำเร็จ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูและนักเรียนต้องมีความรู้ตระหนัก และเห็นความสำคัญของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีคุณธรรมจริยธรรมประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีความรู้ความสามารถในการบริหารและจัดการศึกษา โดยมุ่งประโยชน์สูงสุด ที่นักเรียนและให้ความสำคัญกับชุมชน โดยสรุปการจัดการศึกษาโดยบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนมัธยมศึกษา มีความเหมาะสมสำหรับนำไปใช้จัดการศึกษาในโรงเรียนเพราะมีองค์ประกอบและการดำเนินการที่เหมาะสมกับบริบทของแต่ละโรงเรียนส่งผลให้นักเรียนมีคุณลักษณะความมีชีวิตรพอเพียงอย่างยั่งยืน คือมีความพอประมาณมีเหตุมีผลและมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเองได้เงื่อนไขการมีความรู้คู่คุณธรรม

การพัฒนาแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ซึ่งผู้วิจัยพัฒนา ประกอบด้วย 4 องค์กรประกอบ 31 ตัวชี้วัด มีความสอดคล้องกับศูนย์ขับเคลื่อนการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา (ม.ป.พ.) คู่มือประเมินและเกณฑ์คุณภาพสถานศึกษาพอเพียงด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 องค์กรประกอบ 14 ดั่งบ่งชี้เพื่อเป็นแนวทางให้สถานศึกษาได้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงบูรณาการในการดำเนินงานบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงและสอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้กำหนดสาระสำคัญให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาลงสู่สถานศึกษา โดยตรงตามภารกิจทั้ง 4 ด้าน คือ การบริหารงานบุคคล การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ

และการบริหารทั่วไป ซึ่งผู้วิจัยได้สังเคราะห์เพื่อลดความซ้ำซ้อนในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้เกิดความเชื่อมโยงด้วยรูปแบบกระบวนการ โดยการบริหารงานบุคคลให้ระเบิดจากข้างใน เพื่อนำไปบริหารงานวิชาการ จัดสรรงบประมาณอย่างคุ้มค่า และเสริมสร้างความก้าวหน้าด้วยการบริหารทั่วไป ที่มีเป้าหมายตัวชี้วัดในการนิเทศ ติดตามและประเมินผลเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

5.2.3 พัฒนาคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง สำนักงาน เขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ผู้ทรงคุณวุฒิ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ซึ่งผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความเหมาะสม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียงเป็นคู่มือที่ผู้ปฏิบัติสามารถดำเนินการตามขั้นตอน สอดคล้องกับงานวิจัยของ นุติ รุ่งสว่าง (2543, น. 24) ได้สรุปไว้ว่า คู่มือที่ดีควรมีลักษณะ ดังนี้ 1) ด้านบทนำ หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์และนิยามศัพท์ มีความชัดเจน 2) ด้านรูปแบบ มีขนาดรูปเล่มเหมาะสม ตัวอักษรอ่านง่าย ชัดเจน มีรูปภาพประกอบเหมาะสมกับเนื้อหาและการนำเสนอกิจกรรมแต่ละขั้นตอนมีความชัดเจน 3) ด้านเนื้อหา วัตถุประสงค์ของคู่มือกำหนดไว้ชัดเจน เหมาะสมระบุขอบข่ายเนื้อหา คู่มือ ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ คำแนะนำการศึกษาคู่มือเขียนไว้ชัดเจน เข้าใจง่าย เนื้อหาความรู้มีความเหมาะสมตรงกับความต้องการและความจำเป็นและ 4) ด้านการนำไปใช้ กำหนดขั้นตอนการศึกษาคู่มือไว้ชัดเจน กำหนดกิจกรรม เนื้อหา แบบฝึกได้สัมพันธ์กัน มีกิจกรรมประเมินผลเหมาะสมกับเนื้อหาของคู่มือสอดคล้องกับ ศักรินทร์ สุวรรณโรจน์ (2535, น. 89) ได้สรุปองค์ประกอบของคู่มือไว้ 6 ส่วน คือ 1) คำชี้แจงการใช้คู่มือ 2) เนื้อหาสาระและกระบวนการหรือขั้นตอน 3) คำชี้แจงเกี่ยวกับการเตรียมการที่จำเป็นต่าง ๆ 4) ความรู้เสริมหรือแบบฝึกหัด หรือ แบบฝึกปฏิบัติเพื่อช่วยในการฝึกฝน 5) ปัญหาและคำแนะนำเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ปัญหาและ 6) แหล่งข้อมูลและแหล่งอ้างอิงต่าง ๆ และประการสำคัญคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงที่พัฒนาขึ้น โดยผ่านกระบวนการสัมมนาของผู้ทรงคุณวุฒิครั้งนี้ มีความสอดคล้องกับองค์ประกอบหลัก และตัวชี้วัด ในการบริหารสถานศึกษา ซึ่งผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาสามารถนำไปเป็นคู่มือประกอบการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเป็นระบบเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ผู้เรียนสำคัญที่สุดได้อย่างยั่งยืน

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

5.3.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา ควรสนับสนุนให้มีโครงการพัฒนาครูให้มีความรู้เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาพอเพียง เพื่อให้เข้าใจบริบทของสถานศึกษาของตนเองอย่างถูกต้องและควรนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหาร ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

5.3.1.2 ควรศึกษารูปแบบหลักและตัวชี้วัดในการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง ในครั้งนี้ ทั้งองค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดมีความสำคัญเท่าเทียมกันและสนับสนุนซึ่งกันและกันผู้ที่จะนำผลการวิจัยไปใช้ควรนำไปใช้ทั้ง 4 องค์ประกอบ 31 ตัวชี้วัด สำหรับตัวชี้วัดสามารถปรับตามบริบทของสถานศึกษาและหรือพัฒนาตามความเหมาะสม

5.3.1.3 ควรนำรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นซึ่งมีความเชื่อมโยงระหว่างองค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดให้สอดคล้องกับการปฏิบัติงานในโรงเรียน โดยผู้ที่จะนำไปใช้ควรศึกษาคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงให้เข้าใจก่อนนำไปใช้เพื่อให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยครั้งต่อไป

5.3.2.1 ควรศึกษารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาอื่นๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายเหมาะสมกับการนำไปใช้

5.3.2.2 ควรศึกษารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงที่มีขนาดแตกต่างกัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 เพื่อให้ได้รูปแบบที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา

5.3.2.3 ควรศึกษาการพัฒนาารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 อย่างต่อเนื่อง

5.3.2.4 ควรศึกษาการนำรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ไปพัฒนาในโรงเรียนทุกขนาดหรือโรงเรียนในสังกัดอื่น

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บรรณานุกรม

- กฤษณพล จันทร์พรหม. (2548). การศึกษารูปแบบมหาวิทยาลัยเสมือนจริงที่เหมาะสมสำหรับสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545. กรุงเทพฯ: ศุภสภา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวง.
- เกษม วัฒนชัย. (2552). สร้างคุณภาพแห่งสังคมไทยด้วยการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เกียรติยศ เอี่ยมมอญ. (2546). การบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในทรศนระบุคคลากรโรงเรียนโพธิ์นิมิตวิทยาคม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27. (2562). รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562. มหาสารคาม: หยกศึกษากันต์และการพิมพ์.
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. (2550). เอกสารประกอบการพัฒนาหลักสูตรผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อรองรับการกระจายอำนาจสำหรับผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. (2560). คู่มือประเมินและเกณฑ์คุณภาพสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ: ศุภสภาลาดพร้าว.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2545). ก้าวสู่สหัสวรรษใหม่เด็กไทยเรียนรู้ด้วยความสุข. กรุงเทพฯ: วีทีซีคอมมิวนิเคชั่น.
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. (2552). ประกาศเกณฑ์การแบ่งขนาดสถานศึกษาโดยใช้จำนวนนักเรียนเป็นเกณฑ์. สืบค้นจาก www.utd1.com/pic/25520720144527-f2.doc.
- คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. (2548). การสร้างกระบวนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

- คณิต จิตเจริญทวิโชค. (2548). *คู่มือการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตยใน โรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- คัมภีร์ สุดแท้. (2553). *การพัฒนาารูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก*.
มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- จอมพงศ์ มงคลวนิช. (2555). *การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ทวีพริ้นท์
(1991).
- จักรปรุห์ วิชาอัครวิท. (2555). *รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียง*. วารสารวิจัยราชภัฏเชียงใหม่, 13(2), 71-88.
- จันทร์ธานี สงวนนาม. (2545). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: บุ๊คพอยท์.
- จिरาย อิศรางกูร ณ อยุธยา และคณะ. (2548). *นานาคา ถามเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง*.
กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- จิราภรณ์ จันทร์สุพัฒน์. (2544). *ภารกิจ โครงสร้าง และอัตรากำลังของสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ:
วี ที ซีคอมมิวนิเคชัน.
- เฉลิมศรีชุมเกษียณ. (2550). *การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับภาวะการเป็น
หนี้สินของข้าราชการทหาร สังกัดกองทัพเรือในเขตพื้นที่ กรุงเทพมหานคร*.
ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชนกนารถ ชื่นเชย. (2550). *รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน*.
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชาญชัย แสวงศักดิ์. (2547). *คำอธิบายกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง*.
กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- ฐิติมน ทองพิมพ์. (2551). *สภาพการใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในการจัดการเรียนรู้ของครู
วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีเชียงใหม่*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ณิชาภา เจริญรุ่งเรืองชัย. (2547). *คู่มือการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน
ดอนฉิมพลีพิทยาคม*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ตรีศูล พงษ์พันธ์. (2552). *การดำเนินการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงใน
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรีเขต 1*.
เพชรบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.

- ธนธรรม มีทอง. (2552). การบริหารจัดการสถานศึกษาตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษา
โรงเรียนบ้านรองแซง. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ธีระ รุญเจริญ. (2550). ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา.
กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- นุติ รุ่งสว่าง. (2543). การพัฒนาคู่มือการสร้างหลักสูตรระดับโรงเรียนสำหรับครูประถมศึกษา.
นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2546). มิติฐานทรัพยากรกับเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ: โครงการยุทธศาสตร์
นโยบายฐานทรัพยากร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2546). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาสน์.
- บุญส่ง หาญพานิช. (2546). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความรู้ในสถาบันอุดมศึกษาไทย.
กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปราณี กรุณวงศ์. (2546). คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโมเดลชิปปา เพื่อพัฒนา
ความคิดสร้างสรรค์ ระดับประถมศึกษาของโรงเรียนวัดแสงสรรค์. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- ประดัด เรืองมาลัย. (2542). หลักการสอนและการเตรียมประสบการณ์ภาคปฏิบัติ. กรุงเทพฯ:
ไทยวัฒนาพานิช.
- ประเวศ วะสี. (2547). กระบวนทัศน์ใหม่ในการพัฒนาชีวิตด้วยความสุขมวลรวมประชาชาติแทน
ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติในศูนย์ภูฏานศึกษา (เรียบเรียง). ความสุขมวลรวม ประชาชาติ.
กรุงเทพฯ: เฟื่องฟ้า.
- ปริญดา ยะวงศา. (2554). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
รายวิชาชีพ ครู กรณีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ปรีชา ช่างขวัญยืน. (2539). เทคนิคการเขียนและผลิตตำรา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรีชา ศรีลับขวา. (2551). สภาพการใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารจัดการศึกษา
ของโรงเรียนในอำเภอฝาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต1. เลย: มหาวิทยาลัย
ราชภัฏเลย.
- ปรีชา สามัคคี. (2552). การพัฒนารูปแบบประเมินผลงานและโครงการในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา.
มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- ปรียานุช พิบูลสราวุธ. (2551). *คลังหลวงกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง*. กรุงเทพฯ: เพชรรุ้ง การพิมพ์.
- พรจันทร์ พรศักดิ์กุล. (2550). *รูปแบบกระบวนการงบประมาณของโรงเรียนที่บริหารงบประมาณแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พรสกุล เขตจันทน์. (2553). *การบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดุรธานี เขต 4*. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). (2551). *เศรษฐศาสตร์แนวพุทธ*. กรุงเทพฯ: พิมพ์สวย.
- พัฒนาภรณ์ ฉัตรวิโรจน์. (2545). *บทบาทของครูในการส่งเสริมความรู้เศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนมัธยมศึกษาศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น*. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พิมพ์กา ธรรมสิทธิ์. (2552). *การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง: การทดลองโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น*. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พิณสุดา สิริธรงค์ศรี. (2549). *การนำรูปแบบการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เพ็ญญา ธีรทองดี. (2553). *การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารจัดการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2*. ราชบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ และวิบูลย์ ไทวณะบุตร. (2542). *หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ภูติศ พัดพิน. (2555). *การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- ภิญโญ สาธร. (2550). *หลักการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: องค์การคำคุณสภา.
- มงคล อินทรโชติ. (2552). *การบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทมมหานคร เขต 3*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.

- เขาวภา อู่สำหรัถุธิ. (2547). *คู่มือครุการดำเนินงานตามระบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โรงเรียน
ประสาทรฐัประชากิจ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- รงค์ ประพันธ์พงศ. (2550). *เศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่*. กรุงเทพฯ: เยลโล่การพิมพ์.
- รุ่ง แก้วแดง. (2546). *โรงเรียนนิติบุคคล*. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- รุ่งฤดี โชติวิเชียร. (2558). การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจ
พอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1.
วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 9 (ฉบับพิเศษ), 686-709.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2561). *ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 – 2580)*. สืบค้นจาก
http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2561/A/082/T_0001.PDF.
- วาโร เฟิงส์สวัสดิ์. (2553). การวิจัยพัฒนารูปแบบ. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 2(4), 1-15.
- วีระยุทธ ชาตะกาญจน์. (2552). *เทคนิคการบริหารสำหรับนักบริหารการศึกษามืออาชีพ*.
กรุงเทพฯ: วิพริ้นท์ (1991).
- วิจิตร ศรีสอาน. (2546). *หลักและการบริหารการศึกษา*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วิชาญ ศรีชาย. (2546). *ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอลำปาง จังหวัดกระบี่*. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วิสุทธิ วิจิตรพัชรภรณ์. (2547). *การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาแบบกระจายอำนาจใน
สถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามแนวทางพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*.
กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิสุทธิ เวียงสมุทร. (2553). *การพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระ
การเรียนรู้คณิตศาสตร์ ช่วงชั้นที่ 1-2*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2548). *ผู้บริหารโรงเรียน: สามมิติการพัฒนาวิชาชีพสู่ความเป็นผู้บริหารที่มี
ประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ.
- ศักดิ์ชัย ภูเจริญ. (2553). *การสร้างรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยราชภัฏ
นครราชสีมา.

- ศักรินทร์ สุวรรณโรจน์. (2550). การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้. สืบค้นจาก
<http://www.kroobannok.com>.
- ศรินยา ดวงสัน. (2552). การประเมินหน่วยการเรียนรู้บูรณาการเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับ
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวาริชียงใหม่. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สมคิด บางโม. (2545). การประกอบธุรกิจ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์ฯ.
- สมพร พุดตาล เบ็ทซ์. (2539). การจัดทำคู่มือปฏิบัติงาน. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์,
 3(8), 5.
- สมบูรณ์ ศิริสรธริรัญ. (2547). การพัฒนารูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำของคณบดี.
 กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมเดช สีแสง. (2549). การพัฒนาระบบส่งเสริมการประกันคุณภาพการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่
 การศึกษา. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สมาน อัครภูมิ. (2537). การพัฒนารูปแบบการบริหารการประถมศึกษาระดับจังหวัด. กรุงเทพฯ:
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. ศูนย์ศึกษาเศรษฐกิจพอเพียง. (2551). *ปรัชญาของเศรษฐกิจ
 พอเพียงกับการบริหารการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุจิตรา เรืองวุฒิชนะพีช. (2545). ความต้องการและแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการ
 บริหารงานโรงเรียนอัสสัมชัญศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- สุนัยเศรษฐ์ บุญสร้าง. (2549). *แนวทางปฏิบัติ 7 ขั้นสู่วิถีเศรษฐกิจพอเพียง*. กรุงเทพฯ:
 ออกแบบสบายใจ.
- สุมน อมรวิวัฒน์. (2545). รายงานผลการดำเนินโครงการนำร่องระดับชาติ เรื่องการปฏิรูปกระบวนการ
 การเรียนรู้ในโรงเรียนนำร่อง : รูปแบบที่คัดสรร. กรุงเทพฯ: เอสพีเคเปเปอร์ แอนฟอรั่ม.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2549). *บทที่ 3 แบบตรวจสอบรายการประเมิน: วิวิธวิทยาและเครื่องมือประเมิน,
 ในสุวิมล ว่องวานิช (บก.). การประเมินนิเทศ: วิวิธวิทยาและการประยุกต์ใช้*. กรุงเทพฯ:
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุทธิวัชร ทับเจริญ. (2550). *อนาคตภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเขตพื้นที่การศึกษา
 นครสวรรค์ เขต 1 ในทศวรรษหน้า(พ.ศ. 2549 - 2558)*. นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏ
 นครสวรรค์.

- สุเมธ ตันติเวชกุล. (2548). *แนวคิดของการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง*. กรุงเทพฯ: ธรรมสาร.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2549). *แนวทางประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2551). *กรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษา ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่10 (พ.ศ. 2550-2554) ที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559) ฉบับสรุป*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย. (2552). *มาตรฐานการปฏิบัติงานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2552*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- เสถียร คามีสักดิ์. (2549). *การเขียนคู่มือการปฏิบัติงาน*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สัญญา จารจินดา. (2551). *แนวทางการบริหารจัดการในการน้อมนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน*. เชียงราย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- อภิชัย พันธเสน. (2549). *สังเคราะห์ความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- เอกวุฒิ ไกรมาก. (2541). *คู่มือการบริหารบุคลากร*. กรุงเทพฯ: แพรววิทยา.
- อร่าม เสือเดช. (2549). *คู่มือการดำเนินงานตามระบบการในระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนโรงเรียนวัดช้างเผือก*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- อัมพร พงษ์กังสนานนท์. (2550). *การศึกษารูปแบบการจัดการศึกษานอกระบบในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อัมพร เรืองศรี. (2554). *การพัฒนาารูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง*. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อัมพร เลิศณรงค์. (2559). *การพัฒนาารูปแบบการเรียนภาษาไทยโดยใช้ความคิดสร้างสรรค์เป็นฐาน เรื่อง การเขียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,*

- อัญญรัตน์ นาเมือง. (2556). *การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- อุดมพร อมรธรรม. (2537). *ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงพระเจ้าอยู่หัว*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แสงดาว.
- Bertalanffy, L.V. (1968). *General system theory: Foundations, Development, Applications*. New York: George Braziller.
- Brown, W.B., and Moberg, D.J. (1980). *Organization theory and management: Approach*. New York: John Wiley and Sons.
- Eisner, E. (1976). Education Connoisseurship and Criticism: Their Form and Function in Education Evaluation. *Journal of Aesthetic Education*.
- Keeves, P. J. (1998). *Model and Model Building Educational Research Methodology and Measurement: An Internayional Handbook*. Oxford: Pargamon.
- Raj, M. (1996). *Encyclopedic Dictionary of Psychology and Education*. New Delhi: ANMOL Publication PTV.
- Willer, D. (1986). *Scientific Sociology Theory and Method*. New Jersey: Prentice – Hall.
- Steiner, E. (1988). *Methodology of Theory Building*. Sydney: Ecology Research Asso – ciates.
- Smith, R.H. and Others. (1980). *Management: Making organizations perform*. New York: Macmillan.

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ ยกร่างองค์ประกอบหลักและตัวชี้วัด

1. ผศ.ดร.ผดุงชาติ ยั่งดี อาจารย์ภาควิชามานุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
2. ดร.พิเชษฐพงษ์ โครตทอง ข้าราชการบำนาญ
3. ดร.อภิษฎารัตน์ ประราศรี ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27
4. ดร.สุภาพ ไชยทอง ศึกษานิเทศก์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2
5. ดร.อัมพร กุลาเพ็ญ ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ ยืนยันองค์ประกอบหลักและตัวชี้วัด

1. ดร.ธีรนนท์ ศรีชัย ข้าราชการบำนาญ
2. ผศ.ดร.พีระศักดิ์ วรฉัตร อาจารย์ภาควิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
3. ดร.สัมพันธ์ คำผุย ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24
4. ว่าที่ร.ต.ดร.พรเทพ โพธิ์พันธุ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมพัฒนการร้อยเอ็ด
5. ดร.ฉลาด ปาโส ครูผู้รับผิดชอบโรงเรียนเชิงขวัญพิทยาศาสตร์
6. นายสิทธิชัย รัตนา ข้าราชการบำนาญ
7. นายประจักษ์ พุฒพิมพ์ ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ ยกร่างรูปแบบการจัดการบริหารสถานศึกษาพอเพียง

1. ผศ.ดร.ผดุงชาติ ยั่งดี อาจารย์ภาควิชามานุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
2. ดร.พิเชษฐพงษ์ โครตทอง ข้าราชการบำนาญ
3. ดร.อภิษฎารัตน์ ประราศรี ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27
4. ดร.สุภาพ ไชยทอง ศึกษานิเทศก์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2
5. ดร.อัมพร กุลาเพ็ญ ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ ยืนยันรูปแบบการจัดการบริหารสถานศึกษาพอเพียง

- 1 ผศ.ดร.พีระศักดิ์ วรรณิตร อาจารย์ภาควิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- 2 ดร.สัมพันธ์ คำผุย ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามะยมศึกษา เขต 24
- 3 นายสิทธิชัย รดา ข้าราชการบำนาญ
- 4 นายประวีณ เขิงสะอาด ผู้อำนวยการโรงเรียนเมืองสรวงวิทยา
- 5 นายทิวา วรโยธา ผู้อำนวยการโรงเรียนเชิงขั้ววิทยาคม
- 6 นางสาวนาตยา โยธาศิริ ครูผู้รับผิดชอบโรงเรียนโพนทองวิทยายน
- 7 ดร.ฉลาด ปาโส ครูผู้รับผิดชอบโรงเรียนเชิงขั้ววิทยาคม

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ ยืนยันคู่มือการใช้รูปแบบการจัดการบริหารสถานศึกษาพอเพียง

- 1 ผศ.ดร.ผดุงชาติ ย้งดี อาจารย์ภาควิชามนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
- 2 ดร.สัมพันธ์ คำผุย ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามะยมศึกษา เขต
- 3 นายสิทธิชัย รดา ข้าราชการบำนาญ
- 4 ดร.ธีรนนท์ ศรีชัย ข้าราชการบำนาญ
- 5 นายประจักษ์ พุฒพิมพ์ ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4

ภาคผนวก ข

แบบสัมภาษณ์องค์ประกอบหลักและตัวชี้วัด

การบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงของผู้ทรงคุณวุฒิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แบบสัมภาษณ์

องค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง

ตอนที่ 1 สภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

1. ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....อายุ.....ปี
ตำแหน่ง.....วุฒิการศึกษาสูงสุด.....
ประสบการณ์ในการทำงาน.....ปี ทำหน้าที่.....
2. ชื่อผู้สัมภาษณ์.....
3. วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์.....
4. สถานที่ให้สัมภาษณ์.....

ตอนที่ 2 รายการสัมภาษณ์

คำถามที่ 1 ที่ผ่านมามีท่านเคยบริหารจัดการสถานศึกษาโดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อย่างไรก็ตาม อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

คำถามที่ 2 ที่ผ่านมามีท่านคิดว่าการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงมีองค์ประกอบอะไรบ้าง

.....

.....

.....

คำถามที่ 3 ที่ผ่านมามีท่านคิดว่าการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงแต่ละองค์ประกอบมีตัวชี้วัดอะไรบ้าง

.....

.....

.....

ตอนที่ 3 ข้อคิดอื่นที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สู่ความยั่งยืน

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้สัมภาษณ์

(นายกำพล แสนบุญเรือง)

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ค

แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิความตรงเชิงเนื้อหาของ
องค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แบบสอบถาม

ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิความตรงเชิงเนื้อหาขององค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดการบริหาร
จัดการสถานศึกษาพอเพียง

.....

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเพื่อการทำวิทยานิพนธ์ โดยวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 และ 3) เพื่อประเมินคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 จึงใคร่ ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถามสภาพความเป็นจริงหรือตามความคิดเห็นของท่านทุกข้อคำถาม โดยทำเครื่องหมาย ลงในช่องระดับ ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

2. แบบสอบถาม ประกอบด้วย องค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง และระดับความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ สำหรับเกณฑ์การพิจารณาระดับค่าความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ มีความหมาย ดังนี้

- +1 แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์
0 ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์
-1 ไม่เห็นด้วยว่าข้อคำถามนั้นวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

องค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง	ระดับคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			IOC
	+1	0	-1	
องค์ประกอบที่ 1 ด้านการบริหารงานวิชาการ				
1. งานพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา				
2. งานพัฒนาการเรียนการสอน				
3. งานวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน				

องค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง	ระดับคิดเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิ			IOC
	+1	0	-1	
4. งานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา				
5. งานพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา				
6. งานพัฒนาแหล่งเรียนรู้				
7. งานนิเทศการศึกษา				
8. งานแนะแนวการศึกษา				
9. งานพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา				
10. งานส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน				
11. งานประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น				
12. งานการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคลครอบครัว องค์กรหน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา				
ข้อเสนอแนะ.....				
องค์ประกอบที่ 2 ด้านการบริหารงานงบประมาณ				
1. งานจัดทำและเสนอของบประมาณ				
2. งานจัดสรรงบประมาณ				
3. งานตรวจสอบติดตามประเมินผลและรายงานผลการใช้เงินและ ผลการดำเนินงาน				
4. งานระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา				
5. งานบริหารการเงิน				
6. งานบริหารบัญชี				
7. งานการบริหารพัสดุและสินทรัพย์				
ข้อเสนอแนะ.....				
องค์ประกอบที่ 3 ด้านการบริหารงานบุคคล				
1. งานวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง				

องค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง	ระดับคิดเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิ			IOC
	+1	0	-1	
2. งานสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง				
3. งานเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ				
4. งานวินัยและการรักษาวินัย				
5. งานการออกจากราชการ				
ข้อเสนอแนะ.....				
องค์ประกอบที่ 4 ด้านการบริหารงานบริหารทั่วไป				
1. งานดำเนินงานธุรการ				
2. งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน				
3. งานพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ				
4. งานจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์การ				
5. งานเทคโนโลยีสารสนเทศ				
6. งานดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม				
7. งานจัดทำสำมะโนผู้เรียนและการรับนักเรียน				
8. งานส่งเสริมประสานงานการศึกษาในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย				
9. งานระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา				
10. งานส่งเสริมงานกิจการนักเรียน				
11. งานประชาสัมพันธ์งานการศึกษา				
12. งานส่งเสริมสนับสนุนประสานงานของบุคคลชุมชนองค์กร หน่วยงานและสถาบัน				
13. งานจัดระบบการควบคุมในหน่วยงาน				
ข้อเสนอแนะ.....				

ภาคผนวก ง

แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ขององค์ประกอบหลักและ
ตัวชี้วัดการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงของผู้ทรงคุณวุฒิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แบบประเมิน

ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ขององค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดการบริหารจัดการ

สถานศึกษาพอเพียงของผู้ทรงคุณวุฒิ

.....

คำชี้แจง

แบบประเมินนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเพื่อการทำวิทยานิพนธ์ โดยวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 และ 3) เพื่อประเมินคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของข้อความสภาพความเป็นจริง หรือตามความคิดเห็นของท่านทุกข้อความ โดยทำเครื่องหมาย ลงในช่องระดับ

✓ ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

1. ช่องความเหมาะสมขององค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง มีความหมายตามช่วงค่าคะแนนดังนี้

5 หมายถึง มีความเหมาะสมมากที่สุด

4 หมายถึง มีความเหมาะสมมาก

3 หมายถึง มีความเหมาะสมปานกลาง

2 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อย

1 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

2. ช่องความเป็นไปได้ขององค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง มีความหมายตามช่วงค่าคะแนนดังนี้

5 หมายถึง มีความเป็นไปได้มากที่สุด

4 หมายถึง มีความเป็นไปได้มาก

3 หมายถึง มีความเป็นไปได้ปานกลาง

2 หมายถึง มีความเป็นไปได้น้อย

1 หมายถึง มีความเป็นไปได้น้อยที่สุด

องค์ประกอบหลักและตัวชี้วัด การบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง	ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
องค์ประกอบที่ 1 ด้านการบริหารงานวิชาการ										
1. งานพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา										
2. งานพัฒนาการเรียนการสอน										
3. งานวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน										
4. งานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา										
5. งานพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา										
6. งานพัฒนาแหล่งเรียนรู้										
7. งานนิเทศภายใน										
8. งานแนะแนวการศึกษา										
9. งานพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา										
10. งานส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน										
ข้อเสนอแนะ.....	RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY									
องค์ประกอบที่ 2 ด้านการบริหารงานงบประมาณ										
1. งานจัดทำ เสนอขอและจัดสรรงบประมาณ										
2. งานตรวจสอบติดตามประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงานงบประมาณ										
3. งานระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา										
4. งานบริหารการเงิน										
5. งานบริหารบัญชี										
6. งานการบริหารพัสดุและสินทรัพย์										
ข้อเสนอแนะ.....										

องค์ประกอบหลักและตัวชี้วัด การบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง	ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
องค์ประกอบที่ 3 ด้านการบริหารงานบุคคล										
1. งานวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง										
2. งานพัฒนาบุคลากร										
3. งานสร้างขวัญกำลังใจบุคลากร										
4. งานวินัยและการรักษาวินัย										
5. งานการออกจากราชการ										
ข้อเสนอแนะ.....										
องค์ประกอบที่ 4 ด้านการบริหารงานบริหาร ทั่วไป										
1. งานดำเนินงานธุรการ										
2. งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้น พื้นฐาน										
3. งานพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูล สารสนเทศ										
4. งานเทคโนโลยีสารสนเทศ										
5. งานดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม										
6. งานจัดทำสำมะโนผู้เรียนและการรับนักเรียน										
7. งานส่งเสริมงานกิจการนักเรียน										
8. งานประชาสัมพันธ์										
9. งานจัดระบบการควบคุมในหน่วยงาน										
10. งานบริการสาธารณณะ										
ข้อเสนอแนะ.....										

ภาคผนวก จ

แบบสัมภาษณ์รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงของผู้บริหาร
สถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบโรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญา

ของเศรษฐกิจพอเพียง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แบบสัมภาษณ์

รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบ

โรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตอนที่ 1 สภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

1. ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....อายุ.....ปี
ตำแหน่ง.....วุฒิการศึกษาสูงสุด.....
ประสบการณ์ในการทำงาน.....ปี ทำหน้าที่.....
2. ชื่อผู้สัมภาษณ์.....
3. วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์.....
4. สถานที่ให้สัมภาษณ์.....

ตอนที่ 2 รายการสัมภาษณ์

คำถามที่ 1 การบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีรูปแบบอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

คำถามที่ 2 ปัจจัยที่ส่งเสริมให้การบริหารประสบความสำเร็จ อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

ตอนที่ 3 ข้อคิดอื่นที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สู่ความยั่งยืนควรเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้สัมภาษณ์

(นายกำพล แสนบุญเรือง)

ภาคผนวก ฉ

แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ
การบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงของผู้ทรงคุณวุฒิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แบบประเมิน

ความเหมาะสมและความเป็นไปได้รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงของ
ของผู้ทรงคุณวุฒิ

คำชี้แจง

แบบประเมินนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเพื่อการทำวิทยานิพนธ์ โดยวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 และ 3) เพื่อประเมินคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของข้อความ สภาความเป็นจริง หรือตามความคิดเห็นของท่านทุกข้อความ โดยทำเครื่องหมาย ลงในช่องระดับ ✓ ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

1. ช่องความเหมาะสมขององค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง มีความหมายตามช่วงค่าคะแนนดังนี้

5 หมายถึง มีความเหมาะสมมากที่สุด

4 หมายถึง มีความเหมาะสมมาก

3 หมายถึง มีความเหมาะสมปานกลาง

2 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อย

1 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

2. ช่องความเป็นไปได้ขององค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง มีความหมายตามช่วงค่าคะแนนดังนี้

5 หมายถึง มีความเป็นไปได้มากที่สุด

4 หมายถึง มีความเป็นไปได้มาก

3 หมายถึง มีความเป็นไปได้ปานกลาง

2 หมายถึง มีความเป็นไปได้น้อย

1 หมายถึง มีความเป็นไปได้น้อยที่สุด

องค์ประกอบหลักและตัวชี้วัด รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง	ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
4.4 เครื่องมือการนิเทศครอบคลุม										
5. ประเมินผล										
5.1 สิ่งที่ประเมินสามารถวัดได้										
5.2 วิธีการประเมินสอดคล้องกับสิ่งที่มุ่งประเมิน										
5.3 เครื่องมือประเมินครอบคลุมสิ่งที่ประเมิน										
5.4 องค์ประกอบของผู้ประเมิน										
5.5 เกณฑ์การประเมินชัดเจน										

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ช

แบบประเมินความเหมาะสมคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษา
พอเพียงของความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แบบประเมิน

ความเหมาะสมของคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงของผู้ทรงคุณวุฒิ

คำชี้แจง

แบบประเมินนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเพื่อการทำวิทยานิพนธ์ โดยวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 และ 3) เพื่อประเมินคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของข้อคำถามสภาพความเป็นจริง หรือตามความคิดเห็นของท่านทุกข้อคำถาม โดยทำเครื่องหมาย ลงในช่องระดับ ✓ ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

1. ช้องความเหมาะสมของคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง มีความหมายตามช่วงค่าคะแนนดังนี้

- 5 หมายถึง มีคุณภาพมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีคุณภาพมาก
- 3 หมายถึง มีคุณภาพปานกลาง
- 2 หมายถึง มีคุณภาพน้อย
- 1 หมายถึง มีคุณภาพน้อยที่สุด

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ				
	5	4	3	2	1
1. บทนำ					
1.1 หลักการและเหตุผล					
1.2 วัตถุประสงค์					
1.3 นิยามศัพท์เฉพาะ					
2. ด้านเนื้อหา					

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ				
	5	4	3	2	1
2.1 การบริหารสถานศึกษา					
2.2 ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง					
2.3 ความสำคัญของเศรษฐกิจพอเพียง					
2.4 องค์ประกอบหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง					
2.5 การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงระดับครู					
2.6 การพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง					
2.7 การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา					
2.8 แนวทางการพัฒนาผู้เรียนตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์					
2.9 การประเมินด้านการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง					
2.10 องค์ประกอบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง					
2.11 รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง					
2.12 เนื้อหาที่นำเสนอในคู่มือการใช้รูปแบบชัดเจน					
2.13 เนื้อหาที่นำเสนอในคู่มือการใช้รูปแบบครอบคลุม					
2.14 จัดเรียงลำดับเนื้อหาในคู่มือการใช้รูปแบบเหมาะสม					
3. ด้านภาษา					
3.1 ภาษาที่ใช้สื่อความหมายเข้าใจง่าย					
3.2 ใช้ภาษาถูกต้อง					
3.3 ภาษาที่ใช้มีความกะทัดรัดชัดเจน					
3.4 ภาษาที่ใช้เหมาะกับผู้ใช้คู่มือ					
4. ด้านประโยชน์การนำไปใช้					
4.1 คู่มือการใช้รูปแบบสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง					
4.2 คู่มือการใช้รูปแบบเป็นแนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษา					

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ				
	5	4	3	2	1
พอเพียง สู้ความยั่งยืน					
4.3 คู่มือการใช้รูปแบบมีประโยชน์ต่อผู้ใช้คู่มือเป็น อย่างยิ่ง					
5. ด้านรูปเล่ม					
5.1 รูปเล่มมีความกะทัดรัด สะดวกในการนำไปใช้					
5.2 มืองค์ประกอบที่ชัดเจน สมบูรณ์					
5.3 มีขั้นตอน กระบวนการ รูปภาพที่สวยงามชัดเจน					
5.4. การใช้อักษรมีความเหมาะสม					

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ซ

หนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ที่ อว๐๖๑๙.๐๒/ว๕๓๗๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๑๔ สิงหาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขออนุญาตให้ผู้วิจัยสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลการวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ผดุงชาติ ยังกิติ

ด้วยนายกำพล แสนบุญเรือง นิสิตระดับปริญญาเอก รหัส ๒๐๙๒๑๐๒๐๐๒๐๖ สาขาวิชา
การบริหารจัดการการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การ
พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัญศึกษา
เขต ๒๗” เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงขออนุญาตให้ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์
และเก็บข้อมูล เพื่อนำข้อมูลไปทำการวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี
ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

ว่าที่ร้อยโท

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ณัฐชัย จันทร์ชุม)

คณบดีคณะครุศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดี

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา

คณะครุศาสตร์

โทรศัพท์ ๐-๔๓๗๒-๒๑๑๔ ต่อ ๑๖๗

ที่ อว๐๖๑๙.๐๒/ว๕๗๗๓

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๕๐๐๐

๑๔ สิงหาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอเชิญเข้าเป็นผู้ทรงคุณวุฒิสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์พระศักดิ์ วรรณิตร

ด้วยนายกำพล แสตนบุญเรือง นิสิตระดับปริญญาเอก รหัส ๖๐๙๒๑๐๒๐๐๒๐๖ สาขาวิชา
การบริหารจัดการการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การ
พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๗”
เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงขออนุญาตให้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล
และขอเรียนเชิญท่านร่วมสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) เพื่อยืนยันเกณฑ์การประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
ในวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๖๒ เวลา ๐๙.๐๐ น. ณ ห้องประชุมพนม - วรินทร์ ศรีแสนปาง โรงเรียนสุวรรณภูมิ
พิทยไพศาล อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อนำข้อมูลไปทำการวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี
ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

ว่าที่ร้อยโท

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ฉัตรชัย จันทร์ชุม)

คณบดีคณะครุศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดี

สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา

คณะครุศาสตร์

โทรศัพท์ ๐-๔๓๗๒-๒๑๓๘๕๑ ๑๖๗

ที่ อว๐๖๑๙.๐๖/ว๕๗๙๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๕๐๐๐

๑๔ สิงหาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขออนุญาตให้ผู้วิจัยสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลการวิจัย

เรียน นายอภิชาตรัตน์ ประราศรี

ด้วยนายกำพล แสนบุญเรือง นิสิตระดับปริญญาเอก รหัส ๖๐๙๒๑๐๒๐๐๒๐๖ สาขาวิชา
การบริหารจัดการการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การ
พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต ๒๗” เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงขออนุญาตให้ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์
และเก็บข้อมูล เพื่อนำข้อมูลไปทำการวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี
ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

ว่าที่ร้อยโท

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ณัฐรัชย์ จันทชุม)
คณบดีคณะครุศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดี
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา
คณะครุศาสตร์
โทรศัพท์ ๐-๔๓๗๒-๒๑๑๘ ต่อ ๑๖๗

ที่ อว๖๖๑๙.๐๒/ว๕๙๗๓

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๑๔ สิงหาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอเรียนเชิญเข้าร่วมสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship)

เรียน นายสัมพันธ์ คำผุย

ด้วยนายกำพล แสนบุญเรือง นิสิตระดับปริญญาเอก รหัส ๖๐๙๒๑๐๒๐๐๒๐๖ สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๗" เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงขออนุญาตให้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล และขอเรียนเชิญท่านร่วมสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) เพื่อยืนยันเกณฑ์การประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ในวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๖๒ เวลา ๑๓.๐๐ น. ณ ห้องประชุมพนม - วรินทร์ ศรีแสนปาง โรงเรียนสุวรรณภูมิพิทยไพศาล อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อนำข้อมูลไปทำการวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ว่าที่ร้อยโท

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภัทรชัย จันทร์ชุม)

คณบดีคณะครุศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดี

สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา
คณะครุศาสตร์
โทรศัพท์ ๐-๔๓๗๒-๒๑๑๘ ต่อ ๑๖๗

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ นายกำพล แสนบุญเรือง
วันเดือนปีเกิด 4 เมษายน 2502
ที่อยู่ปัจจุบัน 150 หมู่ที่ 7 ตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ
จังหวัดร้อยเอ็ด โทร. 081-7392014
ตำแหน่ง ข้าราชการบำนาญ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2516 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 โรงเรียนบ้านหนองหมื่นถ่าน
อำเภออาสาสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด
พ.ศ. 2519 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนร้อยเอ็ดวิทยาลัย
พ.ศ. 2520 ประกาศนียบัตรศึกษา ป.กศ. วิทยาลัยครูบุรีรัมย์
พ.ศ. 2526 การศึกษาด้านจิต ศษ.บ. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
พ.ศ. 2542 การศึกษาด้านจิต กศ.ม. (การบริหารการศึกษา)
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
พ.ศ. 2564 ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต ค.ด. (การบริหารจัดการการศึกษา)
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม